

AGENDA

van die 73ste Algemene Kerkvergadering

2-6 Oktober 2022

NHKA

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

INHOUDSOPGAWE

**Klik op enige punt in die inhoudsopgawe,
lyste van beskrywingspunte, bylaes, grafieke en tabelle om na daardie deel van die
agenda te spring**

DEEL 1: AMPTELIKE OPENING

REGISTRASIE	2
1. AMPTELIKE OPENING: SONDAG 2 OKTOBER 2022 OM 18:30	2
1.1 OPENINGSREDE	2
1.2 VERWELKOMING	2
1.3 HCM FOURIE-EREPENNING	2
1.4 BEDANKINGS.....	2

DEEL 2: KONSTITUERING

2. OPENING: MAANDAG 3 OKTOBER 2022 OM 08:30	4
2.1 OPENING	4
2.2 BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE (ORDINANSIE 4.4.4 (v))	4
2.3 SAMESTELLING EN KONSTITUERING.....	4
2.3.1 GELOOFSBRIEWE.....	4
2.3.2 VERKIESING VAN 'N VOORSITTER EN SKRIBA	4
2.3.3 VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE AKV ..	5
2.3.4 VERKIESING VAN DIE OUDERLINGSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE AKV.....	5
2.4 GOEDKEURING VAN DIE REGLEMENT VAN ORDE	5
2.4.1 OPROEP.....	5
2.4.2 AGENDA.....	5
2.4.3 KOMMISSIES WAT TYDENS DIE VERGADERING FUNKSIONEER	6
2.4.3.1 Kommissie vir geloofsbriewe: Dr WC van Wyk en ds WJJ Kok.....	6
2.4.3.2 Ordekommissie	6
2.4.3.3 Formuleringskommissie	7
2.4.4 STEMPROSEDURE.....	7
2.4.5 PROJEKSIESPAN	7
2.4.6 NOTULEHOUEERS EN NOTULE	8
2.4.7 BESPREKINGS EN SPREEKBEURTE	8
2.4.7.1 Spreekbeurte.....	8
2.4.7.2 Orde rondom besprekings	9
2.4.7.3 Ter inligting	9
2.4.8 MOSIES	9
2.4.9 BEHANDELING VAN VERSLAE	10
2.4.10 AANTEKEN VAN TEENSTEM	10
2.4.11 KLEREDRAG.....	10
2.4.12 AGENDA VOLG AAN DIE HAND VAN DIE VISIE EN MISSIE VAN DIE NHKA	10
2.5 SITTINGSURE	11
2.6 GROETEBODSKAPPE	11
2.6.1 MRCC	11
2.6.2 NGK	13
2.6.3 GKSA.....	14
2.7 MOSIES	15
2.7.1 PERSONALIA	17

2.7.2	MRCC	28
2.8	TERMYNVERSLAG VAN DIE UITTREDENDE KOMMISSIE VAN DIE AKV	31
2.8.1	INLEIDING	31
2.8.2	DIE PANDEMIE, HARDE WERKLIKHEDE EN ONVOORSIENE GELEENTHEDE	31
2.8.3	UITVOERING VAN BESLUIT 1 VAN DIE 72STE AKV	32
2.8.3.1	Die Kok-Kommissie	33
(i)	Die werksaamhede van die Sinodale Dienssentrum	33
(ii)	Tuiswerkopsies	33
(iii)	Pensioenfonds	33
(iv)	Mediese fonds	34
(v)	Versekering	34
(vi)	Oudit	34
(vii)	Teologiese opleiding	34
(viii)	Uitbou van die HTK	35
(ix)	Kerklike kommunikasie	36
2.8.3.2	Sinergie en konsolidasie	36
2.8.3.3	Hersamestelling van ringe	37
2.8.4	KOMMUNIKASIE VANAF DIE KOMMISSIE	37
2.8.4.1	<i>Zoomifisering</i>	38
2.8.4.2	Bemoedigende gesprekke	38
2.8.4.3	Videoverklarings	38
2.8.4.4	Omsendskrywes	38
2.8.4.5	<i>Die Hervormer en Blitspos</i>	38
2.8.5	GLOmedia	39
2.8.6	EKUMENE	39
2.8.6.1	Die MRCC	39
2.8.6.2	Die WGGK en AGGK	40
2.8.6.3	Die SARK	40
2.8.6.4	Die Motsepe Foundation	40
2.8.6.5	Die ACRP	40
2.8.7	LITIGASIE	41
2.8.8	DIENSVERHOUDINGE	41
2.8.9	SAMESTELLING EN FUNKSIONERING VAN DIE KOMMISSIE	42
2.8.9.1	Werksaamhede	43
2.8.10	DANKWOORD	44

DEEL 3: BEHANDELING VAN VERSLAE EN BESKRYWINGSPUNTE

1.	VIERING	51
1.1	INLEIDING	51
1.2	VERSLAE EN BESKRYWINGSPUNTE WAT MET DIE VIERING VAN DIE EVANGELIE VERBAND HOU	51
2.	GEMEENSKAP	67
2.1	INLEIDING	67
2.2	STUDENTEGEMEENTES EN -BEARBEIDING	67
2.3	TUGKOMITEE	68
2.3.1	VERKIESING VAN DIE TUGKOMITEE	68
2.4	RAAD VIR KERKREGTELIKE ADVIES	68
2.4.1	VERKIESING VAN DIE RAAD VIR KERKREGTELIKE ADVIES	68
2.5	BESKRYWINGSPUNTE WAT NIE VERBAND HOU MET VERSLAE NIE	68
3.	GETUIENIS	75
3.1	INLEIDING	75
3.2	VERSLAE EN BESKRYWINGSPUNTE WAT MET GETUIENIS VERBAND HOU	75

3.2.1	KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE.....	75
3.2.2	BSA.....	80
3.2.3	MISSIONALE BEDIENING.....	82
4.	DIENS.....	87
4.1	INLEIDING.....	87
4.2	VERSLAE EN BESKRYWINGSPUNTE WAT MET DIENS VERBAND HOU.....	87
4.2.1	KURATORIUM VIR TEOLOGIESE OPLEIDING.....	87
4.2.1.1	Verkieping van lede van die Kuratorium.....	91
4.2.2	HTK.....	91
4.2.3	ADV.....	94
4.3	NHKA PENSIOENFONDS.....	98
4.3.1	Verkieping van persone op die Pensioenraad wat die NHKA Pensioenfonds behartig.....	98
4.4	RAAD VAN FINANSIES.....	98
4.4.1	TERMYNVERSLAG.....	98
4.4.1.1	Inleidend.....	98
4.4.1.2	Raad van Finansies.....	99
(i)	Samestelling.....	99
(ii)	Inleidend.....	100
(iii)	Komitees van die Raad van Finansies.....	100
(a)	Bestuurskomitee.....	100
(b)	Oudit- en Risikokomitee.....	100
(c)	Beleggingskomitee.....	100
(d)	Slotopmerkings.....	101
4.4.1.3	Finansiële state: 28 Februarie 2021.....	102
(i)	Staat van finansiële stand (balansstaat).....	102
(ii)	Staat van omvattende inkomste (inkomtestaat).....	103
4.4.1.4	Begroting 2023/2024.....	105
(i)	Inleiding.....	105
(ii)	Aanbieding van die begroting.....	106
(a)	Teologiese opleiding: Fakulteit Teologie en Religie, UP.....	106
(01)	Dosentekoste.....	107
(02)	Korting op studieleninge en oninbare skuld.....	107
(b)	HTK.....	107
(01)	Studente-administrasie.....	108
(02)	Teologiese kollege.....	108
(03)	SGB.....	108
(04)	SRT.....	108
(c)	Ondersteuning: MRCC.....	109
(d)	Apostolaat: AIM.....	109
(e)	Strategiese groeibediening.....	109
(f)	ADV.....	110
(g)	Kommunikasie Afdeling (insluitende kerklike publikasies – SENTIK).....	110
(h)	Kommissie van die AKV.....	111
(i)	Koste van sentralisering.....	111
(j)	Administrasie.....	112
(01)	Bankkoste.....	112
(02)	Inligtingstechnologie: Toerusting en lisensies.....	112
(03)	Kantoorhuur.....	113
(04)	Konsultasiekoste, kursus- en ledegelde.....	113
(05)	Motoroute.....	113
(06)	Vervanging van meubels en toerusting.....	113
(07)	Ouditeursvergoeding.....	113
(08)	Personeeloute.....	113
(09)	Telefoon en posgeld.....	114

(10)	Verhaling van administrasiekoste	114
(k)	Eiendom en geboue	114
(l)	Opsommende begroting	115
4.4.1.5	Sinodale offergawes ten opsigte van gesentraliseerde werksaamhede van die Kerk	116
(i)	Inleiding.....	116
(ii)	Kollektiewe verantwoordelikheid	116
(iii)	Die begroting ten opsigte van sinodale aktiwiteite	117
(iv)	Regverdige basis van deelname (befondsing).....	117
(01)	'n Vasgestelde, "begrote koste van sentralisasie".....	118
(02)	Heffings per belydende lidmaat teenoor heffings per gemeente	118
(03)	Die bedrag per lidmaat het veelvoudige leemtes	118
(v)	Samevatting	119
(vi)	Gevolgtrekking	119
4.4.1.6	Sinodale eiendomme.....	120
(i)	Gemeente Derdepoort (sinodale kantoor)	120
(ii)	Erfenisstigting.....	120
(iii)	Gemeente Wonderboompoort	121
(iv)	Gemeente Philadelphia	121
(v)	Plaas Klipdrift: Hammanskraal	121
(01)	Dinokeng Big Five wildtuin	121
(02)	Butterfly for Change	121
4.4.1.7	Gemeentelike aangeleenthede.....	122
(i)	Inleiding.....	122
(ii)	Interne Oudit – Kontrolefunksie	122
(iii)	Saamgestelde gemeentelike finansiële state.....	122
(01)	Inleidend	122
(02)	Saamgestelde staat van omvattende inkomste	123
(03)	Offergawes en standplaaskoste	124
(04)	Offergawes tot inkomste.....	125
(05)	Fondsinsameling	125
(06)	Inkomstestaat.....	125
(07)	Saamgestelde staat van die finansiële posisie	126
4.4.1.8	Korttermynversekering	127
(i)	Instandhouding en waardasie van eiendomme.....	128
4.4.2	VERKIESING VAN DIE RAAD VAN FINANSIES	128
4.5	BESKRYWINGSPUNTE WAT NIE VERBAND HOU MET VERSLAE NIE	129
4.6	BESKRYWINGSPUNTE WAT MET KERKORDEWYSIGINGS VERBAND HOU.....	138
4.7	FINALE GOEDKEURING VAN DIE BEGROTING.....	142

DEEL 4: AFSLUITING

DANKBETUIGINGS	144
FORMELE AFSLUITING	144

---oOo---

BESKRYWINGSPUNTE

BESKRYWINGSPUNT 1: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
SINERGIE ONDERWEG NA 2025	44

BESKRYWINGSPUNT 2: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
KERKWEES IN DIE TOEKOMS	45

BESKRYWINGSPUNT 3: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE SKRIFBESKOUING	51
BESKRYWINGSPUNT 4: KERNKOMITEE: EREDIENS VONKK-LIEDERE	52
BESKRYWINGSPUNT 5: KERNKOMITEE: EREDIENS KOPIEREG VIR MUSIEK GEBRUIK TYDENS EREDIENSTE	53
BESKRYWINGSPUNT 6: KERNKOMITEE: EREDIENS KINDERS SE DEELNAME AAN DIE NAGMAAL	54
BESKRYWINGSPUNT 7: RING VAN MIDDELBURG KINDERS SE DEELNAME AAN DIE NAGMAAL	63
BESKRYWINGSPUNT 8: RING VAN POTCHEFSTROOM KINDERNAGMAAL	63
BESKRYWINGSPUNT 9: KERNKOMITEE: EREDIENS LITURGIE AS GESTALTEGEWING VAN DIE EENHEID VAN DIE KERK	64
BESKRYWINGSPUNT 10: STUDENTEGEMEENTES STUDENTEGEMEENTES EN -BEARBEIDING.....	67
BESKRYWINGSPUNT 11: SGB: WELSTANDSPROGRAM VOORKOMENDE PROGRAM: EMOSIONELE WELSTAND VAN PREDIKANTE	68
BESKRYWINGSPUNT 12: SGB: WELSTANDSPROGRAM SABBATSVERLOF	69
BESKRYWINGSPUNT 13: GEMEENTE VANDERKLOOF (ONDERSTEUN DEUR DIE RING VAN BLOEMFONTEIN) KERKLIKE HUWELIKSBEVESTIGING	70
BESKRYWINGSPUNT 14: RING VAN WES-KAAPLAND BEFONDSING VAN DIE HERVORMER.....	71
BESKRYWINGSPUNT 15: KOMMISSIE VAN DIE AKV INTEGRASIE VAN KERKLIKE INLIGTINGSTELSLS.....	72
BESKRYWINGSPUNT 16: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE EENVOUDIGE UITLEG VAN DIE APOSTOLIESE GELOOFSBELYDENIS	75
BESKRYWINGSPUNT 17: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE EIETDSE EN KERKEIE BELYDENISSKRIF	76
BESKRYWINGSPUNT 18: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE UITVERKIESINGSLEER	77
BESKRYWINGSPUNT 19: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE BYSTANDDOOD.....	78
BESKRYWINGSPUNT 20: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE VERHOUDING TUSSEN DIE NHKA EN DIE GHG	80

BESKRYWINGSPUNT 21: BSA	
BSA.....	80
BESKRYWINGSPUNT 22: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
SPEZIALE DEURKOLLEKTES	82
BESKRYWINGSPUNT 23: RING VAN MIDDELBURG	
MISSIONALE JEUGBEDIENING	82
BESKRYWINGSPUNT 24: SGB	
JEUGBEDIENING	84
BESKRYWINGSPUNT 25: RING VAN MAGALIES	
GESPREK MET DIE <i>REFORMED CHURCH OF AMERICA</i>	85
BESKRYWINGSPUNT 26: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
GEVORDERDE TOERUSTING VIR OUDERLINGE AS MEDEWERKERS IN DIE BEDIENING – VERAL IN GEMEENTES WAT LANGDURIG VAKANT IS	87
BESKRYWINGSPUNT 27: RING VAN POTCHEFSTROOM	
TEOLOGIESE OPLEIDING AAN UP	90
BESKRYWINGSPUNT 28: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
BEURSLENINGSKEMA VIR TEOLOGIESTUDENTE	91
BESKRYWINGSPUNT 29: SRT	
STIGTING VAN DIE SRT	92
BESKRYWINGSPUNT 30: SRT	
KERKARGIEF	92
BESKRYWINGSPUNT 31: SRT	
SP ENGELBRECHTMUSEUM	93
BESKRYWINGSPUNT 32: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE	
INVENTARIS VAN TEOLOGIESE STUDIESTUKKE.....	93
BESKRYWINGSPUNT 33: KOMMISSIE VAN DIE ADV	
KOMITEE VIR DIAKONALE AANGELEENTHEDE	94
BESKRYWINGSPUNT 34: KOMMISSIE VAN DIE ADV	
BENAMING: DIENSORGANE VERANDER NA NWO'S BETROKKE BY DIE NHKA	95
BESKRYWINGSPUNT 35: KOMMISSIE VAN DIE ADV	
REGLEMENT: NWO'S EN REGSENTITEITE WAT BY DIE NHKA BETROKKE IS	96
BESKRYWINGSPUNT 36: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
WERKSOOREENKOMSTE MET PREDIKANTE.....	129
BESKRYWINGSPUNT 37: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
PREDIKANTE IN DIE BUITELAND	129
BESKRYWINGSPUNT 38: KOMMISSIE VAN DIE AKV	
WERKGEWERSBYDRAES TOT DIE NHKA PENSIOENFONDS.....	130

BESKRYWINGSPUNT 39: RAAD VAN FINANSIES

ALTERNATIEWE BRONNE VAN INKOMSTE VIR SINODALE DIENSLEWERING:
OORNAGBANKFASILITEITE 131

BESKRYWINGSPUNT 40: RAAD VAN FINANSIES

ALTERNATIEWE BRONNE VAN INKOMSTE VIR SINODALE DIENSLEWERING:
VERKOPE VAN GEMEENTELIKE EIENDOMME 133

BESKRYWINGSPUNT 41: KOMMISSIE VAN DIE AKV

AANWENDING VAN BATES OM DIE FONDS VIR SINODALE DIENSLEWERING UIT TE
BOU EN DIE HEFFINGSLAS OP GEMEENTES TE VERMINDER 133

BESKRYWINGSPUNT 42: RING VAN KLERKSDORP

VOLHOUBARE KERKWEES 135

BESKRYWINGSPUNT 43: OUDIT- EN RISIKOMITEE

NAKOMING 138

BESKRYWINGSPUNT 44: RING VAN MAQUASSI

WYSIGING VAN ORDINANSIES 3.2.11 (vi) EN 3.2.18.3 (i) 138

BESKRYWINGSPUNT 45: KOMMISSIE VAN DIE AKV

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.14.5 (v) EN AKTE VAN LOSMAKING NA
ONTHEFFING UIT DIE AMP (I) 140

BESKRYWINGSPUNT 46: RING VAN VEREENIGING

WYSIGING VAN ORDINANSIES 4.2.1 (i)(b) EN (f) 141

BESKRYWINGSPUNT 47: KOMMISSIE VAN DIE AKV

WYSIGING VAN ORDINANSIE 10.1 EN INVOEGING VAN NUWE ORDINANSIE 10.4 ... 141

---oOo---

BYLAES

		Agenda	Bylae
BYLAE A	Kommissie van die AKV: Kerkwees in die toekoms 48	48	Bylae A
BYLAE B	Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Skrifbeskouing 51	51	Bylae B
BYLAE C	Studentegemeentes en bearbeiding..... 67	67	Bylae C
BYLAE D	Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Eietydse en kerkeie belydenisskrif 77	77	Bylae D
BYLAE E	Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Uitverkiesingsleer 78	78	Bylae E
BYLAE F	Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Die genade van genadedood: Besinning oor euthanasia..... 79	79	Bylae F
BYLAE G	Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Verhouding tussen die NHKA en die GHG 80	80	Bylae G

BYLAE H	BSA: Verslag	80	Bylae H
BYLAE I	Kuratorium vir teologiese opleiding	87	Bylae I
BYLAE J	HTK.....	91	Bylae J
BYLAE K	SRT: Kerkargief	93	Bylae K
BYLAE L	SRT: SP Engelbrechtmuseum.....	93	Bylae L
BYLAE M	ADV Verslag van die Kommissie van die 8ste ADV.....	94	Bylae M
BYLAE N	NHKA Nakomingsraamwerk	138	Bylae N

---oOo---

GRAFIEKE

GRAFIEK 1	Solvensie en likiditeit ratio van die Raad	102
GRAFIEK 2	Voorraad en debiteure omdraaispoed	103
GRAFIEK 3	Verhouding tussen totale inkomste en uitgawes.....	103
GRAFIEK 4	Samestelling van inkomste.....	104
GRAFIEK 5	Die grootste ses uitgawes tot die finansiële state	105
GRAFIEK 6	Saamgestelde inkomste en uitgawes	123
GRAFIEK 7	Inkomstesamestelling.....	124
GRAFIEK 8	Finansiële surplus/(tekort).....	125
GRAFIEK 9	Likiditeit en solvensie ratio	126
GRAFIEK 10	Omset ratio	127

---oOo---

TABELLE

TABEL 1	Bydrae van lynitems tot totale inkomste	104
TABEL 2	Begroting vir teologiese opleiding aan die Fakulteit Teologie en Religie, UP.....	106
TABEL 3	Begroting van die HTK	107
TABEL 4	Begroting vir die ondersteuning aan die MRCC.....	109
TABEL 5	Begroting vir strategiese groeibediening	110
TABEL 6	Begroting vir die werksaamhede van die sekretaris van die ADV	110

TABEL 7	Begroting vir die Kommissie van die AKV	111
TABEL 8	Koste van administrasie	112
TABEL 9	Begroting vir eiendomme en geboue.....	115
TABEL 10	Opsomming van al die begrotingsentrums	115
TABEL 11	Inkomstestaat verhoudings	124
TABEL 12	Belangrikste elemente van die balansstaat	126

---oOo---

STUDIESTUKKE OP DIE NHKA-WEBBLAD

BESKRYWINGSPUNT 3: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE	
SKRIFBESKOUIING	51
https://nhka.org/wp-content/uploads/2022/01/SKRIFBESKOUIING-Kerk-en-Teologie-VOL-1.pdf	

BESKRYWINGSPUNT 6: KERNKOMITEE: EREDIENS	
KINDERS SE DEELNAME AAN DIE NAGMAAL	54
https://nhka.org/amptelik/algemene-beskrywkerkvergadering-akv/	

---oOo---

AFKORTINGS GEBRUIK IN DIE AGENDA

ACRP	<i>Association of Christian Religious Practitioners</i>
ADV	Algemene Diakensvergadering
AGGK	Afrika Gemeenskap van Gereformeerde Kerke
AIM	<i>Africa Institute for Missiology</i>
AKV	Algemene Kerkvergadering
BAKV	Buitengewone Algemene Kerkvergadering
BSA	Bybelgenootskap van Suid-Afrika
CPSC	<i>Counsel for Pastoral and Spiritual Counsellors</i>
CKWAF	Christelike Kampus Welstand en Advies Forum
DKB	Diploma in Kerklike Bediening
DL	Dordtse Leerreëls
GHG	Geloofsbond vir Hervormde Gemeentes
HK	Heidelbergse Kategismus
HKSA	Hervormde Kerk in Suidelike Afrika
HSV	Hervormde Studentevereniging
HTK	Hervormde Teologiese Kollege
HTO	Hervormde Teologiese Opleiding
<i>HTS</i>	<i>Hervormde Teologiese Studies</i>
IMN	<i>Interim Ministry Network, VSA</i>
KZN	KwaZulu-Natal
MRCC	Maranatha Reformed Church of Christ
MSW	Maatskappy sonder winsoogmerk
NGB	Nederlandse Geloofsbelydenis
NGDip	Nagraadse Diploma in Teologie en Kerklike Bediening
NGK	Nederduitse Gereformeerde Kerk
NHSV	Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging
NWO	Nie-winsgewende organisasie
RKK	Rooms-Katolieke Kerk
SARK	Suid-Afrikaanse Raad vir Kerke
SAQA	SA Kwalifikasie Owerheid
SGB	Sentrum vir Gemeentelike Bediening
SRT	Sentrum vir Reformatoriese Teologie
<i>THT</i>	<i>Tydskrif vir Hervormde Teologie</i>
TKB	Toerusting in Kerklike Bediening
TKR	Tussenkerklike Raad
TOIBO	Transoranje Instituut vir Buitengewone Onderwys
UP	Universiteit van Pretoria
VBO	Voortgesette Bedieningsopleiding
VGK	Verenigde Gereformeerde Kerk
VSA	Verenigde State van Amerika
VTK	Voortgesette Toerusting Kerkraad
VTT	Voortgesette Teologiese Toerusting
WARC	<i>World Alliance of Reformed Churches</i>
WGGK	Wêreldgemeenskap van Gereformeerde Kerke

Amptelike Opening

REGISTRASIE

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 2 Oktober 2022 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel by die NG Kerk, Gemeente Wonderpark. Tee en verversings sal vanaf 17:00 bedien word. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 17:30 tot 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die kerk vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.
- * Alle dienaars van die Woord dra 'n toga by die openingsgeleentheid.

---oOo---

1. **AMPTELIKE OPENING: SONDAG 2 OKTOBER 2022 OM 18:30**

1.1 **OPENINGSREDE**

Dr AG Ungerer.

Skriflesing: Markus 11: 12 tot 25.

1.2 **VERWELKOMING**

Dr AG Ungerer.

1.3 **HCM FOURIE-EREPENNING**

Die oorhandiging van die HCM Fourie-erepenning word behartig deur die voorsitter van die Kuratorium, dr RA Denton.

1.4 **BEDANKINGS**

Dr AG Ungerer.

---oOo---

Konstituering

2. **OPENING: MAANDAG 3 OKTOBER 2022 OM 08:30**

2.1 **OPENING**

Prof WA Dreyer, visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die AKV, open die vergadering met Skriflesing, gebed en samesang.

2.2 **BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE (ORDINANSIE 4.4.4 (v))**

Die vergadering bespreek die teologiese inhoud van die openingsrede van dr AG Ungerer onder leiding van die visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die AKV, prof WA Dreyer.

2.3 **SAMESTELLING EN KONSTITUERING**

2.3.1 **GELOOFSBRIEWE**

- * Afgevaardigdes ontvang 'n lys met die name van persone wat op Sondag 2 Oktober 2022 geregistreer het wanneer die vergadersaal binnegegaan word op Maandag 3 Oktober 2022.
- * Laat registrasies sluit stiptelik op Maandag 3 Oktober 2022 om 08:00 waarvoor skriftelik aansoek gedoen moet word by karen@nhk.co.za voor 22 September 2022. Indien 'n afgevaardigde laat registreer, meld hy of sy aan by die Ordekommissie. Die Ordekommissie gee laat registrasies deur aan die stemtellers vir 'n stemnommer. Alle laat registrasies word in die notule van die volgende sessie opgeneem vir goedkeuring.
- * Die besware teen geloofsbriewe, indien enige, word behandel.
- * Die vergadering word volgens Ordinansies 4.4.1 en 4.4.2 wettig saamgestel uit die volgende:

2.3.1.1 Predikante wat per beroepsbrief werksaam is in 'n gemeentelike werkruimte.

2.3.1.2 Een ouderling afgevaardig deur elke kerkraad.

2.3.1.3 Twee afgevaardigde diakens van die Kommissie van die ADV, emeriti, beroepafwagende predikante en proponente, almal met spreekreg.

2.3.1.4 Die Raad vir Kerkregtelike Advies, met spreekreg.

2.3.2 **VERKIESING VAN 'N VOORSITTER EN SKRIBA**

In terme van Ordinansie 4.4.4 (vii)(a) kies die vergadering uit die aanwesige predikante 'n voorsitter en skriba.

Die volgende ordinansies word in ag geneem:

Ordinansie 4.4.4 (viii) wat soos volg lui:

Die Algemene Kerkvergadering sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens twee gemeentepredikante is.

Ordinansie 4.4.4 (vii) wat soos volg lui:

Die Algemene Kerkvergadering kies tydens die vergadering, met inagneming van die beginsel dat geen ampsdraer vir langer as drie opeenvolgende termyne op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word nie, en nie meer as twee termyne dieselfde opdrag uitvoer nie.

Ordinansie 4.4.4 (x) wat soos volg lui:

Die nuutverkose Kommissie begin hulle werksaamhede na afhandeling van die agenda, voor die formele afsluiting van die vergadering.

2.3.3 VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE AKV

In terme van Ordinansie 4.4.4 (vii)(a) kies die vergadering uit die aanwesige predikante

- * 'n visevoorsitter en viseskriba
- * twee verdere lede
- * 'n sekonduslid vir elke predikantslid.

Dr AG Ungerer en ds WJJ Kok is nie weer verkiesbaar nie. Van al die diensdoende predikante wat per beroepsbrief aan 'n werkruimte gekoppel is, is slegs dr WC van Wyk, sekretaris van die Kommissie van die AKV, nie verkiesbaar nie.

2.3.4 VERKIESING VAN DIE OUDERLINGSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE AKV

Volgens Ordinansie 4.4.4 (vii)(b) word uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * nege sekundi wat om die beurt gebruik kan word, verkies.

Soos in die verlede, beveel die uittrede Kommissie van die AKV aan dat die ouderlingslede later in die vergadering, sodra hulle meer bekend geraak het, verkies word.

2.4 GOEDKEURING VAN DIE REGLEMENT VAN ORDE

2.4.1 OPROEP

Die oproep van die 73ste sitting van die AKV is deur die Kommissie van die AKV hanteer volgens die Kerkorde (Ordinansies 4.4 en 4.6.2).

2.4.2 AGENDA

- * Die AKV
 - ** neem bindende besluite namens alle gemeentes, ampsdraers en lidmate.
 - ** neem besluite oor die leer en belydenis, liturgie en vasstelling, en uitvoering van die Kerkorde.
 - ** tree op as bykomende vergadering wanneer 'n beroep gedoen word teen 'n bevinding van die Kommissie van die AKV.

- * Die Kommissie van die AKV het met die oog op sinvolle besprekings, beskrywingspunte in die agenda opgeneem. Beskrywingspunte kan ondersteun word met memoranda, studiestukke, voorstelle en versoekskrifte, en word ingedien kragtens Ordinansie 4.4.4 (iii) deur
 - (a) die Kommissie van die AKV
 - (b) ringsvergaderings
 - (c) die Predikantevergadering
 - (d) die ADV
 - (e) rade van die Kerk
 - (f) dienaars van die Woord, kerkrade en kerkraadslede deur die ringsvergadering in wie se werkring hulle val.
- * Volgens Ordinansie 4.2.3 (xviii) reël die ringsvergadering watter afgevaardigde 'n beskrywingspunt wat opgeneem is in die agenda, tydens die vergadering sal toelig en motiveer. Indien daar geen aanduiding gegee word wie die toeligting sal doen nie, word die skriba van die betrokke vergadering, raad, kommissie of komitee opgeroep om dit te doen of reëlins in dié verband te tref. Indien 'n beskrywingspunt deur 'n raad, kommissie of komitee in die agenda opgeneem word, wys die betrokke raad, kommissie of komitee self 'n afgevaardigde aan wat die beskrywingspunt sal toelig en motiveer.
- * Die agenda wat vooraf beskikbaar gestel is, word as gelese beskou.

2.4.3 KOMMISSIES WAT TYDENS DIE VERGADERING FUNKSIONEER

Die Kommissie van die AKV het voorlopig kommissies benoem om bepaalde take voor en tydens die vergadering te hanteer. Die vergadering sal versoek word om te besluit oor die benoemings.

2.4.3.1 **Kommissie vir geloofsbriewe: Dr WC van Wyk en ds WJJ Kok**

Die skribaat gaan die geloofsbriewe voor die aanvang van die AKV na en stel 'n presensielys saam. 'n Verslag oor geloofsbriewe wat nie in orde is nie, word aan die vergadering voorgehou. Die vergadering besluit daaroor.

2.4.3.2 **Ordekommissie**

- * Oudl SE Beeslaar
- * Oudl D Esterhuizen
- * Oudl SL Kotzé
- * Oudl AJP le Roux
- * Oudl PFS Mulder
- * Oudl FJ Paynter (sameroeper)
- * Oudl AD Pieterse
- * Oudl JG van Heerden
- * Oudl MP van Niekerk.

Die ouderlingslede van die uittredende Kommissie word benoem om as Ordekommissie op te tree. Nuutverkose ouderlingslede sal in die loop van die vergadering met dié taak behulpzaam wees.

Die Ordekommissie ontvang en oorweeg skriftelike, gemotiveerde verskonings vir tydelike afwesigheid uit die vergadering, en sien toe dat die sittingsure stiptelik gehandhaaf word.

Afgevaardigdes word dringend versoek om die vergadering stiptelik en getrou by te woon, en slegs in uiterste noodsituasies verskoning aan te teken.

Vorms waarop verskoning vir afwesigheid aangeteken word, is by die Ordekommissie beskikbaar.

2.4.3.3 **Formuleringskommissie**

- * Dr A Botha
- * Dr DJ du Toit
- * Dr PJ Jacobs
- * Dr GJ Malan (sameroeper)
- * Dr GCJ Nel
- * Dr JH van Staden.

Die Formuleringskommissie ontvang voorstelle en amendemente op beskrywingspunte wat in die agenda opgeneem is, en sien toe dat die bewoording van voorstelle wat tydens die vergadering gemaak mag word, korrek is en nie in stryd is met enige besluit van die AKV of die Kerkorde nie.

Die Raad vir Kerkregtelike Advies bied ondersteuning aan die Formuleringskommissie.

2.4.4 **STEMPROSEDURE**

Di M Delport, EG Fourie en JM van Staden koördineer die stemproses saam met die konsultante wat deur die NHKA gekontrakteer is. 'n Elektroniese stemprosedure word gebruik, behalwe in gevalle waar dit nie moontlik is nie.

Die posisies van voorsitter, visevoorsitter, skriba en viseskriba word deur 'n volstreekte meerderheid (helfte plus een) verkies. Die twee predikantslede, nege ouderlingslede en al die rade word met 'n gewone meerderheid verkies.

Tydens besprekings van beskrywingspunte mag die voorsitter na sy oordeel die vergadering versoek om by wyse van 'n kleurkaart aan te dui of hulle positief of negatief voel oor die beskrywingspunt en die motivering daarvoor. Wanneer daar 'n duidelike meerderheid van die vergadering vir of teen 'n beskrywingspunt is, mag die voorsitter vra of iemand uit die minderheid nogtans die behoefte het om die saak te bespreek en die standpunt te motiveer, en of die minderheid tevrede is om met die meerderheidsmening akkoord te gaan. Dit word gedoen om die verloop van verrigtinge vlot te laat verloop sonder om onnodige tyd te spandeer aan sake waaroor daar breë konsensus bestaan. Dit is nie bedoel om enige standpunt te onderdruk nie, en enigiemand wat wel die minderheidstandpunt wil stel, sal steeds die geleentheid kry.

By die verkiesing van die Tugkomitee moet daar verseker word dat kontinuïteit behoue bly. Derhalwe word die vergadering versoek om kragtens Ordinasie 4.4.4 (xii)(e) alle nominasies van predikante, ouderlinge en kundiges *met motivering* aan die AKV voor te lê.

2.4.5 **PROJEKSIESPAN**

Die volgende projeksiespan word gebruik:

- * Ds JM Bevollo-Manders

- * Ds LK Erasmus
- * Ds EG Fourie
- * Dr JG Janse van Rensburg
- * Ds HJ Labuschagne
- * Ds L Lemmer
- * Ds JT Manders (sameroeper)
- * Ds S Oxtan
- * Ds LJ van der Linde.

2.4.6 NOTULEHOUEERS EN NOTULE

Die sekretaris: Kommissie van die AKV, dr WC van Wyk, die skriba en viseskriba.

Die notule word soos volg beskikbaar gestel tydens die oggend teepouse, en sal daaglik vir goedkeuring gestel word net na middagete:

Datum	Notule
Dinsdag 4 Oktober	Openingsgeleentheid van 2 Oktober, oggend- en middagsitting van 3 Oktober.
Woensdag 5 Oktober	Aandsitting van 3 Oktober, oggend- en middagsitting van 4 Oktober.
Donderdag 6 Oktober	Aandsitting van 4 Oktober, oggend- en middagsitting van 5 Oktober.

Die notule sal daaglik elektronies op die webblad van die 73ste AKV geplaas word en as gelese beskou word wanneer dit ter vergadering vir korrektheid voorgehou word. ***Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.***

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om ***spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.***

Die notulehouers sorg vir die opneem van alle besluite en handeling van die vergadering in die notule, en die notule word binne ses maande na afloop van die sitting deur die Kommissie van die AKV gefinaliseer en elektronies versprei (Ordinansie 4.4.4 (xiv)).

Binne ses maande na die AKV, op koste van die gemeentes, word een gedrukte kopie van die Kerkorde aan elke kerkraad en predikant gestuur. Die besluitebundel word slegs elektronies versprei.

2.4.7 BESPREKINGS EN SPREEKBEURTE

2.4.7.1 Spreekbeurte

'n Lid van die vergadering wat 'n spreekbeurt oor 'n bepaalde saak in die agenda verlang, rig die versoek vooraf mondeling, skriftelik of by wyse van 'n SMS aan die Formuleringskommissie. Die sprekerslys sal, wanneer die bepaalde saak aan die orde gestel word vir bespreking, op die elektroniese inligtingskerm verskyn, waarna die besprekingslys gesluit word. Die voorsitter ken die spreekbeurte toe in die volgorde van die sprekerslys. Die tydsduur van 'n spreekbeurt is beperk tot

vyf minute, maar mag, met toestemming van die vergadering, gewysig word. Geen lid van die vergadering is geregtig op meer as een spreekbeurt oor 'n bepaalde saak nie, behalwe wanneer al die sprekers op die lys hulle beurt gehad het en daar nog tyd vir bespreking toegeken is. Die voorsitter beslis of die bespreking beëindig word en of daar 'n tweede spreekbeurt toegeken word.

2.4.7.2 Orde rondom besprekings

- (i) Die voorsitter het die taak om sprekers by die punt onder behandeling te bepaal, te sorg dat sprekers nie argumente wat reeds geopper is herhaal nie, en persone wat dreigemente uiter of die argument op 'n persoonlike vlak voer, tot orde te roep.

Wanneer 'n spreker afdwaal, of argumente herhaal, of dreigemente uiter, of *ad hominem* argumenteer, sal die voorsitter sy of haar aandag daarop vestig. As hy of sy na vermaning daarin bly volhard, sal die voorsitter hom of haar die woord ontnem.

- (ii) Enige lid van die vergadering kan op 'n punt van orde die aandag van die voorsitter daarop vestig dat die voorsitter of 'n spreker nie volgens die Reglement van Orde of algemene vergaderingsprosedures handel nie, waarna die voorsitter die saak verder reël.
- (iii) Die voorsteller van 'n beskrywingspunt of van 'n amendement op 'n beskrywingspunt het die reg om direk voordat daar tot die finale stemming oorgegaan word, repliek te lewer.

2.4.7.3 Ter inligting

- (i) Beskrywingspunte: 'n Beskrywingspunt is 'n voorstel wat via die ringsvergadering of Kommissie van die AKV in die agenda opgeneem is vir besluitneming.
- (ii) Voorstelle: Geen nuwe sake kan tydens die vergadering voorgestel word nie. Slegs voorstelle wat verband hou met beskrywingspunte wat in die agenda opgeneem is, kan ter tafel geneem word.
- (iii) Amendement: 'n Amendement op 'n beskrywingspunt is 'n voorstel wat nie die wesenlike inhoud van die beskrywingspunt affekteer nie, maar die bedoeling het om die beskrywingspunt te wysig.

Tydens die bespreking van 'n beskrywingspunt op die agenda kan lede van die vergadering amendemente op beskrywingspunte by die Formuleringskommissie indien. Dit moet skriftelik geskied en moet deur die voorsteller en 'n sekondant onderteken wees.

Na ontvangs van 'n amendement word dit eerste gestel. Indien dit nie aanvaar word nie vervel dit, en die voorstel in die agenda geld en word voorgehou vir besluit. Indien die amendement aanvaar word, word dit die nuwe geamendeerde voorstel wat die voorstel in die agenda vervang.

2.4.8 MOSIES

- 2.4.8.1 Slegs ordemosies wat die orde en gang van die vergadering raak mag ingedien word. Ordemosies word volgens die diskresie van die voorsitter hanteer.
- 2.4.8.2 Mosies van meelewing en waardering mag gedurende die vergadering ingedien word.

2.4.9 BEHANDELING VAN VERSLAE

2.4.9.1 By die behandeling van verslae stel die voorsitter eers die verslag vir bespreking en daarna die beskrywingspunte wat daarop betrekking het vir besluit. Wanneer veranderinge in die verslag voorgestel word stel die voorsitter eers die aanbevelings en daarna die gewysigde verslag.

2.4.9.2 'n Verslag wat so afgehandel is, kan nie weer behandel word nie. Wanneer 'n lid van die vergadering van mening is dat enige besluit hersien moet word, kan die lid tydens die sitting van die vergadering 'n skriftelike versoek om hersiening inhandig, medeonderteken deur 'n ander lid van die vergadering. By ontvangs van so 'n versoek lê die voorsitter dit aan die vergadering voor. Die voorsteller ontvang die geleentheid om die versoek toe te lig, en een spreker wat beswaar wil maak ontvang ook 'n spreekbeurt. Die tydsduur is in elke geval beperk tot vyf minute. Daarna stem die vergadering oor die versoek. Indien twee derdes van die vergadering hom ten gunste van die versoek verklaar, word die saak opnuut behandel. Hierdie reëling geld nie in die geval van 'n buitengewone AKV nie.

2.4.10 AANTEKEN VAN TEENSTEM

'n Teenstem van enige lid van die vergadering teen 'n besluit word aangeteken by die skribaats so gou moontlik nadat die stemming oor die betrokke saak afgehandel is. 'n Teenstem word sonder bespreking in die notule opgeneem.

2.4.11 KLEREDRAG

Kleredrag moet nie afbreuk doen aan die waardigheid van die vergadering nie. By die amptelike opening Sondagaand dra alle dienaars van die Woord 'n toga. Neem asseblief kennis dat die afsluiting die vorm van 'n Nagmaal aanneem.

2.4.12 AGENDA VOLG AAN DIE HAND VAN DIE VISIE EN MISSIE VAN DIE NHKA

Die agenda is so ingerig dat dit fokus op die Kerk se roeping en werk soos dit verwoord is in die visie en missie van die Kerk, naamlik

Visie

Ons droom is dat alle mense in Jesus Christus sal glo as hoop vir die wêreld.

Missie

Om werklik Kerk van Christus te wees deur te fokus op

- * viering
- * gemeenskap
- * diens
- * getuigenis.

Daarom wil die NHKA as gemeenskap van gelowiges ons geloof in Jesus Christus in woord en lied vier, mense dien en van die verlossing in Christus getuig.

Op hierdie weg sal ons deurgaans die volgende waardes handhaaf:

- * Nederigheid in ons lewe voor God.
- * Nugterheid in ons omgang met die Woord.
- * Menslikheid in ons verhoudings met mekaar en ander mense.

Dit wil ons nastreef deur

- * gehoorsame uitlewing van die Woord
- * deurleefde en eietydse prediking
- * entoesiastiese uitdra van die evangelie
- * visioenêre leierskap op alle terreine
- * liefdevolle ondersteuning van alle mense in nood
- * op die uniekheid van Christus en sy Kerk te fokus.

Die Reglement van Orde word deur die uittredende Kommissie van die AKV voorgehou vir goedkeuring.

2.5 SITTINGSURE

Die volgende sittingsure word aanbeveel:

Oggendsitting	08:30 tot 13:00	-	met teepouse 10:30 tot 11:00
Middagsitting	14:30 tot 19:00	-	met teepouse 16:30 tot 17:00
Afsluiting	19:00 tot 19:15.		

Die oggendsitting op Maandag 3 Oktober 2022 begin om 08:30 in die kerkgebou van die NG Kerk, Gemeente Wonderpark.

Die vergadering bepaal die sittingsure.

2.6 GROETEBOODSKAPPE

Die MRCC, NGK, GKSA en WGGK dra mondelings groeteboodsappe oor op Maandagoggend 3 Oktober 2022. Groeteboodsappe van ander kerke word skriftelik in die agenda van die AKV opgeneem vir kennisname van die vergadering.

2.6.1 MRCC

Ds Oscar Madlala, die voorsitter

Allow me to submit our warm and sincere MRCC greetings to you all in the name of our Lord and Saviour, Jesus Christ. It is once again my singular honour as the outgoing Chairperson of the MRCC GCA to be part of this important convention of the NHKA. The historic 73rd GCA comes at a time after the world has been tormented by the COVID-19 pandemic. It has been a bleak period, not only for the church but the world as a whole world. The pandemic has robbed us our loved ones, our colleagues in ministry and committed church members. While the world was on its way to recovery, we again got affected by war between Russia and Ukraine. This has affected our markets and worsened the already suffering economy.

The church is then faced with a mammoth task of finding ways to recover in the midst of these turbulent times. Membership has declined and the church is suffering financial setback. A platform of this magnitude then provides us with an opportunity to have robust debates concerning recovery. Recovery cannot only be measured in statistics and monetary terms; the nation also needs healing.

The looting and hooliganism we saw last year in July exposed the social ills of our nation. The high level of political instability, poverty and unemployment were openly exposed which resulted in anarchy and unruly behaviour. The rate of crime has escalated exponentially, taking into notice the recent shootings around the country. The church is still seen as a prophetic voice of our society. It is still regarded as a catalyst of restoring harmony and dignity in our communities. As a church, we are the voice behind the establishment of a crime free society.

The ripples of deaths of youth in Nyobeni Tavern in the Eastern Cape exposed another tragedy about our country where minors consume alcohol. Over and above that, there was shooting in Orlando (Soweto), where 14 people were killed, and more killings were reported in KZN. These scenarios are worsening the situation as incidents of violence and death have become commonplace in our communities. In the midst of all these mishaps, the church remains an institution that should provide spiritual guidance and moral direction. We are the mercenaries of hope and should by no means lose sight of our position and standing in society.

Relationship between the MRCC and the NHKA

As the MRCC we also take this opportunity to appreciate the relationship we have had with the NHKA throughout the years. We would also like to announce that our church will be celebrating its centenary in 2023. The pledge of R50 000 from the NHKA towards the centenary is highly appreciated. While we are conscious of the struggles within the NHKA like decline in membership and shortage in finances; we believe that there is still a lot that can be shared between these two churches, especially in the area of training and development of ministers and skills transfer. The MRCC has adopted a recovery plan with an aim to turn the situation around after the pandemic. Sharing remedial models helps the church to expand and its ministers to be more effective.

The MRCC's relationship with the URCSA

The MRCC is still having a sound functional relationship with the URCSA in worship, instruction (teaching and learning), service, care and witness. The Memorandum of Agreement, which was signed in 2019 between the two denominations, forms the basis of the existing covenant relationship. In this relationship the two denominations are committed to accepting all gifts brought by both to the reconciliation and unification process in the future. The following are some of the concrete ways in which we covenant to work together:

- * Promoting healing and wholeness for all of life.*
- * Engaging in a prophetic dialogue with others on societal matters.*
- * Embodying, modelling, and promoting moral values of Scripture together.*
- * Seeking and advocating justice for all eco-justice.*
- * Achieving reconciliation, which is more than mere tolerance of one another.*
- * Opposing violence and abuse of power of all kinds in our society.*
- * Promoting and embracing human dignity and gender equity.*

Conclusion

On behalf of the MRCC, I would like to take this opportunity to congratulate you for having a physical convention after such a difficult time we have been through. We wish you all the best in this 73rd Synod, trusting God that all discussions will be vigorous and fruitful enough to bring transformation to the NHKA. May God bless you.

2.6.2 NGK

Dr Gustav Claassen, die algemene sekretaris

Dit is vir my 'n groot voorreg om namens die Algemene Sinode van die NGK groete oor te dra aan die Algemene Vergadering van die NHKA. Baie dankie vir die uitnodiging en ook die gasvryheid waarmee julle my ontvang en laat tuis voel het.

Die oordra van groete is 'n baie ou gebruik, dit gee uitdrukking aan die band wat daar tussen kerke is: Ons behoort saam aan die Here van die kerk, ons deel 'n geskiedenis, 'n belydenis, 'n identiteit en 'n roeping. Ons is susters en broers van mekaar.

'n Groeteboodschap wil ook troos en bemoedig, veral in moeilike tye; dit sê ons gee regtig om vir mekaar en ons wil saam 'n geloofwaardige getuienis uitdra in 'n gebroke wêreld, met soveel uitdagings en nood.

Daarom groet ek u graag met die teksvers van Jesaja 60: 1 en 2:

Staan op, laat jou lig skyn! Ja, jou lig het gekom, en die heerlijkheid van die Here skyn oor jou. Ja kyk, donkerte bedek die aarde, en diepe duisternis die volke; maar oor jou skyn die Here, en oor jou word sy heerlijkheid sigbaar.

Die NHKA het deur jare nog altyd die roeping om die Lig van die evangelie na 'n donker wêreld te weerkaats, ernstig geneem. Die NHKA se werk, ver oor die grense heen, was nog altyd buitengewoon geseënd. So ook was haar barmhartigheidswerk nog altyd 'n reuse poging, wat lig gebring het in vele mense, oud en jonk, se lewens. Vanaf die NHKA se gemeentes en vergaderings het daar nog altyd 'n gesonde, gematigde invloed na buite uitgestraal — wat 'n ryke invloed op die gereformeerde tradisie in ons land gehad het.

Talle leiersfigure uit die kerklike- en akademiese omgewing van die NHKA het deurgaans oor tyd 'n besondere positiewe bydrae binne die breër kerklike konteks gemaak. Daarvoor dank ons God vir die NHKA kerk, en vertrou en glo ons dat sy steeds 'n mooi en konstruktiewe rol vorentoe sal speel.

Soos alle gemeentes en sinodes van die NGK dwarsoor ons land, staan ook die NHKA kerk in hierdie dae voor groot uitdagings. Ons sal saam moet bly besin hoe om eg kerk te wees in 'n post-COVID tyd. Wat het al die ontwrigting wat met COVID gepaard gegaan het ons van kerkwees geleer? Watter teologiese vrae leef daar in ons mense se harte? COVID het ons geleer dat 'n eerlike en nederige gesprek en nadenke oor God juis nou nodig is, 'n fokus op egte gemeenskap (koinonia) en verhoudinge, 'n betrokkenheid by ons stukkende gemeenskappe, 'n uitleef van die liefde van Christus, 'n besef dat ons mekaar nou nodiger as ooit het en mekaar nie kan loslaat nie. Ons moet leer kerk wees met veel minder middele as in die verlede, in 'n wêreld waarin materiële nood toeneem.

Te midde van toenemende spanning tussen rasse en klasse, in 'n wêreld waarin soveel woede en geweld is, het die kerk 'n versoenende rol en publieke getuienis wat ons nie kan laat vaar nie.

Ons getuienis moet geloofwaardig wees te midde van die vele stemme daarbuite – dit moet die evangelie van Jesus Christus en van God se liefde onverdund uitdra en niks anders nie. Daarvoor bid ons julle seën toe, wil ons graag medereisigers wees en bly.

Die NHKA het juis nou, meer as in die verlede, 'n gewaardeerde rol om te speel, binne die ekumene en wyer. Kom ons vat hande met mekaar, selfs stewiger as vantevore, in die uitvoering van ons roeping in hierdie geliefde land met sy talle uitdagings.

Die NGK is diep dankbaar vir skakeling met die NHKA op soveel vlakke: By die TKR, Conventus van reformatoriese kerke, Kerkspieël, gesamentlike teologiese opleiding by UP, samewerking op die terrein van Bybelvertaling, die skep en publiserings van kerkliedere wat ons op 'n wonderlike manier aan mekaar bind.

Die bilaterale ooreenkoms tussen die NGK en die NHKA het samewerking op gemeentelike- en sinodale vlak wonderlike momentum laat kry. Daar is mooi verhale van samewerking tussen ons gemeentes. Predikante word wedyersyds beroep en daar is samewerking op die fokusareas van die jeug, bejaardes, manne- en vrouekampe, ensovoorts.

Ons kan met reg dankbaar wees op die samewerkende eenheid ten spyte van die demper wat die COVID-pandemie op samewerking geplaas het. Dit het alle potensiaal om tot groter eenheid te groei.

Baie geluk aan die nuwe leierskap van die Sinode. Ons sien daarna uit om saam te werk. Mag hierdie vergadering baie geseënd wees en leiding help gee aan die gemeentes, en ook aan ander kerke, soos die NGK, vir die tyd wat kom.

2.6.3 GKSA

Ds Cassie Aucamp, voorsitter: Deputate Ekumenies

Baie dankie vir die voorreg om namens die GKSA aan die NHKA ons hartlike, broederlike groete oor te dra. Ek sal dit graag meer volledig in persoon doen tydens die sitting van die vergadering.

Die bande met die Hervormde Kerk is vir die GKSA kosbaar. Ons het 'n gedeelde geskiedenis, vir die meeste van ons 'n gedeelde kultuurerfenis. 'n Gedeelde lief en leed in hierdie land. Maar boweal ... 'n gedeelde gereformeerde erfenis., die erfenis van ons gemeenskaplike belydenis.

Die praktiese beleving van hierdie bande op sentrale vlak het ook tydens die inperkings van die COVID-pandemie afgeneem, veral ook wat betref die byeenkomste van die TKR waar ons twee kerke saam met die NGK oor die jare heen toenemend bande van eenheid beleef het. Persoonlik het ek hierdie kosbare saamwees gemis, en ons sien uit daarna om hierdie bande binnekort weer op te tel en te verstewig.

In dié verband moet ons erns daarvan maak om weer die gereelde kragtige getuigenis wat daar via die TKR vanuit ons kerke gesamentlik na buite uitgegaan het oor sake van die dag wat die koninkryk van God en ons kerke ten nouste raak, in die openbaar te laat hoor. Ons kerke kan nie swyg oor die wyse waarop ons tans hoegenaamd nie so regeer word dat ons 'n rustige en stil lewe tot eer van die Here kan lei, soos wat die Skrif van die owerheid vra nie.

Die geloofsbande tussen die GKSA, die NGK en die NHKA, is bande wat deur families loop, deur geslagte. Dis bande wat nie net beperk is tot groot ekumeniese byeenkomste nie, nie net tot die bevoorregte broeders en susters wat ons daar verteenwoordig nie, maar dis bande waarmee ons mekaar omhels in ons elke dag se lewe.

Dis veral op plaaslike vlak, daar waar ons daaglik, prakties kerk van Jesus Christus moet wees, wat die bande verstewig het. Op voetspoor van die Memorandum van Ekumeniese Verhoudinge wat ons Algemene Sinode formeel met die NGK aangegaan het, kan ons kerke volgens die reëling en oordeel van die plaaslike kerkraad mekaar se attestate aanvaar, toegang tot die sakramente gee, gesamentlike eredienste hou, en kansels ruil. Ons is baie dankbaar daarvoor en dit word op verskeie plekke met groot seën gedoen.

Dit is veral op die platteland waar omstandighede ons dwing om dit te doen wat ons vanweë vermeende struikelblokke van nature so traag is om te doen: Daadwerklike saamwerk en saamleef. Ook in stedelike gebiede waar ons histories minder lidmate het. So byvoorbeeld het twee van ons gemeentes in Durban in kombinasie getree waarvolgens die plaaslike predikante albei gemeentes oor en weer bedien soos die omstandighede dit ten beste vereis. Ons Sinode het inderdaad ook ordereelings goedgekeur om sodanige samewerking tot heil van ons lidmate, tot opbou van ons kerke en tot eer van ons Here te kan laat geskied.

U gaan tydens u 73ste AKV weereens gekonfronteer word met sake van sensitiewe aard, juis midde in 'n samelewing wat toenemend volgens die norme van die wêreld al hoe meer sekulêr raak. Die GKSA se standpunt oor die sake is aan u bekend. Ons bede is dat u alleen maar net in opregte gehoorsaamheid aan die Woord van die Here alles wat op u tafel mag kom sal beoordeel en daarvolgens besluit. Ons tyd kan nie bepalend wees vir hoe ons kerk in die wêreld moet wees nie. Die wese van die kerk word bepaal deur God Drie-enig. Ons wil kerk van die Woord wees, ons wil navolgers van Jesus Christus wees ...

Mag u werklik die genade van die Here en die leiding van sy Gees ontvang om tydens hierdie vergadering alleen maar kerk van Jesus Christus te wees.

Voorsitter, broeders en susters: die GKSA groet die kerke van die NHKA met u 73ste AKV uit die hart. Ons bede vir u is die bede van Psalm 43:

Send Heer uit hemelse geweste, U Lig en Waarheid neer op ons.

2.7 **MOSIES (tot op datum waarop die agenda uitgestuur is)**

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die 72ste AKV oorlede is, word deur die voorsitter gestel.

Daar word kennis geneem van die afsterwe van die volgende predikante:

2019

- * Ds AM Swanepoel.

2020

- * Dr en mev JA Beukes
- * Ds HW Calitz
- * Prof TFJ Dreyer
- * Prof PA Geyser
- * Ds BF Greyling
- * Ds PP Jooste
- * Ds CJ Smit
- * Ds EP Vosloo.

2021

- * Ds HJM Breedt
- * Ds JMC de Beer
- * Ds JJ du Toit
- * Ds JR Kramer
- * Ds MD Malan
- * Ds EJM Sharp
- * Ds JH van Heerden
- * Ds PS van Staden
- * Prof WC van Wyk
- * Ds JJ Viljoen.

2022

- * Ds NCJ Brayshaw
- * Ds PJ Kruger
- * Ds F du C Labuschagne
- * Ds JJP Müller
- * Prof GMM Pelser
- * Ds GC Senekal
- * Ds WJ Steyn
- * Ds AS van den Berg.

Daar word kennis geneem van die afsterwe van die volgende bekende figure in die Kerk:

2019

- * Mnr Leon de Munnik, voorheen administrateur van die Sinodale Dienssentrum.
- * Mnr Hans Janse van Rensburg, vader van dr JG Janse van Rensburg en voorheen lid van die Kommissie van die ADV.

2020

- * Dr Kobus Gerber, 'n vorige algemene sekretaris van die NGK.
- * Dr Andries Oosthuizen, voorheen ouderlingslid van die Kommissie van die AKV en lid van die Kuratorium.
- * Ds Kobus Potgieter, 'n vorige moderator van die NGK se algemene sinode.

2021

- * Oudl Rob Harvie van Villieria, sekonduslid van die Kommissie van die AKV.
- * Oudl Jan Snyman, sekonduslid van die Kommissie van die AKV.
- * Mnr Tinus Swart Swart, 'n voormalige predikant van die NHKA.
- * Ds Piet van der Merwe, 'n voormalige predikant van die NHKA.
- * Mnr Johan van Huyssteen, vorige bestuurder van Bejaardesorg en OTMT.

2022

- * Mev Martie Rex, weduwee van wyle dr Herman M Rex, argivaris van die NHKA tot November 1981.
- * Mnr Andries Steyn, 'n voormalige lid van die Kommissie van die AKV.
- * Mnr Jasper van der Westhuizen, 'n voormalige predikant van die NHKA.

- * Me Cecilia van Tonder, een van die Kerk se verteenwoordigers in die VONKK-werkgroep en medewerker aan die Liedboek van die Kerk.
- * Mnr Dries Wolmarans, 'n voormalige lid van die Kommissie van die AKV.

2.7.1 PERSONALIA

Die volgende predikante en bekende kerkfigure het besondere prestasies behaal:

2019

- * Dr AB Geyser-Fouché is tot medeprofessor in Ou-Testamentiese Wetenskap bevorder.
- * Die Afrikaanse Taal- en Kultuurvereniging (ATKV) stel jaarliks prysgeld van R60 000 beskikbaar vir die bekroning van ses gepubliseerde Afrikaanse artikels wat in 'n betrokke jaar in 'n geakkrediteerde tydskrif verskyn het, dus R10 000 per artikel. Vier pryse is bestem vir artikels in die geesteswetenskappe en twee vir artikels in die natuurwetenskappe. Die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns hanteer die keuringsproses. Artikels wat in 2017 verskyn het en deur redakteurs van geakkrediteerde tydskrifte aan die Akademie voorgelê is, is beoordeel. Een van die pryse in die kategorie van geesteswetenskappe is toegeken aan prof JA Loader van die Fakulteit Teologie, Universiteit van Wenen, Oostenryk vir sy artikel *Die gestaltes van Philipp Melanchthon se Spreukekommentaar* wat verskyn het in die *HTS*.

2020

- * Prof J Beyers is vir die tydperk 1 November 2020 tot 31 Oktober 2024 aangestel as die nuwe hoof van die Departement Godsdiensstudies aan UP se Fakulteit Teologie en Religie.
- * Mnr Johan Hattingh het 'n Nagraadse Diploma in Bestuur verwerf.
- * Prof EC Kloppers het haar intrede as vol professor in die Senaatsaal van Unisa in Pretoria gelewer.
- * Na afloop van die amptelike opening van die HTK op 19 Februarie 2020, is 'n oorhandiging gedoen aan prof Maake Masango. Hy is vereer met 'n Festschrift van die laaste uitgawe van die *HTS* wat onder eienaarskap van die NHKA geproduseer is. Daarna is prof IWC van Wyk gelukgewens met die verskyning van sy boek oor Martin Luther in die *HTS* Supplementumreeks by AOSIS – prof AG van Aarde het dit beskryf as die hoogtepunt van 'n monografie deur 'n Hervormde teoloog in die 75 jaar van die *HTS* se bestaan.
- * Ds JA Young het uitnemend goed gevaar in 14 Junie 2020 se virtuele Comrades. Hy was algeheel 13de in 6 ure 54 minute.

2021

- * Prof WA Dreyer is op 15 November 2021 in die TuksSport-eregalery opgeneem vir skerm.
- * Prof AB Geyser-Fouché het 'n tweede PhD-graad verwerf, dié keer in Semitiese Tale.
- * Ds CEC Hertzog het op 21 November 2021 deelgeneem aan die Ysterman Afrika-kampioenskap in Gqeberha.
- * Ds A Janse van Rensburg het 'n PhD in Kerkgeskiedenis en Kerkreg verwerf.
- * Ds JG Janse van Rensburg het 'n PhD in Missiologie verwerf.
- * Ds WJ Jansen van Nieuwenhuizen het 'n PhD in Pastorale Studies verwerf.

- * Mev Arina Jooste van TOIBO was een van die top-25-genomineerdes vir die titel van Kantoorkampioen 2021, 'n inisiatief van die Solidariteit Beweging. Sy is op 2 September aangewys as die naaswenner.
- * Ds C le Roux het 'n PhD in Semitiese Tale verwerf.
- * Dr Lerato Mokoena, 'n voormalige student van die MRCC aan AIM, is met ingang van 1 Augustus 2021 as lektor aangestel in die Fakulteit Teologie en Religie aan UP. Dr Mokoena is opgeneem in Mail & Guardian se lys van Top 200 Jong Suid-Afrikane in die Onderwyskategorie, en Avance Media se Top 100 Invloedrykste Jong Suid-Afrikane vir 2020. Sy is nou 'n Jakes Gerwel-genoot, en sy mentor matrikulante wat opvoeders wil word.
- * Ds L Prinsloo het 'n Honneursgraad in Sielkunde met lof verwerf.

2022

- * Dr A Botha is benoem as nuwe redakteur van die Bybelse Dagboek.
- * Mnr Johan Hattingh het sy MBA-graad ontvang.
- * Dr MJ Jansen van Rensburg was die ontvanger van die Jan Reynierz-erepenning tydens die 9de ADV.
- * Dr GC Lindeque is aangestel as Spanleier: Streekverhoudings vir die BSA se Noordelike Streek.
- * Ds M Oosthuizen het haar nagraadse onderwysertifikaat verwerf.
- * Prof Jerry Pillay, dekaan van UP se Fakulteit Teologie en Religie, is verkies as nuwe algemene sekretaris van die WRK, met ingang van 1 Januarie 2023.
- * Ds JA Young het die langste ononderbroke grondpad (207 km) in Suid-Afrika te voet aangepak – van Calvinia tot in Ceres deur die Tankwa Karoo in uiterste temperatuur, om R207 000 in te samel vir 'n nuwe voertuig vir hul pleegsorghuis. Die afsnytyd was 50 ure, en ds Young het dit voltooi in 27 uur 9 minute.
- * Die Andrew Murray-Desmond Tutuprys vir teologiese boeke in 'n amptelike taal van Suid-Afrika, is gewen deur prof AG van Aarde vir sy twee-volume-werk, *Jesus, Paul and Matthew*, uitgegee deur *Cambridge Scholar's Publications*. Dit word deur die beoordelaars beskryf as 'n meesterstuk wat op 'n eie vlak van teologie beweeg. Prof Van Aarde se twee volumes toon volgens hulle 'n diep verbintenis tot die huidige debat in die Nuwe Testamentiese en sistematiese teologie. Dit daag sommige maniere om die Bybel te lees en te verstaan uit, sodat die bedoeling en relevansie van die evangelie duidelik word vir hedendaagse omstandighede. Die werk is intens en innoverend met gegronde argumente. Dit spreek volgens die beoordelaars van 'n diepgaande kennis van die Nuwe Testament. Die laaste hoofstuk van die tweede volume is van 'n persoonlike, outobiografiese aard. *Dit blyk daaruit dat ons in hierdie twee boeke met deurleefde teologie te make het, en dat die stigmata van die kruis ook nie vreemd is in die lewe van die outeur nie.* Die beoordelaars was ds Anlené Taljaard, en proff Johan Buitendag en Ransoa Letsosa. Die prys is op 27 Mei 2022 in Wellington oorhandig word.
- * Prof E van Eck is aangewys as rektor van Knox College in Toronto, Kanada.
- * Dr T van Wyk is met ingang van 1 Januarie 2022 bevorder tot medeprofessor in die Departement Sistematiese en Historiese Teologie aan UP se Fakulteit Teologie en Religie.

Die volgende predikante het 25 jaar in die bediening gevier:

2020

- * Ds GS Botha

- * Dr RA Denton
- * Ds GDJ MacDonald
- * Ds JT Manders
- * Ds WF Venter
- * Ds PJ Wolmarans.

2021

- * Ds JM Bevolo-Manders
- * Prof J Beyers
- * Ds A Conradie
- * Ds CJ de Bruin
- * Ds JP du Preez
- * Ds BM Engelbrecht
- * Ds CG Liebenberg
- * Ds D Lourens
- * Ds G Rocher
- * Ds MJ Slabbert
- * Ds C van der Merwe.

2022

- * Ds GFJ Beukes
- * Ds R Botha
- * Dr SM de Beer
- * Dr DJ du Toit
- * Ds DS Jacobs
- * Ds L Janse van Rensburg.

Die volgende predikante het 50 jaar in die bediening gevier:

2020

- * Dr PJ de Beer
- * Prof TFJ Dreyer
- * Prof JA Loader
- * Ds LJ Steyn
- * Ds WH Steyn
- * Prof WC van Wyk.

2021

- * Ds PR Prinsloo
- * Ds DJP Stoltz.

2022

- * Dr FJ Boshoff
- * Ds WJ Slabbert
- * Ds GJ van Staden
- * Prof PM Venter.

Die volgende predikante het 60 jaar in die bediening gevier:

2020

- * Prof JH Koekemoer

- * Prof GMM Pelser.

2021

- * Ds PJ Kruger.

2022

- * Dr AJ Zwarts.

Die volgende predikant het 70 jaar in die bediening gevier:

2020

- * Ds PS van Staden.

Die volgende predikante het geëmeriteer:

2020

- * Ds HJ Odendaal
- * Ds PJ Steenkamp
- * Ds PF Viljoen
- * Ds JF Wilson.

2021

- * Ds CJ Bezuidenhout
- * Prof Y Dreyer
- * Ds DW van der Watt
- * Ds CAP van Tonder
- * Dr PJ van Zyl.

2022

- * Ds P de Kock
- * Ds PS Esterhuizen
- * Ds AJH Janse van Rensburg
- * Ds FJ Redelinghuys.

Die volgende predikante het van lewenstaat verander:

2019

- * Ds HP Coertzen
- * Prof AC Neele.

2020

- * Prof CJ Beukes
- * Ds WA Botha
- * Ds PWB Britz
- * Dr E le Roux
- * Ds C Lemmens
- * Dr A Potgieter

- * Ds CL van Niekerk
- * Ds GJ van Staden
- * Ds R van Staden
- * Dr A Viljoen.

2021

- * Ds C Fourie
- * Ds P Harmzen
- * Ds D Kruger
- * Prop S Potgieter
- * Ds C van der Merwe
- * Dr CJ Viljoen
- * Ds EN Vosloo-Steyn.

2022

- * Ds C Manders
- * Ds QJ Schimper
- * Ds JPC van der Westhuizen.

Die volgende predikante het toegetree tot die bediening:

2019

- * Ds AC Boshoff
- * Ds M Calder (née Trollip)
- * Ds TF Dreyer
- * Ds RC Pretorius-Kok
- * Ds PW Pretorius
- * Ds N Smit.

2020

- * Ds L Lötter
- * Prop S Potgieter
- * Prop JD Steinmann.

2021

- * Ds H Aucamp
- * Ds Y Scholtz.

2022

- * Dr GJ Niemann.

Die volgende predikante, predikanteweduwees en bekende kerkfigure het siekte ervaar, operasies ondergaan of was in ongelukke betrokke:

2019

- * Mev Babsie Botha, skoonma van dr C Pretorius en weduwee van wyle prof SJ Botha, het 'n heupvervanging ondergaan.
- * Mev Tessa Coetzer, weduwee van wyle dr WJ Coetzer, het 'n

hartomleidingsoperasie ondergaan.

- * Ds JJC du Plooy het gesondheidsprobleme ondervind en intensiewe mediese behandeling ontvang.
- * Ds JJH Engelbrecht het 'n hartomleiding en aortakleppervanging ondergaan.
- * Ds WRT Hindley was in 'n ernstige motorongeluk betrokke.
- * Ds JHH Jacobs het 'n prosedure ondergaan waartydens vog van sy brein gedreineer is.
- * Dr JG Janse van Rensburg het 'n hartprosedure ondergaan.
- * Dr GC Lindeque se slukderm het geperforeer.
- * Mev Anna Mc Donald, weduwee van wyle ds AT Mc Donald, het 'n beroerteanval gehad.

2020

- * Ds en mev IL Benadé, sowel as hulle seun, het COVID-19 opgedoen.
- * Ds PWAN Bester het COVID-19 opgedoen.
- * Dr HJ Botes het gesondheidsprobleme ondervind vanweë aneurismes.
- * Ds MCE Botes het 'n gewas op sy slukderm laat verwyder.
- * Mev Kitty Botha, weduwee van wyle ds TJ Botha, is met hoë suiker- en infeksietelling in die hospitaal opgeneem.
- * Mev Rika de Beer, weduwee van wyle ds WCM de Beer, het gesondheidsprobleme ondervind.
- * Ds AC Kuyper het gesondheidsprobleme ondervind.
- * Dr C le Roux het COVID-19 opgedoen.
- * Ds RG Lee het sy been gebreek.
- * Ds JS Naudé het COVID-19 opgedoen, en 'n hartomleiding ondergaan.
- * Diak Andries Pretorius het 'n operasie ondergaan om 'n breuk te herstel.
- * Ds M Pretorius het 'n galblaasoperasie ondergaan.
- * Ds JD Putter was gehospitaliseer met onegalige hartritme.
- * Dr RJ Rust was gekeer en aangehou as gyselaar.
- * Ds MJ Slabbert het 'n hartaanval gehad.
- * Ds en mev WJ Slabbert het COVID-19 opgedoen.
- * Prof LJS Steenkamp het 'n angiogram ondergaan.
- * Dr PL Steenkamp het COVID-19 opgedoen.
- * Ds PC Swanepoel het COVID-19 opgedoen.
- * Ds LS van Rooyen het 'n knieervanging ondergaan.

2021

- * Ds en mev GS (Stephan) Botha het COVID-19 opgedoen.
- * Ds GS Botha (emeritaat) was ernstig siek met COVID-19.
- * Prof en mev APB Breytenbach het COVID-19 opgedoen.
- * Mev Trudie Buitenweg, weduwee van wyle ds NH Buitenweg, was gehospitaliseer.
- * Ds en mev JJ Claassen het COVID-19 opgedoen.
- * Ds en mev J Coetzee het albei COVID-19 opgedoen.
- * Dr EH Dannhauser het vermoedelik COVID-19 opgedoen.
- * Ds Y de Lange het vir 'n tweede keer COVID-19 opgedoen.
- * Ds JMJ de Wet is met kanker gediagnoseer.
- * Dr JGM Dreyer het 'n knieervanging ondergaan.
- * Ds en mev PS Dreyer en hul seun het COVID-19 opgedoen.
- * Ds en mev DZ du Plessis het COVID-19 opgedoen.
- * Ds en mnr J du Preez het COVID-19 opgedoen.
- * Dr en mev DJ du Toit het COVID-19 opgedoen.
- * Ds CB Enslin het COVID-19 opgedoen.

- * Ds en mev PS Esterhuizen het COVID-19 opgedoen.
- * Ds L Geel (sr) het 'n voetoperasie ondergaan.
- * Mev Louise Geyser, weduwee van wyle prof PA Geyser, het 'n delikate operasie ondergaan om 'n kwaadaardige gewas op 'n nier te verwyder. Sy is ook behandel vir versteurde hartritme, hoë bloeddruk en 'n lae bloedplaatjietelling.
- * Ds AJ Hattingh het COVID-19 opgedoen.
- * Ds en mnr H Herbst het COVID-19 opgedoen.
- * Ds L Jansen het 'n operasie ondergaan.
- * Ds WJJ Kok het COVID-19 opgedoen.
- * Mev Maryna Kramer, weduwee van wyle ds JR Kramer, het 'n rugoperasie ondergaan en COVID-19 opgedoen.
- * Ds HF la Grange het gesondheidsprobleme ondervind en moes verskeie mediese toetse ondergaan.
- * Ds CAA Loedolff het COVID-19 opgedoen.
- * Ds GDJ MacDonald het COVID-19 opgedoen.
- * Dr en mev EB Marran het albei COVID-19 opgedoen, en sy sig het verbeter na 'n reeks operasies.
- * Dr C Pretorius het COVID-19 opgedoen.
- * Ds PR Prinsloo het 'n galblaasoperasie ondergaan.
- * Ds HA Retief het COVID-19 opgedoen.
- * Ds AH Roets was gehospitaliseer.
- * Ds GPJ Stoltz en sy hele gesin het COVID-19 opgedoen.
- * Dr en mev WA Strydom het COVID-19 opgedoen.
- * Ds HT van der Linde het COVID-19 opgedoen.
- * Ds MJ van der Westhuizen het COVID-19 opgedoen en het 'n groot operasie ondergaan.
- * Dr JM van Staden het COVID-19 opgedoen.
- * Dr PJ van Staden het 'n rugoperasie ondergaan om sewe rugwerwels met 'n fusie te heg.
- * Ds en mev IJ Vogel het COVID-19 opgedoen.
- * Ds JF Wilson ondervind die afgelope paar jaar ernstige gesondheidsprobleme, en is die laaste maande bedlêend.

2022

- * Ds GS de Beer het 'n galblaasoperasie ondergaan.
- * Mev Marietjie Diamond, weduwee van wyle ds WG Habig, het 'n knieervanging ondergaan.
- * Ds DZ du Plessis is ernstig siek. Alzheimersiekte is by hom gediagnoseer en sy gesondheid in die algemeen het die afgelope tyd baie versleg.
- * Diak Wilna Gates, voorsitter van die Kommissie van die ADV, het geval en haarself ernstig beseer.
- * Dr JG Janse van Rensburg was in 'n botsing met 'n waterbokbul betrokke.
- * Mev Tienie Koekemoer, weduwee van wyle prof PJT Koekemoer, is gehospitaliseer weens longontsteking.
- * Ds HJ Labuschagne het geworstel met moontlike nagevolge van COVID-19.
- * Dr en mev GC Lindeque het COVID-19 opgedoen.
- * Prof GMM Pelser is met pankreaskanker gediagnoseer.
- * Ds W de V Sauer het 'n operasie ondergaan.
- * Dr WA Strydom het 'n oogoperasie ondergaan nadat die retina van sy regteroog geskeur het, ongeveer drie jaar nadat die retina van sy linkeroog ook geskeur het.
- * Dr AG Ungerer was gehospitaliseer.
- * Ds GF van Wyk se skoonma was vir drie weke in die intensiewesorgeenheid

- van die Pinehave-hospitaal opgeneem na 'n rugoperasie en beroerte.
- * Prof IWC van Wyk het 'n operasie ondergaan om 'n gewas onder sy regteroor in sy keel te verwyder, en sy onkoloog het die diagnose van metastatiese melanoom bevestig. Sy melanoom het fase 4 bereik en versprei tot 'n punt ver van die oorsprong. Die verspreiding is gelukkig beperk tot die speekselklier wat in Januarie verwyder is. Om te voorkom dat dit verder versprei, begin hulle so gou moontlik met 30 sessies radioterapie (bestraling) – elke weksdag vir ses weke – gevolg deur twee jaar se immunoterapie wat elke drie weke toegedien sal word.
 - * Dr WC van Wyk het my sy bergfiets geval en sy regterhand beseer. Hy moes 'n operasie ondergaan om die skafoïedbeentjie in sy hand te heg.
 - * Mev Marie Wagenaar, weduwee van wyle ds JPJ Wagenaar, was in 'n trompop botsing betrokke.

Die volgende predikante en predikanteweduwees het geliefdes aan die dood afgestaan:

2019

- * Ds ME Beukes se ma.
- * Ds JA Jansen van Rensburg se pa.
- * Dr WC Kloppers se broer.
- * Mev Ena Mans, weduwee van wyle ds CJ Mans, se seun.
- * Dr C Pretorius se swaer.
- * Ds GC Senekal se ma.
- * Ds DJB Serfontein se skoonpa.
- * Ds en mev AS van den Berg se seun.
- * Ds JBJ van Deventer se pa.
- * Dr WAJ van Schoor se pa.
- * Ds SH Willers se skoonpa.

2020

- * Ds IL Benadé se pa.
- * Mev Isie Beytell, predikanteweduwee, se kleinseun (8).
- * Ds en mev NCJ Brayshaw se seun.
- * Ds CJ de Bruin se pa en ma.
- * Dr RA Denton se skoonma.
- * Dr AMT Hill-Jowett se man.
- * Ds R Hopley se suster.
- * Prof PJ Jordaan se ma.
- * Ds A Kloppers se pa.
- * Ds WJJ Kok se pa.
- * Ds en mev PR Prinsloo se skoondogter.
- * Ds en mev CJA Simpson se dogter.
- * Prop EJM Sharp se broer.
- * Ds A Thomas se suster.
- * Ds WL van der Merwe se ma.
- * Ds LS van Rooyen se skoonpa.
- * Dr BJ van Wyk se suster.
- * Ds CJ van Wyk se pa.
- * Ds GF van Wyk se skoonpa.
- * Prof WC van Wyk se vrou, dr WC van Wyk se ma.
- * Dr JH Vorster se pa.

2021

- * Ds D Barnard se ma.
- * Ds CJ Bezuidenhout se pa.
- * Dr FJ Boshoff se vrou.
- * Ds GS Botha se skoonma.
- * Dr AC Botma se oom.
- * Ds HJM Breedts se vrou.
- * Ds J Coetzee se skoonma.
- * Ds GS de Beer se ma.
- * Ds J de Beer se oupa en ouma.
- * Dr PJ de Beer se broerskind.
- * Dr DJ du Toit se vrou.
- * Ds en mev JPJ Fourie se skoonseun.
- * Ds L Geel se ma, ds L Geel (jr) se ouma.
- * Ds AJH Janse van Rensburg se skoonpa.
- * Ds L Janse van Rensburg se broer.
- * Ds JA Jansen van Rensburg se skoonpa.
- * Dr MJ Jansen van Rensburg se pa.
- * Ds JH Kay se ma.
- * Prof EC Kloppers se suster.
- * Prof JH Koekemoer se vrou.
- * Ds JJC Koekemoer se pa.
- * Ds F du C Labuschagne se vrou.
- * Ds CAA Loedolff se pa.
- * Ds IM Lombard se skoonma, ds IM Losper se ouma.
- * Ds D Lourens se suster.
- * Ds JS Naudé se skoonsuster.
- * Dr J Nel se ma.
- * Ds SJ Oosthuizen se pa.
- * Ds GC Senekal se skoonpa.
- * Prop JD Steinmann se broer.
- * Ds GPJ Stoltz se skoonma.
- * Ds M van Niekerk se broer.
- * Ds JBMH van Schalkwyk se ouers.
- * Ds MA Venter se pa.
- * Dr CJ Viljoen se vrou.

2022

- * Ds M Bacon se broer en ma.
- * Dr AC Botma se ma.
- * Ds A Conradie se ma.
- * Ds AJH Janse van Rensburg se ma.
- * Ds DJR Malan se ma.
- * Ds JJ Pieterse se skoonpa.
- * Ds HA Retief se ma.
- * Ds W de V Sauer se skoonsuster.
- * Ds FB Sneygans se pa.
- * Ds CM van der Merwe se pa.
- * Ds en mev GC van Staden se seun.
- * Dr WC van Wyk se skoonma.

Die volgende heuglike gebeurtenisse word vermeld:

2019

- * Ds EG Fourie is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mev L Geel het 'n tweeling-kleindogters ryker geword.
- * Ds M Oosthuizen (née Botha) is in die huwelik bevestig.
- * Ds JJ Pieterse is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mnr WM Shaw het 'n babaseun ryker geword.
- * Dr en mev AG Ungerer het 'n derde kleinkind ryker geword.
- * Ds G van der Merwe is in die huwelik bevestig.
- * Dr DJC van Wyk is in die huwelik bevestig.
- * Dr WC van Wyk het 'n derde kleinkind ryker geword.

2020

- * Ds ME Beukes het 'n eerste kleinkind ryker geword.
- * Prof J Buitendag se seun het sy LLD-graad aan die Kyoto Universiteit in Japan behaal. Hy is die eerste Suid-Afrikaner wat 'n doktorsgraad aan hierdie universiteit se Regsfakulteit behaal.
- * Ds en mev LJ de Leeuw het 'n tweede seun ryker geword.
- * Ds TF Dreyer is in die huwelik bevestig met dr FJ Labuschagne se dogter.
- * Prof en mev WA Dreyer het 'n vyfde kleinkind ryker geword.
- * Ds en mnr IF Ferreira het 'n babadogter ryker geword.
- * Ds en mev CEC Hertzog se dogter is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mev RG Lee het 'n sesde kleinkind ryker geword.
- * Ds en mnr M Oosthuizen het 'n babaseun ryker geword.
- * Ds en mev SJ Swanepoel het hul 65ste huweliksherenking gevier.
- * Dr en mev AG Ungerer het 'n vierde kleinkind ryker geword.
- * Ds en mnr M van Belkum het 'n babaseun ryker geword.
- * Dr WC van Wyk se dogter is in die huwelik bevestig.

2021

- * Ds en mev H Aucamp het hul 50ste huweliksherenking gevier.
- * Prof en mev JH Barkhuizen het 'n eerste agterkleinkind ryker geword.
- * Ds en mev D Barnard het 'n kleindogter ryker geword.
- * Ds D Bester is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mev NCJ Brayshaw het hul 60ste huweliksherenking gevier.
- * Ds en mev MCE Botes het 'n eerste kleinkind ryker geword.
- * Prop M Calder is in die huwelik bevestig.
- * Ds CJ de Bruin se jongste dogter het belydenis van geloof afgelê.
- * Ds en mev W Dykema het 'n babadogter ryker geword.
- * Ds LK Erasmus het 'n 17-jarige dogter in pleegsorg.
- * Ds F Evert het 'n eerste kleinkind ryker geword.
- * Ds EG Fourie het 'n kleindogter ryker geword.
- * Ds en mev L Geel (jr) het 'n eerste babaseun ryker geword.
- * Ds en mev HS Joubert se seun is in die huwelik bevestig.
- * Prof en mev JH Koekemoer het hul 60ste huweliksherenking gevier.
- * Ds en mev HJ Labuschagne het 'n tweede babadogter ryker geword.
- * Ds en mnr L Lemmer het 'n eerste babaseun ryker geword.
- * Prof JA Loader se vrou het 'n besondere erepenning ontvang vir haar inspanning oor 23 jaar met betrekking tot die bevordering en bekendstelling van Afrikaans in Europa, en in die besonder haar betrokkenheid by die opleiding van Afrikaans aan die Universiteit van Wene, waar sy sedert 1998

die vak Afrikaans uitgebou het en dus oor meer as twee dekades Afrikaans onderrig het. Hierdie betrokkenheid het, geografies gesproke, verder gestrek as Wene omdat sy ook akademiese aksies rakende Afrikaans onderneem en/of georganiseer het in Duitsland (Leipzig, Hamburg), Hongarye (Boedapest) en Salzburg.

- * Ds en mev MA Müller het 'n babadogter ryker geword.
- * Ds Willem Pelser het 'n tweede kleinseun in Nieu-Seeland ryker geword.
- * Ds en mnr A Pottas het 'n eerste babadogter ryker geword.
- * Dr C Pretorius se jongste seun het belydenis van geloof afgelê.
- * Ds en mnr WM Shaw het tweelingdogters ryker geword.
- * Ds en mev DW van der Watt het 'n eerste kleinkind ryker geword.
- * Dr WC van Wyk se tweede seun is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mev SW Zastron het 'n babadogter ryker geword.

2022

- * Ds en mev GS (Stephan) Botha se dogter is in die huwelik bevestig.
- * Prof en mev WA Dreyer het 'n sesde kleinkind ryker geword.
- * Ds en mnr JW Fourie verag hul eersteling in November 2022.
- * Ds en mev CEC Hertzog se seun is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mev DS Jacobs se twee dogters is in die huwelik bevestig, ongeveer vier maande uitmekaar, en hulle gaan vir die eerste keer oupa en oma word.
- * Ds en mnr EM Jansen verag hul eersteling in Desember 2022.
- * Di RC Kok en PW Pretorius is in die huwelik bevestig.
- * Dr en mev C le Roux se seun is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mnr IM Losper het 'n babaseun ryker geword.
- * Ds C Maree (née du Toit-Phillipson) is in die huwelik bevestig.
- * Ds en mev MA Müller het 'n babadogter ryker geword.
- * Ds en mev M Pretorius het 'n babaseun ryker geword.
- * Ds CB Prinsloo het verloof geraak.
- * Ds GJC Schoeman se vrou het op 31 Desember 2021 afgetree as emeritusprofessor in die Departement Kurrikulum- en Onderrigstudies aan die Universiteit van Suid-Afrika. Sy was 31 jaar lank (1990 tot 2021) verbonde aan die Fakulteit Opvoedkunde. Ten spyte van haar emeritaat, het sy 'n heraanstelling as navorsingsgenoot gekry. Sy is tans besig met die skryf van navorsingsverslae en die voorbereiding vir 'n internasionale konferensievoordrag in September vanjaar.
- * Dr en mev WA Strydom het 'n eerste kleinkind ryker geword.
- * Ds en mev PB Viljoen se dogter is in die huwelik bevestig.

Die volgende predikante het leed ervaar:

2019

- * Prof JD Gericke se vrou het ernstige gesondheidsprobleme ondervind.
- * Dr JG Janse van Rensburg se vrou het 'n tweede knieervanging aan dieselfde been ondergaan.
- * Ds WJJ Kok se pa se vrou is gewelddadig aangerand.
- * Ds A Meiring se man was in 'n motorongeluk betrokke.

2020

- * Prof JH Barkhuizen se vrou het 'n heupoperasie ondergaan.
- * Ds en mev J Coetzee se seun is ernstig beseer toe hy met 'n glytou oor die

rivier gegly en ongeveer 20 meter na benede geval het tot op die rotse by die water.

- * Ds Leonie Greyling, weduwee van wyle ds BF Greyling, se dogter is met lewercancer gediagnoseer.
- * Ds FP Horn se vrou het behandeling ontvang vir kanker.
- * Dr FJ Labuschagne se skoonpa het 'n prostaatverwante operasie ondergaan.
- * Ds PDM le Roux se vrou het 'n knieervanging ondergaan.
- * Dr JP Labuschagne se vrou het 'n beroerte gehad.
- * Dr en mev JHL Truter se seun het 'n beroerte gehad.
- * Dr en mev P van Staden se dogter het 'n beroerte gehad.
- * Ds MA Venter se vrou het gesondheidsprobleme ondervind.
- * Ds SH Willers se ouers en broer het COVID-19 opgedoen.

2021

- * Ds en mev M Bacon se seun was in 'n fratsongeluk betrokke waarin hy sy rug beseer het.
- * Dr A Botha se broer en sy gesin het COVID-19 opgedoen.
- * Ds GS en dr SM de Beer se seun het COVID-19 opgedoen.
- * Ds CJ de Bruin se vrou het 'n groot operasie ondergaan.
- * Ds Y de Lange se man en ma het COVID-19 opgedoen.
- * Ds JJC Koekemoer se broer het COVID-19 opgedoen.
- * Dr FJ Labuschagne se ma het COVID-19 opgedoen.
- * Ds IM Lombard se vrou het COVID-19 opgedoen.
- * Ds LJJ Nel se vrou het 'n pasaangeër ontvang.
- * Ds S Oxtan se vrou en skoonouers het COVID-19 opgedoen.
- * Ds RTI Pienaar se vrou het COVID-19 opgedoen.
- * Ds MJ Redelinghuys se vrou het skielik erg verswak, en hul jongste seun is terminaal met 'n kankergewas op die brein.
- * Ds G Rocher se vrou het COVID-19 opgedoen.
- * Ds en mnr WM Shaw se 16 maande oue babaseun was drie keer gehospitaliseer.
- * Ds JJ Steyn se pa het COVID-19 opgedoen.
- * Ds PC Swanepoel se vrou is met borskanker gediagnoseer.
- * Ds PB Viljoen se dogter het COVID-19 opgedoen.

2022

- * Ds HS Joubert se vrou is gehospitaliseer weens 'n groot opbou van vog in die brein. Vir drie tot vier dae is die drukke in die brein gemeet om die grootte te bepaal van die stent/pompie waarmee die omleiding gedoen sal word om die vog te dreineer. Die chirurgie het goed verloop. Die degenerasie in die nek was egter ingrypend en die chirurgie moes herbelyning van die nek ook doen en 'n ondersteunende plaat insit.
- * Ds SJ Oosthuizen se vrou het 'n ernstige beroerte gehad.
- * Dr AJ Zwarts se vrou het 'n ligte beroerte gehad.

2.7.2 MRCC

The 73rd General Assembly of the NHKA presents this address to the MRCC with a deep sense of gratitude, on occasion of the upcoming centenary celebrations in 2023. This is indeed an important moment in our shared history and occasion for thanksgiving and celebration.

We honour all the pioneers of the MRCC and the NHKA, our fathers and mothers, for hearing the voice of our Lord Jesus Christ who called them to serve in His kingdom, and for contributing to the growth of the MRCC. We are humbled by the dedication and faith of so many ministers, elders, deacons and church members who witnessed and preached the gospel of Jesus Christ. They sometimes lived in poverty, even lost their lives in service to the church and the Lord Jesus Christ. We did not bear the cross some had to carry, and for that we ask forgiveness. Some stumbled along the way, but many more continued with endurance and the hope that they received from the Holy Spirit.

We cannot present this address without the acknowledgement of past injustice and pain. During the 10th General Assembly of the MRCC (Bizana 2006), the NHKA confessed our role in the hurtful events of the past and asked for forgiveness. Despite prejudice and racial divisions, we were able to proceed on the road of faith with a remarkable degree of patience, mutual respect, and Christian love. For that, we are grateful to God. We are convinced that God blessed the ministry of the MRCC and the NHKA over the past century. It started very small, but by the grace of God the ministry continued and grew despite difficult and challenging times.

The MRCC grew from a mustard seed planted a hundred years ago. On 29 April 1923, the Lufafa congregation of the Free Church of Scotland in Natal, under leadership of Rev Andrew Mhlaba, became independent since the Free Church allowed missionaries to minister sacraments without being ordained. Mhlaba read about the NHKA in the newspapers and requested a meeting with the Church leadership in Natal. After the consultation, it was agreed that the Zulu Hervormde Sendingkerk would be established in Lufafa. Rev Mhlaba was ordained as minister of the congregation. During 1927, a group under the leadership of a Dutch Reformed evangelist joined the Lufafa congregation. From the outset the Lufafa congregation expressed the wish to remain independent from the NHKA, relying only on material and spiritual support from the latter.

The 42nd General Assembly (8 August 1928) discussed a report on the Lufafa congregation and gave permission that the work could continue. This resolution of the General Assembly opened the way for the establishment of the Hervormde Zending Genootschap on 7 November 1929, under leadership of Dr HCM Fourie, a well-known Bible translator and minister of the NHKA. The purpose of the mission society was to support the work of the Lufafa congregation.

In 1945, the 47th General Assembly of the NHKA passed a resolution confirming that it is the calling of the Church to do missionary work. The Hervormde Zending Genootschap was disbanded, and a committee was appointed to attend to evangelism and missionary work. The first chairperson of this committee was Rev JGM (Johannes) Dreyer. At that stage, due to his age, Rev Mhlaba could not continue with his work in Lufafa. Rev SP (Sabelo) Mpanza, a Dutch Reformed evangelist, was called to the congregation. After his ordination he opened a second ministry at New Canaan. He played an important part in the development of the ministry in Zululand.

During 1955, the Independent Zulu Methodist Church with four serving ministers applied for inclusion in the Zulu Hervormde Kerk. In the following year, two Sotho speaking congregations were established near Koster and Hekpoort, under leadership of the brothers Lukas and Abiël Tsoai. Due to these developments, the name of the mission church was changed to Bantu Hervormde Kerk.

In 1954, the 50th General Assembly of the NHKA appointed a new committee for

missionary work and evangelism, and approved synodal funds for missionary work. The chairperson of the committee was Dr PS (Piet) Dreyer – a position he held for 35 years, until his retirement in 1989. This committee became known as the Sendingraad or Mission Board. In 1971, Rev JP (Hans) van Tonder was appointed as full-time Secretary of Mission, followed by Rev LJ (Leon) Nell in 1988 and Dr WA (Wim) Dreyer in 2005. Over a period of 40 years, the mission secretaries and their personnel contributed greatly to the growth of the MRCC. During this period, more than 90 congregations were established.

During 1957, the Mission Board decided that the training of ministers was the main thrust of its mission policy. The first person who presented himself for theological training, was student P Zulu. Over time, the theological training moved between several locations. It started at 105 Lynnwood Road, the residence of Prof PS Dreyer. After that it moved to the Church Office in Pretoria-Central, and after negotiations with the government it became a formal theological training institution located at the University of the North, with the appointment of Prof HP Wolmarans in 1961.

Due to political events, the HTO was established in Hammanskraal, with Prof SJ (Schalk) Botha as principal. On 3 March 1986 Prof PS Dreyer opened the HTO premises at Hammanskraal. From 1996 to 2004, Prof IWC van Wyk served as principal of the HTO. During 2005, the HTO was transformed into AIM. Prof Van Wyk served as principal of AIM until his retirement in 2015. The diploma presented by AIM was accredited and conferred by UP. With the retirement of Prof Van Wyk, AIM was closed under the condition that future ministers of the MRCC could study at UP. Over a period of almost 60 years, more than 200 ministers were trained and served the Lord Jesus Christ in congregations of the MRCC. Several graduandi of the HTO and AIM obtained postgraduate degrees and currently serve as lecturers in theology at various South African universities.

Over time many important developments took place within the MRCC, such as the inauguration of a Hymn Book, Bible translations in 11 Black languages and publications such as the Almanac and Motshafatsi. On 9 July 1977, the first General Assembly convened. One of the first resolutions to be passed, was a decision to change the name of the church to the HKSA. On 12 December 2003, the 9th General Assembly of the HKSA adopted a Church Order with the following preamble:

We, the Hervormde Kerk in Suidelike Afrika, in solemn realisation and appreciation of the great mercy and love based on the sacrifice of Jesus Christ on the cross of Calvary and His resurrection from the dead, issuing in salvation, sanctification, regeneration and eternal life, pledge ourselves to the service of the Almighty God with dedication.... We exalt Christ as Lord and Saviour and uphold the Holy Scripture as source and norm for faith and living... We recognise the important role that the Lord has assigned to His Church to preach the message of love, peace and justice to free humankind from bondage...

The adoption of this Church Order was an affirmation of the HKSA as an independent reformed church in Africa. The relationship between the two churches underwent a gradual metamorphosis, from a mission relationship to a more ecumenical relationship between independent and self-governing churches.

During the 10th General Assembly of the MRCC (Bizana 2006), a resolution was adopted that changed the name to the Maranatha Reformed Church of Christ. A document that gave some indication of unity and future relations between an

independent MRCC and the NHKA was also presented. Structural unity was one of the options to be considered, but the road we travelled since 2006 can in fact be characterised as structured cooperation. The structured cooperation between the MRCC and the NHKA manifests in various fields and in different ways that we should continue to embrace. Some areas of cooperation and visible unity are the following:

- * *Strengthening our common reformed heritage.*
- * *Unity in doctrine and confession.*
- * *Cooperation in theology and theological training.*
- * *Mutual assistance in terms of diaconal ministry.*
- * *Cooperation in international ecumenical relations and ventures.*
- * *Joint witness to the government and community.*
- * *Administrative support.*
- * *Local ministry support.*

The church of Christ is one. The MRCC and the NHKA are one in Christ. We live in unity, because we share the same faith, hope and love. God placed us on the same road, and we need to walk the road together. As brothers and sisters in Christ, as fellow Christians who shared a century of turbulent and painful events, we will travel together in faith, irrespective of differences in the past or challenges ahead.

May God bless the MRCC!

2.8 **TERMYNVERSLAG VAN DIE UITTREDENDE KOMMISSIE VAN DIE AKV**

2.8.1 **INLEIDING**

Sou daar iets soos 'n regte tyd vir 'n pandemie wees om uit te breek? Gedagtig aan al die ellende wat dit meebring sal daar nooit 'n regte tyd wees nie. Talle lidmate het baie siek geword en sommige ly steeds aan langtermyngevolge. Ander het eensaam in isolasie gesterf sonder dat geliefdes behoorlik kon afskeid neem. Die ekonomiese gevolge was skrikwekkend en baie steier steeds onder die gevolge. Gegewe al die ellende, sal daar sekerlik nie 'n regte tyd wees nie – maar God gebruik tye soos hierdie tot die beswil van die kerk op aarde.

Of ons gereed was of nie, die pandemie het nogtans gebeur en die Kerk ge-*fast forward* na denke en handeling wat nie in ons verwysingsraamwerk was nie – in elk geval nie gedurende die 72ste AKV nie. Begrippe soos pandemie en COVID-19 was geen besprekingspunt nie. Min het ons toe geweet wat wag.

2.8.2 **DIE PANDEMIE, HARDE WERKLIKHEDE EN ONVOORSIENE GELEENTHEDE**

Sluimerende bangmaakstories met die jaarwending het 'n werklikheid geword met die harde grendeltyd wat op 27 Maart 2020 'n aanvang geneem het. Niks kon die Kerk voorberei op die uitdagings wat gewag het nie. Die algehele beperkings op eredienste in kerkgeboue was die eerste struikelblok wat oorkom moes word. Gou het feitlik elke predikant 'n televangelis geword – in so 'n mate dat predikante begin vertel het van hul virtuele gemeente wat oor die wêreld heen versprei is. Die vinnige leerkurwe het gemeentes se oë oopgemaak vir die feit dat daar weekliks besoekers oor die kuberruim heen by die gemeentelike adres aandoen, en dat sommige selde indien ooit weer 'n erediens in lewende lywe sal bywoon.

Dit was nie net uitsaai-eredienste wat ons in 'n drukgang geplaas het nie, daar was ook angs oor finansiële standhoudendheid. Sommige gemeentes het

gerapporteer dat daar in die eerste maande van die pandemie selfs 'n styging in offergawes was terwyl ander 'n vermindering gerapporteer het. Daar was kommer oor die langtermyngevolge wat die pandemie op die ekonomie en gemeentes se voortbestaan sou hê. Ook hier het die pandemie sekere kerklike prosesse ge-*fast forward*, al was dit net om denke oor maniere van toekomstige oorlewing te stimuleer.

2.8.3 UITVOERING VAN BESLUIT 1 VAN DIE 72STE AKV

Besluit 1 van die 72ste AKV het ten doel gehad om visie aan die Kerk onderweg na die 2025 AKV te verleen. Die opskrif van die besluit het by die MOED-akroniem (**M**issionaal, **O**nderskeidend, **E**envoudiger kerkwees en **D**issipelvorming) van die openingsrede op 22 September 2019 aangesluit. Die motivering vir 2025 was soos volg:

Hoekom juis 2025? Dit is 'n tydskuur wat nie te ver die toekoms in strek nie, en die 74ste AKV vind ook daardie jaar plaas. Dit strek oor twee termyne wat ons as Kerk die geleentheid bied om op afgemete wyse met nuwe geloofsywer te werk, te streef en te dien. 2025 hou ook met die Vierde Industriële Revolusie verband omdat een van die beste kenners, Klaus Schwab, voorspel dat 23 belanghebbende ontwikkelings teen daardie tyd reeds sou plaasgevind het of gaan plaasvind. Die Kerk sal die eksponensiële veranderinge wat hierdie revolusie teweeg gaan bring, deeglik moet verreken en op proaktiewe wyse daarvoor moet voorberei. Hopelik sal baie van ons in 2025 oor die ses jaar kan terugkyk en opmerk: Die Kerk het waarlik met die 72ste AKV hoop geskep. Ons kan die resultaat hier in 2025 sien. Natuurlik, as ons van die toekoms praat... altyd Deo volente (DV), soos God dit wil.

Die Vierde Industriële Revolusie het 'n dimensie van COVID-19 en post-COVID-19 bygekry. Tog het Besluit 1 genoeg drakrag gehad om ook die onvoorsiene van 'n pandemie te verreken. Die intensiteit van COVID-19 gedurende 2020 het die Kerk in al sy fasette in die vinnige baan geforseer.

Besluit 1 van die 72ste AKV sien soos volg daaruit:

SINERGIE ONDERWEG NA 2025

Alle gemeentes, ringskommissies en sinodale strukture streef deurlopend sinergie na. Die Kerk voer gesprek om die bediening aan lidmate en die gemeenskap te bevorder deur kerklike belange en dienste op alle vlakke te konsolideer en te optimaliseer.

Die Kommissie van die AKV en die Raad van Finansies kry opdrag om alle sinodale poste, rade en komitees se werkopdragte te herbelyn om sodoende sinodale dienste verder te konsolideer en te optimaliseer.

Reeds vroeg, veral gedurende die eerste grendeltyd, het dr FJ Labuschagne (eertydse algemene sekretaris), mnr Johan Hattingh van die Sinodale Dienssentrum en mnr Hannes Combrink van die Raad van Finansies verskeie Zoomvergaderings met gemeentes gehou om kommer oor finansiële aspekte aan te spreek. Tydens die vergadering van die Kommissie in Mei 2020 is daar op besparingsmaatreëls rakende die Sinodale Dienssentrum besluit. 'n Aangepaste begroting is goedgekeur. Die Gemeentelike Ondersteuningsfonds wat met die 72ste AKV in die lewe geroep is, is vanuit die besparing op die begroting versterk om onmiddellike korttermynbystand aan kwalifiserende gemeentes te bied.

Die Kommissie het op sy vergadering verder aan Besluit 1 uitvoering gegee deur 'n komitee met ds WJJ Kok as sameroeper te benoem. Die komitee het verder bestaan uit oudle SL Kotzé (Kommissie van die AKV), T Moodie (Raad van Finansies), PP Vorster (Raad van Finansies), J Combrink (voorsitter: Raad van Finansies) en dr FJ Labuschagne (algemene sekretaris). Die komitee wat later as die Kok-Kommissie bekend gestaan het, moes die werksaamhede van die Sinodale Dienssentrum ondersoek en evalueer wat noodsaaklike dienste is en waar besparings moontlik is.

2.8.3.1 **Die Kok-Kommissie**

Om oor die werksaamhede van die Kok-Kommissie verslag te doen is 'n omvangryke onderneming, en vervolgens word daar so bondig moontlik verslag oor kernaangeleenthede gedoen. 'n Teikendatum vir die inwerkingstelling van alle aanbevelings is op 1 Maart 2021 gestel. Die Kok-Kommissie het grootliks daarin geslaag om by die teikendatum te hou.

(i) ***Die werksaamhede van die Sinodale Dienssentrum***

Die resultaat van die aanbevelings wat gemaak is, is dat dr WC van Wyk as sekretaris van die Kommissie en Moderamen, en ook as voorsitter van die Bestuurskomitee begin funksioneer het. Dr Van Wyk is ook vir alle kantoor- en personeelaangeleenthede in oorleg met die Raad van Finansies verantwoordelik. Die pos van algemene sekretaris is opgehef en dr FJ Labuschagne is aangestel as hoof: SGB wat voortaan onder die HTK tuiskom. Die hoof: Finansies, mnr Johan Hattingh, funksioneer nou as bedryfshoof van die Sinodale Dienssentrum. Mev Karen Breedt se posbenaming is Skribaats: persoonlike assistent, en sy is tans ook behulpsaam met notulering by al die vergaderings van die Kommissie en Moderamen. Sy bly steeds die kontakpersoon wat met dr Labuschagne skakel oor alle sake wat die werk van die SGB raak en op die tafel van die Kommissie en Moderamen moet kom. Mev Breedt bied ook ondersteuning aan verskillende instansies in die Kerk in oorleg met haar lynbestuurder, die sekretaris van die Kommissie van die AKV.

(ii) ***Tuiswerkopsies***

Die Kommissie het die kantore van die Skribaats, Kerklike Kommunikasie en Kindersorg by die Erfenisstigting opgegee, en daarmee 'n aansienlike besparing bewerkstellig. Die betrokke personeellede werk nou van die huis af en vergader wanneer nodig by Gemeentes Philadelphia of Derdepoot. Die Kerkargief, argivaris en inligtingsbeampte bly steeds by die Erfenisentrum gesetel. Gemeente Derdepoot bly die hart van die Sinodale Dienssentrum waar al die personeellede op 'n wisselende basis kan werk, terwyl die meeste personeel die grootste deel van die tyd van die huis af kan werk. Elke afdeling werk normaalweg een maal per week op kantoor ter wille van goeie interaksie.

(iii) ***Pensioenfonds***

Die Kommissie van die AKV het 'n tegniese komitee benoem om die totale pensioenskema te ondersoek met verwysing na gemeentes se bydrae, asook die moontlikheid dat predikante self vir hulle eie pensioen voorsiening maak. Die NHKA Pensioenfonds tree deurlopend met hul lede in verbinding. Predikante word sterk aangemoedig om ekstra voorsiening vir hul aftrede te maak.

(iv) Mediese fonds

Die Kerk se mediese fonds by Discovery is ontbondel en oorgeplaas na 'n skema vir predikante van die Kerk waar predikante self verantwoordelik is vir die oorbetalings van premies en administrasie met betrekking tot hulle mediese fonds. Hierdie besluit geld reeds vanaf 1 Januarie 2020. Daar word deurentyd gekyk hoe die Kerk emeriti in dié verband kan ondersteun. Gemeentes moet toesien dat predikante mediese dekking het.

(v) Versekering

Die afgelope twee jaar oorskry die eise die premies wat die Kerk betaal, wat beteken dat premies sal styg. Die gemeentes se premies sal in die toekoms individueel aan Marsh/Alexander Forbes oorbetal word. Gemeentes het egter van 1 Maart 2021 die reg om na 'n ander versekeringsmaatskappy te gaan, maar 'n gemeente wat hierdie opsie uitoefen, sal self moet verseker dat hulle voldoen aan boueregulasies en professionele standaarde wanneer eise ingedien word.

(vi) Oudit

Die afdeling Interne Oudit lewer rekenkundige dienste aan gemeentes teen markverwante tariewe. Hulle bekostig self alle uitgawes en bly deel van die Sinodale Dienssentrum ter wille van hulp, ondersteuning en leiding aan gemeentes ten opsigte van gesonde finansiële bestuur en reputasierisiko.

Daar weerklink gereeld klagliedere vanuit die ouditkantoor op oor gemeentes wat nie hulle boeke betyds inhandig nie, en amptenare wat stief behandel word wanneer hulle telefonies navrae doen. Daar is sommige gemeentes en ringe wie se boeke in geen jare geaudit of ingedien is nie. Dit is strydig met statutêre vereistes en die bepalings van die Kerkorde, en hou baie groot finansiële risiko in. Gemeentes word versoek om deurentyd aan die vereistes vir ouditering te voldoen.

(vii) Teologiese opleiding

Teologiese opleiding aan UP bly vir die Kerk 'n belangrike aangeleentheid, en gesprekke tydens vergaderings, briefwisseling in die kerklike media en toepaslike beskrywingspunte elders in hierdie agenda reflekteer die belangrikheid daarvan. Maar eers 'n stukkie agtergrondgeskiedenis.

Die vervreemding van die HTS aan AOSIS (Pty) Ltd is gedurende November 2019 se vergadering van die Kommissie voltrek. Met die HTS wat nie meer in spel is nie, het 'n nuwe kontrak met UP noodsaaklik geword. 'n Komitee bestaande uit dr FJ Labuschagne en oudl JD Fourie is in die lewe geroep, en het die mandaat ontvang om 'n finale ooreenkoms met UP te finaliseer.

Die Kommissie van die AKV en die Kuratorium het op 26 Februarie 2021 'n beraad oor teologiese opleiding by Gemeente Philadelphia gehou. Daar is breedvoerig besin oor die vraag of die NHKA 'n aangepaste ooreenkoms met UP moet sluit. In die proses is besluit om 'n bosberaad by die Venterskroon-kampterrein te hou ten einde finaliteit oor die aangeleentheid te kry. Die bosberaad het vanaf 11 tot 13 April 2021 plaasgevind en is deur die Kommissie, Kuratorium en dosente bygewoon. Daar is indringend oor teologiese opleiding in die toekoms besin, asook die voortsetting van die NHKA se verbintenis met UP. Tydens die bosberaad is besluit om wel 'n aanbeveling aan die Kommissie te maak om 'n

ooreenkoms met UP te sluit. 'n Komitee is ook aangewys om verdere ondersoek na scenario's vir teologiese opleiding te doen. Hierdie komitee het op 2 Augustus 2022 byeengekom en sal steeds op 'n voortgesette basis vergader.

Op 2 November 2021 is 'n samewerkingsooreenkoms tussen die NHKA en UP op luisterryke wyse onderteken. Die visekanselier, prof Tawana Kupe, het namens die universiteit 'n boodskap gelewer en dr AG Ungerer namens die NHKA. Ds WJJ Kok het as skriba namens die Kerk geteken.

Teologiese opleiding aan Akademia? Daar was 'n versoek van Akademia gewees om met die Kerk in gesprek te tree oor die moontlike instelling van die graad BA Teologie en Klassieke Tale. Die Kommissie het tydens die vergadering van 3 en 4 September 2020 prof WA Dreyer, dr AG Ungerer, WC van Wyk en oudl SL Kotzé versoek om aan die gesprek deel te neem. By die vergadering van Maart 2021 is die naam van dr RA Denton (voorsitter van die Kuratorium) bygevoeg. Die gesprekke is deur prof Pieter Duvenage, die dekaan van Geesteswetenskappe aan Akademia, gelei, en het in goeie gees plaasgevind. By 'n volgende gesprek is oor 'n moontlike kurrikulum besin. Uiteindelik het daar nie vordering plaasgevind nie en prof Duvenage skryf op 3 Mei 2022 dat hulle al hul planne vir 'n teologieprogram moes uitstel omdat die owerhede die formaat waarvolgens nuwe programme ingedien moet word, verander het. Hulle moet eers die nuwe formaat bestudeer met die oog op al hulle programme by Akademia, voordat die gesprek oor teologiese opleiding hervat kan word.

Die NHKA het onverwags op 9 Februarie 2020 'n Diploma in Bediening ryker geword toe mnr Gustav Janse van Rensburg van Skillspro (Pty) Ltd sy aandeel aan die diploma vir die Kerk geskenk het. 'n Maatskappy genaamd Neder-Skills is opgerig en daar is in gesprek getree oor die aanbod insake Skillspro en die NHKA, waarin elke vennoot 'n belang in Neder-Skills bekom ten einde teologiese kwalifikasies en ander diplomas en kursusse in lyn met Besluit 47 van die 72ste AKV ontwikkel.

Die vennootskapsooreenkoms stipuleer dat die NHKA die eerste vennoot is (60%), Skillspro die tweede vennoot (15%) en ds DJB Serfontein die derde vennoot (25%).

Die diploma word oor 'n vyf jaar periode deelyds aangebied, en gedurende Februarie 2020 het vier studente met hul eerste jaar begin. Daar is tans vyf ingeskrewe studente en ons kan maar net hoop en bid dat die jaarlikse getal inskrywings eksponensieel sal toeneem. Die vennootskapsooreenkoms maak dit ook moontlik om mettertyd gevorderde teologiese opleiding by die owerhede te akkrediteer. Dit mag dalk moontlikhede vir teologiese opleiding vir predikante ontsluit ...

(viii) ***Uitbou van die HTK***

Die Kok-Kommissie het ook voorstelle op grond van Besluit 77 van die 71ste AKV en Besluit 46 van die 72ste AKV aan die Kommissie van die AKV vir bekragtiging voorgelê. Die Kommissie het die volgende werkwyse betreffende die uitbou van die HTK geïmplementeer:

- * Die HTK word as akademiese instelling uitgebou om voorsiening te maak vir drie departemente, naamlik die Departement Praktiese Teologie, die Departement Ekklesiologie (waarin die SGB se fasilitering ressorteer), en die Departement Historiese en Sistematiese Teologie. Elke departement kan in samewerking met die Kuratorium assosiate benoem.

- * Dr AG Ungerer se kontrak as hoof van die HTK word hernu, maar sy aanstelling word aangepas sodat hy ook aangestel word as dosent in Praktiese Teologie.
- * Dr FJ Labuschagne se posbenaming verander na hoof: SGB en hy word as voltydse dosent in die Departement Ekklesiologie aan die HTK aangestel. Die SGB het 'n akademiese (HTK) en kerklike rol (gemeentelike ondersteuning/welstandsprogram).
- * Prof WA Dreyer word sonder vergoeding aangestel as hoof: SRT. Behalwe die lesings wat hy by die HTK behartig, sorteer die SP Engelbrechtmuseum, Kerkargief, Biblioteek, *THT* en die aanbied van konferensies onder hom.

(ix) **Kerklike kommunikasie**

Daar het 'n naamsverandering plaasgevind en daar word voortaan van Kerklike Kommunikasie gepraat en nie meer van SENTIK nie. Die Kok-Kommissie het aanbeveel dat die gedrukte *Hervormer* geleidelik uitgefaseer word. Tans is daar nege uitgawes per jaar. Wat kerklike kommunikasie betref is daar geen verdere besparing moontlik nie aangesien ons reeds die absolute minimum personeel het wat *Die Hervormer*, *Almanak*, *THT*, kerklike boekery (soos katekeseboeke, diensboeke, ensovoorts), webblad van die Kerk, Facebook-blad van die Kerk, *Blitspos* en ander publikasies produseer. Daar is groot waardering vir die huidige personeellede wat onvermoeid werk om kerklike publikasies van hoogstaande gehalte te produseer.

2.8.3.2 **Sinergie en konsolidasie**

Sedert die bloeitydperk in die NHKA wat in 1992 'n draaipunt bereik het, is die Kerk getalsgewys op 'n afwaartse trajek. Aan die einde van die termyn sal die totale lidmaattal (gedoopte en ongedoopte lidmate) nader aan die 70 000 merk wees. Aan die begin van 2022 het die Kerk ongeveer 272 aktiewe gemeentes en 203 predikante in aktiewe diens gehad. Oor die afgelope ses jaar sedert die 71ste AKV het 43 predikante geëmeriteer, en binne die volgende ses jaar tot en met die 75ste AKV behoort 'n verdere 52 predikante te emeriteer. Sewe predikante het die afgelope ses jaar beroepe na die NGK aanvaar terwyl 'n verdere sewe beroepe na ander kerke in die buiteland aanvaar het, en vier predikante het die land saam met hulle eggenote verlaat.

Daar is 20 beroepafwagende predikante van wie slegs ongeveer vier of vyf waarskynlik 'n beroep sou aanvaar, en 21 emeriti wat in werkruimtes van die Kerk diens doen. Daar is tans 18 teologiestudente met 'n moontlikheid van twee voornemende eerstejaarstudente in 2023. Ook die NGK is die afname in studentegetalle nie gespaar nie en hul toon 'n soortgelyke afname as die NHKA.

Hierdie harde werklikhede noodsaak sinergie en konsolidasie om kerklike belange en dienste op alle vlakke te optimaliseer. Dit bring verskeie kwessies na vore:

- * Is dit steeds haalbaar om 'n kerkgebou te bekostig en in stand te hou in 'n dorp waar bitter min van die eertydse infrastruktuur oorgebly het? Is dit nie meer ekonomies om eredienste in ander bekostigbare ruimtes te hou nie?
- * Is dit wenslik om in stedelike en voorstedelike gebiede kwynende gemeentes wat 'n klipgooi uitmekaar is, aan die lewe te hou sonder om daadwerklik tot samesmelting met ander gemeentes oor te gaan? Waar gaan die groot getal

klein gemeentes predikante vind om hulle te bedien terwyl groot getalle predikante emeriteer en weinig teologies studente afstudeer? Is dit haalbaar om 'n predikant en ander diensdoende persone soos saakgelastigdes en finansiële kundiges in 'n klein werkkruimte te bekostig? Kan die samesmelting van klein gemeentes nie groot besparings ten opsigte van personeel en die vaste uitgawes verbonde aan eiendomme teweegbring nie?

- * Besluit 99 van die 71ste AKV bly steeds aktueel: Gemeentes wat nie volhoubaar funksioneer of van finansiële selfstandigheid verseker is nie, word deur die Moderamen begelei om (i) die bedieningswyse of -struktuur te wysig, (ii) of met ander gemeentes te kombineer of saam te smelt, (iii) of te ontbind.

Daar is gelukkig voorbeelde van gemeentes wat kragte begin saamsnoer het. In die noorde van Pretoria het Pretoria-Noord en Theresapark saamgesmelt tot Pretoria Noorderlig, in Brakpan het die twee gemeentes saamgesmelt tot Emmaus Kenleaf, Gemeentes Krugersdorp en Krugersdorp-Noord het saamgesmelt, en op Brits het die twee gemeentes ver gevorder op die pad na eenwording.

2.8.3.3 Hersamestelling van ringe

In sommige ringe is daar 'n gebrek aan kapasiteit omdat die klein getal predikante tot 'n situasie lei waar diepte aan leierspotensiaal ontbreek. Dit blyk ook dat sommige ringe 'n na-binne gerigtheid openbaar en die moeite ontsien om wyer betrokke te raak en langer afstande af te lê – dit terwyl afstande tussen ringe nie die heeltyd in die pad van goeie funksionering hoef te staan nie. Ons leef juis in 'n era waar aanlynvergaderings aan die orde van die dag is en besluite van die Kerk dit ondersteun. Sommige ringskommissievergaderings en alle ringsvergaderings kan steeds in lewende lywe bygewoon word.

Die volgende nuwe ringe is danksy konsolidasie gedurende die termyn in die lewe geroep:

- * Die Ring van Magalies uit die Ringe van Noordelike Pretoria en Pretoria-Noord.
- * Die Ring van Noordelike Bosveld uit die Ringe van Potgietersrus, Waterberg en Zoutpansberg.
- * Die Ring van Middelburg uit die Ringe van Lydenburg en Middelburg.
- * Die Ring van Hoëveld uit die Ringe van Heidelberg en Trichardtsfontein.
- * Die Ring van Heilbron het ontbind en die gemeentes het suksesvol by naburige ringe ingeskakel.

Die Kommissie dra kennis van ander gesprekke wat tans tussen ringe gevoer word wat goeie vrug kan afwerp.

2.8.4 KOMMUNIKASIE VANAF DIE KOMMISSIE

Die Kommissie van die AKV poog om so suksesvol moontlik te kommunikeer. Ten spyte van ons beste pogings is daar soms kritiek dat die kommunikasie nog nie na wense is nie. Goeie kommunikasie bly 'n uitdaging en daar moet deurentyd na uitnemende kommunikasie gestreef word. Wat kommunikasie die afgelope termyn betref, die volgende:

2.8.4.1 **Zoomifisering**

Daar is reeds verwys na die feit dat die pandemie die Kerk in sekere opsigte in 'n vinnige baan geforseer het. Anders gestel, die pandemie het ons *gezoomifiseer* en is daar ruim van nuwere tegnologie gebruik gemaak om te kommunikeer. Met die aanvang van die eerste grendeltyd het dr FJ Labuschagne en lede van die Sinodale Dienssentrum verskeie Zoomgesprekke met die Kerk rakende finansiële onsekerheid en moontlike hulpverlening gevoer. In dieselfde tyd is daar ook deur dr AG Ungerer en ds JF van der Merwe deur middel van Zoom gesprekke met gemeentes gevoer om die gebruik van die aanlynplatform GLOmedia te promoveer en die intekengetalle op te kry.

2.8.4.2 **Bemoedigende gesprekke**

Die Moderamen het die voorsitter, dr AG Ungerer, versoek om bemoedigende gesprekke met predikante van die Kerk te voer. Op Donderdag 21 Mei 2020 is met die gesprekke begin en met die uitsondering van Vrydae, is 'n gemiddeld van vier gesprekke per dag gehandhaaf. Die virtuele bywoning was redelik goed bygewoon en 145 predikante uit 36 van die 38 ringe het deelgeneem. Lede van die Kommissie was ook by elke gespreksgeleentheid teenwoordig en enkele emeriti het ook ingeskakel. 'n Tweede rondte Zoomgesprekke met die Kerk het vanaf 25 Januarie tot 3 Februarie 2021 plaasgevind. Drr AG Ungerer en WC van Wyk het die gesprekke gelei. Die primêre doel was om inligting van die Kerk oor die naderende ringsvergaderings deur te gee terwyl daar weer eens bemoediging ten opsigte van die pandemie plaasgevind het.

2.8.4.3 **Videoverklarings**

Videoverklarings deur die Kommissie van die AKV is veral in 2020 en 2021 ingespan om boodskappe van hoop en perspektief te bring, asook om kommentaar op enkele gebeure te lewer. GLOmedia was 'n waardevolle vennoot in die vrystelling van die video's. Van dr AG Ungerer is daar sewe video's vrygestel en een van dr WC van Wyk. Die hoof van die SGB het ook verskeie video's insake gemeentelike bediening laat opneem.

2.8.4.4 **Omsendskrywes**

Daar is ook op ekonomiese wyse van omsendskrywes deur die Kommissie en ander afdelings van die Sinodale Dienssentrum gebruik gemaak. Sedert die vorige AKV tot en met Junie 2022 was daar 40 skrywes van die Kommissie en 29 van die ander afdelings van die Sinodale Dienssentrum, onder andere van die bedryfshoof, die IT-afdeling en die nakomingsbeampte. 'n Mens kry soms die indruk dat predikante nie altyd die omsendskrywes lees nie en dat 'n aansienlike breuk in kommunikasie so veroorsaak word. Maak gerus 'n gewoonte daarvan om gereeld by die NHKA se webtuiste onder die hoof *Omsendbriewe en ander skrywes* (<https://nhka.org/omsendbriewe/>) te gaan kyk of daar nie iewers inligting in die kommunikasieketting verlore geraak het nie.

2.8.4.5 **Die Hervormer en Blitspos**

Die Kommissie is dankbaar vir *Die Hervormer* en *Blitspos* wat by verskillende geleenthede as voertuie vir kommunikasie kon dien. Die ruimte wat die voorblad van die *Blitspos* bied het by enkele geleentheid gedien om spoedeisend te kommunikeer en sake van groot belang onder die aandag van die Kerk te bring.

2.8.5 GLOmedia

GLOmedia was 'n edele droom wat in die kuberstof gebyt het. Sedert die 72ste AKV is daar hard gewerk aan die uiteensetting van programme, inhoude en die werwing van aanbieders. Die eerste opnames het vroeg in 2020 die lig gesien en daar was 'n bruisende entoesiasme oor die kwaliteit en inhoud daarvan. En toe die pandemie en eerste harde grendeltyd. Daar is reeds vermeld dat die verbod op eredienste feitlik elke predikant in 'n televangelis ontwikkel het. Die leerkurwe waardeur predikante en hulle tegniese spanne in 'n baie kort tydjie gegaan het, was merkwaardig.

Die kinkel in die kabellose Internet was dat dit daardie betrokke dienste van GLOmedia oorbodig gemaak het. Al die eredienste wat gestroom is, kursusse, aanlynvergaderings en finansiële onsekerheid het veroorsaak dat GLOmedia net nie genoeg intekenare vir hul aanlynplatform kon werf nie. Verbete pogings is aangewend om intekenare te werf, kostes is tot op die been gesny en uiteindelik was daar net een uitkoms ...

Die direksie, bestaande uit lede van die NHKA en die GKSA, het uiteindelik besluit om die maatskappy te laat likwiede, en die Kommissie het op sy vergadering van 9 en 10 September 2021 instemming daartoe verleen. Dr AG Ungerer en ds JF van der Merwe het opdrag gekry om die proses namens die NHKA af te handel. Gedurende hierdie tyd is daar ook met die intekenare gekorrespondeer waarin die hele proses verduidelik is.

Alles is nie verlore nie. Die materiaal is oorgeskuif na 'n YouTube-kanaal en produksie vind steeds op 'n kleiner skaal plaas. Besoek gerus <https://youtube.com/channel/UCZpPHQm8XpBoPZI4tJ9SFWQ> om jou van die inhoud te vergewis. Hierdie diens kan gerus uitgebou word om bruikbare materiaal op 'n standhoudende basis aan die Kerk te voorsien.

2.8.6 EKUMENE

Die pandemie het ook op ekumeniese front sy stempel afgedruk, en daar was minder skakeling as in die vorige termyn hoewel belangrike verbintenisse tog gehandhaaf is.

2.8.6.1 Die MRCC

Die NHKA handhaaf vanweë sy historiese verbintenis met die MRCC steeds goeie betrekkinge. Die NHKA kan nie soos in die verlede meer ruim finansiële steun aan die MRCC bied nie, en die vermindering reflekteer jaarliks in die begroting. Die MRCC het intussen ook ekumeniese bande met die VGK gevestig.

'n Afvaardiging van die MRCC bestaande uit die voorsitter, ds Oscar Madlala, die sekretaris, ds Modisaotsile Motloba, prof Matsobane Manala en mnr Moses Mdhuli, tesame met prof Andries van Aarde, het tydens die Kommissievergadering van Maart 2022 bekend gemaak dat hulle hul eeufeesviering in 2023 beplan. Die Kommissie het steun aangebied vir die MRCC se planne om 'n akademiese publikasie én 'n koffietafelboek oor die geskiedenis van die MRCC uit te reik.

Dit blyk ook dat beide kerke gedurende dieselfde datums in Oktober hul AKV's hou en daar sal 'n geleentheid in die programme van albei AKV's geskep word vir wedersydse groetboodskappe.

2.8.6.2 Die WGGK en AGGK

Op internasionale gebied ontvang die Kerk as lid gereelde nuusbriewe van die WGGK. Plaaslik vind daar gereelde skakeling met die AGGK plaas. Onlangs het dr. AG Ungerer en WC van Wyk 'n aanlynkonferensie oor die Accra-belydenis wat in 2004 deur WARC se 24ste algemene vergadering in Ghana aanvaar is, bygewoon.

2.8.6.3 Die SARK

Daar is geen vordering in die Kerk se aansoek om formele betrekkinge met die SARK te vestig nie. Soos in die termynverslag van 72ste AKV vermeld, blyk dit dat die SARK se administratiewe vermoëns steeds ernstige gebreke toon.

2.8.6.4 Die Motsepe Foundation

Die NHKA is reeds etlike jare by die Motsepe Foundation betrokke. Die NHKA ontvang jaarliks van die Motsepe Foundation 'n finansiële bydrae wat hoofsaaklik aan Rata en ekumene toegedeel word.

Die Nasionale Biddae wat in die verlede gedurende Novembermaand as inisiatief by die ENB-stadion aangebied is, kon vanweë die pandemie nie die afgelope twee jaar plaasvind nie.

'n R100 miljoen werkskeppingsprojek is gedurende 2021 deur die Motsepe Foundation geloods, maar kon vanweë die pandemie eers aan die einde van 2021 momentum kry. 'n Bedrag van R520 000.00 is aan die broodprojek van die ADV wat deur Plesion bestuur word, oorbetal. Plesion moet deurlopend verslag doen oor die vordering met die program en die aantal werkgeleenthede wat daardeur geskep is.

2.8.6.5 Die ACRP

Die ACRP kan ook onder die vaandel van ekumene deurgaan. Die ACRP word deur SAQA kragtens die Nasionale Kwalifikasieraamwerkwet (Wet No 67 van 2008) erken as professionele liggaam vir godsdienspraktisyns in Suid-Afrika, en as organisasie wat professionaliseringsdienste en -steun aan kerke en Christelike bedienings lewer. Die NHKA het tydens die vergadering van die Kommissie op 18 November 2021 'n diensvlakooreenkoms met die ACRP geteken wat die volgende voordele inhou:

- * Registrasie van die NHKA as formele tussenganger tussen die ACRP (as wetlik erkende professionele liggaam vir godsdienspraktisyns) en predikante van die NHKA wat belangstel om as affiliate van die professionele liggaam te registreer.
- * Die ACRP gee professionele erkenning aan NHKA-predikante kragtens die bepalings van die Nasionale Kwalifikasieraamwerk wet en die SAQA-beleid oor professionele erkenning.
- * Die ACRP erken die NHKA se interne VBO as CPD-program volgens die vereistes wat geld vir persone wat kragtens die Wet professioneel erken word.
- * Die NHKA se interne etiese en dissiplinêre kodes word as geldend erken vir persone wat kragtens die Wet professioneel erken word.

- * Die ACRP verskaf inligting aan die NHKA oor professionele versekering vir pastors en pastorale beraders.
- * Die ACRP ondersteun gemeentes van die NHKA wat belangstel in die ontwikkeling van 'n formeel geakkrediteerde opleidingsprogram (leierskapontwikkelingsprogram) vir kerk- en bedieningsleiers van plaaslike gemeenskappe – as 'n missionale diens aan gemeenskappe.
- * Die NHKA word by die ACRP se raadgewende netwerk (*consultative forum*) ingeskakel wat deur ACRP geraadpleeg word by die ontwikkeling van beleid en strategie van die professionele liggaam.

Predikante van die Kerk wat in berading spesialiseer word veral aangemoedig om by die ACRP se Raad vir Pastorale en Geestelike Beraders (CPSC) te registreer aangesien dit beraders in staat stel om fooie vir dienste gelewer te vra. Inligting oor professionele versekering word ook vanuit die ACRP/CPSC verskaf.

2.8.7 LITIGASIE

Hoe doen 'n mens oor 'n litigasieproses van meer as 10 jaar verslag? Wat bring jy in spel en wat los jy uit? Hoe verreken jy ure en ure se vergaderings, die opstel van notules, regskonsultasies, tyd wat gebruik is om dokumente uit die kerkargief op te diep en te dupliseer, verslagdoening aan meerdere vergaderings, gesprekke met gemeentes wat aan die kortste end van die kerkskeuring getrek het, regsprosesse wat keer op keer gefrustreer is, en die wag en nogmaals wag? Hoe verreken jy die emosionele letsels wat die onmin en daaropvolgende litigasiestryd gelaat het? Hoe vertel jy van familie- en vriendskapsbande wat saam met die kerkskeuring geskeur het? Hoe peil jy die gebede aan beide kante wat as voorbidding vir reg en geregtigheid opgegaan het? Het geregtigheid geskied? God sal hieroor oordeel.

Die uitslag van die litigasieproses vroeg in 2022 is welbekend. Die Kerk het die saak verloor aan die hand van regsbeginnels wat nie deur enige van die partye nie, maar deur die regter geopper is. Die regte van gemeentes wat agtergebly het, is geensins deur hierdie beslissing aangetas nie. Gemeentes wat voortgaan sal deur die Litigasiekomitee en die Kerk ondersteun word.

2.8.8 DIENSVERHOUDINGE

Tydens die 72ste AKV is Besluite 32 tot 36 geneem wat leidinggewend vir die NHKA met betrekking tot die onderhawige besluite moet wees. Die besluite is daarop gerig om die verseker dat die Kerk 'n veilige ruimte vir alle mense moet wees, dat daar verseker moet word dat vroue in alle strukture van die Kerk verteenwoordig sal wees, dat daar effektief met gevalle van seksuele teistering gehandel word, en dat billike arbeidspraktyke verseker en gehandhaaf moet word. Die volledige besluite kan in die Besluitebundel van die 72ste AKV besigtig word.

'n Kernkomitee onder voorsitterskap van ds L Geel is in die lewe geroep om uitvoering aan die besluite te gee, en het reeds vroeg in die termyn advies by kundiges ingewin. Uit die advies is die werking van die presbiteriaal-sinodale stelsel herbevestig.

Die gemeentes is die werkgewer van predikante, en onbillike arbeidspraktyke en seksuele teistering val binne die verantwoordelikheid van gemeentes. Gemeentes is dus self verantwoordelik om iemand aan te wys by wie voorvalle van teistering aangemeld kan word.

Besluite 34 en 35 meld onder andere dat 'n liggaam binne die Kerk daargestel moet word waar onregverdigde arbeidspraktyk en seksuele teistering aangemeld kan word. Die Kommissie doen aan die hand dat gemeentes 'n persoon of persone kan aanwys by wie sulke voorvalle aangemeld kan word. Waar 'n gemeente nie oor iemand beskik wat hierdie verantwoordelikheid kan aanvaar nie, gemeentes ook iemand in die ring aanwys by wie enige lidmaat 'n saak kan aanmeld. Seksuele teistering word as voorbeeld voorgehou.

Wanneer 'n lidmaat/ampsdraer die slagoffer van seksuele teistering is, word dit by die voorsitter van die kerkraad of enige ander aangewese persoon in die gemeente of ring aangemeld. In geval waar die predikant 'n geteisterde is, is word die teistering by die voorsitter van die ring aangemeld waarna daar op toepaslike handelinge besluit word.

Die kerkordelike proses soos hierbo uiteengesit mag om sekere redes vir 'n geteisterde 'n problematiese roete wees. Waarheen dan? Die staande uitnodiging vanuit die Welstandsprogram van die NHKA bied uitkoms vir diegene wat hulself in verskillende situasies van vasgelooptheid bevind – veral omdat daar by 'n welstandsprogramlid van eie keuse aangeklop kan word. Die slagoffer kan versoek dat die betrokke welstandsprogramlid hom of haar ondersteun wanneer daar besluit word om die teistering by die hoof nakomingsbeampte, tans dr FJ Labuschagne, aan te meld.

2.8.9 SAMESTELLING EN FUNKSIONERING VAN DIE KOMMISSIE

Die 72ste AKV het die volgende persone tot lede en sekundi van die Kommissie van die AKV verkies:

POSISIE	PREDIKANTSLID	SEKUNDUSLID
Voorsitter	Dr AG Ungerer	Dr SM de Beer
Visevoorsitter	Prof WA Dreyer	Ds D Barnard
Skriba	Ds WJJ Kok	Ds JM Bevolo-Manders
Viseskriba	Ds JF van der Merwe	Dr C Pretorius
Predikantslid	Ds CEC Hertzog	Dr JM van Staden, en na sy bedanking prof T van Wyk
Predikantslid	Ds L Geel	Dr RA Denton

OUDERLINGSLEDE	SEKUNDI VIR OUDERLINGSLEDE
Oudl SE Beeslaar	Oudl RFB Harvie, en na sy afsterwe oudl JF Viljoen
Oudl D Esterhuizen	Oudl SM Jansen van Rensburg
Oudl SL Kotzé	Oudl RJ Labuschagne
Oudl AJP le Roux	Oudl MS Louw
Oudl PFS Mulder	Oudl LHJ Smith
Oudl FJ Paynter	Oudl JHH Snyman, en na sy afsterwe oudl G Rademeyer
Oudl AD Pieterse	Oudl FP van Hamersveld
Oudl MP van Niekerk	Oudl JG van Heerden, en nadat hy as primuslid verkies is, oudl DL Diedericks
Oudl N van Staden, en na haar bedanking oudl JG van Heerden	Oudl PC van Staden

Die volle Kommissie van die AKV het oor die afgelope drie jaar 16 keer vergader, en die Moderamen 'n verdere nege keer. Die Kommissielede het almal groot erns gemaak met die bywoning van vergaderings, voorbereiding vir die vergaderings, en die uitvoer van opdragte van die Kommissie. Waar primuslede van die Kommissie by geleentheid nie die vergaderings kon bywoon nie, het die volgende predikante en ouderlinge as sekundi sitting geneem op die Kommissievergaderings:

DATUM	KOMMISSIELID AFWESIG	SEKUNDUSLID TEENWOORDIG
5 Maart 2020	Oudl FJ Paynter	Oudl MS Louw
4 Junie 2020	Oudl N van Staden	Oudl RFB Harvie
3 en 4 September 2020	Ds WJJ Kok (3)	Ds JM Bevolo-Manders
	Ds JF van der Merwe	Dr C Pretorius
	Oudl N van Staden (4)	Oudl JG van Heerden
15 en 16 Oktober 2020	Oudl FJ Paynter (16)	Oudl RFB Harvie
	Oudl N van Staden	Oudl MS Louw
19 en 20 November 2020	Oudl N van Staden	Oudl MS Louw
11 en 12 Maart 2021	Ds L Geel	Dr RA Denton
	Oudl FJ Paynter	Oudl SM Jansen van Rensburg
	Oudl N van Staden	Oudl MS Louw
6 en 7 April 2021	Oudl FJ Paynter (6)	-
	Ds L Geel	Dr RA Denton
	Oudl SL Kotzé	Oudl MS Louw
	Oudl MP van Niekerk	Oudl JHH Snyman
	Oudl N van Staden	Oudl JG van Heerden
3 en 4 Junie 2021	Oudl AD Pieterse (4)	-
	Oudl D Esterhuizen	Oudl RJ Labuschagne
9 en 10 September 2021	Dr AG Ungerer	Dr SM de Beer
	Oudl SL Kotzé (10)	Oudl JF Viljoen (10)
18 en 19 November 2021	Ds CEC Hertzog	Dr T van Wyk
	Oudl D Esterhuizen	Oudl JF Viljoen
25 Maart 2022	Ds L Geel	-
	Oudl JG van Heerden	-
1 tot 3 Junie 2022	Ds CEC Hertzog (1)	-
	Oudl JG van Heerden	Oudl MS Louw
	Oudl MP van Niekerk	Oudl JF Viljoen

Die volgende persone het gereeld op uitnodiging van die Kommissie in adviserende hoedanigheid en met spreekreg by vergaderings sitting geneem:

- * Mnr Hannes Combrink: Voorsitter: Raad van Finansies
- * Mnr Johan Hattingh: Bedryfshoof: Sinodale Dienssentrum
- * Dr FJ Labuschagne: Hoof: SGB
- * Ds GPJ Stoltz: Sekretaris van die Kommissie van die ADV
- * Dr WC van Wyk: Sekretaris van die Kommissie van die AKV.

2.8.9.1 Werksaamhede

Die volgende kernkomitees is aangewys om die verskillende diensvelde te bestuur en opdragte van die AKV af te handel:

- * Kernkomitee: Erediens
- * Kernkomitee: Diakonale dienswerk
- * Kernkomitee: Gemeentelike dienswerk
- * Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake
- * Kernkomitee: Diensverhoudinge
- * Kernkomitee: Ekologie.

Elkeen van die Kommissielede was by die werk van een van hierdie kernkomitees betrokke. Predikante van die Kerk is in sommige gevalle genooi om die kernkomitees by te staan met die lewering van advies, studiestukke en algemene uitvoering van pligte. Die Kommissie van die AKV het op 'n sesmaandelikse basis die vordering van die verskillende kernkomitees gemoniteer. Die werk van die kernkomitees vind in die agenda neerslag, en die Kommissie wil die betrokkenes by al die kernkomitees vir hulle harde werk bedank.

Dr WC van Wyk, as sekretaris van die Kommissie van die AKV, tree op as voorsitter van die Bestuurskomitee. Mnr Hannes Combrink het as voorsitter van die Raad van Finansies vergaderings van die Bestuurskomitee en die Kommissie bygewoon.

Die Kommissie van die AKV het steeds van 'n aantal staande komitees gebruik gemaak:

- * Proponentseksamenkommissie: Dr DJ du Toit (voorsitter), di A Conradie, en L Prinsloo (skriba). Op aanbeveling van die Proponentseksamenkommissie is ses predikante gedurende die termyn tot die evangeliebediening toegelaat.
- * Tugkomitee: Die Tugkomitee bestaan uit advokate FH Geyser, H Kriel, di HJ Celliers (sekretaris), EG Fourie (voorsitter), dr JH van Staden, oudle GJ Rossouw en H Willemse. Die Tugkomitee het gedurende 2021 klagtes teen twee predikante hanteer en beide is uit die amp onthef. In een geval is daar na die Kommissie toe geappelleer wat die Tugkomitee se bevinding en tughandeling gehandhaaf het.

2.8.10 DANKWOORD

Om op die Kommissie van die AKV te dien is tegelyk 'n voorreg en 'n uitdaging. Soos een ouderlingslid van die Kommissie opgemerk het: *Niks kan jou voorberei op wat vir jou wag nie.* Ons dank aan die Kerk wat ons met hierdie opdrag vertrou het. Ons diepe dank aan God wat ons gedurende die termyn gelei het – wat in ons gewerk het, deur ons gewerk het, oor ons heen gewerk het, en meer dikwels ten spyte van ons gewerk het.

Vir bespreking en besluit.

BESKRYWINGSPUNT 1: KOMMISSIE VAN DIE AKV

SINERGIE ONDERWEG NA 2025

Alle gemeentes, ringskommissies en sinodale strukture gee uitvoering aan Besluit 1 van die 72ste AKV deur daadwerklike stappe om uitvoering te gee aan die konsolidasie van gemeentes, ringe en sinodale strukture.

Gemeentes en ringskommissies streef daarna om lewensvatbare en volhoubare werkruimtes te skep waar gemeentes reg kan laat geskied aan elke aspek van hulle roeping en die Kerk se missie in die wêreld (viering, gemeenskap, getuienis en diens). Gemeentes en ringskommissies ontgin moontlikhede van samewerking met ander gemeentes van die Hervormde Kerk sowel as moontlikhede van samewerking met gemeentes van ons susterskerke op plaaslike vlak.

Die Kommissie van die AKV en die Raad van Finansies gaan voort om sinodale dienste in ooreenstemming met besluite van die AKV te konsolideer en te optimaliseer.

Motivering:

Dit is nou nodig om daadwerklike vordering met konsolidasieprosesse te maak. Waar daar sinodaal groot vordering met konsolidasie en verkleining van die personeelkorps gemaak is, moet dit op plaaslike vlak uitmond in die vestiging van werkruimtes wat groot en sterk genoeg is om lewenskragtig uitvoering te gee aan elke aspek van die Kerk se missie (viering van die evangelie, opbou van die gemeenskap van die gelowiges, getuienis teenoor die wêreld, en diens aan mekaar en die breër gemeenskap). Konsolidasie van gemeentes sal ook werkruimtes skep wat finansiële volhoubaar is, wat 'n predikant kan beroep en versorg, en wat alle statutêre verpligtinge kan nakom.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 2: KOMMISSIE VAN DIE AKV

KERKWEES IN DIE TOEKOMS

1. In die lig van vinnig veranderende omstandighede waarin die Kerk die evangelie verkondig asook ons missionale verstaan van kerkwees, gee die AKV aan die Kommissie van die AKV opdrag om alternatiewe moontlikhede van kerkwees te ondersoek.
2. Die AKV neem met dank kennis van die meegaande memorandum getiteld *Kerkwees in die Toekoms*.
3. Die Kommissie van die AKV word versoek om na oorleg met betrokke rolspelers, op 'n eksperimentele basis, met die implementering daarvan te begin.
4. Waar nodig, word die Kerkorde gewysig om daarvoor voorsiening te maak. Kerkordelike wysigings dien by die eersvolgende AKV.
5. Nuwe moontlikhede van kerkwees behoort die volgende in te sluit:
 - * Netwerkbediening.
 - * Samewerkende bediening met kerke in die buiteland.
 - * Samewerkende bediening met kerke in Suid-Afrika.
 - * Internetbediening.
 - * Pioniersbediening.

- * **Predikante met bedieningsbevoegdheid.**
- * **Ouderlinge met bedieningsbevoegdheid.**
- * **Andersoortige gemeentes.**

Motivering:

In die Kerkorde van die NHKA word die missionale bediening van die NHKA soos volg verwoord:

7.1 MISSIONALE BEDIENING

7.1.1 *Gehoorsaam aan die opdrag van Christus, leef gemeentes missionaal, getuig met woord en daad van God se liefde en leer mense hoe om Jesus Christus te volg.*

7.1.2 *Lidmate en ampsdraers tree apologeties in vir die waarheid van die evangelie teenoor alle wêreld- en waarheidsbeskouings wat daarmee strydig is.*

7.2 MISSIONALE BEDIENING EN EKUMENE

Taal, kultuur en demografiese werklikhede bied besondere uitdagings aan missionale bediening, en daarom werk die Kerk ook saam met ekumeniese vennote.

7.5.3 *Die Kerk handhaaf die eenheid met kerke waaraan ons met bande van belydenis of van geskiedenis verbonde is, deur betrekkinge met hierdie kerke in stand te hou en uit te bou, en samewerking te bevorder.*

Beskrywingspunt 2 het ten doel om dit wat Ordereël 7 van die Kerkorde verwoord, in die praktyk gestalte te gee. Ervaring het getoon dat bestaande kerklike strukture nie altyd bevorderlik is vir missionale bediening nie. Daarom word aanbeveel dat nuwe moontlikhede van kerkwees ondersoek word.

Naas die saak van missionale kerkwees, is die Kerkorde ook duidelik oor samewerkende bediening tussen verskillende kerke. Dit word soos volg geformuleer:

2.7 SAMEWERKING VAN GEMEENTES

2.7.1 *Twee of meer gemeentes kan saamwerk om 'n predikant te beroep.*

2.7.2 *Sodanige samewerking is ook moontlik met gemeentes van ander reformatoriese kerke wat op dieselfde belydenisgrondslag staan as ons.*

Samewerkende bediening behoort nie net van toepassing te wees op reformatoriese kerke in Suid-Afrika nie, maar ook in ander lande (byvoorbeeld VSA, Europa, Australië, Nieu-Seeland en Kanada). Dit gebeur reeds in Zambië en Zimbabwe. Daarbenewens het die NHKA bediening in Namibië en Botswana, en is daar gereeld besoeke gebring aan Christene in Paraguay. Waar nodig, kan bilaterale ooreenkomste met kerke in die buiteland gesluit word, soos tans die geval is met die NGK.

Die oorspronklike weergawe van die Kerkorde wat in 1997 aanvaar is, het voorsiening gemaak vir andersoortige *bediening*, maar die ordinansie is nie meer in die Kerkorde nie. Die saak is in 1997 soos volg geformuleer:

4.2. **ANDERSOORTIGE GEMEENTES**

4.2.1 *Andersoortige gemeentes met 'n aangepaste bedieningspatroon kan gestig word.*

4.2.2 *Andersoortige gemeentes word gevorm deur*

- (i) *'n ringsvergadering, op versoek van 'n kerkraad, met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*
- (ii) *die Algemene Kerkvergadering.*

Daar was 'n groot debat of dit *andersoortige* of *eiesoortige* gemeentes moet wees. Uiteindelik is besluit op *andersoortig* juis om aan te toon dat die gemeentes nie dieselfde sou funksioneer as bestaande gemeentes van die NHKA nie. Andersoortige gemeentes sou voorsiening maak vir groter kerklike diversiteit, onder andere in taal en bedieningswyse.

Enkele definisies kan behulpzaam wees:

'n Predikant met bedieningsbevoegdheid word onderskei van ander predikante in die Kerk:

- * Diensdoende predikante is per beroepsbrief aan 'n gemeente van die NHKA verbonde. 'n Diensdoende predikant kan voltyds of deelyds in 'n gemeente dienswerk lewer. Sodanige predikante is lede van die Kerk se pensioenfonds.
- * Predikante met besondere opdrag (byvoorbeeld teologiesdosente) ontvang hulle besondere opdrag vanaf 'n opdraggewende kerklike vergadering.
- * Wanneer 'n predikant van die NHKA om welke rede ook al van 'n standplaas of opdrag losgemaak word, word sodanige predikant 'n beroepafwagtende predikant. 'n Predikant kan vir 12 maande vanaf datum van losmaking as 'n beroepafwagtende predikant beskou word, waartydens die predikant lid van die pensioenfonds bly.
- * Emerituspredikante is predikante wat op ouderdom 65 emeritaat aanvaar, en steeds op deelydse basis en van jaar tot jaar per beroepsbrief na 'n gemeente beroep kan word. Sodanige predikante tree uit die pensioenfonds. Emerituspredikante wat per beroepsbrief in 'n gemeente dienswerk lewer, neem sitting op bykomende kerklike vergaderings en kan ook verkies word tot 'n ringskommissie of Kommissie van die AKV.
- * Predikante wat vir 12 maande of langer nie formeel met 'n beroepsbrief aan 'n gemeente van die NHKA verbonde is nie, word beskou as 'n predikant met bedieningsbevoegdheid. Predikante met bedieningsbevoegdheid mag dieselfde dienswerk lewer (ingeslote sakramentsbediening) as diensdoende predikante; is na gesprek beroepbaar na gemeentes, maar is nie meer lid van die pensioenfonds tensy hulle nie weer beroep word as diensdoende predikante nie. Predikante met bedieningsbevoegdheid kan betrokke raak

by alternatiewe bediening (sien hieronder), of kan in terme van bilaterale ooreenkomste of kerkordelike reëlings tydelik in ander kerke dienswerk verrig. Predikante met bedieningsbevoegdheid staan onder opsig van die Kommissie van die AKV asook die plaaslike geloofsgemeenskap waar hulle diensbaar is. In die geval van samewerkende bediening, hou die plaaslike kerkraad opsig en lewer verslag aan die Kommissie van die AKV oor die predikant se leer, lewe en bediening.

'n Ouderling met bedieningsbevoegdheid neem verantwoordelikheid vir bediening in klein geloofsgemeenskappe waar dit onmoontlik is om 'n predikant te beroep. 'n Ouderling met bedieningsbevoegdheid moet toepaslike opleiding ontvang, maar werk steeds onder toesig van die gemeente se konsulent. 'n Ouderling met bedieningsbevoegdheid lei eredienste, maar moet preke benut wat deur 'n predikant van die Kerk geskryf is, en mag nie sakramente bedien of bevestiging van ampsdraers waarneem nie. Hierdie praktyk is nie vreemd aan die NHKA nie. In die vroeë geskiedenis van die kerk is van sieketroosters en voorlesers gebruik gemaak, wat in afwesigheid van 'n predikant die verantwoordelikheid gehad het om leiding te neem in die gemeente, die Woordverkondiging te hanteer, kategese aan te bied en siekes te vertroos.

Netwerkbediening dui op 'n bediening aan klein groepies gelowiges, wat organies aan mekaar verbind word deur middel van 'n netwerk. Daar is nie formele gemeentes nie, maar 'n geloofsgemeenskap sou kon ontwikkel tot selfstandige gemeentes. In netwerkbediening is daar nie infrastruktuur wat in stand gehou moet word nie. Eredienste word in mense se huise, skoolsale of gemeenskapsale gehou. Die persone wat leiding neem is nie geordende predikante nie, maar dit sou wel onder leiding van 'n predikant kon staan. Die NHKA sou dit kon oorweeg om die ontwikkeling van 'n *Christennetwerk* te fasiliteer. Die Kerk se betrokkenheid kan bepaalde vaardighede, opleiding, asook strukturele en institusionele stabiliteit beskikbaar stel.

Internetbediening het gekom om te bly. Die COVID-19-epidemie het wêreldwyd dit hard en duidelik onder die aandag van tradisionele kerke gebring. Dikwels word dit beskou as 'n verleentheid, maar dit is ook 'n geleentheid. Die Internet is 'n hele nuwe bediening – en sendingveld wat oopgegaan het (sien in dié verband Dreyer, WA, 2019, *Being church in the era of "homo digitalis"*, Verbum et Ecclesia 40 (1), 1999. <https://doi.org/10.4102/ve.v40i1.1999>). Die NHKA sou dit kon oorweeg om 'n virtuele gemeente te stig.

Pioniersbediening skep die moontlikheid dat 'n predikant of ouderling met bedieningsbevoegdheid op eie koste 'n nuwe geloofsgemeenskap vestig. Pioniersbediening kan binne die grense van bestaande gemeentes plaasvind, maar staan nie in opposisie met 'n bestaande gemeente nie. Pioniersbediening en tradisionele gemeentebediening moet as aanvullend en ondersteunend van aard beskou word. Uiteindelik sou gelowiges vanuit die pioniersbediening, netwerkbediening of Internetbediening na tradisionele gemeentes kon migreer.

VERGELYK BYLAE A: Kommissie van die AKV: Kerkwees in die toekoms (bl 145).

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

---oOo---

Behandeling van Verslae en Beskrywingspunte

NHKA
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Viering

1. **VIERING**

1.1 **INLEIDING**

Die viering (*leitourgia*) van God se magtige daad en ons verlossing deur Jesus Christus gebeur in die eerste plek tydens die erediens. Dit vind gestalte in die Woordverkondiging, bediening van die sakramente, belydenis, lofprijsing en aanbidding. Die gemeenskap tussen God en sy mense word bowenal sigbaar in die erediens op Sondag.

'n Belangrike aspek van die AKV se verantwoordelikhede is om reëlins met betrekking tot die erediens te tref wat die onderlinge eenheid tussen al die gemeentes van die Kerk bevestig. Sake wat hiermee verband hou, word in hierdie gedeelte van die agenda gehanteer.

1.2 **VERSLAE EN BESKRYWINGSPUNTE WAT MET DIE VIERING VAN DIE EVANGELIE VERBAND HOU**

BESKRYWINGSPUNT 3: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

SKRIFBESKOUIING

1. Die 73ste AKV neem met dank kennis van die gepubliseerde studiemateriaal oor Skrifbeskouing wat deur middel van die *THT* aan lidmate en ampsdraers van die Kerk beskikbaar gestel is (<https://nhka.org/wp-content/uploads/2022/01/SKRIFBESKOUIING-Kerk-en-Teologie-VOL-1.pdf>).
2. Lidmate en ampsdraers word aangemoedig om die materiaal te benut tydens Bybelstudies en as toerusting vir ampsdraers.
3. Die 73ste AKV neem kennis van die meegaande memorandum, welbewus daarvan dat dit nie die finale woord oor Skrifbeskouing is nie. Die Kerk moet altyd bly nadink oor die eie aard van die Bybel.

Motivering:

Die motivering word volledig in die memorandum verwoord. In kort kom dit daarop neer dat ons moet onderskei tussen verbandhoudende begrippe soos openbaring, kanon, Bybel, Heilige Skrif en Woord van God. In die Hervormde Kerk maak ons onderskeid tussen die Woordgebeure, die Bybel (wat deur mense op skrif gestel is) en die Heilige Skrif (as gesagvolle geskifte wat onder leiding van die Heilige Gees tot stand gekom en gelees word). Hierdie onderskeid help ons om te verstaan dat wetenskaplike navorsing oor die Bybel moontlik en wenslik is, maar dat dit nie die gesag van die Bybel as geloofsboek en Heilige Skrif ondermyn nie.

VERGELYK BYLAE B: Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Skrifbeskouing (bl 150).

Prof WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 4: KERNKOMITEE: EREDIENS**VONKK-LIEDERE**

1. Die AKV handhaaf die besluit rakende die gebruik van VONKK-liedere in die eredienste van die NHKA.
2. Die AKV ondersteun die NHKA se deelname aan die werksaamhede van die VONKK-werkgroep.
3. Die vergadering versoek die VONKK-werkgroep om gereelde toerustings- en inligtingsgeleenthede te reël om die Kerk bekend te stel aan die liedere wat tot die korpus toegevoeg is, en hoe dit in die erediens gebruik kan word.
4. Die AKV handhaaf die besluit om namens die NHKA 'n bedrag van R50 000.00 per jaar vir die werksaamhede van VONKK oor te betaal. Dit verseker dat die NHKA deel van die bestuursplan van VONKK is en dat geen verdere vergaderingskoste of reiskoste vir lede van die NHKA betaalbaar is nie, asook dat die opdragte van die AKV aan VONKK deur die werkgroep uitgevoer kan word. Die bedrag is egter nie meer vir 'n sinodale lisensie nie, aangesien Bybel-Media ingestem het vir 'n enkele kerkmusieklisensie vir die NHKA.
5. Die AKV neem kennis van die onderneming van die direkteur van Bybel-Media dat die geld vanuit die NHKA nie vir die breë werksaamhede van Bybel-Media gebruik sal word nie, maar uitsluitlik vir VONKK geoormerk sal word.
6. Die AKV kontinueer die opdrag aan die VONKK-werkgroep om alle VONKK-liedere van PowerPoints by alle strofes te voorsien.

Motivering:

Daar is sedert die 72ste AKV nie die normale twee vergaderings per jaar gehou nie as gevolg van die COVID-pandemie. Sedert die laaste AKV is die volgende werk aan liedere afgehandel:

- * Vergadering 2 van 2019: 20 nuwe liedere (13 tekste en ses melodieë uit die NHKA).
- * Vergadering 1 van 2020: 15 nuwe liedere (sewe tekste en vier melodieë uit die NHKA).
- * Vergadering 1 van 2021: Agt nuwe liedere (ses tekste en een melodie uit die NHKA).
- * Vergadering 1 van 2022: 31 nuwe liedere (24 tekste en 15 melodieë uit die NHKA).
- * Vergadering 2 van 2022: 18 nuwe liedere (13 tekste en vyf melodieë uit die NHKA).

Daar is dus in die tydperk na die vorige AKV 92 nuwe liederes geskep en goedgekeur, waarvan 63 se tekste uit die NHKA gekom het en 31 nuwe melodiere vanuit die NHKA gekomponeer is.

Na die besluit van die 72ste AKV is daar gewerk aan PowerPoints met die notasie vir al die strofes van elke lied. Die oogmerk was dat die volle korpus van 500+ liederes teen die 73ste AKV afgehandel sal wees, maar dit was nie haalbaar nie. Die opdrag gaan dus steeds voort en alle liederes wat van al die PowerPoints voorsien is, word telkens op die webblad geplaas. Alle nuwe liederes word sedert die vorige AKV onmiddellik voorsien van al die verlangde PowerPoints in al die verlangde formate. Hierdie opdrag word volledig deur VONKK self befonds.

Op 26 Februarie 2022 is 'n toerustingsgeleentheid aangebied waartydens 40 nuwe liederes oor die lewe en sterwe van Jesus bekend gestel is onder die titel: EEN LEWE. Die geleentheid is ook lewendig gestroom en die sessies is op YouTube beskikbaar.

Die toerustingsvideos oor kerkmusiek wat vervaardig is deur GLOmedia is nou op 'n Kerkeie YouTube kanaal (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, <https://www.youtube.com/channel/UCZpPHQm>) geplaas saam met die ander videos wat vanuit die NHKA gegenereer is. Een van die doelwitte met die kerkmusiekprogramme was om so die gebruik van VONKK-liederes te bevorder.

Ds JF van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 5: KERNKOMITEE: EREDIENS

KOPIEREG VIR MUSIEK GEBRUIK TYDENS EREDIENSTE

1. Die NHKA, as 'n kerk wat sy bediening met integriteit wil uitvoer, kom die kopieregvereistes, soos deur die wet bepaal, na.
2. Die AKV neem met dank kennis van die onderneming van Bybel-Media om vir die gemeentes van die NHKA 'n enkele kerkmusieklisensie beskikbaar te stel wat gemeentes in staat sal stel om al die goedgekeurde musiek van die NHKA (Liedboek en VONKK) te gebruik, te dupliseer, te projekteer en te stroom. Die koste aan die lisensie sal volgens gemeentegrootte bereken word en deur elke gemeente self uitgeneem word. Die lisensie is beskikbaar vir gebruik vanaf 1 Januarie 2023 en moet jaarliks hernu word.
3. Sodanige lisensie sal die gemeente toegang gee tot 'n nuutgeskepte webblad met 'n gebruikersvriendelike soekfunksie wat die saamstel van liturgieë kan vergemaklik, asook maklik aflaaibare musiek en PowerPoint-prente.

Motivering:

Die hele landskap van kopiereg en hoe die kerk daardeur geraak word, is vir meeste mense 'n baie verwarrende prentjie. Daar het onsekerheid geheers oor die kopiereg rakende stroming van liederes tydens eredienste, asook watter verskillende lisensies benodig word vir die gebruik van sekere liederes.

Na onderhandeling met Bybel-Media is ooreengekom op 'n enkele kerkmusiek-lisensie vir die NHKA wat jaarliks aan Bybel-Media betaalbaar sal wees. Die lisensie se koste sal volgens gemeentegrootte bereken word (soos die Liedboek-lisensie tans), maar sal ook die VONKK-liedere insluit.

Sodanige lisensie sal gemeentes toegang gee tot 'n gebruikersvriendelike webwerf waar alle kerkmusiek wat deur die NHKA gebruik word, beskikbaar sal wees. Eenvoudige soekfunksies sal help dat liturge en orreliste maklik geskikte liedere kan vind, daarna kan luister en dit kan aflaai. Die lisensie sal gemeentes dan ook die reg gee om die liedere te projekteer tydens die erediens, of te vermeerder in harde kopieë vir begeleiers of erediensblaadjies, maar ook die reg om gemeentesang van die liedere via die Internet te stroom. Vir gemeentes wat die Liedboek en VONKK-liedere gebruik, sal die webwerf dus 'n eenstopdiens verskaf.

Ds JF van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 6: KERNKOMITEE: EREDIENS

KINDERS SE DEELNAME AAN DIE NAGMAAL

1. Besluit 1: Die teologiese beginsel:

Die AKV aanvaar die beginsel dat kinders aan die sakrament van die Nagmaal kan deelneem.

As veronderstelling van die beginselbesluit word gestel dat die AKV nie hiermee die suigelingsnagmaal aanvaar nie, maar toestemming gee dat gedoopte kinders die geleentheid het om as gelowige kinders van God in die sakrament te deel. Hierdie besluit beteken ook nie dat Nagmaal tydens aparte kinderkerk gevier word nie, maar dat kinders as deel van die huisgesin van God saam met die ander lede van die Liggaam van Christus die Nagmaal vier.

Indien bogenoemde beginselstandpunt verwerp word, verval al die onderstaande. Indien die beginsel aanvaar word, moet die AKV ook 'n keuse tussen die volgende opsies uitoefen:

2. Besluit 2: Die ouderdom waarop kinders aan die tafel mag aansit:

2.1 Gedoopte kinders van die gemeente word toegelaat om saam met hulle ouers van die ouderdom van sewe jaar af aan die Nagmaal deel te neem. Dit gee 'n jaar van skoolgaande ouderdom om tydens die kategeese die basis te lê om met 'n basiese begrip aan die Nagmaaltafel aan te sit. Ouers het egter steeds die prerogatief om, indien hulle van mening is dat hulle kinders nog nie gereed is nie, hulle kinders eers later aan die Nagmaal te laat deelneem. Toepaslike toerustingsmateriaal word vir die gemeente en ouers ontwikkel.

OF

2.2 Gedoopte kinders van die gemeente word toegelaat om saam met hulle ouers van die ouderdom van 14 jaar af aan die Nagmaal deel te

neem. Dit verseker dat kinders genoegsame begrip ontwikkel het om aan die tafel aan te sit. Toepaslike toerustingsmateriaal word vir die gemeente en ouers ontwikkel.

3. Besluit 3: Die toepassing van die besluit:

3.1 Hierdie beginselbesluit word deur die hele NHKA toegepas. Die verantwoordelikheid of 'n kind gereed is om aan die Nagmaaltafel aan te sit word as deel van die Doopbelofte aan ouers oorgelaat. Daar word toerustingsmateriaal geskep wat aan ouers in dié verband leiding kan gee.

OF

3.2 Die kerkraad van elke gemeente besluit of hulle hierdie beginsel ook in die betrokke gemeente tot uitvoering gaan bring.

4. Opdragte wat uit hierdie beginselbesluit vloei:

4.1 Herskryf van die kerkordelike bepalings sodat kinders se deelname aan die Nagmaal volgens die besluit kerkordelik gereël kan word.

4.2 Skryf van 'n alternatiewe/addisionele Nagmaalsformulier wat so verwoord is dat skoolgaande kinders die essensie van die Nagmaal verstaan en op 'n gelowige manier aan die tafel kan aansit. Sodanige formulier kan gepaardgaan met riglyne vir die voorbereiding deur die gemeente en die ouers in die week vooraf, asook liturgiese voorstelle vir die Nagmaalrediens.

4.3 Aanpassing in bestaande katechesemateriaal sodat kinders vroegtydig op hul unieke verstaansvlak die Nagmaalsboodskap verstaan – soos hulle ook leer om mettergaande die betekenis van hulle eie Doop te verstaan.

Motivering:

Aanloop

Die gesprek oor kinders se deelname aan die Nagmaal is reeds sedert die vroeë 1990's op die agendas van verskeie AKV's gewees. Tydens die 71ste AKV is 'n voorstel van die Ring van Laeveld aanvaar dat daar opnuut weer studie gedoen moet word oor die deelname van kinders aan die sakrament van die Nagmaal. Die besluit het gelui:

Die gesprek oor kinders se deelname aan die sakrament van die Nagmaal moet heropen word, en studiemateriaal daarvoor moet aan ouderlingevergaderings gestuur word.

Studiestukke is aan die 72ste AKV voorgelê en die vergadering het die volgende besluit (Besluit 6):

- * *Die vergadering neem nie tydens hierdie sitting 'n besluit oor kinders se deelname aan Nagmaal nie.*

- * *Die Kommissie van die AKV word versoek om opdrag te gee dat verdere studie gedoen word oor kinders se deelname aan Nagmaal. Studiestukke oor verskillende standpunte behoort betyds aan kerkrade beskikbaar gestel te word vir bespreking en kommentaar. Studiemateriaal moet ook die moontlike praktiese implementering verreken.*

Die Kernkomitee vir Erediens is deur die Kommissie van die AKV getaak om laasgenoemde besluit uit te voer. Daar is uitnodigings tot inhandiging van 'n studiestuk gestuur aan ALLE deelnemers aan die debat tydens die 72ste AKV (36 in totaal, waarvan slegs sewe bereid was om aan die studie deel te neem). Die opdrag het behels:

- * Dink teologies na oor die BEGINSEL van kinders se deelname aan die Nagmaal. Sodanige beginselstandpunt kan onder andere die NHKA se sakramentsbeskouing, die Bybelse benadering jeens kinders, die teologiese beginsel van die genade van God en die menslike antwoord daarop verdiskonteer. Die bedoeling is dus om te hoor wat behoort die NHKA se BEGINSELSTANDPUNT te wees rakende kinders se deelname aan die Nagmaal.
- * Die tweede aspek waarop 'n mening gegee moet word is: Indien die 73ste AKV die beginsel van kinders se deelname aan die Nagmaal goedkeur, wat sou 'n verantwoordelike en werkbare IMPLEMENTERING van die beginsel wees? Hoe kan die beginsel dan in die praktyk neerslag vind?

Na die ontvangs van 'n aantal studiestukke is die materiaal (saam met relevante en bruikbare studiestukke van die verlede) aan die begin van 2022 op die webblad van die NHKA geplaas, en is daar 'n skrywe aan gemeentes gerig om hulle uit te nooi om die 12 studiestukke aan kerkrade te versprei waar nodig, en hulle op grond daarvan reeds voor te berei vir die gesprek tydens die AKV.

Opsomming van studiestukke

Daar is uiteraard uiteenlopende standpunte in die onderskeie studiestukke weergegee wat nie sondermeer met mekaar versoen kan word in 'n enkele opsomming nie. Hierdie opsomming poog dus om 'n breë konsensus weer te gee, maar die verskeie vraagstukke soos uit die studiestukke geblyk het, sal aan die einde gestel word.

1. Nóg die Bybel, nóg die geskiedenis gee 'n klinkklare antwoord op die vraag of kinders aan die Nagmaal kan deelneem. Daar is egter geen dwingende Bybelse getuïenis wat kinders se deelname aan die Nagmaal in beginsel uitsluit nie. Dit is dus nodig dat die Bybelse gegewens teologies geïnterpreteer moet word.
2. Deur die verloop van die Ou Testament was daar tye waar kinders deel gehad het aan die Pasga-maaltyd en was daar ook tye (na die Ballingskap toe daar baie klem geplaas is op die gehoorsaamheid aan die Wet) waar kinders onder 13 nie meer aan die Pasga deel gehad het nie. Laasgenoemde was ook die situasie tydens Jesus se lewe en (tydens die) instelling van die Nagmaal.
3. As daar egter na die lewe van Jesus gekyk word, dan word sy bediening gekenmerk deur kontak met mense wat op daardie stadium deur die

samelewing uitgesluit is – vroue, sondaars, tollenaars, nie-Jode en kinders. Hierdie kontak van Jesus kry veral gestalte in die persone saam met wie Jesus aan tafel gesit het. Jesus het dus 'n radikale inklusiewe oop tafel. Moltmann verstaan die Nagmaal as so oop soos die uitgestrekte hande van Christus aan die kruis. Die vraag kan dus gevra word: As Jesus tydens sy bediening so 'n radikale inklusiewe tafelgemeenskap gehad het, sou dit nie logies wees dat die Nagmaaltafel, waar ons glo dat Hy steeds die Gasheer is, ook so 'n radikale inklusiwiteit moet toon nie?

4. Die viering van die Nagmaal deur die vroegste geloofsgemeenskappe is gebaseer op die oortuiging dat Jesus self die Nagmaal ingestel het, Jesus se dood gesien is as 'n plaasvervangende verlossingsdood, en die dood van Jesus tydens die Nagmaal gevier word deur die tekens van brood en wyn as herinnering en verkondiging. Die wortels van die praktyk van die viering van die Nagmaal vind heel waarskynlik sy parallel in die maaltye van omliggende Grieks-Romeinse assosiasies. Wat betref maaltye in die Grieks-Romeinse assosiasies en die Nagmaal in die Christus assosiasies, kan daar ooreenkomste én belangrike verskille aangetoon word. Dit is ook duidelik dat, in analogie met Grieks-Romeinse assosiasies, die doel van die Nagmaalsviering ten minste die volgende oogmerk gehad het:

- * om te dink aan die verlossing van Jesus Christus (en daarom om te behoort);
- * visueel te verkondig dat verlossing reeds bewerkstellig is (sigbare teenwoordigheid in die gemeenskap); en
- * fisies persone in te sluit en uit te sluit op grond van sekere verwagte oortuigings en optrede.

Die gevolgtrekking is dat kinders se deelname aan die Nagmaal aan hierdie drie sake kan voldoen:

- * Kinders kan nadink oor die verlossing van Jesus Christus (en mag daarom voel dat hulle behoort);
 - * kinders se deelname aan die Nagmaal verkondig dat die verlossing reeds bewerkstellig is; en
 - * kinders kan ingesluit en uitgesluit word van die Nagmaal op grond van sekere verwagte oortuigings en optrede.
5. Die verstaan van 1 Korintiërs 11 was deur die geskiedenis bepalend in die nadenke oor die Nuwe Testament se verstaan van die Nagmaal. Dis in die teks wat die konsep van *eet en drink 'n oordeel oor jouself* sy oorsprong vind. Die teks skep die indruk dat geloof 'n *sine qua non* vir die Nagmaal is. Daar is min verskil hieroor.

Dit is egter belangrik om te sien wat Paulus met die redenasie in 1 Korintiërs 11 wou bereik. Hy wil juis uitwys dat die Nagmaal nie net gemeenskap met God bewerk nie, maar ook met mekaar. Die Korintiërs se Nagmaalsviering was verkeerd as gevolg van die liefdelose en uitsluitende optrede van sekere dele van die gemeente. Die karakter as gemeenskapsmaal het so te sê heeltemal verdwyn, terwyl die fokus na die individu verskuif het. Hulle wag nie vir mekaar nie, neem mekaar nie in ag nie, en eet en drink te veel. In

plaas van 'n maaltyd van gemeenskap, het dit ontaard in 'n maaltyd van verdeeldheid. Die Nagmaal is egter die maal waardeur die dood van die Here verkondig word. Derhalwe durf daar geen individualistiese misbruik van die maaltyd in die gemeente wees nie.

Die bedoeling van die woorde *dat elkeen wat eet en drink sonder om te beseef dat dit die liggaam en bloed van die Here is*, verwys dus nie na 'n minimum verstaan of belydenis wat by die lidmate afwesig is nie, maar wys eerder daarop dat die (volwasse) lidmate deur hulle wyse van viering as't ware die inklusiwiteit van Jesus se liggaam en bloed ontken. Ongepaste deelname aan die Nagmaal beteken dus om die liggaam van Christus as 'n gemeenskap van gelowiges te ontken, en daarom *skuldig (te) wees teenoor die liggaam en die bloed van die Here* (1 Korintiërs 11: 27). Wanneer iemand aan die Nagmaaltafel, soos in die geval van die Korintiërs, bloot individualistiese godsdienstige behoeftes wil bevredig, verloën daardie persoon hierdie betekenis van die *communio*.

1 Korintiërs 11 vorm die basis van veral die Kategismus se hantering van die aangeleentheid, maar in die eksegeese hiervan is dit duidelik dat Paulus se bedoeling eerder is dat die inklusiwiteit na vore moet kom as enige eksklusiewe optrede. Hoe belangrik die mens se verantwoordelikheid ook al mag wees, kan ons dit nooit as die voorwaarde van die Nagmaalsdeelname beskou nie. Die Bybel bedoel tog nie dat ons moet kwalifiseer vir die Nagmaal nie! Die enigste kwalifikasie wat ons na die Nagmaal bring is, soos Calvyn dit stel, ons bedelaarskap voor God. Alleen genade is waarom dit gaan. En die *communio sanctorum*, sê Calvyn, is vir sulke bedelaars. Ons onwaardigheid is juis ons waardigheid. 1 Korintiërs 11 se inklusiwiteit wil juis ook hierdie onwaardiges van die samelewing insluit. Onwaardigheid in die persoon is nie die waarde wat behoort uit te sluit nie, want wie sou dan waardig wees? Dit gaan oor 'n persoon se geestelike ingesteldheid en om die inklusiewe ingesteldheid van Jesus Christus deur jou Nagmaalsviering te kommunikeer.

6. In die geskiedenis van die vroeë kerk was daar ook tye waar kinders aan die Nagmaalsvierings van die kerk deelgeneem het (die Didache IX, 'n *katetegese*-boek uit die vroeë kerk, stel as voorwaarde vir deelname aan die Nagmaal dat die persoon gedoop moet wees) en ander tye waar hulle toegang geweier is. Net soos wat die suigelingsdoop nie van die begin van die Christelike geloof beoefen is nie, het die Nagmaal aan kinders (en suigeling) ook eers teen die tweede of derde eeu beslag gekry. Die afleiding in die studiestukke is dat kinders aanvanklik deel was van die gemeenskaplike liefdesmaaltye wat gelowiges in die vroeë kerk by hul huise geëet het, maar namate die kerk geïnstitusioneel het en die elemente van die sakrament verteologiseer is, het daar bepaalde voorwaardes ontstaan wat slegs sekere mense by die Nagmaal toegelaat het. Dit het uiteindelik daartoe aanleiding gegee dat die RKK in die 16de eeu kinders jonger as sewe die Nagmaal ontsê het met die invoering van die transsubstantiasieleer. Die transsubstantiasie is deur die Hervorming nie vervang deur die vroom gemoed van die enkeling nie, maar deur die vrymag van Christus self in sy versoenende koms deur Woord en Gees. In die sakramente is dit God se genade wat gestalte kry en nie die begrip of selfs geloof van die mens nie. In die reformatoriese kerk is 12 tot 14 jaar gesien as die ouderdom waar *onderskeiding* wel kan plaasvind.

7. As daar vanuit 'n ekklesiologiese en kerkregtelike hoek gekyk word, maak die studiestukke dit duidelik dat belydenis van geloof nie die moment is wat lidmaatskap van die kerk bepaal nie, maar die Doop. Die Doop is die inlywing in die Liggaam van Christus, die geloofsgemeenskap. Dit is ook die beginsel wat baie sterk deur Calvyn gestel is. Dit is opmerklik dat Calvyn, wanneer hy oor die instelling van die Nagmaal handel, ook die Doop vooraf laat gaan en dui hy aan dat dit die goeie God behaag om ons deur die Doop in sy kerk, sy huis, te ontvang. Hiermee saam wil Hy ons voortdurend versorg, wil Hy die lewe aan ons skenk en roep Hy ons om ons hemelse erfenis in besit te neem, daarom die Nagmaal. Calvyn stel dit egter ook duidelik dat gebruik van die Nagmaal gelowig en met eerbied moet geskied. Calvyn beskryf die Doop as die teken wat die innooi in die Vaderhuis simboliseer en omdat die Vader steeds sy gemeente wil versorg, bewaar en lei, word die Nagmaal geskenk. Die eerste dien as teken van die *inlei* en die tweede die *inbly*.

In navolging van Bucer wat geloofsbelydenis as voorwaarde vir lidmaatskap stel, verwoord die kerkordes na 1568 in die Nederlandse kerke egter dat die gedoopte kind eintlik slegs 'n *voorlopige* lidmaat is wat eers na belydenis van geloofaflegging *volledige* lidmaat sal wees, wat dan aan die Nagmaaltafel kan aansit.

As die studiestukke uitwys dat die Doop die volgende betekenis in die reformatoriese teologie het:

- * om te bevestig dat die gedoopte die eiendom van Christus is, aan Hom behoort en dat Hy volle gesag oor sy of haar lewe het;
- * om te bevestig dat die dopeling deel het aan dit wat Christus kom doen het;
- * om te dien as inlywing in die Liggaam van Christus en vereniging met die medegelowiges; en
- * om 'n teken te wees van God se verbond (verhouding tussen God en mens wat volledig deur God geïnisieer is),

dan is dit duidelik dat die gedoopte, nie-belydende lidmaat nie slegs *voorlopige* lidmaat is nie. Behoort die gedoopte dus nie ook te kan deel in die tafel van die Here en wat Hy daardeur vir al sy kinders wil gee nie?

Die studiestukke stel dit duidelik dat die gedoopte reeds volledig lidmaat van die Kerk is en is belydenis van geloof nie nodig om sodanige lidmaatskap te bevestig nie. Hierdie *volledigheid van lidmaatskap* verwater nie die openbare belydenis van geloof nie, maar gee dit eerder die betekenis van 'n lidmaat wat antwoord op sy of haar Doop. Prakties-teologies gesien is dit die belangrikste dat die kind wat ten volle lidmaat van die kerk is, sal deelneem aan al die funksies van die kerk, naamlik viering, deling, betuiging, onderrig en diens.

8. Die NHKA het in sy uitnodiging tot die Nagmaal 'n uitnodiging tot gelowiges van ander kerke wat *dieselfde belydenis* het om saam aan die tafel te sit as hulle in hul eie gemeentes die voorreg sou geniet. Hierdie belydenis gaan verder as bloot ons belydenisskrifte en verwys eerder na die belydenis van Jesus as die gekruisigde en opgestane Here. Hieruit is dit af te lei dat die NHKA se Nagmaal in beginsel oop is vir alle gelowiges.

9. Die onderskeie studiestukke is dit wel eens dat die Nagmaal net aan gelowiges bedien behoort te word. Die verskille kom in by die vraag of kinders ook gelowig is en kan gelowig wees, en, indien wel, van watter ouderdom af? Van die studiestukke stel dit dat *enige kwalifiseringskriteria (anders as geloof) vir toelating tot die tafel, sal die Kerk uit sy Kerkorde (en sy midde) moet weer!* Die Nagmaal wil immers gelowiges insluit, nooit uitsluit nie. Die genade wat in geloof ontvang word, bly die fokus. 'n Gelowige respons in die sin van die reik na die brood en beker is klaar die sigbare toe-eiening van die individu. Dit gaan dus nie oor 'n bepaalde kennis of 'n vrome belydenis nie!
10. Hierdie hele saak hou verband met die sakramentsbeskouing van die Kerk. Die sakramente is teken en seel van God se genade in Jesus Christus. Die Doop word nie op grond van enige prestasie deur die kind self bedien nie, maar juis in hulle onmag, wat reliëf gee aan die slagspreuk *Uit genade alleen*. Die *verstaan* word nie as voorwaarde gestel by die kinderdoop nie, maar juis as 'n voortdurende proses en opdrag aan die ouers. Die belofte om hulle kinders te onderrig en te laat onderrig het juis ten doel om die betekenis van die Doop te verstaan. Insgelyks is die Nagmaal 'n teken en seel van die genade. 'n Voorvereiste van eers verstaan, wat op kinders van toepassing gemaak word, ry juis die genade-bedoeling in die wiele. Hierdie verstaan is ook 'n voortdurende proses soos wat 'n kind groei in verstaan en nie 'n uitsluitende voorwaarde nie. Die realiteit is dat daar steeds baie volwassenes is wat allerlei wanopvattinge oor die Nagmaal het, maar hulle word nie uit die viering daarvan geweier nie. In daardie sin is die proses van verstaan nooit volledig afgehandel nie. Die Doop en die Nagmaal getuig dus van die inklusiewe reddende genade en liefde van God.
11. Uit die studiestukke is ook die verband tussen die Doop en Nagmaal ter sprake. Die studiestukke is dit eens: Die verbondenheid van die Doop en die Nagmaal spruit voort uit die heilsbetekenis grondliggend daaraan: Die kruis van Jesus Christus is die enigste bron vir ons verlossing en saligheid. Ook is die *communio sanctorum* van die Nagmaal nie 'n ander gemeenskap as dié van die Doop nie. In sommige studiestukke word die Doop as passief en die Nagmaal as aktief geteken, maar is beide geleenthede nie per definisie 'n geleentheid waar die genade van God passief ontvang word nie? Daarom moet die enge verbondenheid tussen Doop en Nagmaal altyd sterk beklemtoon word en geen *derde* (soos openbare belydenis van geloof) moet daar tussenin toegelaat word nie. Daarom kan die ouderdom vir toelating en openbare geloofsbelydenis nie as toelatingsvereiste tot die Nagmaal geld nie. Kohlbrugge waarsku dat die aanneming en bevestiging (belydenis van geloofaflegging) nie oorskat moet word nie. Van Kohlbrugge moet ons leer dat die belydenis van geloof as menslike daad nie bo die betekenis van die Doop (en die Nagmaal), as daad van God, verhef moet word nie. Soos die Reformatore benadruk Kohlbrugge dat die Nagmaal deur eenvoudige geloof, geanker in die Woord alleen, gevier word. Pannenberg het gesê dat dopelinge deur hulle Doop reeds gelowiges is en daarom kan daar geen beswaar teen deelname deur gelowige dopelinge wees nie.
12. Uit die studiestukke blyk dit dat daar aan die saak 'n ekumeniese perspektief is: In Duitsland word die Nagmaal aan kinders sedert die vroeë tagtigerjare by bepaalde sinodes van die Evangeliese Kerk in Duitsland toegelaat. Dit is ook algemene gebruik by die Evangeliese Kerke van die Unie asook die Verenigde Evangeliese Lutherse Kerk. Ander Lutherse kerke wat kinders toelaat, is onder andere dié in Denemarke, Finland, Noorweë en Noord-

Amerika. Sowel die Hervormde Kerk as die Gereformeerde Kerke in Nederland laat dooplidmate toe tot die Nagmaal. Ander kerke wat dit ook toelaat, is die Presbiteriaanse Kerk in Noord-Amerika, die Lutherse Kerk in Amerika en die *United Presbyterian Church* in Amerika. Hier te lande is dit praktyk in minstens die NGK en die Metodiste Kerk. Hierdie lys van kerke pretendeer nie om die volledige lys te wees nie, maar wys duidelik dat daar heelwat ander Protestantse kerke is wat reeds die kindernagmaal aanvaar het.

13. Een van die besware wat geopper word met die goedkeuring van die Nagmaal aan kinders, is die effek wat dit kan hê op die kategeese in die Kerk. Meeste van die studiestukke stel dit egter dat die aandrag van die afhandeling van kategeese voor deelname aan die Nagmaal toelaatbaar is, kontra-produktief is. Kategeese gaan veral oor die verstaan van God se genade, terwyl die sakramente simbole van God se genade is en eerder oor belewenis gaan. Deelname moenie onderrig beperk nie en onderrig nie deelname nie. Soos wat onderrig voortduur, kan daar telkens 'n al beter en dieper verstaan wees van dit wat 'n kind reeds vir jare kon beleef. Presies dit is van die erediens as geheel ook waar en van 'n kind se eie verstaan van sy of haar Doop.
14. Vanuit 'n opvoedkundige en gesinsbedieningsperspektief die volgende: Die opvoedkundiges getuig hoe belangrik gesins-, en daarmee ook godsdienstige rituele is as ankers vir ons kinders. Ons verkondig dat huisgodsdien, gebed, erediensbywoning en kerklike betrokkenheid reeds op 'n jong ouderdom vir kinders belangrik is. Dit speel 'n deurslaggewende rol in die vorming van hulle geloof en kerklike betrokkenheid. Dit help ook om in hulle eie geloofslewe te groei. En daarom moedig ons ouers aan om daarmee vol te hou. Maar, stel een studiestuk, ons weerhou kinders van die een sakrament wat vir ons almal soveel beteken! Kinders se deelname aan die Nagmaal kan juis weer die belangrikheid van die huisgesin as die kern van die huisgesin van geloof beklemtoon, en vir ouers in die nakom van hulle doopbelofte nuwe verantwoordelikheid gee soos wat hulle hul kinders voorberei vir deelname aan die Nagmaal.

Die groeiende populariteit van gesinsbediening en bedieningsplanne wat op gesinsbediening berus, maak dit baie moeilik en byna onverklaarbaar om kinders van die Nagmaal uit te sluit. Om kinders daarvan te weerhou om aan die Nagmaal deel te neem, is hiervolgens 'n direkte teenstelling van die gesinsgerigte bediening en ingesteldheid van die Kerk. Dit is duidelik dat die jonger kind se gevoel van behoort-tot-die-familie deur die deelname saam met die gesin aan die Nagmaal bevorderlik vir die godsdienbewussyn kan wees.

15. Die vraag is dus nie óf kinders mag deelneem aan die Nagmaal nie, maar wanneer hulle die onderskeidingsvermoë het om dit te kan doen? Uit die studiestukke kan die volgende gesien word:
 - * Byna al die studiestukke wys die gebruik van die suigelingsnagmaal af.
 - * Meeste verwoord ook die belangrikheid van die losmaking van Nagmaal en die formele belydenis van geloof as 'n *derde element* tussen die Doop en die Nagmaal.

- * Sommige skrywers wat wel sterk voel oor die aflegging van openbare geloofsbelydenis voor die Nagmaal, beywer hulle vir 'n vervroeging van die formele belydenisaflegging na 12 jarige ouderdom. Dit sou egter die tyd wat kinders in kategetiese deurbring met byna 50% verminder, en sou die gedagte dat die gelowige deur hul hele lewe steeds in 'n voortdurende leerproses moet bly, verder ondergrawe.
- * Van die studiestukke voer aan dat kinders van 12 of 13 jaar eers genoegsaam kan verstaan waaroor die Nagmaal gaan, en dat deelname aan die sakrament dus eers van hoërskool-ouderdom moet wees.
- * Meeste van die studiestukke het egter as uitgangspunt geneem dat kinders van skoolgaande ouderdom wel die vermoë het om die hart van die Nagmaal te verstaan as dit op hulle vlak aan hulle verduidelik word, en as daar gepaste toerusting aan gemeentes en ouers gegee word om dit aan hierdie kinders te verduidelik. Luther het in 1537 gesê dat die mens God moet dank dat selfs 'n kind van sewe jaar die evangelie kan verstaan en dat 'n kind deel van die kerk van Christus kan wees. *Die evangelie is vir die eenvoudigste mens verstaanbaar omdat God se Woord in menslike woorde na ons toe kom, en deur alledaagse woorde en beelde God se wonderdade verkondig.*
- * Die Nagmaal is nie net 'n belydenis en 'n viering nie. Dit is 'n geestelike belewenis wat tot elkeen wat daaraan deelneem, se spiritualiteit bydra. In hierdie opsig het die Hervormde Kerk die geleentheid om op spirituele vlak op 'n vroeë ouderdom 'n blywende impak te maak oor die diep betekenis van die Nagmaal.
- * Dalk is dit nodig om ouers (met die regte leiding) as deel van die uitvoering van hul doopbelofte, die geleentheid te gee om te oordeel wanneer hulle kind gereed is om aan die tafel aan te sit. Kinders ontwikkel nie teen dieselfde tempo nie en kinders se spiritualiteit wissel van een kind tot 'n ander. In plaas van die kerk wat deur middel van besluite die saak probeer bestuur, moet die onus eerder op die ouers geplaas word.

Net soos die NHKA die plek van die vrou in die Kerk as 'n volwaardige lidmaat en ampsdraer ontdek het, word ons geroep om dieselfde nou met die kind te doen.

Wat God belowe het, is vir julle en vir julle kinders en vir almal wat daar ver is, vir almal wat die Here ons God na Hom toe sal roep (Handelinge 2: 39).

Die volgende sake moet in ag geneem word in die oorweging van die hele aangeleentheid:

- * Kom die verband en ooreenkoms tussen die Doop en die Nagmaal genoegsaam in ons kerklike gebruike na vore, of word die verskille tussen die twee sakramente vooropgestel? Beskou ons die Doop as passief en die Nagmaal as aktief, of beide geleenthede waar die mens per definisie die genade van God passief ontvang?
- * Hoe dink die Kerk vandag oor die *gevaar* van die ontheiliging van die Nagmaal? Word die heiligheid van die Nagmaal bepaal deur die geloof en kennisvlak van die deelnemers, of deur die God wat deur die Nagmaal met sy kinders in gesprek tree?

- * Is *om te verstaan* werklik die voorvereiste vir aansit aan die tafel? Wat is die minimum *verstaan* wat nodig is vir kinders en gestremdes EN volwassenes? Is die problematiek wat 1 Korintiërs 11: 27 tot 31 aanspreek regtig die *verstaan* of juis die liefdelose en uitsluitende gebruik om ander gelowiges nie te ag nie?
- * Wat is vir die Kerk die belangrikste: Die godsdienstige ritueel (met ander woorde die kerklike gebruik van éérs Doop, dan kategese, dan die aflegging van geloofsbelydenis, en dán aansit by die tafel) of die prinsipiële?
- * Moet die keuse vir die beginselstandpunt afgewentel word na kerkrade (wat die gevolg kan hê dat die liturgiese binding tussen gemeentes verder verswak) of moet die AKV die beginselbesluit neem omdat dit die kerklike vergaderings is wat verantwoordelik is vir die besluite oor die liturgie? Indien dit die laasgenoemde is, dan skuif die onus na die ouers om die keuse oor hulle eie kinders te neem in navolging van hulle eie doopbelofte.

Klik op die volgende skakel vir die studiestukke wat op 3 Maart en 10 Junie 2022 aan kerkrade en predikante gestuur is: <https://nhka.org/amptelik/algemene-kerkvergadering-akv/>.

Ds JF van der Merwe stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 7: RING VAN MIDDELBURG

KINDERS SE DEELNAME AAN DIE NAGMAAL

1. In die lig van studiestukke wat reeds gedien het tydens al die vorige AKV's, keur die AKV kinders se deelname aan die Nagmaal goed.
2. Die Kernkomitee: Erediens word opdrag gegee om aan gemeentes leiding te gee oor die uitvoering en implementering van die saak.

Motivering:

Daar kan beswaarlik nuwe insigte bygewerk word by die deeglike studiewerk wat tydens vorige AKV's gedien het. Die praktiese implementering/uitvoering hiervan moet so eenvoudig en prakties as moontlik in elke gemeente gedoen word.

(Die Ring van Middelburg versoek die Agendakommissie om studiestukke wat tydens vorige vergaderings gedien het weer in die agenda op te neem – sien <https://nhka.org/amptelik/algemene-kerkvergadering-akv/>.)

Ds TF Dreyer, die skriba van die Ring van Middelburg, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 8: RING VAN POTCHEFSTROOM

KINDERNAGMAAL

Die Ring van Potchefstroom is oortuig dat die bediening van Nagmaal aan kinders nie gewens is nie, maar indien die AKV besluit dat Nagmaal wel aan kinders bedien kan word, stel die ring die volgende beskrywingspunt:

1. Dat kinders ten minste 14 jaar oud is (met ander woorde vanaf Graad 8).
2. Dat daar reeds in Graad 7 'n kategese-gesprek met ouers en kinders gevoer word oor die Nagmaal, byvoorbeeld in die vorm van 'n gesinsles.
3. Dat die kategese-klasse spesifiek en intensief in Graad 8 tot Graad 11 aandag sal gee aan die betekenis van Nagmaalbediening, en dat die kerkraad opsig sal hou oor die kategese-onderrig en bywoning van klasse.
4. Dat die kerkraad 'n individuele gesprek voer met elke gesin voordat die betrokke kind in die gesin die eerste keer Nagmaal gebruik.
5. Dat daar tydens die voorbereidingsondag, voordat kinders die eerste keer Nagmaal gebruik, 'n gesprek met ouers en kinders gevoer word oor die betekenis en liturgiese inrigting van die Nagmaal.
6. Dat gemeentes die praktiese sake verreken, soos die drink van druivesap in plaas van wyn.

Motivering:

Sien [Kindernagmaal: Beskrywingspunt en Motivering \(nhka.org\)](http://nhka.org).

Ds RC Kok-Pretorius, die skriba van die Ring van Potchefstroom, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 9: KERNGOMITEE: EREDIENS

LITURGIE AS GESTALTEGEWING VAN DIE EENHEID VAN DIE KERK

Die AKV bevestig die belangrikheid van die liturgie as 'n manier waarop daar gestalte gegee word aan die eenheid van die Kerk. Daarom word die Diensboek soos goedgekeur en ander besluite rakende die erediens, liturgie en kerkmusiek, deur die gemeentes van die Kerk beskou as die raamwerk waarbinne die verskeidenheid en uniekheid van elke gemeente se viering plaasvind. Gemeentes het die vryheid om binne die eie aard van elke gemeente se samestelling en omstandighede die eredienste in te rig binne die raamwerk van die besluite van die Kerk.

Motivering:

1. Die Kerkorde maak dit duidelik dat die eenheid van die Kerk onder andere gestalte kry in die liturgie van die Kerk: *Die liturgie dien die eenheid van die Kerk en bevorder die identiteit en etos van die Kerk* (Ordereël 5.3.1).
2. Die Diensboek soos goedgekeur op die laaste AKV, bied ruim geleentheid vir verskeidenheid en variasie sonder om die eenheid van die Kerk skade te berokken deur willekeur of ondeurdagte liturgiese praktyke.

3. Die besluite van die Kerk rakende liturgie, sakramente en kerkmusiek bied eweneens genoeg beweegruimte vir elke gemeente se eie unieke omstandighede en samestelling, sonder dat gemeentes mekaar se hande in die proses laat los.

Ds JF van der Merwe stel die beskrywingspunt.

---oOo---

2. GEMEENSKAP

2.1 INLEIDING

Die kerk is 'n gemeenskap (*koinonia*) van gelowiges wat deur God se versoening in Christus tot stand gebring is. God hou sy kerk in stand deur mense wat Hy in Jesus Christus in genade uitkies en deur die werk van die Heilige Gees saambring deur die Woord en sakramente. Volgens ons belydenis vind die Kerk konkreet gestalte in die plaaslike gemeente waar die Woord verkondig word, die sakramente bedien word en die kerklike dissipline gehandhaaf word. Die gemeentes van die NHKA leef in gemeenskap met God en met mekaar, maar ook in gemeenskap met almal in die wêreld wat met opregtheid bely dat Jesus Christus die Here is.

2.2 STUDENTEGEMEENTES EN -BEARBEIDING

VERGELYK BYLAE C: Studentegemeentes en bearbeiding (bl [156156](#)).

Vir bespreking en besluit.

BESKRYWINGSPUNT 10: STUDENTEGEMEENTES

STUDENTEGEMEENTES EN -BEARBEIDING

1. Die vergadering bevestig dat studentebearbeiding van strategiese belang vir die Kerk is.
2. Die vergadering bevestig dat die finansiële versorging van werkruimtes vir studentebearbeiding vanuit die Fonds vir Strategiese Bediening befonds word en jaarliks geëvalueer word.
3. Predikante en gemeentes word versoek om studente vanuit hul gemeentes aan te moedig om by die onderskeie studentegemeentes van die Kerk in te skakel. Kerkraadsvergaderings bekom jaarliks inligting van alle skoolverlaters wat uit gemeentes verhuis na tersiêre instellings. Die inligting (toekomstige adres en telefoonnommer) word na die onderskeie studentegemeentes gestuur.

Motivering:

Die saak waaroor daar eenstemmigheid bestaan, is die belangrikheid van die bearbeiding van studente en jong skoolverlaters as 'n groeipunt vir die Kerk. Om kreatief te dink en uitvoering te gee aan die opdrag van die 72ste AKV, is die finansiële versorging van die werkruimtes vir studentebearbeiding sedert die vorige AKV vanuit die Fonds vir Strategiese Bediening befonds. Vanuit die fokus op groeipuntbediening blyk dit dat die Fonds vir Strategiese Bediening 'n effektiewe en finansiële volhoubare werkwyse is om die strategiese bediening te evalueer en te monitor. Oor die langtermyn is die bearbeiding van studente en jong skoolverlaters, as 'n groeipunt vir die Kerk, strategies baie belangrik om studenteiers en jongmense te bedien, en as toekomstige leiers in gemeentes van die Kerk daar te stel.

Dr RA Denton stel die beskrywingspunt.**2.3 TUGKOMITEE****2.3.1 VERKIESING VAN DIE TUGKOMITEE**

Ordinansie 4.4.4 (xii)(e) verwys:

Die Algemene Kerkvergadering

- (x) *kies tydens die sitting uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie*
- (e) *sewe persone vir die Tugkomitee bestaande uit drie predikante, twee ouderlinge en twee regsgeleerdes uit skriftelik gemotiveerde voorstelle ingedien voor of tydens die verloop van die vergadering. Indien enige van hierdie persone nie langer op die Tugkomitee kan dien nie, benoem die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n plaasvervanger*

Vir bespreking en besluit.

2.4 RAAD VIR KERKREGTELIKE ADVIES**2.4.1 VERKIESING VAN DIE RAAD VIR KERKREGTELIKE ADVIES**

Ordinansie 4.4.4 (xii)(d) verwys:

Die Algemene Kerkvergadering

- (x) *kies tydens die sitting uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie*
- (d) *vyf persone om op die Raad vir Kerkregtelike Advies te dien waarvan minstens drie predikante is. Hierdie raad het reg tot koöptering.*

Vir bespreking en besluit.

2.5 BESKRYWINGSPUNTE WAT NIE VERBAND HOU MET VERSLAE NIE**BESKRYWINGSPUNT 11: SGB: WELSTANDSPROGRAM****VOORKOMENDE PROGRAM: EMOSIONELE WELSTAND VAN PREDIKANTE**

Die Welstandsprogram vir predikante word versoek om 'n voorkomende program daar te stel met die oog op die emosionele welstand van predikante.

Motivering:

1. Die emosionele welsyn van predikante, hulle families en die gemeente is vir die Kerk 'n saak van hoë prioriteit. Hiermee saam hang 'n belewenis van emosionele geborgenheid en grondige hoop. Dit teenoor aanhou vir jare tot dit finansiële haalbaar is om so vroeg as moontlik te emeriteer omdat die emosionele las te veel geword het; of alternatiewelik knak en besluite neem wat negatiewe gevolge vir sulke predikante en hul gesinne inhou.
2. Die finansiële welstand van predikante na pensioen, is vir hulle 'n groot bekommernis. Emosionele uitbranding kan egter meebring dat so iemand ten spyte hiervan tog vroeg emeriteer en daarna finansiële moeilik die mas opkom.
3. Die Kerk gaan binne enkele jare 'n groot tekort aan predikante ontwikkel. Die beste langtermyn oplossing is hou predikante emosioneel gesond sodat hulle langer in die bediening kan aanbly.
4. Die meeste predikante met vol pensioen het dit finansiële steeds moeilik. Indien hulle emosioneel sterk genoeg is om verder te werk, bied dit hulle en gemeentes binne die voorsiene tekort aan predikante 'n uitkoms.

Dr FJ Labuschagne, die hoof van die SGB, stel die beskrywingspunt, gesekondeer deur dr GJ Malan.

BESKRYWINGSPUNT 12: SGB: WELSTANDSPROGRAM
SABBATSVERLOF

1. **Paragraaf 5.1 van die *Verlofreglement vir predikante* word soos volg gewysig:**
 - 5.1 **Benewens gewone verlof is 'n predikant geregtig op die volgende verlof met volle versorgingsvoordele:**
 - (i) **21 aaneenlopende dae aan die einde van elke termyn van drie jaar diens in dieselfde gemeente. Hierdie verlof staan bekend as sabbatsverlof en moet binne ses maande na kwalifisering daarvoor geneem word. Indien langverlof geneem is, kan sabbatsverlof net geneem word nadat drie jaar verstryk het nadat langverlof geneem is.**
 - (ii) **Langverlof van 21 aaneenlopende dae aan die einde van elke termyn van vyf jaar in diens van dieselfde gemeente.**
2. **Paragraaf 5 van die *Verlofreglement vir predikante* is met die nodige aanpassings netso van toepassing op sabbatsverlof as op langverlof.**

Motivering:

Die welstand en die gepaardgaande selfsorg van predikante is vir die NHKA 'n saak van hoë prioriteit. Die Kerk het meganismes nodig om intensionele

rusmomente vir die predikant te struktureer en selfs te legitimeer. Die huidige *Verlofreglement vir predikante* is met sterk arbeidsregtelike ondertone verwoord. Die bediening in al sy fasette is uitdagend (75 omskrewe take wat op die dienswerk van die predikant betrekking het) en neem die lewe van die predikant en sy of haar gesin grotendeels in beslag. Hoë vlakke van uitbranding en die emosionele lading van die predikant is 'n realiteit.

Die vervulling en herbevestiging van die predikant se roeping is 'n saak wat in terme van langtermyn dienswerk in een gemeente aandag nodig het. Sabbatsverlof het ten doel om spesifiek met die oog op innerlike vernuwing roeping en lewe by God te herwin. Selfsorg en effektiewe dienswerk word verder hierdeur bevorder.

Langverlof en gewone verlof word in die lig van die huidige ekonomiese omstandighede nie behoorlik geneem nie.

Die werkopdrag van die predikant is uniek en val dus in 'n groot mate buite die grense van die arbeidsreg. Kerklike reëlins is nodig om 'n Bybelse rus-ritme as deel van die werkkultuur te bevorder.

Sabbatsverlof word as 'n volgende kategorie tot die *Verlofreglement vir predikante* bygevoeg.

Predikante is na verloop van drie jaar in dieselfde werkkring geregtig op 21 kalenderdae sabbatsrus.

Die sabbatsverlof en langverlof siklusse mag mekaar nie oorvleuel nie.

Sabbatsrus gebeur ononderbroke en kan nie opgehoop word nie.

'n Verslag insake die rus-program sal voor en na afloop van die sabbatsrus met die plaaslike kerkraad bespreek word.

Sabbatsrus het geen monetêre waarde nie.

Dr FJ Labuschagne, die hoof van die SGB, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 13: GEMEENTE VANDERKLOOF (ONDERSTEUN DEUR DIE RING VAN BLOEMFONTEIN)

KERKLIKE HUWELIKSBEVESTIGING

Die vergadering word versoek om die ondersoek na die moontlikheid van 'n kerklike huweliksbevestiging, wat vroeër gedoen is, voort te sit. Indien die besluit aanvaar word, is die saak van rekordhouding wesenlik belangrik.

Motivering:

Die noodsaak vir so 'n ondersoek wat vroeër bestaan het, geld steeds. Dit is trouens belangriker aangesien die rekordhouding van die staat veel te wense oorlaat.

Die afgevaardigde van Gemeente Vanderkloof stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 14: RING VAN WES-KAAPLAND

BEFONDSING VAN DIE HERVORMER

***Die Hervormer* word ten volle 'n elektroniese publikasie. Personeel word gerasionaliseer – betrokkenheid van redaksieledes geskied op 'n vrywillige basis, sonder vergoeding. Daar word slegs begroot vir professionele dienste soos 'n taaladviseur, grafiese kunstenaar en bladuitleg, asook direkte koste vir die verspreiding. Die begroting en 'n model vir befondsing word aan die AKV voorgelê vir bespreking en besluit.**

Motivering:

Volgens Omsendskrywe 6 van 2021 (17 Maart 2021) vanaf die Kommissie van die AKV aan ringskribas, gemeenteskribas en predikante, is die tradisionele intekenmodel op die gedrukte weergawe van *Die Hervormer* in 2015 vervang met aanvang van die elektroniese publikasie daarvan op die Kerk se webblad. Volgens dieselfde skrywe is die nuwe intekenmodel deur aanvaarding van voorgelegde verslae deur SENTIK op die 71ste en 72ste AKV's onderskeidelik bekragtig.

Die bogenoemde verandering het egter ook gepaard gegaan met die instelling van 'n verpligte maandelikse/jaarlikse finansiële bydrae vanaf elke gemeente, beraam op die lidmaattal van die betrokke gemeente (ie 'n heffing). Hierdie heffing het waarskynlik ten doel om die oorhoofse koste van SENTIK sinodaal te befonds, kragtens Beskrywingspunt 28, Besluit 1 van die 71ste AKV.

Geen sittende AKV het tot dusver bogenoemde nuwe intekenmodel met 'n besluit goedgekeur nie.

Aan die hand van bostaande die volgende:

1. Die aanvaarding/kennisname/goedkeuring van 'n verslag impliseer nie *ipso facto*
 - * dat alle feite en menings in die verslag akkuraat is nie; en
 - * dat die bedoeling, suggesties en selfs aanbevelings in die verslag vanselfsprekend besluite van die vergadering word nie.

Daar moet ('n) pertinente, gemotiveerde voorstel(le) uit die verslag geformuleer word wat gedebatteer moet word en waaroor gestem moet word.
2. Sinodale kostebesparing kan nie bloot 'n verplasing van daardie kostes na gemeentes behels nie.
3. *Die Hervormer* is die amptelike mondstuk van die Kerk, en indien moontlik moet dit behoue bly. Dit is ook egter 'n luuksheid onder omstandighede waar gemeentes 'n stryd om oorlewing voer. Die trots van ons kerklike publikasies is van min troos aan gemeentes wat toemaak of maandeliks verder in skuld gedompel word sodat daardie publikasies onveranderd kan voortbestaan.

Ds G van der Merwe, die skriba van die Ring van Wes-Kaapland, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 15: KOMMISSIE VAN DIE AKV

INTEGRASIE VAN KERKLIKE INLIGTINGSTELSELS

Al die gemeentes van die Kerk skakel in by die Kerk se inligtingstelsel.

Die stelsel verseker dat elke gemeente 'n nhk-e-posadres het en gebruik maak van die nuutste programmatuur, deurlopend volle toegang het tot alle kerklike dokumente en vorms, self gereeld gemeentelike inligting en kontakinligting op die sinodale stelsel kan bywerk, en veilige bêreplek het vir gemeentelike inligting en dokumente (soos agendas, notules, verslae, en doop- en lidmaatregisters).

Motivering:

Die Sinodale Dienssentrum is ingevolge besluite van die AKV deurlopend besig om maniere te ondersoek waarop koste bespaar en prosesse bespoedig kan word. Dit sluit in dat take wat vantevore deur personeellede van die Sinodale Dienssentrum verrig is, nou danksy goeie, geïntegreerde inligtingstegnologie deur gemeentes self verrig kan word.

Die Sinodale Dienssentrum se IT-infrastruktuur het sedert 2020 groot veranderings ondergaan. Die bedryfstelsels is na die sogenaamde wolk oorgeskuif, en programmatuur is opgegradeer na Windows 10 en Microsoft Office 365 wat verseker dat die Kerk altyd die nuutste programmatuur gebruik en inligting veilig gebêre kan word.

Die beskrywingspunt wil die voordele wat die nuutste inligtingstegnologie vir die Kerk inhou na gemeentes uitbrei, en gemeentes laat deel in die voordele wat met so 'n opgradering gepaardgaan.

Die voorgestelde integrasie van die Kerk en gemeentes se inligtingstelsel skakel byvoorbeeld die probleme uit wanneer ampsdraers hulle persoonlike e-posadresse opsit as die kontakadresse vir die gemeente. Wanneer ampsdraers wissel, gebeur dit dikwels dat die verandering van kontakbesonderhede eers geskied nadat iemand opmerk dat die gemeente nie meer kerklike korrespondensie ontvang nie. Dit beteken ook dat gemeentelike inligting nie verlore gaan indien 'n ampsdraer verhuis of 'n rekenaar breek of gesteel word nie.

Alle dokumente waarvoor lidmate en ampsdraers gereeld vra, is voortaan op die Kerk se xtranet beskikbaar. Elke gemeente bring self wysigings aan gemeentelike inligting op die xtranet aan sonder bemiddeling van 'n personeellid van die Sinodale Dienssentrum. Wysigings word outomaties deurgetrek na al die relevante afdelings wat die inligting gebruik.

Die vestiging van die xtranet bring ook vorige aanbevelings met betrekking tot die Kerk se kommunikasie tot uitvoer deur skeiding te bring tussen die Kerk se webblad (die NHKA se voorkamer ter wille van kommunikasie) en die xtranet, 'n eenstopadres vir al die kerklike dokumente wat 'n gemeente gebruik (die veilige stoorkamer van ons werk). Die webblad sal gevolglik voortaan slegs oop inligting

vertoon sodat niemand eers hoef in te teken om toegang tot sekere dokumente te kry nie.

Die integrasie van alle kerklike inligtingstelsels stel Microsoft Office 365 (E3) vir gemeentes en predikante beskikbaar. Dit hou die voordeel in dat die gemeente as deel van Microsoft Office 365 (E3) se lisensie Office-programme, insluitend Word, Excel, PowerPoint, Outlook, OneNote, Publisher, OneDrive for Business, Yammer, Stream, Teams en SharePoint, ontvang.

Verdere voordele sluit in:

- * Die gemeente gebruik altyd die nuutste weergawes van programme, en die opgradering van die programmatuur geskied outomaties.
- * Die gemeente se inligting word deur vyf lae sekuriteit beskerm, en daar is deurlopende monitoring om die data veilig te hou. Aangesien inligting in die wolk gestoor word, bly die data altyd veilig selfs as 'n rekenaar onklaar raak of gesteel word. Die inligting is te alle tye en op enige plek in die wêreld beskikbaar, en 'n mens kan vanaf enige toestel met behulp van 'n unieke gebruikersnaam en wagwoord toegang kry.
- * Elke gebruiker kan Microsoft Office 365 (E3) op vyf toestelle installeer (rekenaar, selfoon, tablet, ensovoorts) deur een nhk-e-posadres te gebruik wat toeganklik is vir die predikant, administratiewe beamppte en skriba van die gemeente.
- * Die gemeente kry 'n 50 GB-posbus per gebruiker en stuur aanhangsels van tot 150 MB groot.
- * OneDrive for Business gee elke gebruiker 1 TB persoonlike bergingspasie op die wolk wat u van enige plek en op enige toestel kan bereik. Dit stel u in staat om dokumente maklik met ander te deel terwyl u steeds kan beheer wie elke betrokke lêer kan sien of wysig.
- * Die gemeente ontvang 'n @nhk.co.za e-posadres wat u toegang gee tot die NHK SharePoint xtranet-portaal waar alle kerklike dokumente en vorms gebêre word, asook toekomstige toepassings.

Koste

Microsoft Office 365 se lisensie kos tans R121.60 per maand. Gemeentes kan tans die lisensie, wat 'n nhk.co.za e-posadres insluit, kry teen R100.00 per maand. Die installasie van Microsoft Office 365 is gratis.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

---oOo---

3. GETUIENIS

3.1 INLEIDING

Die 68ste en 69ste AKV's het bevestig dat die NHKA sy opdrag om missionaal te leef en werk, wil gehoorsaam. Die woord *missionaal* dui op 'n denk- en bestaanswyse waar die apostolaat 'n integrale deel van 'n gemeente se denke, lewe en werk uitmaak. Dit dui allereers op 'n interne saak wat ten diepste met die spiritualiteit van lidmate en die gemeente te doen het, maar tweedens ook uitmond in diensbaarheid in die wêreld. Binne die reformatoriese tradisie verstaan ons dat die Kerk in die eerste plek die plaaslike gemeente is, waar die lidmate rondom die Woord en die sakrament vergader om die verlossing in Christus te vier. Dit is ook deur die plaaslike gemeente dat lidmate diensbaar word en in die wêreld getuig van die verlossing in Christus.

3.2 VERSLAE EN BESKRYWINGSPUNTE WAT MET GETUIENIS VERBAND HOU

3.2.1 KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

BESKRYWINGSPUNT 16: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

EENVOUDIGE UITLEG VAN DIE APOSTOLIESE GELOOFSBELYDENIS

1. Die 73ste AKV neem met dank kennis van die publikasie *Ek glo* waarvan enkele hoofstukke reeds aanlyn beskikbaar is en eersdaags volledig in gedrukte formaat in die *THT* se reeks *Kerk en Teologie* sal verskyn.
2. Die 73ste AKV neem ook met dank kennis van 'n gesamentlike projek wat 'n eietydse interpretasie van die NGB aan die begin van 2023 beskikbaar sal stel.
3. Lidmate en ampsdraers word aangemoedig om materiaal wat op die Kerk se webwerf beskikbaar is tydens Bybelstudies te benut.
4. Die publikasie mag ook as preekbundel dien, hulpmiddel vir ouderlinge wat leesdienste moet hou.
5. Die genoemde publikasies handel die opdrag van die AKV, om die belydenis en belydenisskrifte eietyds te interpreteer en beskikbaar te stel, af.

Motivering:

Die 70ste AKV (2013) van die NHKA het opdrag gegee dat publikasies oor die Kerk se belydenis beskikbaar gestel moet word.

Die opdrag is deel van die gesprek oor 'n eietydse interpretasie van die Christelike geloof en die leer van die Kerk soos dit in die belydenisskrifte verwoord word. Samehangend met hierdie besluit, is daar verder besluit dat 'n publikasie oor Skrifbeskouing moet verskyn asook 'n eietydse interpretasie van die uitverkiesingsleer.

Onder leiding van dr GMJ van Wyk is besluit om met die uitleg van die *Apostoliese Geloofsbelydenis* (ook bekend as die *Apostolicum*, *Credo* of *Twaalf Artikels*) te begin. Die rede daarvoor is eintlik vanselfsprekend: Die *Apostoliese Belydenis* is die oudste Christelike geloofsbelydenis en ons hoor dit steeds Sondag in Hervormde eredienste, wanneer ons saam met die kerk van alle eeue bely: *Ek glo in God die Vader...* Die Belydenis is bykans tweeduisend jaar gelede in die gemeente in Rome gebruik as deel van die doophandeling en kategeese.

Verskeie predikante van die Hervormde Kerk is versoek om verklarende aantekeninge by elke artikel van die Belydenis te skryf en die bydraes wat ontvang is, is in die agenda van die 71ste AKV (2016) opgeneem (alhoewel dit nie volledig of persklaar was nie).

Die Kommissie van die AKV het die Kernkomitee vir Kerk, teologie en etiese sake, en die SRT versoek om die bestaande materiaal te verwerk en gereed te maak vir publikasie in die *THT* se boekereeks, Kerk en Teologie. In uitvoering van dié opdrag, het die redakteur van die *THT* die vrymoedigheid geneem om die materiaal wat by die AKV gedien het, te herskryf.

Die bestaande materiaal is verwerk met die oog op groter eenvormigheid in terme van styl, taalgebruik, terminologie en uitleg. Toepaslike Skrifgedeeltes en verwysings na die HK is bygewerk. Laasgenoemde is gedoen omdat die opstellers van die HK die *Apostoliese Belydenis* as basis gebruik het en in 17 afdelings daarop kommentaar lewer. Hierdie publikasie vervul dus 'n dubbele funksie: Eerstens gee dit 'n bepaalde perspektief op die Belydenis; en tweedens spreek dit (gedeeltelik) die behoefte aan 'n publikasie oor die HK aan.

Die bekende Switserse teoloog, Karl Barth, het daarop gewys dat gelowiges nie net hulle *geloof saam met die kerk van alle eeue* bely nie, maar elke Sondag *hier en nou* bely. Daarmee verkry die Belydenis van die gemeente 'n bepaalde aktualiteit en is dit nie maar net 'n ou, historiese dokument van die Kerk nie. Daarom word hierdie uitgawe van die *THT* vir gebruik in die NHKA aangebied, met die bede dat dit die prediking, kategeese en verdieping van lidmate se geloof sal dien.

Mag ons elke Sondag, in die tyd en land waarin ons leef, met oortuiging ons geloof in God die Vader, Seun en Heilige Gees bely.

Prof WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 17: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

EIETYDSE EN KERKEIE BELYDENISSKRIF

1. Die 73ste AKV neem kennis van die memorandum oor die moontlikheid van 'n eietydse en kerkeie belydenisskrif.
2. Die 73ste AKV is van mening dat die aandrang op 'n eietydse en kerkeie belydenisskrif op 'n bepaalde tydstip in die Hervormde Kerk se geskiedenis ontstaan het toe daar verskil van mening was oor die interpretasie van en binding aan die belydenisskrifte. Daardie krisis het grotendeels verbygegaan.

3. Resente publikasies oor die belydenis wat in die *THT* gepubliseer is, word aanbeveel as hulpmiddel by die prediking en Bybelstudie.
4. Lidmate en ampsdraers word aangemoedig om erns te maak met ons reformatoriese en ekumeniese belydenis deur gereeld in die erediens, prediking en Bybelstudies daaroor na te dink, dit te vier en aktueel te verwoord.
5. Die 73ste AKV gee opdrag dat die *Barmen Verklaring* wat in 1934 in Duitsland tot stand gekom het, in Afrikaans vertaal word vir verdere oorweging, gesien die traumatiese en verwoestende omstandighede in Suid-Afrika. Grootse korrupsie, staatskaping, armoede en geweld roep die Kerk op om profetiese getuie te lewer, en nie verder te swyg nie. 'n Aangepaste weergawe van die *Barmen Verklaring* kan hierin behulpzaam wees.

Motivering:

Die meegaande memorandum dien as volledige motivering.

VERGELYK BYLAE D: Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Eietydse en kerke belydenisskrif (bl 160160).

Prof WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 18: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

UITVERKIESINGSLEER

1. Die 73ste AKV neem met dank kennis van die memorandum oor uitverkiesingsleer wat in die agenda van die AKV opgeneem is.
2. Dit word aan lidmate en ampsdraers van die Kerk beskikbaar gestel vir bespreking. Lidmate en ampsdraers word aangemoedig om die materiaal te benut tydens Bybelstudies en as toerusting vir ampsdraers.
3. Die 73ste AKV besluit dat met bogenoemde studiewerk volstaan word, en dat 'n eietydse interpretasie van die DL nie 'n haalbare opdrag is nie.
4. Die DL moet, soos enige ander belydenisskrif, as 'n historiese dokument beskou word. As mensewoord oor God vertoon dit bepaalde tekortkominge en moet verantwoordelik geïnterpreteer word. Daar kan verskille wees in interpretasie en formulering, maar die kern van die saak staan vas: Ons verlossing berus op God se keuse om vir ons 'n God te wees.
5. Die Kerk bely met oortuiging en groot vreugde:
 - * Die Christelike geloof begin met God se keuse vir ons, en nie met ons keuse vir God nie.

- * God het ons in Christus uitgekies. Dit lei ons tot lofprysing oor die heil wat in Christus aangebreek het.
- * Die spanning tussen uitverkiesing (*electio*) en verwerping (*reprobatio*) kan net Christologies opgehef word. Ons kan net van *uitverkiesing in Christus* praat (Efesiërs 4). Christus is tegelykertyd die uitverkore mens en die mens wat aan die kruis die verworpene is en die oordeel en straf van God ontvang.
- * Die uitverkiesingsleer laat ons beseef wat genade is. God se voorname om vir Hom 'n kerk te vergader, is pure genade.

Motivering:

Die meegaande memorandum dien as volledige motivering.

Uitverkiesing gaan nie oor 'n abstrakte dekreet oor die getal individue wat uitverkorene is nie. Die individualisme, wat 'n kenmerk is van modernistiese denke, het 'n ongesonde en onverantwoordelike klem op die individu en die vrye keuse van die individu geplaas. Uitverkiesing gaan om meer as die persoonlike saligheid van die individu. Dit gaan oor die verhouding tussen God en mens, en God se fundamentele besluit om God vir ons te wees. God kies in vryheid om God te wees en in verhouding met die mens te staan.

Hierdie keuse van God en die gepaardgaande verhouding met die mens word sigbaar in die Persoon en verlossingswerk van Jesus Christus. Die uitverkiesing vind sy diepste grond in die feit dat ons in Christus (Efesiërs 1: 4) uitverkies is. Omdat Christus tegelykertyd God en mens is, is Hy tegelykertyd die uitverkiesende God, maar ook die uitverkore en verwerpte mens wat aan die kruis die verhouding met God herstel.

VERGELYK BYLAE E: Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Uitverkiesingsleer (bl 170).

Prof WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 19: KERNKOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

BYSTANDDOOD

1. Die 73ste AKV neem met dank kennis van die memorandum oor bystanddood wat in die agenda van die AKV opgeneem is.
2. Dit word aan lidmate en ampsdraers van die Kerk beskikbaar gestel vir bespreking.
3. Lidmate en ampsdraers word aangemoedig om die materiaal te benut tydens Bybelstudies en as toerusting vir ampsdraers.
4. Die 73ste AKV besluit dat navorsing oor bystanddood voortgesit word.

5. **Ons glo dat elke mens se lewe 'n kosbare gawe uit die hand van God is.**
6. **Ons glo dat die dood ook 'n gawe uit die hand van God is, wat die mens verlos van liggaamlike pyn en lyding, en op grond van Jesus Christus se opstanding, die deurgang is tot die ewige lewe. Ons enigste troos in lewe en in sterwe is dat ons aan Jesus Christus behoort wat ons met sy kosbare bloed vrygekoop het van die sonde en die dood.**

Motivering:

Die Kerk neem daarvan kennis dat daar wêreldwyd wetgewing bestaan wat dit moontlik maak dat mense gehelp word om te sterf. Die gesprek oor die wettiging van bystanddood is ook in Suid-Afrika aan die gang. Suid-Afrikaanse media doen dikwels verslag oor gevalle van bystanddood.

Navorsing toon aan dat lande wat bystanddood gewettig het, 'n stygende tendens vertoon. In sulke lande wissel die voorkoms van bystanddood tussen 0.3% tot so hoog as 4% (in Nederland). In al hierdie gevalle het 'n mediese spesialis 'n persoon help sterf deur óf medikasie te weerhou óf aktief 'n middel toe te dien wat die dood verhaas. Tans is daar 'n groot gesprek of kinders onder 12 ook kan aansoek doen vir bystanddood.

Kerke regoor die wêreld worstel met die moreel-etiese vraagstukke wat hiermee verband hou. Van 'n eenvormige respons vanuit die Christelike etiek is daar nog geen sprake nie. Die gebod *jy mag nie moord pleeg nie* stel Christene voor die fundamentele beginsel dat lewe 'n gawe van God is, en dat die lewe van elke mens waardevol is. In die geskiedenis van die kerk het invloedryke teoloë die gebod ook op selfdood van toepassing gemaak. Die vraag vir baie Christene is of bystanddood dieselfde is as selfdood, en of die persoon wat bystand verleen aandaagig is aan moord. Vir baie is dit strydig met die Christelike verstaan van lewe as gawe, en God wat beskik oor lewe en dood. Karl Barth was van mening dat die gebod nie as 'n bevel verstaan moet word nie, maar as 'n belofte: Jy móét nie lewe nie, maar jy mág lewe. Om te sterf is ook 'n gawe uit die hand van God, omdat dit die belofte inhou van die ewige lewe.

Daar bestaan verskil van mening wat die grense van bystanddood sou wees. Sou dit uiteindelik daarop uitloop dat enige persoon kon aansoek doen om bystanddood, namate dit meer aanvaarbaar word? Sou enige persoon ouer as 70 (byvoorbeeld) kon aansoek doen om bystanddood?

Die een risiko voor hande is dat wysiging in die wet nie net die verandering in morele waardes van 'n samelewing navolg nie, maar self ook nuwe morele waardes skep en aanvaarbaar maak. Hoe meer die wet voorsiening maak vir bystanddood, hoe meer word dit aanvaarbaar.

Uiteindelik sou dit ook die mens se vermoë om met waardigheid oud te word, siekte te dra en uiteindelik te sterf onder druk plaas, indien die wet voorsiening daarvoor sou maak dat enige persoon aansoek sou kon doen.

VERGELYK BYLAE F: Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Die genade van genadedood: Besinning oor euthanasia (bl 182).

Prof WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 20: KERNGOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

VERHOUDING TUSSEN DIE NHKA EN DIE GHG

1. Die 73ste AKV is van mening dat die verhouding tussen die NHKA en die GHG eers genormaliseer kan word wanneer die Geloofsbond die beskuldiging van dwaalleer en die Staat van Belydenis, wat teen die NHKA uitgereik is, herroep en alle litigasie tot 'n einde gekom het.
2. Die onderlinge band van eenheid tussen Hervormde gemeentes, lidmate, ampsdraers en medegelowiges in die algemeen berus nie op hofuitsprake nie. Kerklike eenheid is 'n gewetensaak wat voortvloei uit:
 - * ons onderlinge verbondenheid met Christus en met mekaar;
 - * ons gehoorsaamheid aan die Heilige Skrif;
 - * ons verstaan van die Heilige Nagmaal;
 - * ons handhawing van die Belydenisskrifte;
 - * ons gebondenheid aan die Kerkorde; en
 - * die beloftes wat ons tydens legitimisie, bevestiging in die amp en belydenis van geloof aflê.

Motivering:

Soos uiteengesit in die gepaardgaande memorandum, is versoening tussen die Hervormde Kerk en die Geloofsbond onwaarskynlik, tensy die Geloofsbond die Staat van Belydenis en die beskuldiging van dwaalleer teen die Hervormde Kerk herroep. Die voortgesette handhawing van die Staat van Belydenis beteken dat die Hervormde Kerk en die Geloofsbond fundamenteel van mekaar verskil in terme van kerkbegrip, leer en lewe. Ten spyte hiervan, bly versoening 'n opdrag aan enige kerk wat erns maak met die evangelie van Jesus Christus.

VERGELYK BYLAE G: Kernkomitee: Kerk, teologie en etiese sake: Verhouding tussen die NHKA en die GHG (bl 198).

Prof WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

3.2.2 BSA

VERGELYK BYLAE H: BSA: Verslag (bl 210).

Vir bespreking en besluit.

BESKRYWINGSPUNT 21: BSA

BSA

1. Daar word met waardering kennis geneem van die werk van die BSA, en die BSA word opnuut verseker van die Kerk se voorbidding en ondersteuning.
2. Dank word uitgespreek teenoor alle gemeentes, sakeondernemings en individue wat die Bybelgenootskap ondersteun het.
3. Die vergadering wens ds Dirk Gevers, voormalige uitvoerende hoof van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, geluk met sy aanstelling as Direkteur-Generaal van die Wêreldbond van Bybelgenootskappe.
4. Dr SM de Beer word bedank vir haar werk as deeltydse organiserende sekretaris namens die Kerk by die BSA.
5. Die vergadering betuig dank en waardering teenoor almal wat namens die NHKA in die Algemene Jaarvergadering en Streekkomitees van die BSA dien.
6. Die vergadering besluit om die Bybel 2020-vertaling naas die ander Afrikaanse vertalings van die Bybel wat reeds deur die BSA beskikbaar gestel is, goed te keur vir gebruik in die Kerk. Daarmee word uitvoering gegee aan Ordinansie 7.5.1, naamlik: Die Kerk neem deel aan die Bybelvertalingsprojekte van die BSA.
7. Die vergadering neem met dank kennis van al die vertalers en ander kundiges wat namens die Kerk aan die 2020-vertaling van die Bybel meegewerk het. Die vergadering bevestig die besondere erkenning en waardering teenoor proff APB Breytenbach en JH Barkhuizen.
8. Die vergadering spreek namens die NHKA dank en waardering uit teenoor prof HJB Combrink, die projekteier van die Bybel 2020-vertaling.
9. Gemeentes betaal ten minste een Sondag per jaar se deurkollekte aan die BSA oor. Die datum van hierdie deurkollekte word jaarliks deur die Kommissie van die AKV in oorleg met ander instansies in die Kerk bepaal, en betyds aan gemeentes deurgegee met die oog op die opstel van gemeentes se jaarprogramme en begrotings.
10. Kerkrade word versoek om jaarliks te begroot vir 'n bedrag wat die BSA benodig om Bybels bekostigbaar beskikbaar te stel. Die bedrag word verkieslik maandeliks voor 31 Oktober elke jaar direk aan die BSA oorbetaal. Vir die komende jaar word die bedrag van R60.00 per lidmaat as riglyn gebruik.
11. Kerkrade word versoek om Bybels by die BSA aan te koop en te versprei onder diegene wat nie Bybels het nie.
12. Kerkrade word versoek om die inligting rakende Bybels wat elektronies gratis beskikbaar is, in gemeentes bekend te stel.

Dr GC Lindeque stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 22: KOMMISSIE VAN DIE AKV**SPESIALE DEURKOLLEKTES**

Die Kommissie van die AKV ontvang diskresie om jaarliks die datums van spesiale deurkollekties na oorleg met die begunstigde instansies te bepaal.

Motivering:

Ons kerkkalender maak lank reeds voorsiening vir 'n aantal spesiale deurkollekties wat ten bate van bepaalde sake goedgekeur is. In baie gevalle doen gemeentes 'n beroep op lidmate om spesiale bydraes vir hierdie sake te gee en word daar jaarliks aan al die betrokke instansies geld oorbetaal. Al die betrokke instansies steun swaar op die bydraes wat hulle sodoende uit die Kerk ontvang.

Slegs twee van hierdie deurkollekties se datums is kragtens besluite van die AKV vasgestel: Die Pinksterdeurkollekte is vir sending bestem en die deurkollekte van Hervormingsondag vir Bybelsverspreiding.

Die BSA het egter onlangs versoek dat die deurkollekte ten bate van Bybelsverspreiding nie eers ná Hervormingsondag aan die BSA oorbetaal word nie, maar reeds vroeër in die jaar ingesamel en oorbetaal moet word. Omdat die BSA se finansiële jaar op 31 Oktober eindig, het dit elke jaar daartoe gelei dat bydraes van verskillende gemeentes wat eintlik in dieselfde kalenderjaar en kerkjaar oorbetaal word, weerskante van die BSA se finansiële jaareinde ontvang word.

Na konsultasie met die BSA en al die ander instansies wat deur 'n verskuiwing van die datums van deurkollekties geraak word, het die Kommissie van die AKV vanaf 2021 die datums vir spesiale deurkollekties aangepas. In wese het die deurkollekte vir Bybelsverspreiding net na Augustus verskuif en die deurkollekties vir die Teologiese Opleidingsfonds na Oktober. Die Kommissie het egter besware ontvang dat hulle nie die mandaat het om sulke verskuiwings aan te bring nie, aangesien dit op besluite van die AKV self berus.

Hierdie beskrywingspunt vra dus bloot dat die AKV aan die Kommissie die mandaat gee om na gelang van veranderende omstandighede en na oorleg met die betrokkenes sulke wysigings aan die program van bestaande deurkollekties aan te bring.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

3.2.3 MISSIONALE BEDIENING

BESKRYWINGSPUNT 23: RING VAN MIDDELBURG**MISSIONALE JEUGBEDIENING**

- 1. Die AKV besin oor wyses waarop gemeentes hulle missionaal kan rig in hul gemeenskappe ten opsigte van die geestelike vorming van die jeug.**

2. Dit is wesenlik in die lig van krimpende gemeentes en jongmense wat geen kontak het met die Kerk nie, en daarom geen of weinig geleentheid het tot grondige geloofsvorming.

Motivering:

Dit is duidelik dat die Kerk nie meer 'n groot rol speel in die lewe van baie volwasse mense se lewens nie, daarom het baie kinders geen kontak meer met die Kerk nie. As die tendens voortduur sal daar geen of weinige grondige geloofsvorming van jongmense meer plaasvind nie. Wat is die langtermyn gevolge hiervan vir die Kerk en op ons kinders?

Tans is die tradisionele Kerk krimpend, met al minder kinders. In baie kleiner gemeentes kan kategeese, weens die feit dat daar geen kinders is, nie meer plaasvind nie, en moet daar nuut gedink word oor die aanbieding van kategeese vir die min kinders. Verskeie kleiner gemeentes berig dat daar geen jeugbediening in dié gemeentes plaasvind nie omdat daar geen kinders in die gemeentes is nie. As gemeentes se fokus slegs hulle eie jeug is en nie die jeug van die gemeenskap nie, is dit nie 'n missionale gemeente nie.

Daar word ontsettend baie gepraat oor die veranderende wêreld waarin ons leef, maar ons behoort deeglik te besin oor die impak wat hierdie veranderende wêreld op ons kinders het. Ons leef in 'n verwonde samelewing en ons kinders is die slagoffers daarvan.

Die vraag is hoe kan die Kerk Jesus sigbaar maak vir kinders wat in 'n snel veranderende wêreld leef en moontlik die wonde dra van 'n verwonde samelewing – 'n samelewing waar daar min ouers is wat in gehoorsaamheid aan God hulle kinders se geloof in Jesus Christus vorm? Die gesprek behoort, in navolging van Jesus Christus, God se koninkryk sigbaar te maak en nie soseer die Kerk nie. Die gesprek oor missionale jeugbediening moet dus eintlik gaan oor die missionale geroepenheid van die Kerk in die geloofsvorming van die jongmense wat nie meer in die Kerk (gemeente) van Jesus Christus is nie.

Theologian Howard Snyder:

Church people think about how to get people into the church; Kingdom people think about how to get the church into the world that the world might change the church; Kingdom people work to see the church change the world.

Die gesprek behoort ook die vraag te vra na die uitkoms van kategeese (geloofsvorming). Leer ons ons kinders om volgelinge van Jesus te wees wat God se koninkryk ervaar of om hul naam in te skryf in die register van 'n gemeente?

Met dit gesê kan 'n voorbeeld voorgestel word van hoe so 'n missionale jeugaksie **gestalte** kan vind:

* **Ekstra klasse**

Kinders tussen einde laerskool en begin hoërskool het al hoe meer die behoefte aan ekstra klas vir verskeie vakke. Onderwysers in die gemeente, gemeenskap of wyer kan betrek word om vir die kinders gratis ekstra klas aan te bied.

* **Studiespasies**

Op dieselfde trant kan ruimtes geskep word waar kinders huiswerk kan doen of kan leer met lekker koffie, ontspanningsareas (lees of bal skop) en begeleiding deur beskikbare ouers in die gemeente/gemeenskap.

* **Saam aktief wees**

Iets soos 'n informele fietsryklub kan onder kinders gestig word as daar 'n volwassene is wat hierin belangstelling toon en genoeg kinders is in die gemeenskap wat fietsry. Hulle kan dan op 'n Saterdag almal saam roetes gaan ry of eenvoudig die beurt deur kuier.

Heelwat meer geleenthede en voorbeelde kan gebruik word. Hierdie dien slegs as punte om gesprek rondom te begin. Op die einde van die dag is die praktiese implementering van 'n behoefte wat in die gemeenskap ontstaan die idee of konsep wat werklik sal posvat.

Ds TF Dreyer, die skriba van die Ring van Middelburg, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 24: SGB

JEUGBEDIENING

1. Die AKV bevestig dat die jeugbediening in die Kerk 'n kernaspek van bediening in elke gemeente is. Jeugbediening moet 'n integrale deel vorm van die viering, diens, getuienis en gemeenskap in elke gemeente.
2. Die AKV gee opdrag aan die Kernkomitee: Jeugbediening om dringend te besin oor 'n strategie om die jeug weer aktief in die Kerk betrokke te kry. Hierdie strategie moet so gou moontlik in werking gestel word. Gemeentes se samewerking om die strategie te implementeer word as noodsaaklik beskou.
3. Gemeentes word versoek om aktief mee te werk om jong volwassenes deel van die leiersopleiding van die Kerk te maak.
4. Gemeentes word versoek om spesiale aandag te gee aan die kinderen jong volwassenes-bediening in die gemeentes, en, waar nodig, dit gesamentlik in ringsverband te doen.
5. Ringe word versoek om minstens een persoon met 'n passie vir die jeug uit die ring aan te wys om deel te vorm van 'n breër werkgroep wat die uitreik na veral die kinders en tieners in die gemeentes kan koördineer en stimuleer.

Motivering:

VERGELYK BYLAE J: HTK (bl [228](#)).

Dr FJ Labuschagne, die hoof van die SGB, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 25: RING VAN MAGALIES

GESPREK MET DIE *REFORMED CHURCH OF AMERICA*

Die toepaslike komitee word versoek om aan die hand van Ordereël 7 en die gepaardgaande ordinansie, in besonder Ordinansie 7.7.2 (vi), gesprek te voer met die *Reformed Church of America*.

Motivering:

Die emigrasie van lidmate, ook predikante van die NHKA, na die VSA, bied geleentheid om ekumeniese bande te smee en samewerking tussen kerke met 'n Bybels-reformatoriese etos te bevorder.

Ds LK Erasmus, die skriba van die Ring van Magalies, stel die beskrywingspunt.

---oOo---

NHKA
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Diens

4. DIENS

4.1 INLEIDING

In die reformatoriese tradisie staan die ampte bekend as *dienste*. Die amp word nie as *officium* beskou nie, maar as *ministerium*. Daarom word die dienswerk van die ampsdraers (predikant, ouderling en diaken) asook die vergaderings van die ampte in hierdie afdeling bespreek. Hierby ingesluit is die verantwoordelikheid van die vergaderings van die ampte om na die stoflike belange van die Kerk om te sien en die goeie orde te handhaaf. Daarom word ook die finansies en finale gedeelte van die wysiging van die Kerkorde in dié gedeelte behandel.

4.2 VERSLAE EN BESKRYWINGSPUNTE WAT MET DIENS VERBAND HOU

4.2.1 KURATORIUM VIR TEOLOGIESE OPLEIDING

VERGELYK BYLAE I: Kuratorium vir teologiese opleiding (bl [216](#)).

Vir bespreking en besluit.

BESKRYWINGSPUNT 26: KOMMISSIE VAN DIE AKV

GEVORDERDE TOERUSTING VIR OUDERLINGE AS MEDEWERKERS IN DIE BEDIENING – VERAL IN GEMEENTES WAT LANGDURIG VAKANT IS

1. Vanweë 'n tekort aan predikante in die nabye toekoms, word besluit dat gemeentes wat langdurig vakant is, ouderlinge kan aanwys om gevorderde opleiding in bedieningsvaardighede by die HTK te deurloop.
2. Aangewese kandidate is ouderlinge wat reeds in 'n leidinggewende hoedanigheid funksioneer en vir die grootste gedeelte van die betrokke gemeente aanvaarbaar is.
3. Die gevorderde toerusting is op Ordinansie 3.4 geskoei en stel ouderlinge in staat om die bediening in vakante gemeentes volgens die gemeentelike bedieningsplan te laat vlot.
4. Die bediening in vakante gemeentes geskied in oorleg met ringskommissies wat verseker dat konsulente of toegewysde predikante die nodige bystand verleen ten einde te verseker dat alles ordelik verloop.
5. Die konsulent bly steeds vir die bediening van sakramente en die lei van kerkraadsvergaderings verantwoordelik.
6. 'n Geordende predikant in elke gemeente bly steeds die ideaal, en gemeentes streef deurentyd daarna om dit te verwesenlik.

Motivering:

1. Die vroeë kerk en die geskiedenis van die NHKA wemel van voorbeelde waar ouderlinge op uitgebreide wyse die instandhouding van gemeentes in afwesigheid van predikante behartig het.
2. Op grond van projeksies blyk dit dat die NHKA binnekort 'n nypende tekort aan predikante gaan hê. Oor die afgelope ses jaar sedert die 71ste AKV het 43 predikante geëmeriteer, en binne die volgende ses jaar tot en met die 75ste AKV emeriteer 'n verdere 52 predikante (28 tot 74ste AKV + 24 tot 75ste AKV) volgens die bestaande kerkordelike reëlins. 'n Mens moet ook rekening hou met predikante wat medies ongeskik raak of voortydig te sterwe kom, asook predikante wat om persoonlike redes vroeër emeriteer of van lewenstaat verander. Slegs 'n klein persentasie emeriti gaan voort om gemeentes te bedien, en 'n mens kan aanvaar dat emeriti slegs vir 'n tyd lank gemeentewerk kan bly doen, en dat klein gemeentes, veral op die platteland, dit dus toenemend moeilik gaan vind om enige predikant te kry om die gemeente te bedien.

Dit blyk ook dat sewe predikante die afgelope ses jaar beroepe na die NGK aanvaar het, terwyl 'n verdere sewe beroepe na ander kerke in die buiteland aanvaar het en vier predikante die land saam met hulle eggenote verlaat het. Dit is 'n totaal van 20 predikante in ses jaar! Hierdie tendens sal waarskynlik voortduur omdat dit saamhang met die onverpoosde emigrasie van Suid-Afrikaners weens die verval van die land onder die ANC-bewind.

Daar is 'n klein getal studente wat aanmeld om teologie te studeer en predikant in die Hervormde Kerk te word. Daar is vanjaar drie BDiv I-studente, vyf in BDiv III, vyf in BDiv IV, een MDiv-student en vier wat met die nagraadse diploma (NGDip) besig is – 'n totaal van 18 studente.

3. Toerusting by die HTK/SGB kan ook in samewerking met die Nederskills/Skillspro se Diploma in Bediening aangebied word. Die onderskeie modules van die Diploma is juis so ontwerp om bedieningstoerusting aan kerkraadslede, kategete en lidmate te bied. Hierdie modules kan as losstaande eenhede aangebied word en dra krediete tot die voltooiing van die volledige kwalifikasie. Die modules van die Diploma in Bediening word in bloksessies aangebied en kan virtueel bygewoon word. 'n Hele aantal predikante van die NHKA is reeds as aanbieders by die kwalifikasie betrokke.
4. Die gevorderde toerusting is geskoei op Ordinansie 3.4:

Ouderlinge

- 3.4.1 *doen hulle dienswerk in ooreenstemming met die beloftes afgelê by bevestiging en die gemeentelike bedieningsplan*
- 3.4.2 *bestudeer gereeld die Bybel en dink na oor die aard en inhoud van die geloof aan die hand van die belydenisskrifte en die kerklike literatuur om hulle taak behoorlik te kan verrig*
- 3.4.3 *dra saam met die predikante medeverantwoordelikheid vir die bediening van die Woord en sakramente*

- 3.4.4 *rus die gemeente toe vir pastorale en missionêre bediening*
 - 3.4.5 *besoek die gesinne, lidmate en ampsdraers in die wyke in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan, waartydens die Bybel gelees, gebed en 'n kerklike gesprek gevoer word*
 - 3.4.6 *besoek saam met die predikant die gesinne en lidmate in ooreenstemming met die gemeentelike bedieningsplan*
 - 3.4.7 *besoek en ondersteun die gesinne en lidmate wat in beproewing verkeer of probleme ondervind, indien nodig, saam met die diaken of predikant*
 - 3.4.8 *besoek nuwe intrekkers*
 - 3.4.9 *spoor die kinders van hulle wyke aan en sorg dat hulle die eredienste en die gemeentelike aktiwiteite bywoon*
 - 3.4.10 *gee self ook kategeese waar nodig*
 - 3.4.11 *bevorder die opvoeding van die kinders van die Kerk*
 - 3.4.12 *sorg vir die voortgesette toerusting van lidmate, en moedig hulle aan om by die dienswerk van die gemeente betrokke te raak*
 - 3.4.13 *evangeliseer kerkvervreemdes en kerkloses*
 - 3.4.14 *lei lees- en begrafnisdienste indien nodig*
 - 3.4.15 *is medeverantwoordelik vir die ordelike bestaan van die gemeente*
 - 3.4.16 *is saam met die diakens verantwoordelik vir die insameling van offergawes*
 - 3.4.17 *doen konsistoriegebede en neem deel aan die liturgie soos in die Diensboek uiteengesit*
 - 3.4.18 *stel 'n voorbeeld aan die gemeente deur self*
 - (i) *eredienste getrou by te woon en deel te neem aan die sakramente*
 - (ii) *huisgodsdienste te hou, die Woord van God ywerig te bestudeer en daarvolgens te lewe*
 - (iii) *kerkraads- en gemeentevergaderings, en gemeentelike byeenkomste by te woon.*
5. Waar moontlik kan kerkrade of ringe instaan vir die koste van die toerusting van die aangewese ouderling.

Dr AG Ungerer stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 27: RING VAN POTCHEFSTROOM**TEOLOGIESE OPLEIDING AAN UP**

Teen die agtergrond van die beplanning van die Fakulteit Teologie en Religie, en die visie van die Fakulteit by UP, stel die ringsvergadering van die Ring van Potchefstroom die volgende beskrywingspunt:

1. Die AKV gee opdrag aan die Kuratorium en die Kommissie van die AKV om alternatiewe moontlikhede vir teologiese opleiding te ondersoek en tot uitvoering te bring.
2. Die Kommissie van die AKV kry opdrag om so spoedig moontlik kennis te gee vir die beëindiging van die kontrak met UP.

Motivering:

Die een saak waaroor konstante eenstemmigheid bestaan, is die belangrikheid van teologiese opleiding. Die laaste drie AKV's het indringend oor die volhoubaarheid van teologiese opleiding besin. Dit het gelei daartoe dat die 72ste AKV in 2019 opdrag gegee het dat die hele saak hersien moet word om kreatief te dink oor die toekoms van die teologiese opleiding.

Die realiteit is dat die Fakulteit Teologie en Religie aan UP nie meer die enigste diensverskaffer aan die NHKA is nie. In terme van die Kerkorde van die NHKA kan teologiestudente van die Kerk 'n toepaslike teologiese opleiding aan enige universiteit ontvang, in Suid-Afrika of ook in die buiteland. Die demografiese verandering van die studente en dosente by die Fakulteit beteken ook gewoon dat die Kerk nie meer van die Fakulteit kan verwag om aan die studente *Hervormde teologie* te leer nie. Teologiese aksente binne die opleiding by die Fakulteit is dikwels vreemd aan die Hervormde teologie. Die post-koloniale diskoers, Afrika teologie en verskillende denominasies aan die Fakulteit, maak die handhawing van 'n *kerklike teologie* wat denominasioneel gerig is, onmoontlik en onwenslik.

Teen hierdie agtergrond is die rol van die HTK vir teologiese opleiding baie belangrik. Die NHKA kan die HTK verder uitbou, met die doel om

- * die kerklike opleiding van studente; en
- * die voortgesette opleiding, begeleiding en toerusting van gemeentes, ampsdraers en lidmate van die NHKA

te fasiliteer. Die NHKA kan op ekumeniese vlak met ander soortgelyke plaaslike en internasionale opleidingsinstansies skakel, en die Kuratorium, die HTK en die Kommissie van die AKV kan alternatiewe moontlikhede vir teologiese opleiding tot uitvoering bring. Die Kuratorium en die HTK word versoek om toe te sien dat die evangeliese en Bybels-reformatoriese aard van Hervormde teologie ten opsigte van teologiese opleiding uitgebrei en bevorder word. Die Kuratorium en die HTK gee ook uitvoering aan die besluite van die 71ste AKV oor missionale kerkwees en die ekklesiologiese konteks vir teologiese opleiding.

Die motivering vir hierdie beskrywingspunt is dat die NHKA besluit om nie die kontrak met UP ten opsigte van teologiese opleiding voort te sit nie. Daar word

dus voorgestel dat 'n nuwe ooreenkoms met UP gesluit word wat die uitfasering van die bestaande kontrak sal reël. Die uitfasering van die kontrak verander nie die posisie van bestaande dosente nie omdat hulle individueel kontraktueel aan UP verbonde is en werknemers van UP is. Die opsegging van die kontrak raak ook nie die posisie van die dosente in die Kerk nie. Die dosente is predikante van die NHKA wat in gemeentes bevestig is en onder die opsig van die plaaslike kerkraad staan.

Ds RC Kok-Pretorius, die skriba van die Ring van Potchefstroom, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 28: KOMMISSIE VAN DIE AKV

BEURSLENINGSKEMA VIR TEOLOGIESTUDENTE

Die Kerk oorweeg om weer 'n beurs- en leningskema vir teologiestudente in te stel wat dit vir belangstellende studente moontlik sal maak om die lang en duur teologiestudie aan te pak. Die Raad van Finansies ondersoek 'n bekostigbare skema wat teologiestudie vir voornemende predikante aantreklik sal maak, maar wat vir die Kerk bekostigbaar en volhoubaar sal wees.

Motivering:

Daar moet 'n daadwerklike poging aangewend word om goeie jong lidmate te werf om teologie te studeer met die oog daarop om predikant in die Kerk te word. Die Kerk se tekort aan predikante moet via die kerklike media en deur predikante en kerkrade met veral jong lidmate gedeel word.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

4.2.1.1 Verkiesing van lede van die Kuratorium

Ordinansie 4.4.4 (xii)(a) verwys:

Die Algemene Kerkvergadering

(xii) kies tydens die sitting uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie

(a) sewe persone, van wie minstens vyf predikante is, om te dien op die Kuratorium vir die Teologiese Opleiding.

Vir bespreking en besluit.

4.2.2 HTK

VERGELYK BYLAE J: HTK (bl 220).

Vir bespreking en besluit.

BESKRYWINGSPUNT 29: SRT

STIGTING VAN DIE SRT

1. Die 73ste AKV neem kennis dat die opdrag van die 72ste AKV uitgevoer is met die stigting van die SRT.
2. Die AKV neem kennis dat die drie komitees, Argief, Biblioteek en Museum, voortaan as een subkomitee onder die koördinering van die SRT werksaam sal wees.
3. Die AKV neem kennis dat die SP Engelbrechtmuseum vir die afsienbare toekoms steeds in die historiese 1905-kerkgebou te Gemeente Wonderboom-Suid gehuisves sal bly.
4. Die AKV neem kennis van die nuwe publikasiestrategie waarop besluit is, naamlik om eerder boeke as losstaande artikels te publiseer.
5. Die AKV neem kennis van 'n konferensie wat oor *Skrifbeskouing* plaasvind.
6. Die AKV ondersteun die voorstel dat beplanningsgesprekke nou reeds gevoer word om die 200-jarige bestaansjaar van die NHKA in 2024 te vier.
7. Dat die AKV goedkeur dat die SP Engelbrecht-penning (goud) aan prof IWC van Wyk vir uitnemende kerkgeskiedskrywing tydens die eerskomende AKV oorhandig sal word.

Motivering:

VERGELYK BYLAE J: HTK (bl [245](#)).

Prof WA Dreyer, die hoof van die SRT, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 30: SRT

KERKARGIEF

1. Die AKV spreek sy dank uit teenoor die argivaris van die Kerk, mnr Nándor Sarkady, vir volgehoue toewyding en uitnemende werk.
2. Die AKV neem kennis daarvan dat die bewaring van die Kerk se erfenis en argiefstukke van groot belang is en in wetgewing omskryf word, en dat die werk om dit te bewaar en te ontsluit baie waardeer word.

3. Die AKV doen 'n ernstige beroep op gemeentes van die NHKA om die bewaringsproses te ondersteun deur alle notuleboeke, registers en konsistorieboeke veilig te bewaar en, wanneer nodig, vir argivering te stuur.
4. Die AKV gee opdrag aan die SRT om te verseker dat 'n bewaringsbeleid vir die Kerk opgestel sal word.
5. Die AKV ondersteun die Argief se ondersoek in samewerking met die NG Kerkargief na die moontlikheid om 'n lisensie vir die elektroniese ontsluitingsisteem, DBText, te deel.
6. Die AKV neem kennis dat die Argiefkomitee nou saam met die Museum en Biblioteek as een komitee onder die koördinering van die SRT sal funksioneer.

Motivering:

VERGELYK BYLAE K: SRT: Kerkargief (bl [249](#)).

Prof WA Dreyer, die hoof van die SRT, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 31: SRT

SP ENGELBRECHTMUSEUM

1. Die AKV spreek sy dank uit teenoor die kurator van die SP Engelbrechtmuseum vir volgehoue en toegewyde ywer waarmee die taak verrig word.
2. Die AKV ondersteun die oproep aan gemeentes om die Museum te besoek en die fasiliteite te help bemark.
3. Die AKV neem kennis dat die Museumkomitee nou saam met die Argief en Biblioteek as een komitee onder die koördinering van die SRT sal funksioneer.

Motivering:

VERGELYK BYLAE L: SRT: SP Engelbrechtmuseum (bl [251](#)).

Prof WA Dreyer, die hoof van die SRT, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 32: KERNGOMITEE: KERK, TEOLOGIE EN ETIESE SAKE

INVENTARIS VAN TEOLOGIESE STUDIESTUKKE

1. Die 73ste AKV neem kennis van die inventaris van teologiese studiestukke en ander geskrifte.

2. Die 73ste AKV versoek dat die inventaris so gou doenlik voltooi word.

Motivering:

Opdrag

Die Kommissie van die AKV het op hul vergadering van 3 en 4 September 2020 versoek dat 'n inventaris van teologiese studiestukke wat deur Hervormde teoloë geskryf is, opgestel moet word. So 'n inventaris behoort navorsing van veral die afgelope paar dekades wat nie in vakpublikasies gepubliseer is nie, maar onder meer in agendas van die AKV opgeneem is, in te sluit. Die indeks moet studiestukke insluit wat oor die jare deur komitees, rade en kernkomitees geproduseer en aan die onderskeie AKV's voorgelê is.

Die doel van die inventaris is om 'n bron van teologiese denke oor 'n groot verskeidenheid van onderwerpe binne die Kerk vir navorsing en geskiedskrywing meer toeganklik te maak.

Inventaris

Die inventaris sluit studiestukke van nuut na oud in. Daar is met stukke van die 72ste AKV terugwerkend begin. Die inventaris is nog nie voltooi nie. Dit word voorsien dat daar nog sowat 'n jaar se werk hieraan spandeer sal word om inligting wat digitaal beskikbaar is tot en met die 53ste AKV van 1957 in te sluit.

Die studiestukke is nou volgens die mees ooreenstemmende temas ingedeel. Die temas mag herformuleer word na gelang van die volume en diverse onderwerpe van stukke wat nog ingesluit sal word.

'n Uitdaging is dat slegs die inligting tot en met die 68ste AKV elektronies beskikbaar is. Vir die res sal die opsteller(s) deur die harde kopieë van die vorige agendas en notules moet werk. Daar is besluit om die inventaris vir eers in die huidige formaat (MS Word) saam te stel. Die vraag is of dit die mees effektiewe platform is om hierdie inligting te bewaar en toeganklikheid te verseker. Ander platforms is moontlik meer geskik om binne 'n bewaringskonteks te gebruik, maar dit beperk gewoonlik breër toeganklikheid daartoe.

Prof WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

4.2.3 ADV

VERGELYK BYLAE M: ADV: Verslag van die Kommissie van die 8ste ADV (bl [253](#)).

Vir bespreking en besluit.

BESKRYWINGSPUNT 33: KOMMISSIE VAN DIE ADV

KOMITEE VIR DIAKONALE AANGELEENTHEDE

Volgens Ordinansie 4.6.2 (xxii) is dit 'n werkopdrag van die Kommissie van die AKV om 'n komitee vir diakonale aangeleenthede te stig.

Die 9de ADV rig 'n beskrywingspunt aan die 73ste AKV dat opdrag gegee word aan die nuutverkose Kommissie van die AKV om tydens hulle eerste vergadering volgens gemelde ordinansie genoemde komitee aan te wys.

Hierdie diakonale komitee word saamgestel uit:

- * twee predikante;**
- * twee ouderlinge;**
- * twee diakens; en**
- * kundiges op uitnodiging**

met dien verstande dat AKV- of ADV-Kommissielede nie benoem word nie.

Hierdie komitee se opdrag sal handel oor die eenwording van die AKV en ADV.

Motivering:

Vorige AKV's het ook aan dieselfde uitdaging aandag gegee. Daar was geringe kerkordelike wysigings wat aanvaar was, maar eenwording het nie plaasgevind nie.

Sedert die 72ste AKV het die kerklike landskap drasties verander. Die COVID-pandemie het veroorsaak dat daar anders oor kerkwees gedink word. Hierdie veranderinge noodsaak dat die NHKA al hierdie veranderinge moet oorweeg om binne hierdie nuwe denke en konteks Kerk te wees. Die Kerk het heelwat lidmate verloor sedert die 72ste AKV. Die ekonomiese impak van die pandemie en gepaardgaande vermindering van lidmate, dwing die NHKA as Kerk om aanpassings in die barmhartigheidswerk en gevolglik die strukture waarbinne die werksaamhede geskied, te ondersoek om meer effektief diens te lewer.

Ds GPJ Stoltz, die sekretaris van die Kommissie van die ADV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 34: KOMMISSIE VAN DIE ADV

BENAMING: DIENSORGANE VERANDER NA NWO'S BETROKKE BY DIE NHKA

Die benamings *diensorgane*, *diakonale diensorgane* en *organe van bystand* word verander na NWO's betrokke by die NHKA en bestaan uit die volgende:

- * Die NHSV (NWO).**
- * Die Kinderhuise van die NHKA (MSW).**
- * Rata Maatskaplike Dienste (MSW).**
- * Ons Tuis (MSW).**
- * Plesion (MSW).**
- * TOIBO (NWO).**

Die Kerkorde word dienooreenkomstig aangepas.

Motivering:

Die benaming *diensorgane* is afkomstig uit 'n vorige era, en vrae ontstaan oor watter organisasies nou eintlik geklassifiseer sou kon word as diensorgane van die Kerk. Hoewel die organisasies deur die NHKA (of in TOIBO se geval die susterskerke) gestig is, is hierdie organisasies onafhanklike regsentiteite waarvan die meerderheid maatskappye is met eie direksies en besture. Al bogenoemde organisasies is geregistreeerde NWO's by die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling.

Die voorgestelde naamsverandering is eietyds, en die beskrywingspunt laat geen onduidelikheid oor watter NWO's en regsentiteite by die NHKA betrokke is nie. Die wederkerige band tussen die NHKA en die NWO's word ook daardeur erken.

Ds GPJ Stoltz, die sekretaris van die Kommissie van die ADV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 35: KOMMISSIE VAN DIE ADV

REGLEMENT: NWO'S EN REGSENTITEITE WAT BY DIE NHKA BETROKKE IS

1. Die NWO's en regsentiteite wat by die NHKA betrokke is, verleen bystand aan die NHKA in uitvoering van ons Christelike roeping tot barmhartigheid deur
 - * die versorging van sorgafhanklike kinders deur die Kinderhuise van die NHKA (MSW);
 - * die onderrig aan kinders met spesiale onderwysbehoefte deur TOIBO (NWO);
 - * maatskaplike dienste deur Rata Maatskaplike Dienste (MSW);
 - * die versorging van ouer persone deur Ons Tuis (MSW);
 - * die ontwikkeling van volhoubare befondsing deur Plesion (MSW); en
 - * die versorging van persone in nood deur die NHSV (NWO)
 deur gebruik te maak van
 - * eie befondsing;
 - * bydraes vanaf die NHKA;
 - * individuele donateurs en ander skenkings;
 - * fondswerwingsaksies; en
 - * staatsubsidies.

2. Die bovermelde NWO's en regsentiteite funksioneer as onafhanklike organisasies sonder winsoogmerk kragtens die toepaslike wetgewing.
3. Die Raad van Finansies en die Kommissie van die ADV is deurgaans in gesprek met die onderskeie NWO's en regsentiteite om terugvoer te gee oor werksaamhede van die betrokke organisasies ten dienste van die Kerk.
4. Die NWO's en regsentiteite lewer jaarliks verslag aan die Kerk oor hul werksaamhede via die ringsvergaderings, in die vorm van 'n jaarverslag. Die essensie van elke organisasie en regsentiteit se werksaamhede en behoeftes word vervat in die verslag.
5. Die NWO's en regsentiteite ondersteun mekaar onderling as medewerkers in ons gesamentlike barmhartigheidsroeping. Die voorsitters en besturende direkteure/bestuurders van die verskillende organisasies onderneem om twee maal per jaar byeen te kom om onderlinge ondersteuning te bespreek.
6. Die NWO's en regsentiteite gee op 'n deursigtige en verantwoordbare manier inligting aan die Kerk, ten einde die Kerk, en spesifiek die gemeentes, op hoogte te hou van die werk van die betrokke NWO, en ook om terugvoer te gee oor en dank te betuig vir bydraes wat vanuit die Kerk ontvang is.
7. Die onderskeie direksies/besture onderneem om die volgende inligtingstukke aan die NHKA te voorsien ter wille van sinodale ondersteuning:
 - 7.1 Na elke direksievergadering aan die Kommissie van die ADV, wat inligting hieruit beskikbaar stel aan die Raad van Finansies en die Kommissie van die AKV:
 - * Dienslewering deur die entiteit.
 - * Risiko's:
 - ** Finansiële risiko's.
 - ** Menslike hulpbronne risiko's.
 - ** Wetlike risiko's.
 - ** Publisiteitsrisiko's.
 - ** Sinodale ondersteuning.
 - 7.2 Jaarliks:
 - * Inligtingstuk vir ringsvergaderings.
 - * Voorlegging en samevatting aan die Kommissie van die ADV van die geouditeerde finansiële state.
 - 7.3 Driejaarliks:
 - * Inligtingstuk vir die ADV.

*** Verslag aan die AKV word deur die ADV opgestel vanuit die inligtingstukke.**

Motivering:

Gedurende die afgelope drie jaar termyn was daar verskeie vrae rakende die verhouding, aanspreeklikheid, risikobestuur en band tussen die NHKA en die onderskeie NWO's. Die voorsitters van die NWO's het byeengekom en die reglement opgestel, wat deur die 9de ADV asook die onderskeie direksies en besture van die NWO's goedgekeur is. Hierdie reglement spel die verhouding tussen die Kerk en die NWO's uit, en word voorgelê aan die 73ste AKV om ook as amptelike reglement die verhouding uit te spel.

Ds GPJ Stoltz, die sekretaris van die Kommissie van die ADV, stel die beskrywingspunt.

4.3 NHKA PENSIOENFONDS

4.3.1 Verkieping van persone op die Pensioenraad wat die NHKA Pensioenfonds behartig

Ordinansie 444 (xii)(b) verwys:

Die Algemene Kerkvergadering

(xii) kies tydens die sitting uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie

(b) drie persone en twee sekundi, soos vereis deur die reëls van die NHKA Pensioenfonds, op die Bestuursraad wat die NHKA Pensioenfonds behartig as werkgewersverteenwoordigers.

Vir bespreking en besluit.

4.4 RAAD VAN FINANSIES

4.4.1 TERMYNVERSLAG

4.4.1.1 Inleidend

Sedert die 72ste AKV het die sinodale werksaamhede ten doel gehad om die besluite van die vergadering tot uitvoer te bring, met die middele wat die Kerk tydens die vergadering onderneem het om te voorsien.

Die Kerk was vir baie jare gefokus op skulddelging en deurentyd potensiële aktiwiteite op te weeg teen beskikbare fondse. Dié proses het verlamrend ingewerk op onder andere die sinodale werksaamhede vanweë drastiese rasionalisasie en die gevolge daarvan.

Die fokus het egter nou geskuif na effektiewe dienslewering, terwyl die voortsetting van gesonde finansiële bestuur deurlopend aandag ontvang. Soos dit blyk uit die res van die verslag, is daar steeds heelwat sake wat namens gemeentes

ondernem word en dienste wat aan gemeentes gelewer word. Dit bly dus 'n uitdaging om al hierdie dienste met die ooreengekome middele te bekostig.

Benewens die aard van die aktiwiteite, het die plaaslike en internasionale ekonomiese gebeure 'n beduidende rol gespeel in die uitvoering van die beplande opdragte en take. Die sterk korrelasie tussen besteebare inkomste van lidmate en bekostiging van gemeente- en kerkwees (sinodaal) was bevestigend. Dit word sterk weerspieël in die bestuur van debiteure gedurende die tydvak wat baie meer aandag ontvang het aangesien die Raad van Finansies bekommerd was oor die risiko's en die impak op die res van die Kerk as daar wanbetaling is.

In-diepte ondersoek het al hoe meer gemeentes getoon wat om ekonomiese redes nie meer hul verpligtinge volledig kan nakom nie. Die Bestuurskomitee in oorleg met die Raad van Finansies kon gemeentes oor die korttermyn ondersteun by wyse van hulp vanuit die Fonds vir Gemeentelike Ondersteuning.

Beide die Raad van Finansies en Kommissie van die AKV het besef dat hierdie tipes ondersteuning tydelik van aard is. Waar gemeentes hulp nodig, is die SGB versoek om die gemeentes by te staan om hulle aktiwiteite te bevestig en hulle begrotings meer veerkragtig te kry.

Tydens die periode onder oorsig is gesien dat ringe begin konsolideer om weer die beginsel van ekonomie van skaal te kan toepas. Dit is ook waargeneem dat ekonomiese en geografiese verskuiwing gemeentes op 'n natuurlike wyse weer bring tot by konsolidering/samewerking om sodoende weer ekonomies selfstandige gemeentes te kan wees.

4.4.1.2 **Raad van Finansies**

(i) **Samestelling**

Ingevolge Ordinansie 9.2.2.1(i) het die 72ste AKV die volgende persone as lede van die Raad van Finansies (die Raad) aangewys: Oudle Hannes Combrink, Gert van Wyk, Paul Vorster, Tom Moody en Phillip Bester.

Ingevolge Ordinansie 9.2.2.1(ii) wys Kommissie van die AKV ouderling Fred Paynter aan om namens die Kommissie op die Raad te dien.

Die vergadering verkies tydens hulle eerste sitting oudl Hannes Combrink as voorsitter en oudl Paul Vorster as ondervoorsitter.

Die Raad van Finansies speel 'n uiters belangrike rol in die beheer en bestuur van die finansies en risiko's van die sinodale aktiwiteite en die breër Kerk wat gemeentes en ringe insluit.

Die werkveld is gespesialiseer en daarom is dit wenslik dat mense met die relevante opleiding, kennis, ervaring en ook passie vir die Kerk, tot die Raad verkies sal word. Kennis van finansiële en begrotingsbestuur, algemene bestuur, risikobestuur, beleggingsbestuur, besigheidsbestuur, ouditkunde en aanverwante dissiplines sal van groot waarde wees vir lede van die Raad van Finansies.

Afgevaardigdes word versoek om elke kandidaat wat u voorstel te oorweeg in terme van bogenoemde, sowel as aspekte soos positiewe menseverhoudings, en ingesteldheid, alvorens u 'n finale besluit neem.

Die Raad van Finansies het op hulle vergadering van 20 Mei 2022 besluit om die volgende groslys aan die AKV, in terme van Ordinansie 9.2.1.1, vir oorweging voor te hou:

- * Oudl Hannes Combrink
- * Oudl Gert van Wyk
- * Oudl Paul Vorster
- * Oudl Fred Paynter
- * Oudl Ds Lydia Miller.

Ingevolge Ordinansie 4.4.4 (xiii) is lede van die Kommissie van die AKV nie verkiesbaar nie.

(ii) ***Inleidend***

Die Raad van Finansies is dankbaar vir die goeie gesindheid wat daar by gemeentes ten opsigte van sinodale dienste bestaan. Die Sinodale Dienssentrum beleef dieselfde druk as gemeentes, aangesien die sinodale begroting jaarliks ingekort word. Die personeel toon begrip en geduld hiermee, en word bedank vir hulle positiewe gesindheid.

(iii) ***Komitees van die Raad van Finansies***

Die Raad het tydens die verslagjaar van drie komitees gebruik gemaak om uitvoering aan sy opdrag te gee:

(a) **Bestuurskomitee**

Die Bestuurskomitee bestuur onder meer die dag-tot-dag-begroting, sinodale aktiwiteite en debiteure. Die komitee oorweeg ook aansoeke vir ondersteuning uit die Fonds vir Strategiese Bediening en gee kommentaar by die verhandeling van eiendomme. Die komitee lewer verslag aan sowel die Kommissie van die AKV as die Raad van Finansies, en bestaan uit

- * die sekretaris van die Kommissie van die AKV,
- * die bedryfshoof,
- * die voorsitter van die Raad van Finansies, en
- * die hoof van die SGB.

(b) **Oudit- en Risikokomitee**

Nuwe wetgewing stel al hoe meer voldoeningsvereistes aan instellings. Dit vra 'n groot mate van kundigheid om daaraan uitvoering te gee. Die Oudit- en Risikokomitee gee aan die Kerk leiding op hierdie gebied. Die komitee het in die verslagtydperk baie aandag geskenk aan die opstel van reglemente, soos ook in die Reglementebundel van die Kerk opgeneem is. Verder sien die komitee toe dat daar aan auditvereistes voldoen word en maak die komitee aanbevelings aan die Raad van Finansies oor finansiële state. Die komitee, onder voorsitterskap van oudl Gert van Wyk, word bedank vir die noudesette werk.

(c) **Beleggingskomitee**

Die Beleggingskomitee, onder voorsitterskap van ds APJ Beukes, het 'n besonder uitdagende termyn agter die rug. Wêreldwyd was veral opkomende markte onder druk, en die JSE het veral in Maart en April 2020 negatief presteer. Die kundigheid

van die komitee het egter daartoe bygedra dat die Kerk se beleggings billik presteer het, veral in die 2021/2022 finansiële jaar waar daar bonusrentes aan gemeentes wat in die skema belê het, kon uitbetaal.

Die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel bestuur die surplusfondse van gemeentes. Die stelsel se saldo het sedert 31 Oktober 2016 tot 30 April 2019 van R150 760 803 tot R153 989 419 toegeneem. Dit is 'n toename van 2.1% en is die gevolg van gemeentelike bates wat in kontant omskep is. Alhoewel daar 'n toename was, is die tendens dat gemeentes gereelde onttrekkings maak om lopende uitgawes te diens.

Die vraag bestaan lankal of die Kerkgeldstelsel nie uitgedien is nie. Gemeentes het reeds toestemming by die AKV ontvang om surplusfondse elders as in die stelsel te belê. Daar word ook nie meer lenings uit die stelsel aan gemeentes toegestaan nie. Die wisselvalligheid in die markte oor die laaste paar jaar het dit moeilik gemaak om rentekoerse positief aan te pas. Voeg daarby dat gemeentes se behoeftes verskil aangesien sommige gemeentes geld op 'n daggeld basis beskikbaar wil hê en ander gemeentes fondse op 'n langer termyn wil belê.

Die Beleggingskomitee bestuur ook ander beleggings van die Raad van Finansies:

- * Die eerste is die Fonds vir Sinodale Dienslewering wat by die 71ste AKV in die lewe geroep is. Die saldo was op 28 Februarie 2022 nagenoeg R40 000 000.00. Die fondse is op verskeie platforms belê. Die bedoeling van die Fonds is dat die rente-opbrengs in die toekoms, nadat die Fonds geleentheid gehad het om te groei, kan help om sinodale kostes te subsidieer.
- * Die tweede fonds word in twee verdeel, naamlik
 - ** die kapitaalfonds. Die waarde van die fonds was op 28 Februarie 2022 R7,351,306. Hierdie fonds is geoormerk vir die regskostes ten opsigte van litigasie.
 - ** die Surplus op die Kerkgeldstelsel genoem: Die waarde van die fondse was op 28 Februarie 2022 R4,264,412. Die doel van die fonds was om onvoorsiene kapitale uitgawes te oorbrug. Een so voorbeeld was die werkgewersbydrae wat gemaak moes word met die omskakeling van 'n vastevoordeelfonds na 'n vastebydraefonds.

Die Beleggingskomitee het in 2018 'n beleggingsbeleid opgestel wat aan gemeentes leiding moet gee oor verantwoordelike beleggings. Gemeentes word aangeraai om aan die vereistes van die beleid te voldoen, veral wanneer beleggings buite die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel oorweeg of belê word.

(d) Slotopmerkings

Die finansiële verslae wat by die vorige paar AKV's gelewer is, is beslis nie die lekkerste leesstof nie. Dit is 'n werklikheid dat gemeentes finansiël onder druk is. Daar is gelukkig ook 'n ander werklikheid aan die ontwikkel, en dit is dat gemeentes meer en meer bereid is om hulle bediening te evalueer, daarop te verbeter, te konsolideer en positiewe aanpassings te maak. Daar is heelwat suksesverhale wat oorvertel kan word.

Die bekende gesegde dat verandering die enigste konstante is word dag na dag 'n groter werklikheid. Dit vra van die Kerk meer aanpasbaarheid as waaraan ons gewoond is, 'n vermoë om vinnig te reageer op geleenthede, en ook om gebruik te maak van.

tradisies en dienste wat onnodige kostes tot gevolg het, onder 'n vergrootglas te plaas en te heroorweeg. Die wens van die Raad van Finansies is dat die AKV die nodige leiding aan die Kerk sal gee om die toekoms positief tegemoet te gaan.

4.4.1.3 Finansiële state: 28 Februarie 2021

Die finansiële state en saamgestelde inkomste en balansstate is op aanvraag beskikbaar.

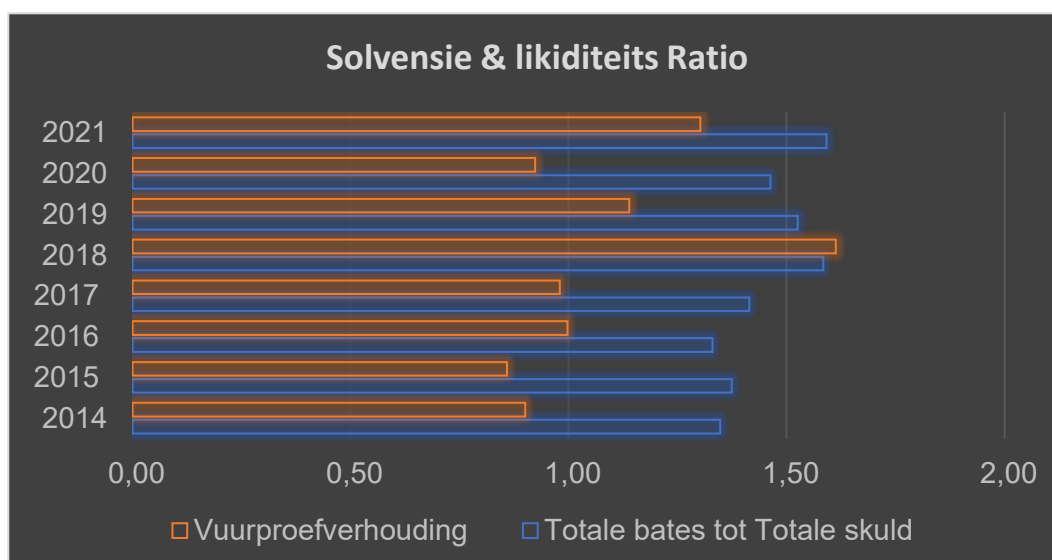
(i) ***Staat van finansiële stand (balansstaat)***

Die totale waarde op die staat het vanaf R 240 840 544 op 28 Februarie 2019 na R 260 904 566 op 28 Februarie 2021 toegeneem. Die vernaamste lynitem wat hiertoe bydra is

- * 'n toename in beleggings wat by die Raad van Finansies geplaas is ingevolge die Kerk vir Kerkwerkstelsel,
- * die lenings (debiteure) het oor die drie jaar met 17% verhoog. Dit is 'n gemiddeld van 5.67% per jaar. Die vernaamste komponent is sinodale offergawes ten spyte van toenemende hulp en verligting wat aan sukkelende gemeentes gebied is, veral as gevolg van die impak van die COVID-19 pandemie op die ekonomie.

Grafiek 1 toon dat die solvensievlakke van die Raad van Finansies gesond is. Dit beteken dat die Raad van Finansies al die verpligtinge met die nodige kontant en ander bates kan diens.

Die vuurproefverhouding dui aan dat die Raad van Finansies alle verpligting kan nakom, sonder om enige voorraad wat op 28 Februarie 2021 op hande was, te verkoop.

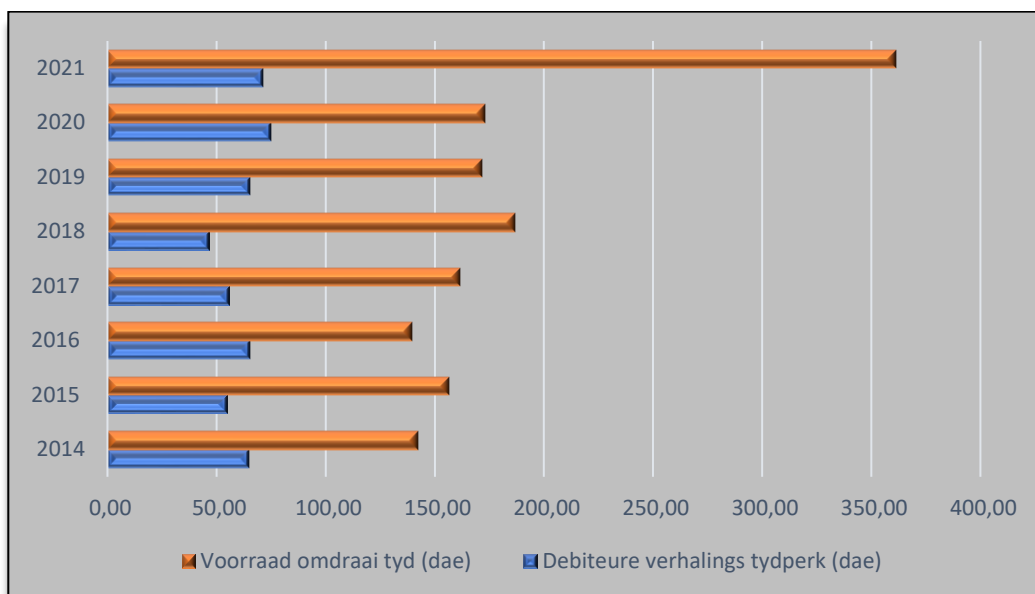

GRAFIEK 1: Solvensie en likiditeit ratio van die Raad

In GRAFIEK 2 illustreer dit die tyd wat dit neem om debiteure in te vorder en die aantal dae wat dit neem om die voorraad wat op hande is te verkoop en te vervang.

Die tydperk om uitstaande debiteure te verhaal het sedert 2018 stelselmatig toegeneem, vanaf 47 dae in 2018 tot 71 dae in 2021.

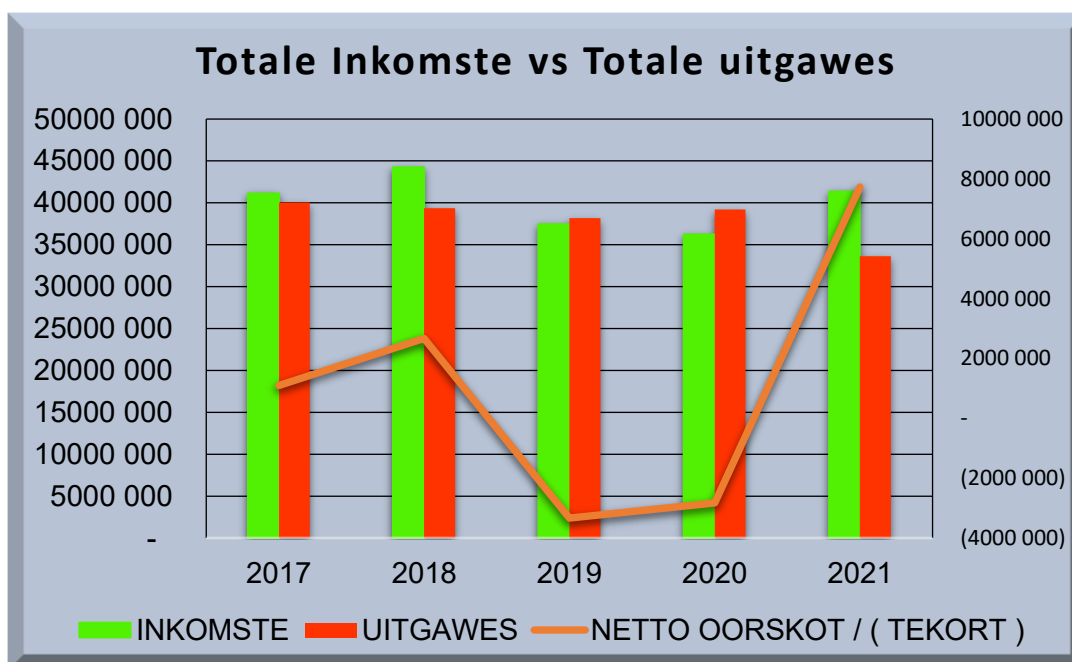
Die impak van COVID-19 en die gepaardgaande grendeltydperke waar gemeentes ingevolge die ramptoesandregulasies nie behoorlik kon funksioneer nie, het 'n impak op die omsetsnelheid van voorraad. Ons sien uit die grafiek dat voorraad in 2021 362 dae neem voordat dit vervang is teenoor 'n gemiddeld van 177 dae die voorafgaande drie jare.

GRAFIEK 2: Voorraad en debiteure omdraaispoed

(ii)

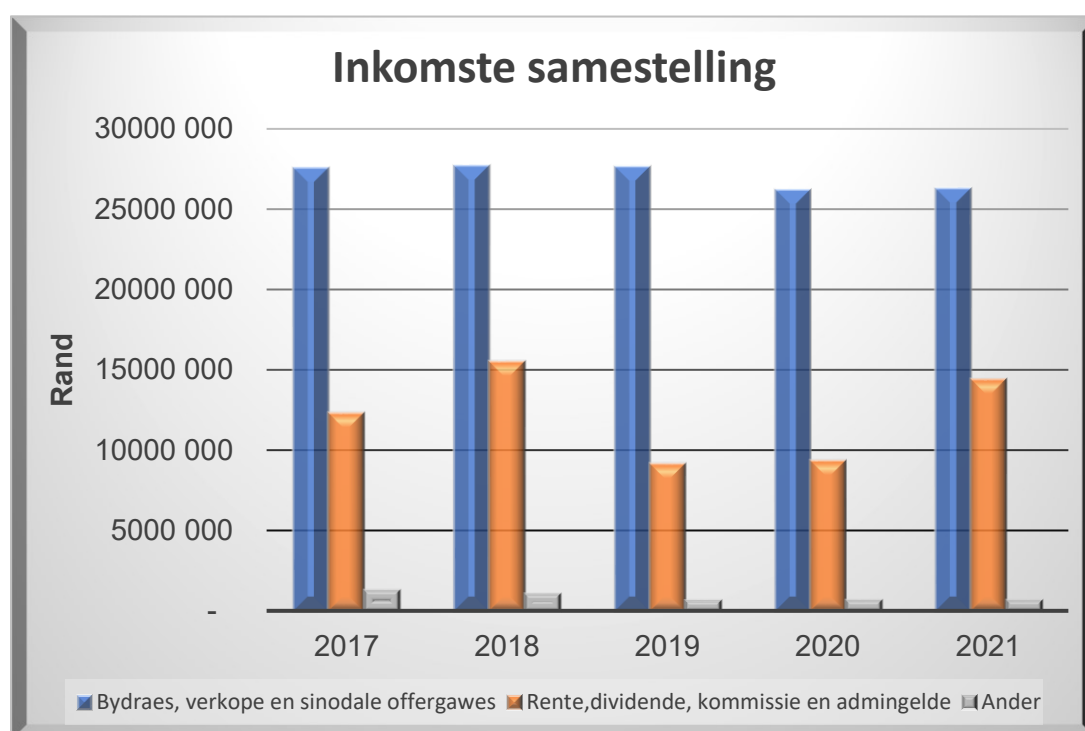
Staat van omvattende inkomste (inkomstestaat)

GRAFIEK 3: Verhouding tussen totale inkomste en uitgawes

Die jaar geëindig 28 Februarie 2021 toon 'n nettosurplus van R 7 495 591. Hierdie resultaat is as gevolg van gunstige opbrengste uit beleggings nadat die markte baie vinnig herstel het van die Maart en April 2020 insinkings weens COVID-19.

Die Raad van Finansies het ook gedurende hierdie tydperk werk daarvan gemaak om stelselmatig die onderliggende beleggings aan instrumente met minder risiko en volatiliteit bloot te stel. Die proses is nie voltooi nie aangesien nie alle beleggings in surplusposisies was sodat dit teen winste verhandel kan word nie. Dit is 'n stelselmatige verantwoordelike proses wat nog 'n jaar of twee sal neem om te bring op die risikovlakke waarmee die Raad van Finansies gemak het. Alle wysigings aan die beleggingstrategieë word aan die hand van die goedgekeurde beleggingsbeleid van die Raad van Finansies tot uitvoer gebring.

GRAFIEK 4: Samestelling van inkomste

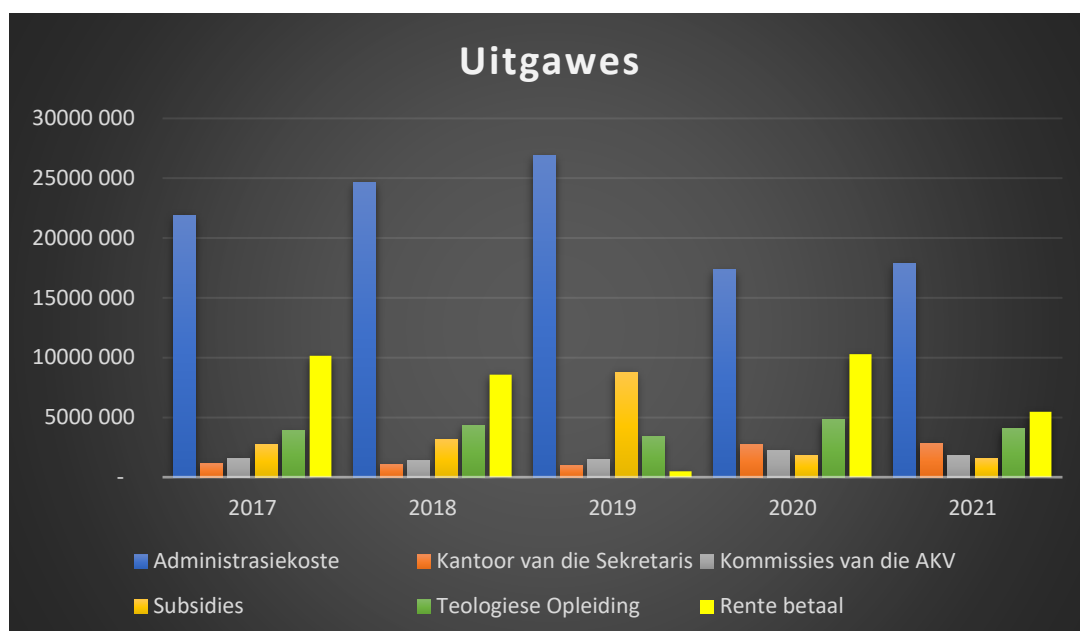
Die voorafgaande grafiek toon dat die hoofbron van inkomste sinodale offergawes is.

Tabel 1 toon die bydrae van die lynitems tot totale inkomste.

TABEL 1: Bydrae van lynitems tot totale inkomste

	2021	2020	2019	2018	2017
Bydraes, verkope en sinodale offergawes as % van totale inkomste	64%	72%	74%	63%	67%
Rente, dividende, kommissie en admin gelde as % van totale inkomste	35%	26%	24%	35%	30%
Ander inkomste as % van totale inkomstes	2%	2%	2%	2%	3%

Sinodale offergawes in 2021 het met 8% teenoor die vorige jaar afgeneem. Hierteenoor het die inkomste vanuit rentes weer met 9% toegeneem.

GRAFIEK 5: Die grootste ses uitgawes tot die finansiële state

GRAFIEK 5 toon die onderskeie uitgawe items die afgelope vyf jaar. Die grootste gewig aan kostes word aan die administrasie afdeling toegeskryf. Hierdie verteenwoordig dienste aan gemeentes.

In 2020 was daar 'n inperking in die kostes ten opsigte van administrasie. Dit was in respons tot COVID-19 en 'n daadwerklike poging om sinodale offergawes te beperk en gemeentes by te staan. Die vermindering is bewerkstellig deur volgehoue besparings en die nie-vul van poste wat vakant geword het. Die negatiewe hiervan is dat die Sinodale Dienssentrum se personeel so uitgedun is dat daar geen ruimte vir enige negatiewe gebeure is nie.

Rente betaal aan beleggers op die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel (gemeentes, ringe, NHSV-takke en organe van bystand) het egter toegeneem.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.
2. Dank word betuig aan elkeen wat meegewerk het, op watter wyse ook al, om die positiewe resultaat daar te stel.

4.4.1.4 Begroting 2023/2024

(i) *Inleiding*

Ten tye van die opstel van hierdie begroting om in die sakelys van die AKV opgeneem te word, (Mei 2022) moet beramings gemaak word vir 'n jaar wat eers nege maande in die toekoms 'n aanvang gaan neem. Onder die mees gunstige omstandighede is dit 'n ambisieuse projek en met die ekonomiese onsekerhede, nog meer.

Die resultaat wat in die bylae ingebind is, moet beskou word met die verstaan dat die reeds ooreengekome aktiwiteite onveranderd is en opgestel is met ekonomiese en finansiële inligting wat ten tye van die opstel van begroting beskikbaar was.

Die *vorige jaar* moet eintlik die werklike syfers van 2022/2023 reflekteer. Ten tye van die opstel van die begroting vir 2023/24, is die jaar slegs drie maande aan die gang.

'n Gemiddelde verhoging van 5% is deurgaans gebruik. Die verhoging van 5% is ontvang vanaf die webruimte van die Suid-Afrikaanse Reserwebank rakende hulle verwagte inflasiekoers vir die 2023/2024 finansiële jaar.

Dit volg dus dat die implementering van die begroting derhalwe onderhewig is aan werklike verhogings wat nog in die toekoms sal realiseer. Dit word aangesuiwer met enige ander substansiële aanpassing in die kostestruktuur en diensmodel van die NHKA.

(ii) ***Aanbieding van die begroting***

Daar word begin met die kernaktiwiteite van kerkwees.

Daarna word verwante of indirekte koste wat nodig is om hierdie kernaktiwiteite tot uitvoer te bring, aangedui:

- * Omrede die kernaktiwiteite die koste van indirekte koste bepaal.
- * Indien kernaktiwiteite gerasionaliseer word, sal indirekte koste noodwendig ook aangepas word (koste sal verminder).
- * Verwante of indirekte koste kan, weens die toename in vraag na dienste en die historiese rasionalisering, nie verder ingeperk word sonder om die dienste en wat dit dikteer, nadelig te beïnvloed nie. In sommige gevalle mag die inperking van een diens noodwendig die staking van daardie diens en ook ander dienste tot gevolg hê, omdat een personeellid verantwoordelik is vir meer as een diens aan die Kerk.

Daar word dus gepoog om 'n sinvolle balans te vind. Vir dié doel word elke begrotingspos afsonderlik behandel en oor besluit:

(a) **Teologiese opleiding: Fakulteit Teologie en Religie, UP**

Die NHKA se besluit is om leraars aan 'n universiteit te laat onderrig, met inbegrip van 'n kollege ter ondersteuning. Die begroting vir hierdie aktiwiteit sien soos volg daaruit:

TABEL 2: Begroting vir teologiese opleiding aan die Fakulteit Teologie en Religie, UP

	Werklik 2021/22	Begroot 2022/2023	Begroot 2023/2024
Dosentekoste	1,277,512	1 313 381	1 296 785
Oninbare skuld	60,000	65 000	60 000
Totaal	1,337,512	1 313 381	1 356 785

(01) *Dosentekoste*

Die volgende is ingesluit:

- * 30% van die vergoeding van vyf dosente, teen skale soos deur UP bepaal (die vergadering moet asseblief kennis neem dat slegs 17 studente van die NHKA by UP geregistreer is).
- * Bykomende risikopremies onderhandel met UP.

(02) *Korting op studielenings en oninbare skuld*

Die uitfasering van die beursleningooreenkomste (50%) was tydens die opstel van die begroting nog in gebruik, aangesien die laaste studente wat nog van die beursleningooreenkoms gebruik gemaak het, eers in 2025 uitfaseer. Hierdie begrotingspos maak dus voorsiening vir die korting van 50%.

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting: Teologiese Opleiding.

(b) HTK

Die 72ste AKV het besluit dat die HTK uitgebrei moet word om sodoende voorsiening te maak vir eie kerklike opleiding.

Sedert 2020 is die HTK soos volg uitgebrei:

- * Praktijk georiënteerde opleiding.
- * SGB.
- * SRT.

Hierdie uitbreidings vorm deel van die ondergenoemde begroting van die HTK:

TABEL 3: Begroting van die HTK

	Werklik 2021/22	Begroot 2022/2023	Begroot 2023/2024
	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	303,090	296 000	320 000
Rente uit Teologiese opleidingsfonds	209,669	216 000	225 000
Rente ontvang Studente lenings	93,421	80 000	95 000
MIN: TOTALE UITGAWES	4,696,447	5 088 406	5 207 116
Studentesake	174,292	173 194	201 604
- Salaris en bydraes	174,292	172 694	201 604
- Telefoon	0	500	0

Teologiese Kollege	4,522,155	4 915 212	5 005 511
- Drukwerk, pos en skryfbehoeftes	10,824	2 500	2 500
- <u>Huur</u>	31,679	41 065	35 952
- Kantoortoerusting	1,000	4 000	2 000
- <u>Praktykvorming (addisionele dosentekoste)</u>	16,902	57 000	61 950
- Reiskoste	26,013	14 450	15 000
- Vergadering en verversingskoste, en toere	8,820	24 000	25 200
- <u>Salarisse en bydraes</u>	2,195,870	2 147 671	2 159 974
- Datakoste	15,000	15 000	15 000
- <u>Telefoon en Internet</u>	32,016	41 500	36 225
- SRT	1,214,062	1 311 036	1 377 615
- SGB	891,901	1 151 679	1 173 783
- Versekering	13,580	25 740	25 740
- Aanbieding van VTT buite Pretoria	38,000	45 000	40 000
- Waardevermindering	6,973	4 572	4 572
- Persoonlike ontwikkelingskursus	19,515	30 000	30 000
	4,393,357	4,792 406	4,887,116

(01) *Studente-administrasie*

Dié begrotingspos is ter ondersteuning van die ingeskrewe studente by die HTK. Hierdie ondersteuning is nie noodwendig vir studente wat aan Tukkie's studeer nie, maar is ook uitgebrei na studente wat tans by ander universiteite studeer.

Hierdie pos lewer ook sekretariële ondersteuningsdienste aan die hoof van die HTK en Kuratorium.

(02) *Teologiese kollege*

Dié begrotingspos maak voorsiening vir personeelkoste asook alle verwante administrasiekoste, soos drukwerk, skryfbehoeftes en toerusting.

Waar die huidige dosente binne die HTK nie oor die nodige spesialiskennis beskik nie, word van deeltydse dosente gebruik gemaak.

Deeltydse dosente word aangewend met inbegrip van deeltydse koste vir praktykvorming vir studente binne die HTK.

(03) *SGB*

Dr FJ Labuschagne is deur die Kommissie van die AKV aangewys as die hoof van die SGB. Die werksaamhede van die SGB is in die verslag van die SGB saamgevat en moet saamgelees word (sien bl 228).

(04) *SRT*

Prof WA Dreyer is as voorsitter van die SRT aangewys. Die werksaamhede en bekostiging van die Argief, Museum en Biblioteek ressorteer onder hierdie begrotingspos. Prof Dreyer ontvang tans geen vergoeding vir die dienste wat hy as voorsitter van die SRT verrig nie.

Die begrotingspos van die SRT verteenwoordig dus die totale koste vir die bestuur en administrasie van die Argief, Museum en Biblioteek.

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting van die HTK.

(c) Ondersteuning: MRCC

TABEL 4: Begroting vir die ondersteuning aan die MRCC

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
Studente ondersteuning	32,510		24 000
Ondersteuning administrasie	40,406	36 000	32 400
Subsidies MRCC	405,102	276 000	176 000
Totaal	478,018	312,000	232,400

Die besluit van die Kommissie van die AKV is dat dié begrotingspos volledig sal uitfaseer.

Skenkings aan die MRCC wat dit na goeddunke kan aanwend: Tans kry traktement van leraars en bydraes ten opsigte van die pensioenfonds voorkeur.

Die besluit is geneem dat die subsidie en ondersteuning aan die MRCC uit die begroting gaan uitfaseer.

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting: MRCC.

(d) Apostolaat: AIM

Die opleiding van MRCC-studente is verskuif na UP waar hul dieselfde onderrig as die studente van die NHKA ontvang. Hierdie afdeling is in 2016 gerasionaliseer.

AANBEVELING

Die vergadering neem kennis van die besparing.

(e) Strategiese groeibediening

Die 64ste AKV het 'n besluit geneem dat die befondsing van studentegemeentes oor 'n tydperk uitgefaseer word. Die Kommissie van die AKV het by hul buitengewone vergadering van 15 en 16 Oktober 2020 besluit dat die gemeentes wat studente bedien, voortaan aansoek kan doen uit die Strategiese Groeibedieningfonds vir die werksaamhede onderhewig aan die reëls vir strategiese bediening.

Tydens die 72ste AKV is besluit dat die fondse vir die strategiese groeibediening voortaan aangevul word met 'n bedrag van R400 000 vanuit die Fonds vir Sinodale Dienslewering, synde 'n gedeelte van die opbrengs op die belegging.

Die begroting vir die strategiese groeibediening is soos volg:

TABEL 5: Begroting vir strategiese groeibediening

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
Strategiese groeibediening	1,189,959	1 500 000	1 575 000

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting: Strategiese groeibediening.

(f) ADV

Die 72ste AKV het besluit dat die kantoor van die sekretaris van die ADV vanuit sinodale offergawes befonds word. Die begroting vir die werksaamhede van die sekretaris van die ADV is soos volg:

TABEL 6: Begroting vir die werksaamhede van die sekretaris van die ADV

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
ADV Sekretariaat	1,171,893	1 226 970	1 288 319

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting: ADV.

(g) Kommunikasie Afdeling (insluitende kerklike publikasies – SENTIK)

Die Raad van Finansies het die uitdaging aan die Afdeling Kommunikasie gegee dat die kerklike publikasies selfonderhoudend moet wees vanuit hulle direkte inkomstebronne (verkope van die publikasies).

Hierdie begrotingsitem moet saamgelees word met die besluit oor die voortbestaan van die kerklike publikasies by die Sinodale Dienssentrum.

Hierdie begrotingsitem het in die 2021/2022 finansiële jaar nie die doelwit bereik nie en het 'n tekort aan R314 752.00 getoon. Dit verteenwoordig 'n tekort van R5.46 per belydende lidmaat.

Die model waarvolgens die inkomste van *Die Hervormer* bereken is, is vir die afgelope vyf jare nie aangepas om gemeentes ter wille te wees.

Die grootste uitgawe van die Afdeling Kommunikasie is die bokoste wat hoofsaaklik uit salarisse uit bestaan. Hierdie afdeling is gerasionaliseer vanaf 5½ na 3½. poste oor die afgelope vyf jaar. Hiermee saam moet ook gelees word dat die *Konteks* in dié tydperk ook gerasionaliseer is.

Aangesien kommunikasie vir die Kerk baie belangrik is, bly daar 'n begroting vir die bokoste.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering bekragtig die aktiwiteit: Afdeling Kommunikasie.**
- 2. Vir die effektiewe funksionering van die Afdeling Kommunikasie word R5.00 per lidmaat by die sinodale offergawes gevoeg.**

(h) Kommissie van die AKV

Hierdie begrotingspos verteenwoordig alle koste van die Kommissie van die AKV asook alle rade en komitees wat deur die Kommissie getaak is om bepaalde opdragte af te handel. Dit sluit die volgende in:

TABEL 7: Begroting vir die Kommissie van die AKV

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
Reis-, verblyf- en vergaderingskoste	166,596	262 500	285 500
Reis-, verblyf- en vergaderingskoste – Raad van Finansies	54,686	40 500	41 625
Kuratorium	13,630	18 725	19 661
Pligeksemlare	13,405	72 080	72 080
Kernkomitees	76,866	232 150	231 835
Regskoste	49,589	31 800	30 000
Voorsiening AKV kostes	80,000	80 000	60 000
Skribaats	1,447,688	1 671 784	1 626 517
Voorsiening vir oninbare skulde	70,000	72 080	70 000
Totaal	1,972,460	2 481 618	2 437 218

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting: Kommissie van die AKV.

(i) Koste van sentralisering

Hierdie groep begrotingsposte word strategies gesentraliseer omdat dit te duur of onprakties vir individuele gemeentes sal wees om individueel die aktiwiteite te bekostig. Ekonomieë van skaal word dus aanvaar.

Die items wat hierna volg, word beskou word as die *koste van sentralisering*.

(j) Administrasie**TABEL 8:** Koste van administrasie

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
Bankkoste	137,424	164 000	169 500
IT Toerusting en lisensies	384,761	268 458	286 006
Kantoorhuur	186,540	190 622	200 322
Konsultasiekoste	8,250	22 500	22 500
Kursusse en kongresse	36,723	50 015	52 516
Ledegelde	3,576	20 085	24 817
Voertuigkoste insluitende waardevermindering op voertuie	381,319	561 710	541 041
Geboue en ander eiendomme	927,252	820 987	838 508
Ouditeursvergoeding	114,943	120 750	126 788
Personeelkoste	5,301,806	5 641 729	6 216 909
Telefoon en posgeld	146,361	153 288	168 288
Vervanging van meubels en toerusting	2,551	13 400	13 900
Publikasies	1,287	1 788	1 860
Versekering	118,221	127 134	133 491
Vergaderings	37,308	72 000	72 000
Waardevermindering	96,849	108 825	109 443
Verhaling van administrasiekoste	(334,754)	(351 565)	(364 715)
Totaal	7,550,417	7,985,726	8,613,174

Administrasie behels die uitvoering en bestuur van die aktiwiteite soos bepaal deur die AKV. Meeste van die koste is direk daaraan verwant, maar word ook gebruik om gemeentes te adviseer en behulpsaam te wees met onder andere finansiële-, belasting-, personeel- en logistiekebestuur. Anders gestel, sou die dienste nie sinodaal aangebied word nie, gemeentes noodgedwonge eksterne kundigheid sal moet aankoop.

Die onderskeie kostekomponente word hieronder kortliks toegelig:

(01) *Bankkoste*

Hierdie is 'n vastekoste wat die afgelope tydperk baie duur geword het.

Dit sluit in die koste van fasiliteite soos magneetbande en elektroniese bankgeriewe. Die lopende rekeninge van die Raad van Finansies en Kerkgeld vir Kerkwerk daggeldrekeninge en vier magneetbande per maand is hier ter sprake.

(02) *Inligtingstegnologie: Toerusting en lisensies*

Dit sluit in sporadiese opgradering van rekenaartoerusting asook jaarlikse lisensiegelde vir antivirus en rekeningkundige programmatuur. Om die Kerk te beskerm teen kubermisdaad en in pas te bly met die nuutste weergawes van programmatuur asook die beskerming van inligting, is dié diens noodsaaklik vir die Sinodale Dienssentrum.

Dit sluit ook in die Kerk se Internet en Intranet as wolkgebaseerde dienste en die beskikbaarstelling van voorkeurtariewe vir e-pos-adresse en Microsoft Office-programmatuur en funksies onder die NHK-domein.

Die daarstel van bykomende dienste aan gemeentes, naamlik 'n xtranet wat die veilige bewaring van gemeentelike inligting op een sentrale plek fasiliteer. Die voordeel van 'n xtranet is soos volg:

- * Elke gemeente het toegang tot sy eie inligting en die inligting word beskerm deur self-gegenereerde wagwoorde.
- * Die risiko dat gemeente-inligting wegraak as die gemeente se rekenaar gesteel of onklaar raak, word ook gemitigeer.

(03) *Kantoorhuur*

'n Interne verhalings wat weer as inkomste by geboue en eiendom getoon word.

(04) *Konsultasiekoste, kursus- en ledegelde*

Hierdie drie komponente dra by dat die advies en ondersteuning wat sinodaal aan gemeentes gebied word, relevant bly.

(05) *Motorkoste*

Hierby verteenwoordig die koste verbonde aan die klein voertuigvloot van die Sinodale Dienssentrum. Dit stel personeel in staat om hul opdrag uit te voer en bied ook vervoer aan besoekers aan die Sinodale Dienssentrum tydens vergaderings.

(06) *Vervanging van meubels en toerusting*

Herstel en vervanging van meubels en algemene kantoortoerusting.

(07) *Ouditeursvergoeding*

Die Kerk het kerkordelik bepaal dat die finansiële funksionering van die Raad van Finansies jaarliks ekstern geouditeer moet word. Gegewe die omvang van die bedrywighede, is die uitgawe die laaste drie jaar met die ouditeure onderhandel. Die kostes het beduidend afgeneem sonder dat enige kwaliteit ingeboet is.

(08) *Personeelkoste*

Voorsiening word gemaak vir die volgende:

- * Uitvoerende hoof:
 - ** Bedryfshoof
 - ** Persoonlike assistent en kantoorbestuurder.
- * Finansies:
 - ** Hoof rekenmeester
 - ** Rekenmeester: Grootboeke en beleggings
 - ** Assistent rekenmeester
 - ** Debiteure administrasie
 - ** Debiteure invordering
 - ** Krediteure en Kerkgeld vir Kerkwerk-administrasie
 - ** Datavaslegging.

- * Mannekrag en eiendomsbestuur
 - ** Bestuurder eiendomme en skakelbordbeampte
 - ** Konsultant om medies- en pensioennavrae te hanteer
 - ** Salarisadministrasie vir die hele Sinodale Dienssentrum, insluitend organe van bystand
 - ** Digitalisering en liassering van korrespondensie
 - ** Skoonmaker (1).
- * Inligtingstegnologie, elektroniese media en reproduksie:
 - ** IT-bestuurder
 - ** IT-assistent
 - ** Reproduksiepersoneel (1).

Ondersteuning aan organe van bystand (Kindersorg, Bejaardesorg, Rata, ADV, gemeentes en die NHSV-Hoofbestuur) is ingesluit, en word deur bogenoemde personeel gelewer.

Bogenoemde uiteensetting van personeel veronderstel afgebakende werkvelde wat in praktyk glad nie so realiseer nie. Gegewe dat daar geen surpluskapasiteit vir enige personeellid bestaan nie, volg dit noodwendig dat ten tye van siekte of verlof, die ander personeel moet instaan sonder bykomende vergoeding. Hierdie toedrag van sake verklaar waarom die akkumulering van verlof 'n uitdaging en risiko in die Sinodale Dienssentrum is.

(09) *Telefoon en posgeld*

- * Posgeld – Koerierkoste.
- * Telefoon.
- * Publikasies – om tred te hou met verwikkelinge in die finansiële-, tegniese- en mannekragdissiplines.
- * Versekering – geboue en toerusting.
- * Vergaderings – Virtuele kommunikasiekanale.

(10) *Verhaling van administrasiekoste*

Waar moontlik word koste vir interne dienste gelewer, verhaal om sodoende die koste onder die korrekte bedryf te toon. Dit sluit in algemene administrasie aan organe van bystand asook Internet intekengelde en reproduksie vir liggame buite die sinodale sfeer.

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting ten opsigte van die koste van sentralisering.

(k) Eiendom en geboue

Die volgende eiendomme word tans gehuur:

- * Gemeente Derdepoort – Sinodale Dienssentrum.
- * Gemeente Philadelphia – Raadsaal.

- * Erfenisstigting by die Voortrekkermonument – Argief.
- * Gemeente Wonderboompoort – Museum en Biblioteek.

TABEL 9: Begroting vir eiendomme en geboue

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
Inkomste			
Huur – Kantore en parkering	603,246	647,610	686,528
	603,246	647,610	686,528
Uitgawes			
Huur betaal	665,885	644,970	683,953
Munisipale koste	133,073	144,000	144,000
Onderhoud	107,609	51,485	55,565
Skoonmaakmiddels	16,370	10,000	10,000
Personeel	589,190	587,843	579,704
Totale uitgawe	1,512,127	1,438,298	1,473,222
Netto tekort	(908,881)	(790,688)	(786,695)

Die koste verbonde aan die bedryf van die geboue word verminder by wyse van die verhaling van koste van toepaslike begrotingsentrums (intern). Die impak van die munisipale koste is dieselfde gehou as die vorige jaar aangesien die meerderheid van personeel twee dae per week by die kantoor byeen kom.

Alhoewel die Sinodale Dienssentrum huurders by gemeentes is, is daar steeds instandhouding waarvoor die Sinodale Dienssentrum verantwoordelik is.

Personeelkoste hier ter sprake is die volgende:

- * Bestuurder eiendomme en skakelbordbeampte assistent.
- * Sekuriteit en skoonmakers.

AANBEVELING

Die vergadering bekragtig die aktiwiteit en begroting: Eiendomme en geboue.

(I) Opsommende begroting

Die opsomming van al die begrotingsentrums is hiernaas uiteengesit:

TABEL 10: Opsomming van al die begrotingsentrums

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
Sinodale Dienslewering	7,383,212	7,985,726	8,613,172
Sinodale Dienslewering	6,107,555	6,896,281	7,488,658
IT-dienste	348,405	268,458	286,006
Geboue en eiendomme	927,252	820,987	838,508
Strategiese groei-bediening	1,635,000	1,500,000	1,575,000
MRCC	478,018	312,000	232,400
HTK	4,393,357	4,792,407	4,887,116
UP	1,337,512	1,378,381	1,356,785

	Werklik 2021/22	Begroting 2022/23	Begroting 2023/24
Kommissie van die AKV	1,972,460	2,481,618	2,437,218
Sekretariaat van die ADV	1,171,893	1,226,970	1,288,319
Mediese kontraktuele verpligting teenoor UP	458,238	474,933	517,677
Emeriti aanvulling	200,000	200 000	200 000
Totale koste	R 19,029,690	R 20 352 035	R 21 107 687
Waarde toename teenoor vorige begroting		R 861 326	R 755 652
% Koste verhoging		4.42%	3.71%
<i>Begrote lidmate</i>	59,000	57 700	56 000
Koster per lidmaat		R 353	R 377
<i>Absolute waarde toename</i>		R 23	R 24
% Verhoging per lidmaat		6.97%	6.80%
<i>Effek van lidmaat vermindering op koste/lidmaat</i>		11.39%	10.51%

Gegewe die huidige strategie om lidmaatgetal as basis vir die bekostiging van hierdie aktiwiteite te gebruik, beteken dit dat, met 'n beraamde lidmaatverlies van 1 700 (dus 56 000 lidmate), 'n sinodale heffing van ongeveer **R377.00** per belydende lidmaat met ingang van 1 Maart 2023 geld. Teenoor die 2022/2023 bedrag van **R353.00** per belydende lidmaat, beteken dit 'n verhoging van **6.80%** per lidmaat op voorwaarde dat die aktiwiteite nie tydens die AKV uitgebrei word nie.

AANBEVELING

Die vergadering keur die begroting goed met aanpassings waar die inflasiekoers ten aanvang van die finansiële jaar anders as 5% beloop.

4.4.1.5 Sinodale offergawes ten opsigte van gesentraliseerde werksaamhede van die Kerk

(i) Inleiding

Broeder en suster, u word versoek om hierdie saak te verstaan uit die veronderstelling dat die model van kerkwees van die NHKA 'n pastoraal-sinodale model is. Dit beteken dat die Kerk uit meer as net 'n individuele gemeente bestaan en dat gemeentes mekaar onderling bystaan.

Daar is vele voorbeelde van die gedeelde belange, onder andere: Diakonaat, kommunikasie, teologiese opleiding, administrasie, Argief, Museum, bejaardeversorging, maatskaplike dienste, ensomeer.

(ii) Kollektiewe verantwoordelikheid

Elke lidmaat het die opdrag om die Woord uit te leef en uit te dra. Dit behels 'n sosiale konteks van gemeenskaplike geloofservaring en -ondersteuning.

Sinodale of gesentraliseerde werksaamhede het twee doelwitte:

- * Om 'n effektiewe diens aan gemeentes te lewer. Dit kom neer op kollektiewe bedinging en samewerking ter wille van beter funksionering aangesien nie alle gemeentes in staat is om die wye spektrum tot volledige uitvoer te bring nie.
- * Hierdie diens moet doelmatig, relevant en bekostigbaar wees.

Die volgende is belangrik om van kennis te neem:

- * *Sinodale werksaamhede* maak dit moontlik om binding tussen al die gemeentes van ons Kerk te bewerkstellig. Dit verseker ook dat ons op hoë vlak gekoördineerd met ander kerke kontak kan maak.
- * Deur middel van *sentrale bedinging* en ooreenkomste met UP kon ons vir baie jare 'n eie teologiese opleiding aan ons eie fakulteit geniet.
- * *Sentrale bedinging* in terme van 'n ondersteuningsprogram het etlike gemeentes weer op die pad na *herstel* geplaas, en die kansel en verkondiging van die Woord is daardeur beskerm.
- * Ander dienste sluit sake in soos die administrasie van die Pensioenfonds wat nie op 'n ander wyse op gemeentevlak gedoen kon word nie, tensy dit ten volle gestop word en die predikante self hulle eie aftreevoorsiening ten volle opneem asook behoefte aan risikoversekering.
- * Ons dink nie gemeentesentries nie, maar in belang van die Kerk as liggaam van Christus, en dit het bygedra dat 'n hele aantal gemeentes rampe oorkom het.
- * Dan is ook belangrike sake soos kinderversorging, bejaardeversorging, maatskaplike dienste, ensomeer, wat nie in isolasie bedryf kan word nie.

(iii) ***Die begroting ten opsigte van sinodale aktiwiteite***

Die 73ste AKV gaan die begroting deurwerk en besluit wat sinodaal gedoen moet word, en wat gelaat moet word.

As ons dié besluit geneem het, volg dit dat elkeen deel het aan die besluit en onderneem u om die aktiwiteite waartoe u ingestem het, te bekostig.

Dit is elke lidmaat en gemeente se verantwoordelikheid om dus by te dra, want dit is immers deel van die kerkweesmodel waarop ons ooreenkom tydens die AKV's.

(iv) ***Regverdige basis van deelname (befondsing)***

Daar is verskeie modelle waarvolgens die begroting deur gemeentes gefinansier kan word, naamlik

- * per belydende lidmaat.
- * persentasie van inkomste van elke gemeente, byvoorbeeld X% van
 - ** offergawes
 - ** fondsinsamelings

- ** deurkollekte
- ** spesiale skenkings
- ** handelsaktiwiteite, ensomeer.

- * Dra-vermoë van gemeentes.
- * Vrywillige bydraes van gemeentes.
- * Kombinasies van bogenoemde wat erediensbywoning, sosio-ekonomiese omstandighede van gemeentes, en so meer, verdiskonteer.

Elkeen van bogenoemde modelle (om 'n regverdigte **basis van deelname** te bepaal) is al aan die AKV voorgehou. Omdat elkeen van hierdie modelle 'n stel aannames bevat wat nie tot 'n waargenome, regverdiger basis gelei het nie, het die onderskeie AKV's oor jare besluit om die model van 'n bedrag per belydende lidmaat, wat gemiddeld sowat 13 tot 15% van totale inkomste van gemeentes verteenwoordig, te behou. Dit op sigself blyk nie die groot probleem te wees nie, **maar**, wat telkens die *per capita* bydrae onder bespreking bring, is onder andere die volgende:

(01) *'n Vasgestelde, "begrote koste van sentralisasie"*

Vir die jaar 2021/2022 het hierdie bedrag R22,143,564 beloop. Dit is gegewe in sover die 72ste AKV elke drie jaar die gesentraliseerde aktiwiteite bekragtig en onderneem om te befonds. Dus maak die basis van verdeling min verskil – dit moet gein word om die aktiwiteite te bekostig.

Gesien in die lig dat die huidige benadering daartoe lei dat elke lidmaat presies dieselfde daarvoor behoort by te dra (heffing per belydende lidmaat per jaar), is daar min onbillikheid aan te voer.

Sodra 'n ander basis ingespan word (inkomste, uitgawes, ekonomiese stand ensovoorts) *kan* daar nie meer sprake van gelyke koste *per lidmaat* wees nie.

(02) *Heffings per belydende lidmaat teenoor heffings per gemeente*

Gemeentes voer dikwels aan dat heffings *per lidmaat* onbillik is. Hulle beskou dit as 'n las en druk dan die koste as 'n verhouding van byvoorbeeld inkomste of uitgawes van die gemeente uit (byvoorbeeld 13% van inkomste).

Sinodale offergawes per lidmaat en koste van gemeentewees per lidmaat is twee konsepte wat nie verwar moet word nie.

Die aanvoeling om inkomste, uitgawes of dergelike basis te gebruik, het waarskynlik ten doel om billikheid tussen gemeentes te bewerkstellig. Maar, wanneer koste (of inkomste) van 'n gemeente ingespan word om die gewig van heffings te bepaal, is daar terselfdertyd nie meer sprake van 'n gelyke bedrag per lidmaat nie. Dit is óf die een óf die ander.

Dan moet die kompleksiteit van ander modelle om te implementeer en te bestuur ook oorweeg word. Die bydrae per lidmaat is tans waarskynlik die eenvoudigste model, alhoewel dit geskoei is op 'n baie tradisionele siening van kerkwees en lidmaatskap.

(03) *Die bedrag per lidmaat het veelvoudige leemtes*

- * Alle lidmate/gemeentes beskik nie oor dieselfde ekonomiese vermoë nie.

- * Lidmate word ouer, tree af met stagnerende inkomste.
- * Daar is 'n al hoe kleiner wordende aantal jongmense wat formeel lidmate van enige Kerk word. Hulle *kerk* dalk by 'n gemeente, fisies of aanlyn, maar word nooit formeel lidmate nie, en word dus nie deel van die statistiek nie.
- * Alternatiewe bedieningsmetodes is wonderlik en het ongetwyfeld groot trefkrag, maar die deelnemers daaraan is selde formeel lidmate, alhoewel hulle baie keer ruim bydraes tot 'n gemeente se koffers maak.
- * Streek of geografiese ligging en sosio-ekonomiese omstandighede word nie in ag geneem nie.
- * Kerkrade raak kreatief om lidmaatgetalle te manipuleer deur byvoorbeeld nie-bydraende of nie-deelnemende lidmate uit lidmaatstatistiek te verwyder. Dit skep ongelukkig terselfdertyd afstand tussen die gemeente en hierdie lidmate, en die voortgesette inskakeling by gemeentes word 'n onaangename hindernis.

Hierdie argumente teen die huidige model vir sinodale offergawes (per belydende lidmaat) word dan terselfdertyd die sterkste argumente vir die opdrag *dra mekaar se laste*.

(v) **Samevatting**

Soos hierbo bespreek is daar verskeie faktore wat dit bykans onmoontlik maak om billikheid van deelname (verhaling van gesentraliseerde koste) in terme van gemeentes te verseker, byvoorbeeld

- * In sommige ringe is daar gemeentes in *ekonomiese- en subekonomiese* areas.
- * In gemeentes is daar vermoënde en minder vermoënde lidmate, selfs heelparty armlastiges.
- * Deur die model te wysig, sal daar gemeentes wees wat finansiële bevoordeel of benadeel word, gemeent teen die huidige model.
- * Ongeag die model, sal ondergenoemde aspekte die basis van deelname altyd beïnvloed:
 - ** Offervaardigheid van lidmate.
 - ** Finansiële dissipline in gemeentes.
 - ** Betrokkenheid van lidmate.
 - ** Gemotiveerde leierskapstrukture in die gemeente.
 - ** Samewerking oor gemeente- en ringsgrense heen.
 - ** Die omvang van aktiwiteite wat die AKV besluit om te sentraliseer.
 - ** Makro-ekonomiese stand van die land in geografiese gebiede om die ekonomieë van skaal te bewerkstellig. Dit kan beteken dat sommige gemeentes en ringe moet konsolideer.

(vi) **Gevolgtrekking**

Tot op hede kon geen alternatiewe model bogenoemde veranderlikes sinvol in 'n enkele model verdiskonteer nie. Vandaar dat die billikheid van deelname, oor Kerkvergaderings heen, 'n berekening *per capita* gehandhaaf het.

Terugskouend oor bogenoemde faktore, is *sukksesvolle* gemeentes juis *daardie* wat balans tussen die sake gevind het. Meer nog, finansiële oorwegings is nie op die prioriteitslys wanneer sodanige gemeentes oor kerkwees besin nie.

Tot tyd en wyl die Kerk op 'n ander wyse besluit, is die bydrae per belydende lidmate die eenvoudigste en regverdigste model. Waar gemeentes finansiële uitdagings ervaar, is daar meganismes om hulle by te staan deur byvoorbeeld 'n subsidie uit die Gemeentelike Ondersteuningsfonds.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering neem kennis van die hindernisse in die weg om 'n alternatiewe *regverdige basis van deelname* vir die befondsing van gesentraliseerde aktiwiteite tussen gemeentes te bereik.**
- 2. Die basis van deelname per lidmaat word gehandhaaf.**

4.4.1.6 Sinodale eiendomme

(i) *Gemeente Derdepoort (sinodale kantoor)*

Met die verkoop van die Dirk van der Hoffgebou in 2018, het die Kommissie van die AKV besluit om nie weer in vaste eiendomme te belê nie. Dit het daartoe aanleiding gegee dat 'n vaste koste na 'n veranderlike koste verander is om die begroting meer veerkragtig te maak.

Die soektog om geskikte eiendom vir die Sinodale Dienssentrum soos by die Dirk van der Hoffgebou te bekom, het nie gerealiseer nie. Die Sinodale Dienssentrum is gedesentraliseer, hoofsaaklik tussen Gemeente Derdepoort en die Erfenisstigting by die Voortrekkermonument.

Hierdie veranderlike koste het daartoe bygedra dat daar met die Erfenisstigting weer onderhandel kon word oor die huur van kantore tydens die grendeltydperk as gevolg van COVID-19. In dié tydperk is bepaal dat die kantore van die Kommissie van die AKV en die Afdeling Kommunikasie nie meer noodsaaklik is nie, aangesien die personeel effektief tuis werk.

Met die desentralisering van die Sinodale Dienssentrum is die volgende afdelings by Gemeente Derdepoort geplaas:

- * Afdeling Finansies.
- * Afdeling Interne Oudit.
- * Die Boekwinkel.
- * IT.
- * Die Bestuurder, DPS-huise.

(ii) *Erfenisstigting*

Soos reeds aangedui is kantoorspasie in 2021 weer met die bestuur van die Erfenisstigting onderhandel waar kantoorspasie aan hulle terugbesorg is voordat die huurkontrak tot einde geloop het. Dit het 'n besparing van ± R10 000 per maand in die 2022/23 en daaropvolgende begrotingsjare tot gevolg.

Met die desentralisering van die Sinodale Dienssentrum is die Argief by die Erfenisstigting gevestig. Tans is daar 'n baie goeie werkooreenkoms tussen die Argief en die Erfenisstigting.

(iii) ***Gemeente Wonderboompoort***

Die spasio van die Biblioteek (soortgelyk aan die Dirk van der Hoffgebou) kon nie by die Erfenisstigting gevestig word nie. Daar is met Gemeente Wonderboompoort onderhandel om die vertrek bokant die konsistorie aan te wend vir die Biblioteek. In die tussentyd het Gemeente Midstream ook 'n lokaal beskikbaar gestel (gratis) om 'n deel van die Biblioteek te huisves.

Met die verkoop van Gemeente Pretoria se kerkgebou aan die Reserwebank, moes daar 'n nuwe tuiste gesoek word vir die Museum. Aangesien die ou kerkgebou van Wonderboompoort onbenut was, is daar met die kerkraad onderhandel en is die Museum daarheen verskuif. Gemeentes word aangemoedig om die erfenis van die NHKA by die Museum te gaan besigtig.

(iv) ***Gemeente Philadelphia***

Met die desentralisering van die dienste wat by die Dirk van der Hoff gevestig was, is daar met Gemeente Philadelphia onderhandel om die Raadsaal (die ou Bloukamer) daar te vestig.

Die lokaal wat die gemeente aangebou het, word tans gehuur as Raadsaal. Die lokaal is ingerig om ook aanlynvergaderings te kan hanteer. Dit het dit moontlik gemaak dat die Kommissie van die AKV die legitimasie van prop JD Steinmann tydens die grendeltydperk via elektroniese verbinding in Gemeente Windhoek kon fasiliteer.

(v) ***Plaas Klipdrift: Hammanskraal***

Die opleiding van predikante van die MRCC en ander kerke wat voorheen te Hammanskraal opgelei is, is intussen na UP verskuif. Dit het onder andere geskied op versoek van die MRCC en studente wat bepaalde motiverings voorgehou het.

Ten opsigte van die plaas Klipdrift, is daar enkele sake wat van belang is. naamlik:

(01) ***Dinokeng Big Five wildtuin***

Die plaas Klipdrift is sedert April 2010 deel van die Dinokeng wildtuin. Alles binne heinings is as deel van die eerste fase van sowat 15 000 ha verwyder. Die groot vyf is binne die wildtuin gevestig.

(02) ***Butterfly for Change***

Hierdie organisasie het die plaas gekoop. Hierdie organisasie, onder die leiding van Lize Oosthuizen, se primêre doel is om 'n plek van veiligheid wat na vigs babas omsien, te bestuur. Die organisasie het deurlopende verbeterings, befonds uit skenkings vanuit die buiteland, aan die eiendomme aangebring en een van die lokale omskep vir hulle doelstellings.

Die eiendom is aan die organisasie verkoop op 'n bruikhuurbasis oor 'n tydperk van vyf jaar. Die eiendom word getranspoteer sodra die laaste paalement betaal is.

AANBEVELING**Vir kennisname.****4.4.1.7 Gemeentelike aangeleenthede****(i) Inleiding**

Met die aanvaarding van die Nakomingsbeleid tydens die 71ste AKV, het die NHKA haar tot die King IV-verslag verbind. Die afgelope termyn is gevind dat nakoming 'n al hoe belangriker rol in die Kerk inneem. Die King IV-verslag is gerig op die etiese selfregulerende benadering, eerder as 'n eksterne regulerende benadering tot korporatiewe beheer, en gemeentes kan baat vind by die bestudering van die verslag.

Die kernwaardes wat hiervoor uitgespel word, vorm die fondasie waarop korporatiewe beheer gebou is. Die waardes hiervoor is: *Verantwoordelikheid, aanspreeklikheid, billikheid en deursigtigheid*. Die verantwoordelikheid van leierskap in organisasies is om hierdie waardes te beliggaam, te omhels en as hul verpligting te aanvaar. Daar moet tussen bestuur en die ander belanghebbers 'n etiese verhouding ontstaan, wat gebaseer is op wedersydse verantwoordelikheid vir die ekonomiese, sosiale en ekologiese impak van die organisasie (Kerk).

Die geloofsgemeenskap kan ook 'n rol speel om leiers, besigheids- en bestuurslui te help oplei om die King IV-verslag nie net as 'n besigheidsdokument te lees nie, maar ook as 'n dokument wat ruimte bied vir gelowiges om 'n verskil te maak. Ons kan die vraag vra of hierdie dokument nie juis 'n goeie raamwerk bied waarin besigheid en kerk hande kan vat nie – 'n raamwerk wat 'n geweldige tekortkoming in ons samelewing kan aanspreek.

'n Laaste rede is die vanselfsprekende, naamlik dat gemeentes 'n verantwoordelikheid het om eties om te gaan met sy eie bronne, om vertroue by lidmate en in gemeenskap te vestig.

(ii) Interne Oudit – Kontrolefunksie

Die Afdeling Interne Oudit is hoofsaaklik bekend vir die ouditfunksie, naamlik die toets ten opsigte van nakoming en kontrole van prosedure wat in die Kerk tot uitvoer gebring word. Wat minder bekend is, is dat die afdeling ook 'n beduidende rol speel in byvoorbeeld

- * gemeentelike boekhouding.
- * opleiding aan 'n breë front.
- * belastingsake en ondersteuning.
- * ondersoek.

Deur middel van sentralisasie kon die Kerk daarin slaag om 'n afdeling daar te stel om haar te dien in al hierdie afdelings.

(iii) Saamgestelde gemeentelike finansiële state**(01) Inleidend**

Die opstel van saamgestelde finansiële state van gemeentes oor die afgelope drie

finansiële jare (2018/2019 tot 2020/21) is moontlik gemaak vanuit die databasis by die Afdeling Interne Oudit.

Die samestelling van die finansiële state was moontlik gemaak vir gemeentes wat hulle boeke jaarliks by die Afdeling Interne Oudit ingedien het vir oudit, asook gemeentes wat hul finansiële state na afloop van hulle plaaslike oudit ook aan die Afdeling Interne Oudit voorlê.

Dit dien vermeld te word dat die Afdeling Interne Oudit, ten spyte van die grendeltydperk, daarin kon slaag om die oudits van gemeentes binne 21 dae af te handel en aan gemeentes terug te besorg. Die Afdeling Interne Oudit word hiermee geluk gewens.

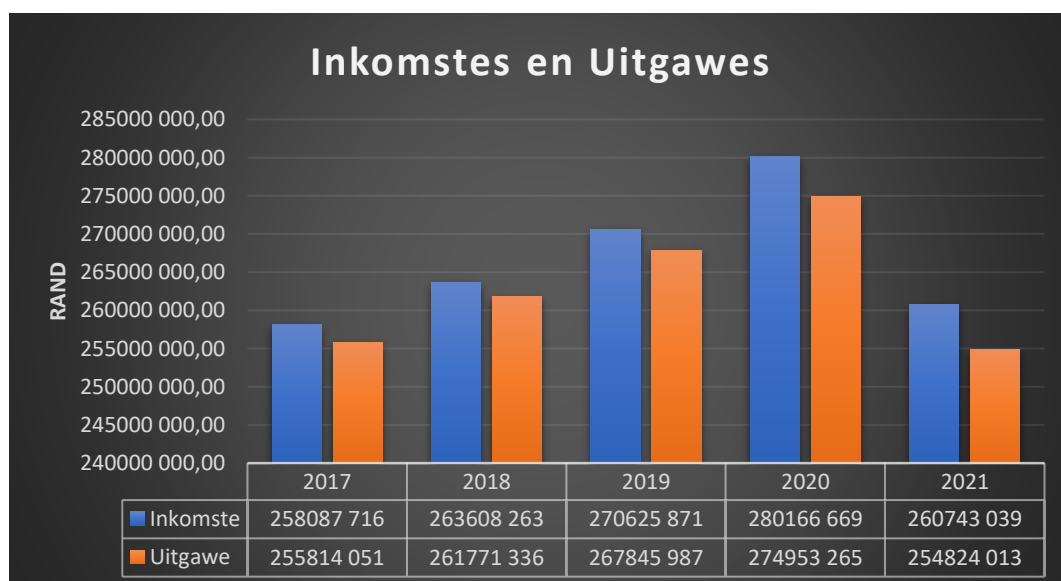
Ongelukkig moes die staat aangepas word aangesien nie al die gemeentes hulle boeke vir die 2019/2020 (11 gemeentes) en 2020/2021 (35 gemeentes) finansiële jaar ingedien het nie.

Die state is aangepas op grond van die veronderstelling dat die tendens van die vorige jaar herhaal word in die daaropvolgende jaar.

Dit is ook belangrik om kennis te neem van die feit dat die opstel van finansiële state die verantwoordelikheid van die gemeentes is. Ofskoon hierdie funksie uitgekонтakteer mag word aan 'n ouditeur, interne ouditeur of rekenmeester, bly dit die verantwoordelikheid van die kerkraad.

(02) *Saamgestelde staat van omvattende inkomste*

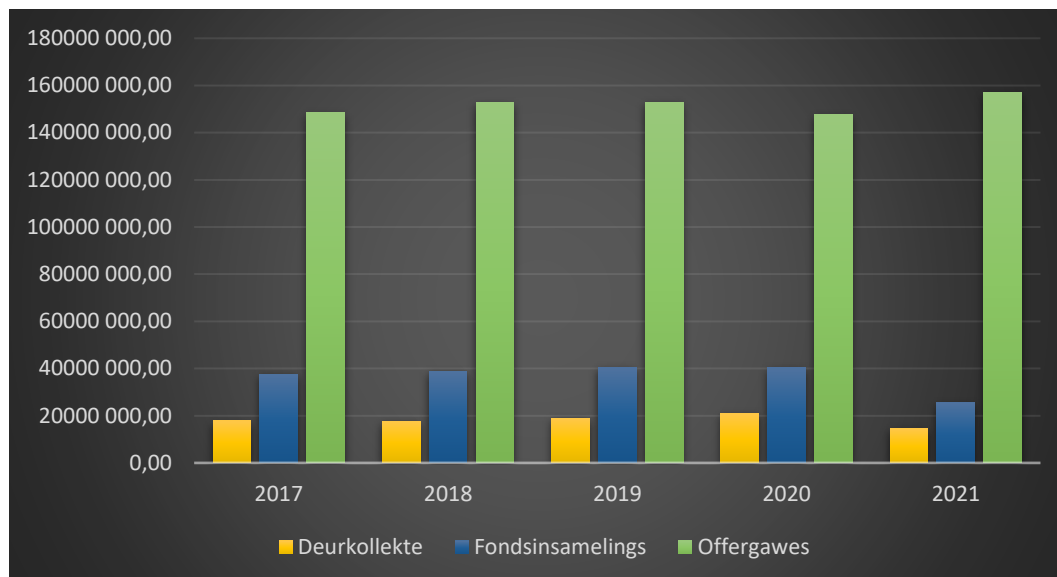
Vanuit die ondergenoemde grafiek word waargeneem wat die impak van COVID-19 in die 2020/2021 finansiële jaar op die inkomste- en uitgawebronne van gemeentes was. Die ondergenoemde grafiek toon dat die inkomstetendens vanaf 2017 tot 2020 jaarliks met ongeveer R7 miljoen toegeneem het. In 2021 het die inkomste met ± R 19,5 miljoen gedaal. Dit is die impak wat die grendeltydperke van COVID-19 op gemeentes se inkomstebronne gehad het.

GRAFIEK 6: Saamgestelde inkomste en uitgawes

Wanneer daar in detail op die staat van omvattende inkomste vir die 2020/2021 finansiële jaar gefokus word, is dit veral die afname in fondsinsamelingsprojekte

(R14,8 miljoen) en deurkollekte (R6,3 miljoen) wat bygedra het tot die afname in inkomstes van ±R19.5 miljoen. Hierteenoor het die offervaardigheid van lidmate in dieselfde tydperk met ± R9.1 miljoen toegeneem.

GRAFIEK 7: Inkomstesamestelling

Volgens GRAFIEK 6 het die uitgawes dienooreenkomstig die inkomste ook afgeneem. Volgens die detail het alle lynitems 'n afname in uitgawe teenoor die vorige jaar getoon. Die lynitems waar die grootste besparing bewerkstellig is, was ten opsigte van instandhouding (R8.4 miljoen), standplaaskoste (R2.6 miljoen), salarisse en lone aan amptenare (R2 miljoen) en laastens besoekende predikante (R1 miljoen).

* Staat van omvattende inkomste in perspektief

Die ondergenoemde tabel is enkele inkomste- en uitgawe-verhoudings geanaliseer:

TABEL 11: Inkomstestaat verhoudings

Verhoudings	2017	2018	2019	2020	2021
(a) Offergawes tot standplaaskoste	1.26	1.29	1.27	1.23	1.34
(b) Offergawes tot totale inkomste	0.57	0.58	0.56	0.53	0.60
(c) Fondsinsameling tot totale inkomste	0.15	0.15	0.15	0.14	0.10

Die verhoudings dui op die volgende:

(03) *Offergawes en standplaaskoste*

Hierdie verhouding toon aan of gemeentes hul standplaaskoste vanuit offergawes kan bekostig. In die TABEL 11 blyk dit dat predikante se werkruimtes/standplaaskoste vanuit offergawes in die vermelde tydperk bekostig kon word. Dit dui op die volhoubaarheid ten opsigte van **VIERING** binne gemeentes. Wat opmerklik is, is dat die verhouding in 2021 (wat gekenmerk is deur COVID-19 grendelregulasies) met 8.21% op jaar op jaar grondslag verhoog het. Dit dui daarop dat predikante ten volle uit offergawes vergoed kon word, en dat offergawes ook gemeentewees beduidend bekostig.

(04) *Offergawes tot inkomste*

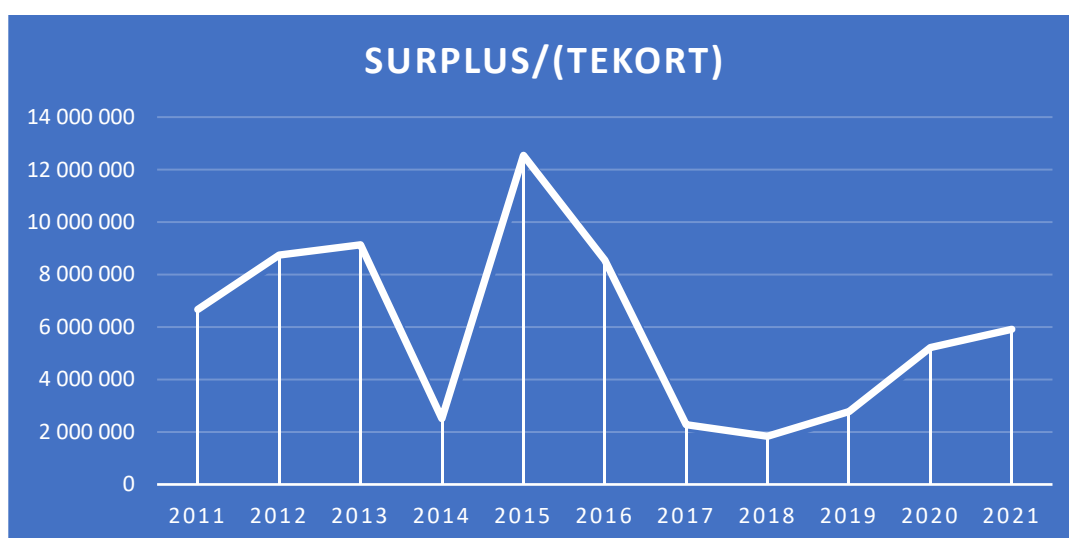
Die gemiddelde verhouding van offergawes tot totale inkomste in die bogenoemde tydperk was 0.57. In die tydperk 2002 tot 2008 (69ste AKV-verslag) was die gemiddelde verhouding 0.66 van totale inkomste. Alhoewel dit in die bogenoemde tabel blyk asof die verhouding van die offergawes tot totale inkomste verbeter het, het dit teenoor die tydperk 2002 tot 2008 met 13.64% verswak.

(05) *Fondsinsameling*

Fondsinsameling lewer 'n bydrae van ongeveer 15% tot totale inkomste. Die absolute waarde daarvan is ongeveer R25.6m in 2021 wat die kritiese aard van hierdie inkomste bevestig.

(06) *Inkomstestaat*

Die inkomstestaat toon as netto resultaat, (verskil tussen inkomste en uitgawes) die volgende tendens:

GRAFIEK 8: Finansiële surplus/(tekort)

Die grafiek toon hoe die inkomste die totale uitgawes in die verskillende periodes uitpresteer het.

Die 2020/2021 finansiële jaar word uitgesonder met in agneming van die uitdagings wat gemeentes in die grenseldertydperk van COVID-19 moes oorbrug. Wat die 2020/2021 finansiële jaar merkwaardig maak, is dat GRAFIEK 8 aantoon dat gemeentes in 2021 die grootste gekonsolideerde surplus die afgelope vyf jaar bewerkstellig het.

Die grafiek is tekenend van harde werk en genade van die Heer van die Kerk. Die probleem lê egter in die skewe verdeling, naamlik dat daar wel gemeentes is met groot tekorte, terwyl ander weer met groot oorskotte geseën is.

Die beginsel van deel in mekaar se laste kan dus, sonder enige twyfel, verseker dat geen gemeente 'n tekort behoort te trotseer nie. Ons moet 'n meganisme vind om mekaar te ondersteun.

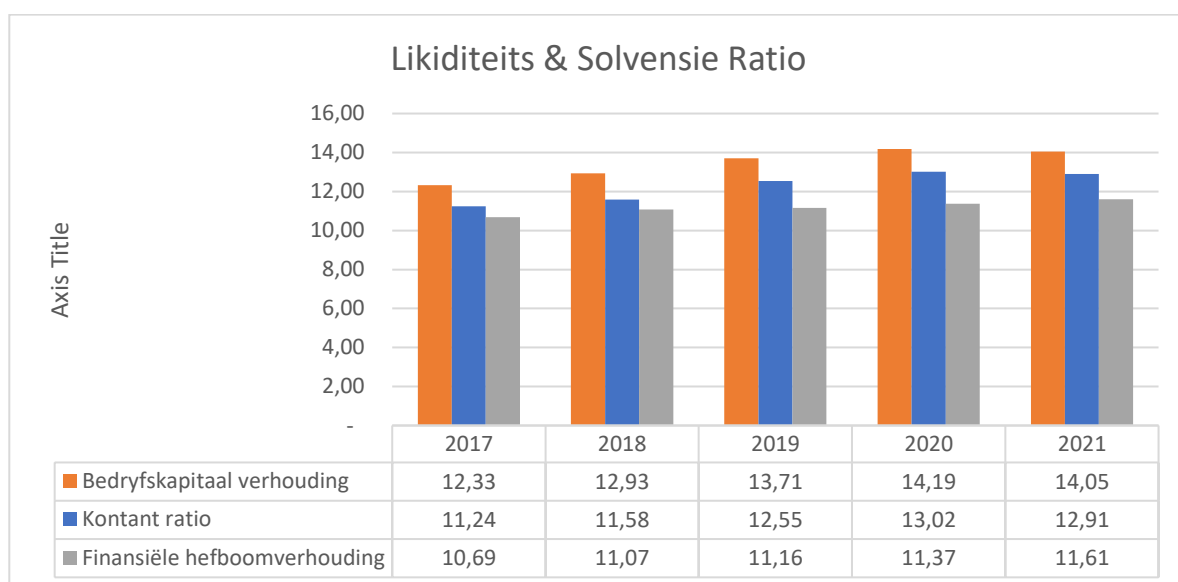
(07) *Saamgestelde staat van die finansiële posisie*

Die saamgestelde staat van die finansiële posisie van gemeentes toon 'n groei in bates van ± R77,2m oor 'n vyf jaar periode of 'n gemiddeld van R15,4m per jaar. Sonder om in detail te verval, kan die belangrikste elemente van die balansstaat in die ondergenoemde tabel saamgevat word:

TABEL 12: Belangrikste elemente van die balansstaat

	2017 R.m	2021 R.m	Verhoging 2017-2021 R.m	% Verhoging	Gemiddeld % per jaar
Kontant en beleggings	170,6	224,4	53,8	31.53%	6.31%
Vaste bates	351,1	369,1	18,1	5.15%	1.03%
Langtermyn verpligtinge	36,7	38,2	1,5	4.11%	0.82%
Bedryfslaste	15,1	17,4	2,2	14.52%	2.90%

Menige organisasie droom oor sulke resultate! Elkeen van die waardes toon gesonde groei (beide in bates en laste). Dit plaas 'n groot verantwoordelikheid op die Kerk om dit te benut tot voordeel van kerkwees op aarde. 'n Basiese tendens ontleding lewer die volgende:

GRAFIEK 9: Likiditeit en solvensie ratio

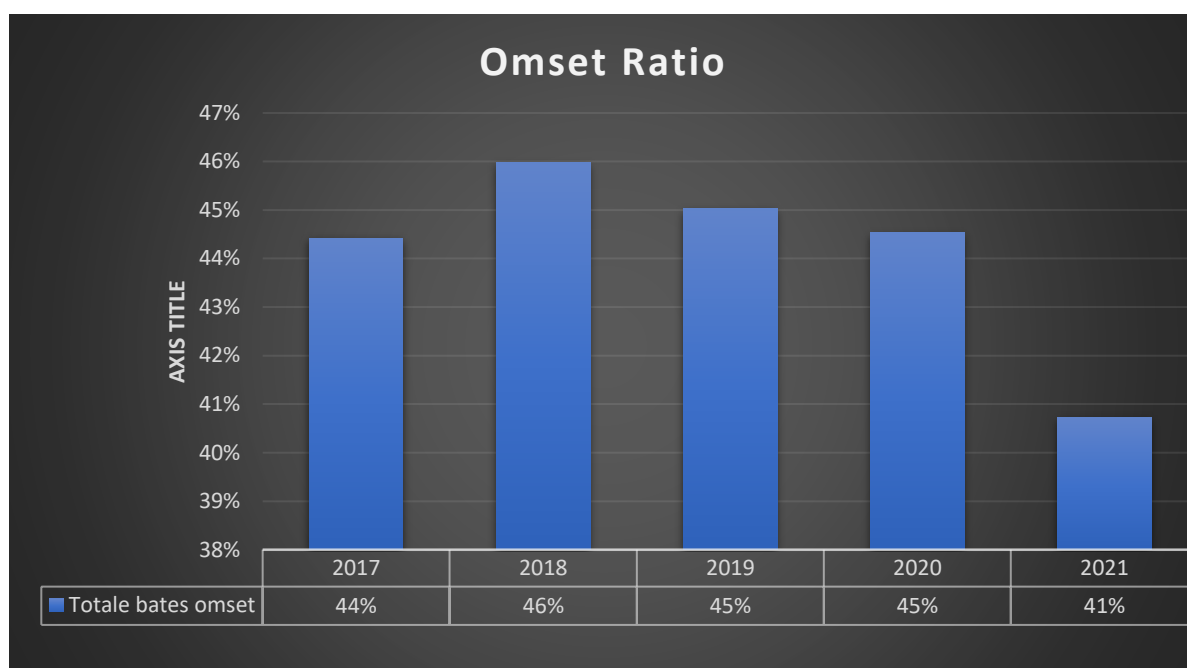
Die **likiditeit- of bedryfskapitaal ratio** van 'n gemeente is die vermoë om korttermyn verpligtinge/skuld (betaalbaar binne een jaar) met korttermynbates (kontant en beleggings) te vereffen.

GRAFIEK 9: dui daarop dat die **bedryfskapitaalverhouding** (bates en laste wat binne 12 maande in kontant omskep of betaal moet word) vanaf die 2016/17 finansiële jaar tot die 2020/2021 finansiële jaar met 12.24% verhoog het. Anders gestel, waar gemeentes se korttermyn bates in 2017 net meer as 12 keer die korttermynskuld kon delg, het dit verhoog tot 14 keer.

Die kontant-ratio fokus slegs op kontant wat beskikbaar is om die bedryfslaste te betaal. Die verhouding het oor die genoemde tydperk met 12.94% verhoog. Hierdie ratio dui daarop dat daar genoegsame kontant in gemeentes is om bedryfsverpligtinge binne 12 maande te kan vereffen.

Die **solvensie verhouding** (totale bates/totale laste) is die vermoë om totale verpligtinge (verbande en ander langtermynlenings ingesluit) met totale bates (nou geboue ingesluit) oor die langtermyn na te kom. Anders gestel, die solvensie verhouding toon in watter mate die *totale laste* deur *totale bates* gefinansier kan word.

Die solvensievlakke het oor bogenoemde tydperk met 'n gemiddeld van 2.83% per jaar verhoog. Dit is 'n gemiddelde verhoging van R14,7m per jaar. Dit dui daarop dat die totale bates in 2021 tot 11.61 keer die totale laste kan vereffen. Dit spreek van 'n uiters positiewe situasie.

GRAFIEK 10: Omset ratio

Die totale omset ratio word gebruik om te bepaal hoe effektief die totale bates binne die Kerk aangewend word om inkomstes te genereer. In GRAFIEK 10 kan waargeneem word dat daar nie 'n afname is in die totale bate omset nie.

Die rede vir die jaar op jaar negatiewe daling is omdat die totale bates oor die genoemde tydperk vinniger gegroei het (1.91%) as dié van die totale inkomste oor dieselfde tydperk (0.08%).

Die omset tot die totale bates dui daarop dat die bates van die gemeentes nie effektief aangewend word tot die voortbrenging van inkomstes nie.

Die vraag bly steeds: Hoekom dra ons dan nie mekaar se laste nie?

Die Kerk is in die vermoë om dit te doen.

4.4.1.8 Korttermynversekering

Die Kommissie van die AKV het by hul buitengewone vergadering van 15 en 16 Oktober 2020 besluit dat sekere dienste nie meer sinodaal aangebied word nie. Korttermynversekering was een van die dienste.

Sedert 1 Maart 2021 is elke gemeente self verantwoordelik vir haar versekering. In die oorbruggingstydperk het die Sinodale Dienssentrum die ontbondeling gemonitor om enige risiko's te verdiskonteer en te verseker dat alle gemeentes korttermynversekeringsdekking geniet.

Dit noop gemeentes om baie noulettend hulle versekeringsportefeulje te bestuur, en te verseker dat alle bates voldoende en teen vervangingswaarde verseker is asook dat alle ander risiko's wat deur die versekeringspolis gedek word, voldoende en ook relevant vir die gemeente is. Veral waar gemeentes ook handelsaktiwiteite en -eiendom besit, moet die saak noukeurig met die versekeraar bespreek en onderhandel word. Daar is nie meer 'n sinodale fonds waaruit onderverskering en swak instandhoudingswerk gefinansier kan word nie.

Tans is die Kerk in sy tweede jaar na die ontbondeling. 'n Groot persentasie van die gemeentes het die kwotasies van Marsh aanvaar. Marsh was ook die makelaar wat die gesentraliseerde versekering hanteer het. Van die 266 gemeentes in Suid Afrika wat by Marsh verseker was, is daar nog 239 gemeentes wat Marsh as versekeraar gebruik.

(i) ***Instandhouding en waardasie van eiendomme***

Gemeentes word weer daarop gewys dat die waarde van alle vaste eiendomme, soos die kerkgeboue, pastorieë, ensovoorts, jaarliks met ongeveer 10% deur Marsh as versekeraar verhoog word. Dit negeer egter nie die onus van gemeentes om seker te maak dat die geboue voldoende verseker is nie. In geval van 'n eis kan awery (gemiddelde) toegepas word om die eis te verreken. Dit beteken dat as u onderversker is, net 'n gedeelte van u eis betaal gaan word.

Die tendens bestaan by sommige gemeentes met finansiële druk om op instandhoudingswerk te bespaar. Die risiko hieraan verbonde is dat indien 'n gemeente 'n versekeringseis aanhangig maak, en die assessor kan bepaal dat die skade verhoed sou kon word as gereelde instandhouding gedoen is, die eis nie sal slaag nie.

Daar word voorgestel dat gemeentes 'n register van instandhouding byhou wat as bewys kan dien indien die versekering afgekeur word. Die stand van elektriese toestelle en koppelings moet ook aan die standaarde voldoen, aangesien vele brandeise juis ontstaan weens oortreding van elektrisiteitstandaarde. Die herverkryging van op datum elektrisiteit-, gas- en goggasertifikate word ten sterkste aanbeveel.

Vir bespreking en besluit.

4.4.2 VERKIESING VAN DIE RAAD VAN FINANSIES

Ordinansie 9.2.2.1 (i)(a) verwys:

Die Raad van Finansies word saamgestel uit

- (a) *vyf lede wat deur die Algemene Kerkvergadering gekies word en gesamentlik oor voldoende finansiële vaardighede en kennis beskik om aan audit- en risikobestuur, beleggingsbestuur en algemene*

finansiële bestuur uitvoering te gee. Skriftelike gemotiveerde nominasies moet by die Algemene Kerkvergadering ingehandig word.

Vir bespreking en besluit.

4.5

BESKRYWINGSPUNTE WAT NIE VERBAND HOU MET VERSLAE NIE

BESKRYWINGSPUNT 36: KOMMISSIE VAN DIE AKV

WERKSOOREENKOMSTE MET PREDIKANTE

Die AKV bevestig dat alle werksooreenkomste tussen 'n gemeente en 'n predikant by wyse van 'n beroepsbrief in ooreenstemming met die Kerkorde en in oorleg met die ringskommissie moet plaasvind.

Gemeentes kan slegs 'n werksooreenkoms met 'n predikant of emeritus van 'n ander kerk aangaan indien die betrokke predikant volle ampsvoorreg in 'n verwante kerk geniet, en die gemeente vooraf die skriftelike instemming van die ringskommissie en die Kommissie van die AKV bekom het. So 'n werksooreenkoms word beperk tot 12 maande, waarna dit met die instemming van die ringskommissie en Kommissie van die AKV hernu kan word.

Motivering:

Daar was in die onlangse verlede 'n paar voorbeelde waar gemeentes werksooreenkomste wou sluit met persone wat nie ampsvoorreg in 'n verwante kerk geniet nie, en wat nie kragtens die *Reglement vir toelating en opleiding as predikant van die Kerk* tot die bediening van die Woord in die NHKA toegelaat sou word nie. Dit skep 'n onhoudbare situasie en veroorsaak onnodige konflik in die Kerk. Dit is ook nie ideaal dat gemeentes werksooreenkomste met emeriti van die NGK sluit en so die voetspoor van die Hervormde Kerk in 'n bepaalde gebied verwater, terwyl die betrokke predikant nie volledige verantwoordelikheid vir al die ampswerk aanvaar of beskikbaar is om ook in ringsverband diens te doen nie. In sommige gevalle strem sulke werksooreenkomste ook die noodsaaklike proses van sinergie en konsolidasie tussen gemeentes van die Hervormde Kerk.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 37: KOMMISSIE VAN DIE AKV

PREDIKANTE IN DIE BUITELAND

Kragtens Ordinansie 5.1.5 is 'n predikant wat 'n beroep na 'n kerk op dieselfde belydenisgrondslag as ons in die buiteland aanvaar, predikant van daardie kerk word, daarna steeds kragtens Ordinansie 5.1.5 op uitnodiging van 'n kerkraad van die NHKA 'n erediens mag lei en die sakramente mag bedien.

Indien 'n predikant van die NHKA, sonder om beroep te word, na die buiteland verhuis, word die predikant vir 'n periode van 12 maande as 'n beroepafwagtende predikant van die NHKA beskou, met al die regte en voorregte daaraan verbonde. Na die verstryking van die 12 maande periode in die buiteland, kan die predikant aansoek doen om ampsvoorreg te behou.

Die Kommissie van die AKV kan die ampsvoorreg van 'n predikant handhaaf indien die predikant betrokke is by die bediening van 'n kerk waarmee die NHKA in ekumeniese verband staan of 'n bilaterale ooreenkoms aangegaan het. Bediening wat hiervoor in aanmerking kom, is onder andere sendingwerk, samewerkende bediening en pioniersbediening volgens diskresie van die Kommissie van die AKV. Die predikant en die plaaslike opsigthoudende vergadering lewer jaarliks verslag aan die Kommissie van die AKV oor sy of haar dienswerk.

'n Predikant met ampsvoorreg is nie 'n diensdoende predikant van die Kerk nie en ook nie lid van die Kerk se Pensioenfonds nie. Indien 'n predikant nie in die buiteland by kerklike dienswerk betrokke bly of daarvoor verslag lewer nie, verval die predikant se ampsvoorreg outomaties.

'n Predikant wat uit die buiteland terugkeer, kan volgens die *Reglement vir die toelating en opleiding as predikant* van die Kerk aansoek doen om weer predikant te word.

Motivering:

Ordinansie 3.2.14.2 (losmaking van predikante wat die land verlaat) moet uitgebrei word om voorsiening te maak vir verskillende situasies, naamlik predikante wat slegs vir 'n beperkte tyd in die buiteland gaan wees (byvoorbeeld met die oog op studie), predikante wat met bediening in die buiteland wil voortgaan, maar nie formeel deur 'n buitelandse kerk beroep word nie, en predikante wat 'n beroep na 'n verwante kerk in die buiteland aanvaar.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 38: KOMMISSIE VAN DIE AKV

WERKGEWERSBYDRAES TOT DIE NHKA PENSIOENFONDS

Die NHKA dra slegs werkgewersbydraes by tot die NHKA Pensioenfonds vir diensdoende predikante van die Kerk wat nog nie aftreeouderdom bereik het nie. Die Kerk se werkgewersbydrae is in ooreenstemming met die predikant se werknemersbydrae tot die Pensioenfonds (onderskeidelik 100/75/50/25/10% van die gebruikelike werkgewers- en werknemersbydraes).

Motivering:

Tans dra die NHKA sinodaal werkgewersbydraes by vir alle diensdoende en beroepafwagtende predikante van die Kerk. Dit bring aansienlike koste van die

Kerk en dus bydraende gemeentes by, terwyl beroepafwagende predikante self nie in alle gevalle 'n aktiewe bydrae tot die bediening in gemeentes maak of 'n werknemersbydrae tot hulle eie pensioen maak nie. Dit is ook net billik dat die werkgewersbydrae en werknemersbydrae in verhouding tot mekaar sal wees.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 39: RAAD VAN FINANSIES

ALTERNATIEWE BRONNE VAN INKOMSTE VIR SINODALE DIENSLEWERING: OORNAGBANKFASILITEITE

1. Die AKV keur die beginsel goed dat die versterking van die Fonds vir Sinodale Dienslewering belegging gebeur aan die hand van oornagfasiliteite (*sweeping*). Dit behels dat gemeentes, ringe en NHSV-takke kollektief deelneem aan die befondsing uit renteverdienste op geld wat tans rentevry in hulle lopende rekeninge lê.
2. Intussen word die *status quo* vir die verhalings van sinodale offergawes gehandhaaf totdat die renteopbrengs uit die Fonds vir Sinodale Dienslewering 'n daadwerklike bydrae tot die begroting vir sinodale dienste kan maak.

Motivering:

Daar is vir 'n geruime tyd reeds gepoog om 'n gepaste alternatiewe metode te vind waarvolgens die sinodale offergawes op 'n meer aanvaarbare en regverdigte basis gevorder kan word. Die huidige model gebruik die aantal belydende lidmate as basis om die sinodale offergawe te bereken. Die realiteit is egter dat sommige gemeentes hulself in meer welvarende lokaliteite bevind met groter *per capita* inkomste, terwyl ander gemeentes in minder gegoede of selfs verarmde lokaliteite bestaan. Verder is daar toenemend gelowiges wat inskakel op een of ander wyse, fisies/virtueel, by 'n gemeente, maar nooit formeel lidmaatskap by daardie gemeente versoek nie en dus nie deel van gemeente se amptelike lidmaattal is nie. Sommige is ook welvarend en dra ruim by tot die bediening in daardie gemeente. Daar is ook reisende lidmate wat gedurende die jaar by meer as een gemeente inskakel en hulle bydraes dan ook so versprei terwyl hulle amptelik net lidmaat by een gemeente is.

Die bestaan van sinodale dienste is juis om die Kerk in die breë by te staan met verskeie dienste. Dit sluit in bestuur van die Kerk deur middel van die Kommissie van die AKV, die Raad van Finansies en ander sinodale liggame, ondersteuning, opleiding, advies, publikasies, teologiese opleiding, ensovoorts. Effektief is die Sinodale Dienssentrum se dienste die gom wat die Hervormde Kerk (gemeentes) bymekaar hou en die instrument waardeur gemeenskaplike doelwitte nagestreef word. Om hierdie dienste te kan lewer is daar mense, kennis en hulpmiddele nodig, en dit is uiteraard nie verniet nie. Hoe meer dienste benodig word (werk uitgedeel word) hoe groter die koste, en dit moet deur die Kerk in sy geheel gefinansier word. Omrede die model van die NHKA 'n pastoraal-sinodale model is, moet gemeentes, wat die besluite neem by die AKV, die koste dra. Daarom is daar 'n noodnag vir sinodale offergawes (heffings in die ou taal).

Die ideaal vir die Kerk is waarskynlik 'n model waar sinodale uitgawes bekostig kan word sonder dat gemeentes sinodale offergawes moet betaal. Dit is dan ook hoekom die AKV die besluit geneem het om 'n belegging te begin wat as die Fonds vir Sinodale Dienslewering bekend staan. Die saadkapitaal vir die belegging was die opbrengs uit die verkoop van die Dirk van der Hoffgebou, en daar is ook deur die jare ander geld bewillig vir hierdie Fonds.

Die belegging groei egter nie vinnig genoeg om gouer eerder as later 'n verskil te kan maak nie. Derhalwe word twee voorstelle gedeel wat mag help om die fonds vinniger te versterk, te wete oornagbankfasiliteite en verkope van gemeentelike eiendomme (sien ook Beskrywingspunt 40 (bl 133)).

Oornagbankfasiliteite

Die beginsel van 'n oornagbankfasiliteit (*sweeping*) behels die skoonmaak van batige gemeentelike bankrekeninge, binne-in dieselfde organisasie, elke nag na 'n sentrale daggeldrekening. Dit gebeur net voor middernag.

Om middernag word daar rente bereken en toegevoeg tot die daggeldrekening.

Daagliks, voor die begin van besigheid, met ander woorde net na middernag, word die bedrae wat oorgeplaas is na die daggeldrekening, weer omgeswaai, en die individuele bankrekeninge het weer dieselfde hoeveelheid geld in hulle bankrekening.

Die rente vir een dag bly dan in die daggeldrekening agter en hoop op.

Die proses herhaal daagliks.

So word daar rente opgebou wat direk aan die Fonds vir Sinodale Dienslewering toegewys kan word. Met tyd word die rente onttrek en belê met die oog op beter opbrengste sodat die fonds vinniger waarde kan opbou.

Wanneer die fonds daartoe in staat is, kan daar stelselmatig begin word om 'n gedeelte van die opbrengs uit te betaal in die bankrekening van die Sinodale Dienssentrum. Daardeur kan begin word om spesifieke aspekte van sinodale dienslewering te befonds en verligting vir gemeentes te bring op hulle sinodale offergawes.

Die handeling word in regulasie 16 van die Bankwet van 2012 goedgekeur, mits dit binne-in dieselfde organisasie geskied.

Tans word die potensiaal van hierdie rentes nie ontgin nie, maar kollektief kan dit groot waarde vir die Kerk en die fonds inhou.

Die voorstel verg verdere ondersoek en benodig verdere insette vanuit die Kerk om dit te verfyn. Die Raad van Finansies en Kommissie van die AKV versoek dus in beginsel ondersteuning van die voorstel wat met behoorlike deelname en kennisname, waar toepaslik, voor die volgende AKV geïmplementeer kan word.

Mnr Hannes Combrink, die voorsitter van die Raad van Finansies, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 40: RAAD VAN FINANSIES**ALTERNATIEWE BRONNE VAN INKOMSTE VIR SINODALE DIENSLEWERING: VERKOPE VAN GEMEENTELIKE EIENDOMME**

1. Die AKV ondersoek die moontlikheid dat by verkoop van gemeentelike-/ringseiendom, 50% van die opbrengs op die verkoop, na delging van skulde, aan die Fonds vir Sinodale Offergawe geskenk word. In ruil vir die skenking geniet die gemeente 'n korting op hulle sinodale offergawe. Die omvang van die korting moet ondersoek en vasgestel word. Die omvang van die skenking en die sinodale offergawes speel 'n rol in die korting.
2. Intussen word die *status quo* vir die verhalings van sinodale offergawes gehandhaaf totdat die rente-opbrengs uit die Fonds vir Sinodale Dienslewering 'n daadwerklike bydrae tot die begroting vir sinodale dienste kan maak.

Motivering:

Daar is reeds 'n besluit dat waar gemeentes ontbind, die opbrengs met die verkoop van hulle eiendom die Raad van Finansies toeval, nadat alle skulde en verpligtinge afgelos is. Met motivering en met ondersteuning van die ringskommissie en in samewerking met die Raad van Finansies, mag daar ook van die fondse binne in die ring aangewend word. Advies van die SGB word ook in hierdie proses ingewin.

Die voorstel is dus nie iets nuuts nie, maar wel voortbouing op hierdie besluit. Dit word egter nou uitgebrei na enige eiendom wat verkoop word, en spesifiek ook waar die gemeente nie ontbind nie.

Die voorstel behels 'n ondersoek na 'n model wat, wanneer 'n gemeente eiendom verkoop en 50% daarvan bewillig vir die Fonds vir Sinodale Dienslewering, die gemeente 'n korting op hulle sinodale offergawes ontvang. Die omvang van die korting kan gebaseer word op 'n *rentekoers* wat dalk 50% van die gemiddelde opbrengs op die onderliggende belegging van die Fonds vir Sinodale Dienslewering verteenwoordig. Die voorwaardes is natuurlik dat alle sinodale debiteure van die gemeente afgelos is en lopend vereffen word.

Die voorstel verg verdere ondersoek en benodig verdere insette vanuit die Kerk om dit te verfyn. Die Raad van Finansies en Kommissie van die AKV versoek dus in beginsel ondersteuning van die voorstel wat met behoorlike deelname en kennisname, waar toepaslik, voor die volgende AKV geïmplementeer kan word.

Mnr Hannes Combrink, die voorsitter van die Raad van Finansies, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 41: KOMMISSIE VAN DIE AKV**AANWENDING VAN BATES OM DIE FONDS VIR SINODALE DIENSLEWERING UIT TE BOU EN DIE HEFFINGSLAS OP GEMEENTES TE VERMINDER**

1. **Die AKV besluit om die Fonds vir Sinodale Dienslewering uit te bou sodat die heffingslas op gemeentes verlig kan word.**
2. **Om hierdie oogmerk te verwesenlik, ontwikkel die Raad van Finansies 'n formule waarvolgens gemeentes wat 'n substansiële bydrae tot die Fonds vir Sinodale Dienslewering maak, korting ontvang op hulle sinodale offergawes.**
3. **Gemeentes wat vaste bates (eiendom) verkoop, betaal die helfte van die opbrengs aan die Fonds vir Sinodale Dienslewering oor en ontvang in ruil daarvoor 'n proporsionele korting op hulle sinodale offergawes.**
4. **Ringskommissies moet noukeurig toesien dat die vervreemding van gemeentes se vaste bates nie tot skade van die gemeente se bediening oor die langtermyn geskied nie, en dat die aanwending van die opbrengs die belange van die breë Kerk dien.**

Motivering:

Na die verkoop van sinodale bates (waaronder die Dirk van der Hoffgebou) staan die Fonds vir Sinodale Dienslewering tans op ongeveer R38m. Indien hierdie fonds kan groei na 'n bedrag van ongeveer R300m, behoort die Kerk se sinodale aktiwiteite grootliks sonder gemeentes se sinodale offergawes te funksioneer.

Met die daling in lidmaattal begin al meer gemeentes tans om eiendom (grond, pastorieë, kerkgeboue en sale) te vervreem. Baie van hierdie eiendomme word nie meer aktief gebruik nie, maar bring 'n vaste lopende uitgawe vir die gemeente mee (munisipale heffings, water en elektrisiteit, onderhoud, sekuriteit, personeel). Hoe kleiner die gemeente raak, hoe groter is die persentasie van hierdie uitgawes as deel van die gemeente se totale uitgawes, en lê dit dikwels selfs die gemeentelike bediening aan bande. Anders gestel, die gemeente spandeer naderhand selfs meer aan die onderhoud van 'n kerkgebou as aan die verkondiging van die evangelie, katechese en jeugwerk, dienswerk en barmhartigheid.

Die vaste bates waaroor 'n gemeente beskik, is oor dekades deur duisende lidmate van die Kerk opgebou met een spesifieke doel voor oë: Om die gemeente se bediening te ondersteun. Daar bestaan 'n wesenlike gevaar dat 'n gemeente wat weens dalende lidmaatgetalle onder kontantvloeidruk verkeer, bates verkoop en die opbrengs gebruik om die gemeente se lopende uitgawes te finansier. Dit beteken egter dat bates wat deur baie lidmate oor baie jare opgebou is, binne 'n kort tydjie opgebruik kan word, en dat daar dan geen reserwes meer oor is om die gemeente se bediening voort te sit nie. Dit kom neer op kortsigtige kapitaalstroping, en lei op die mediumtermyn tot onherstelbare skade vir die gemeente en vir die voetspoor van die Kerk regoor die land.

Daarteenoor skep die konsolidasie van gemeentes (veral waar gemeentes saamsmelt) 'n besondere geleentheid om die bates wat oor 'n lang periode deur baie lidmate opgebou is, nou te verkoop en die opbrengs aan te wend om die Kerk se dienswerk plaaslik sowel as sinodaal op die langtermyn te bestendig. Dit kan op verskillende maniere vir gemeentes én vir die Kerk sinodaal verligting en stabiliteit bring, sodat plaaslike geloofsgemeenskappe kan voortgaan met hulle dienswerk én die Kerk se sinodale aktiwiteite sinvol voortgesit kan word.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 42: RING VAN KLERKSDORP

VOLHOUBARE KERKWEES

Die NHKA volg nie nougeset die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip nie. Daarom is daar sinodale heffings (sentralisasie) om die AKV en haar kommissies, komitees en sinodale kerkkantoor te onderhou. Die gemeentes vind dit moeilik om die praktyk te bekostig. Met die COVID-pandemie het dit 'n groter krisis geword. Die Ring van Klerksdorp vra dat die saak ondersoek word as 'n bydrae tot volhoubare kerkwees van die NHKA.

Motivering:

Agtergrond

In die lewe van enige organisasie, besigheid of navorsing, is daar twee begrippe wat wesenlik dieselfde of baie naby dieselfde moet wees, vir 'n suksesvolle bedryf.

Die teorie van die NHKA

In die NHKA is dit ook nie anders nie: Die Kerk het ook 'n teorie, naamlik die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip.

Sonder om indringend die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip hier te herhaal (Van Wyk 1991 handel breedvoerig hieroor) word in die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip die volgende beginsels uitgewys:

- * Dat Christus sy kerk alleen regeer onmiddellik deur Woord en Gees:
 - ** Woordverkondiging deur 'n opgeleide predikant in die Bybels-reformatoriese teologie.
- * Dat Christus middellik deur die ampte ouderlinge en diakens regeer wat in 'n vergadering, die kerkraad, byeenkom, waar die evangelie verkondig word en waar opsig, toesig en tug plaasvind.

Hierdie beginsels maak dit duidelik

- * dat die Kerk daar is waar die Woord verkondig word – in die gemeente; en
- * dat die kerkraad die prismaat vergadering is in die vertikale lyn regeerstruktuur.
- * Christus – Woord en Gees – kerkraad.

Die skepping van die klassis (ringsvergadering) en die sinode het later ontstaan as bykomende vergaderings:

- * Toe die landelike kerke georganiseer moes word, word in die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip vier verskillende vergaderings onderskei, naamlik

- ** die kerkraadsvergadering wat die primêre vergadering van die ampte is.
 - ** die klassis (ringsvergadering) wat in hoofsaak 'n opsigvergadering is ten opsigte van 'n bepaalde aantal kerkraadsvergaderings in sy gebied.
 - ** Dan is daar ook nog die partikuliere sinode (streek/provinsiaal) geskep
 - ** en die nasionale sinode.
- * In die NHKA het die partikuliere sinode (streek/provinsiaal) nooit van die grond af gekom nie.
 - * Belangrik: In die presbiteraal-sinodale kerkbegrip het die partikuliere en nasionale sinode nêr oor omlynde sake gehandel.
 - * En die ampte gee dus aan hierdie vergaderings status en nie die vergadering van die ampte nie. Die vergadering as sodanig neem ook nie besluite nie, maar die ampsdraers-in-vergadering byeen, besluit hoe hulle, hulle taak die beste sal uitvoer (Van Wyk 1991: 76).

Hierdie is die **teorie** van die presbiteraal-sinodale kerkbegrip wat die NHKA in navolging van die Hervormde tradisie wens na te volg.

Die praktyk van die NHKA

In die **praktyk** van die NHKA se kerkregtelike funksionering het die NHKA 'n eiesoortige presbiteraal-sinodale kerkbegrip histories ontwikkel waar die algemene kerk(raads)vergadering met haar uitgebreide sinodale struktuur, histories algaande die plek van die kerkraad ingeneem het.

- * **'n Bipolêre spanning tussen teorie en praktyk** het dus as gevolg hiervan in die NHKA ontwikkel. Kerkrade in die algemeen gemarginaliseer en het in opstand gekom teen die steeds verhogende heffings wat betaal moet word om hierdie eiesoortige kerkbegrip te bekostig, waar die algemene kerk(raads)vergadering in die plek van die kerkraadsvergadering wil regeer.

Hoe het hierdie praktyk ontwikkel?

- * Histories het die vadere aanvanklik by Rustenburg 'n algemene kerkraadsvergadering byeengeroep om sinodaal besluite te neem; hoe die landelike kerke georganiseer moet word; en is die sinodale vergadering in die NHKA, daarna die *Algemene Kerkvergadering* genoem. As Hervormers is ons trots op hierdie benaming vir die NHKA se sinode vergadering.
- * Mettertyd het hierdie algemene kerk(raads)vergadering wat deur afgevaardigdes van al die gemeentes – wat aanvanklik uit meer ouderlinge as predikante gevorm is – (nou nie meer die geval nie) die plek ingeneem van die primêre vergadering, naamlik die kerkraadsvergadering.
- * Vir 'n lang tyd was die kerkraadsvergadering se agenda dieselfde as die AKV se agenda. Kerkraadsvergaderings is mettertyd so gemarginaliseer dat die kerkraad nie meer as die primêre vergadering gefunksioneer het nie en moes feitlik elke besluit eers met die sekretaris van die AKV uitgeklaar word.
- * Die sekretaris het (onbewustelik) later soos 'n hoof uitvoerende beamppte gefunksioneer. Volgens Van Wyk 1991: 79 moet die uitgangspunt in

gedagte gehou word dat die bykomende vergaderings nie oormatige gesag in bestuurlike gedaante mag inneem nie.

- * Mettertyd het die AKV hierdie regeertaak aan die Kommissie van die AKV gedelegeer. Die Kommissie het derhalwe in 'n groot mate in die plek van die primêre vergadering, naamlik die kerkraadsvergadering, ingeskuif met 'n uitgebreide klomp rade om te help met die regeertaak.
- * Namate hierdie regeertaak vir die Kommissie van die AKV te veel geword het oor die jare; het die Kommissie 'n Moderamenvergadering in die lewe geroep om met die regeertaak te help. In die jongste tyd het die Kommissie van die AKV besef die regeertaak het ook vir die Moderamen te groot geword.
- * En is daar nou 'n SGB in die lewe geroep met 'n sekretaris wat soos 'n hoof uitvoerende beampte met 'n aantal komitees en streekbestuurders moet help om die regeertaak (bestuur) van die Kerk te behartig.
- * Ten spyte van al hierdie pogings het dit nie waarde toegevoeg nie. Die NHKA verloor steeds lidmate, het 'n kerkskeuring ervaar, en in die algemeen gaan dit nie goed met baie gemeentes in die NHKA nie. Baie gemeentes maak vanweë 'n finansiële werklikheid gebruik van deeltydse predikante of van deeltydse emeriti.
- * Ook die agenda van die sinodale vergadering (AKV) funksioneer soos 'n kerkraadsvergadering, en daarom is daar so 'n uitgebreide sakelys wat eintlik nie by 'n sinodale vergadering se sakelys hoort nie. Volgens Van Wyk 1991: 82 is die arbeidsveld van die nasionale sinode die vasstelling en die handhawing van die belydenis, die handhawing van die dissipline, die vasstelling van die kerklike orde, die inrigting van die openbare erediens en die tref van maatreëls wat die algemene welstand van die Kerk bevorder. En sou mens seker kan byvoeg die opleiding van predikante.
- * Die krisis is: In hierdie korporatiewe bestuurstruktuur wat die NHKA nou volg het die gemeentes (seker onbewustelik) in die denke van die NHKA, takke geword met 'n predikant en kerkraad wat as 'n takbestuur funksioneer, onder toesig en hulp van streekbestuurders en sinodaal 'n SGB en 'n sekretaris wat soos 'n hoof uitvoerende beampte funksioneer.

Wat is die gevolg?

- * Gemeentes moet vir hierdie uitgebreide bestuurstruktuur heffings betaal.
- * Die meeste gemeentes moet spesiale fondsinsamelings inisieer om hierdie heffings van die Sinodale Dienssentrum te betaal.
- * Vanjaar met die COVID-19 pandemie toe alle fondsinsamelings gekanselleer is, is die geweldige bipolêre spanning tussen teorie en praktyk in die NHKA op die spits gedryf. Die gemeentes het besef hulle kan nie die sinodale heffings en die bediening van die Woord bekostig nie.
- * Die Kerk is daar waar die evangelie verkondig word. Waar barmhartigheid moet plaasvind, waar missionaat moet plaasvind en die middele gevind word om dit te bekostig. Dit is die primêre taak van die Kerk. Die Kerk kan nie in kantore in Pretoria wees waar al hierdie take gesentraliseer georganiseer word nie.

- * Die ontnugtering vir die kerkrade was dat die sinodale struktuur nie die gemeentes se heffings kon verminder of afskryf nie.
- * Inteendeel, rente word gehef op agterstallige heffings. Kerkrade wag dat die sinodale struktuur aankondig dat die sinodale struktuur verklein gaan word. In plaas daarvan word kerkrade en predikante aangepraat om meer innoverend te wees met sinergie sodat die heffings betaal kan word en reserwes opgebou kan word.

Gevolgtrekking

Die NHKA sal indringend moet kyk na teorie en praktyk van die presbiteraal-sinodale kerkbegrip. Die kerkraad as primêre vergadering sal weer in ere herstel moet word sodat die verkondiging van die evangelie, die barmhartigheid en die missinaat weer die uitsluitlike taak van die NHKA sal wees. Daar sal wegbeweeg moet word van die sentralisasie en die duur Sinodale Dienssentrum met al sy vertakkinge.

Ds JM van Staden, die skriba van die Ring van Klerksdorp, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 43: OUDIT- EN RISIKOMITEE

NAKOMING

1. Die NHKA aanvaar die Nakomingsraamwerk en implementeer.
2. Ordinansie 4.1.3 word soos volg uitgebrei:

Die kerkraad wys 'n lidmaat aan wat as nakomingsbeampte van die gemeente met sake handel wat op nakoming betrekking het.
3. Ordinansie 4.2.3 word soos volg uitgebrei:

Die ringskommissie wys 'n lidmaat aan wat as nakomingsbeampte van die ring met sake handel wat op nakoming betrekking het.
4. Ordinansie 4.2.2 (viii) word soos volg uitgebrei:

Die visitasiekommissie bepaal of nakoming binne die werkruimte van die gemeente aktief en op 'n verantwoordelike wyse geskied.

Motivering:

VERGELYK BYLAE N: NHKA Nakomingsraamwerk (bl [260260](#)).

Dr FJ Labuschagne, die hoof nakomingsbeampte, stel die beskrywingspunt.

4.6

BESKRYWINGSPUNTE WAT MET KERKORDEWYSIGINGS VERBAND HOU

BESKRYWINGSPUNT 44: RING VAN MAQUASSI

WYSIGING VAN ORDINANSIES 3.2.11 (vi) EN 3.2.18.3 (i)

1. Ordinansie 3.2.11 (vi) word gewysig om soos volg te lees:

'n Geëmeriteerde predikant kan na emeritaat in 'n ander gemeente in deeltydse versorging werksaam wees as die gemeente waarin emeritaat aanvaar is. Hy of sy word na sodanige gemeente beroep en verrig volledige ampswerk tot op ouderdom 70. Daarna mag hy of sy slegs as brugpredikant vir hoogstens 12 maande in enige spesifieke gemeente werk.

2. Ordinansie 3.2.18.3 (i) word gewysig om soos volg te lees:

'n Geëmeriteerde predikant kan deeltjds op versoek van 'n kerkraad, met toestemming van die ringskommissie of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ampswerk verrig in 'n gemeente of in 'n ander werkruimte, mits dit in 'n ander werkruimte is as die een waarin emeritaat aanvaar is. Emeriti mag net werksaam wees tot op ouderdom 70. Daarna mag hul slegs as brugpredikante vir hoogstens 12 maande in enige spesifieke gemeente werk.

Motivering:

In 2013 was daar 114 000 belydende lidmate in 313 gemeentes met 215 diensdoende predikante, dit wil sê 531 belydende lidmate per predikant. In 2014 begin die emeriti weer werk in 285 gemeentes, en skielik is daar 311 diensdoende predikante en die getal belydende lidmate per predikant val na 365.

'n Onmoontlike toetrede van byna 'n 100 predikante maak dat die prys van predikante met vraag en aanbod baie afgeneem het. Nou moet jong predikante teen 'n hongerloon werk terwyl afgetrede predikant kan bekostig om teen die lae salaris te werk met 'n aanvullende pensioen wat opgebou is tydens die bloeijare van die Kerk en ekonomie. Dit maak dat gemeentes weier om saam te werk of saam te smelt. Die skade van die predikante wat gemeentes toesit en doodsit gaan eers oor 20 jaar duidelik wees.

Spring ons na 2019 en die getal predikante het kwalik afgeneem na 284, maar die getal lidmate het geval na 80 000. Nou is die verhouding tussen belydende lidmate en predikante 283 lidmate per predikant, 'n onhoudbare situasie. 'n Situatie wat nie in die korttermyn gaan verbeter nie. Alhoewel die emeriti baie goeie diens lewer, is dit kortsigtig om ter wille van hulle gemaklike aftrede die Kerk se toekoms te bedreig, en 'n jonger geslag predikante die kans te ontnem om die Kerk se volgende hoofstuk te skryf.

Daar kan geargumenteer word dat dit die ringskommissies se plig is om te keer dat gemeentes wat 'n lewensvatbare beroep uit kan bring, van emeriti gebruik maak. Die ervaring leer egter dat dit nie moontlik is vir ringskommissies of selfs die Kommissie van die AKV om 'n predikant te dwing om uit te tree sonder ernstige tweespalt in die gemeentes en die ring nie. Veral in gevalle waar die predikant emeriteer vanuit die gemeente wat hul dienste wil kontinueer.

Die volgende argument wat gemaak kan word is dat vir party gemeentes dit onmoontlik is om 'n lewensvatbare beroep uit te bring, en daarom is dit goed dat die emeriti kan werk in dié gemeentes terwyl hulle besoldiging aangevul word deur hul pensioen. Die krisis kom egter dat daar iewers in die toekoms 'n inploffing gaan kom wanneer die groot getal emeriti nie meer kan werk nie. Die gees sal

dalk nog gewillig wees, maar die vlees kan nie meer nie. Die probleem is dat daar dan nie genoeg jong predikante gaan wees om die leemte te vul nie want hulle kon nie bekostig om in die beroep te bly nie.

Dit is nou die tyd om die besluitnemingskrag uit hande van die ringskommissies te neem sodat daar nie emosionele besluite geneem kan word nie. Dit is nou die tyd om die harde besluite te neem ter wille van die Kerk in die geheel en haar toekoms.

Ds G Viviers, die skriba van die Ring van Maquassi, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 45: KOMMISSIE VAN DIE AKV

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.14.5 (v) EN AKTE VAN LOSMAKING NA ONTHEFFING UIT DIE AMP (I)

1. Ordinansie 3.2.14.5 (v) wat soos volg lui:

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die predikant losmaak van ampspligte, reik die kerkraad 'n akte van losmaking uit omdat die predikant weens sy of haar ontheffing nie kan voortgaan as predikant nie.

word gewysig om soos volg te lees:

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of die Tugkomitee die predikant losmaak van ampspligte, reik die kerkraad 'n akte van losmaking uit omdat die predikant weens sy of haar ontheffing nie kan voortgaan as predikant nie.

2. Die akte van losmaking na ontheffing uit die amp (I) wat soos volg lui:

Die kerkraad en die Gemeente ... het kennis geneem van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se besluit om u te onthef as evangeliedienaar van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika met ingang van ...

Aangesien u dus nie meer ampsvoorreg geniet in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie, word u van u gemeentelike dienswerk losgemaak op ...

U word van harte bedank vir die tydperk waarin u in die Kerk gewerk het.

word gewysig om soos volg te lees:

Die kerkraad en die Gemeente ... het kennis geneem van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering/Tugkomitee se besluit om u te onthef as evangeliedienaar van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika met ingang van ...

Aangesien u nie meer ampsvoorreg geniet in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie, en nadat die kerkraad u geleentheid

gegee het om regtens verhoë te rig, is daar besluit dat u onbevoeg is om as werknemer van die gemeente op te tree, en daarom word u van u gemeentelike dienswerk losgemaak vanaf ...

U word van harte bedank vir die tydperk waarin u in die Kerk gewerk het.

Motivering:

Die Kerkorde bepaal dat 'n klagskrif teen 'n predikant deur die Tugkomitee aangehoor word, en nie deur die Kommissie van die AKV nie. Die beroepsbrief en akte van losmaking na ontheffing uit die amp moet dus daarvoor voorsiening maak.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 46: RING VAN VEREENIGING

WYSIGING VAN ORDINANSIES 4.2.1 (i)(b) EN (f)

1. Ordinansie 4.2.1 (i)(b) word gewysig om soos volg te lees:

twee kerkraadslede uit elke kerkraadsvergadering.

2. Ordinansie 4.2.1 (i)(f) word gewysig om soos volg te lees:

een lid van die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging in elke gemeente, die maatskaplike werker(s) in die ringsverband, 'n verteenwoordiger van diakonale diensorgane in die ring, en 'n verteenwoordiger van die Algemene Diakensvergadering, wanneer daartoe uitgenooi met spreekreg.

Motivering:

Die getal persone aanwesig by 'n ringsvergadering maak dit lomp en bemoeilik sinvolle deelname. 'n Voorbeeld ter illustrasie: 'n Ring met 11 gemeentes het potensieel 55 stemgeregtigde lede teenwoordig (22 ouderlinge, 22 diakens en 11 predikante). Dan kom by 22 NHSV-lede, 'n maatskaplike werker, verteenwoordiger elk van die Kommissie, Diakensvergadering, en Bybelgenootskap. Emeriti en beroepafwagendes kan die getal opstoot tot meer as 80. Indien ringe gekonsolideer word, kan die getal tot oor 100 gaan. Indien die getal aangepas word, kan die getal vanaf 80 daal na 47 (22 minder kerkraadslede en 11 minder NHSV lede, totaal minder 33). Dit sal ook 'n kostevermindering vir die gemeentes meebring.

Ds E Sheppard, die skriba van die Ring van Vereeniging, stel die beskrywingspunt.

BESKRYWINGSPUNT 47: KOMMISSIE VAN DIE AKV

WYSIGING VAN ORDINANSIE 10.1 EN INVOEGING VAN NUWE ORDINANSIE 10.4

1. Ordinansie 10.1 wat soos volg lui:

10.1 *Geen handeling of besluit van enige vergadering of van enige persoon wat kragtens 'n besluit van sodanige vergadering optree, is nietig of nie afdwingbaar nie, indien ooreenkomstig die Kerkorde*

10.1.1 *kennis gegee is van die vergadering*

10.1.2 *die vereiste kworum van lede van die vergadering teenwoordig was met die neem van die tersaaklike besluit, en*

10.1.3 *die besluit of handeling deur 'n vergadering geneem of verrig is wat daartoe gemagtig is.*

word gewysig om soos volg te lees:

10.1 Alle handeling of besluite van enige vergadering of persoon wat kragtens 'n besluit van sodanige vergadering optree, is geldig en afdwingbaar, indien ooreenkomstig die Kerkorde

10.1.1 kennis gegee is van die vergadering

10.1.2 die vereiste kworum van lede van die vergadering teenwoordig was met die neem van die tersaaklike besluit, en

10.1.3 die besluit of handeling deur 'n vergadering wat daartoe gemagtig is, geneem of verrig is.

2. 'n Nuwe Ordinansie 10.4 word ingevoeg wat soos volg lees:

Alle vergaderings van die Kerk kan elektronies gehou word en besluite kan elektronies geneem word, onderhewig aan die bepalinge van Ordinansies 10.1 tot 10.3.

Motivering:

Die verandering is 'n taalkundige verbetering om die ordinansie makliker verstaanbaar te maak. Die saak word nou positief gestel eerder as by wyse van 'n dubbele negatief.

Dr WC van Wyk, die sekretaris van die Kommissie van die AKV, stel die beskrywingspunt.

4.7

FINALE GOEDKEURING VAN DIE BEGROTING

Vir bespreking en besluit.

---oOo---

Afsluiting

DANKBETUIGINGS

FORMELE AFSLUITING

Die nuutverkose voorsitter sluit die vergadering af met Skriflesing, nagmaalbediening, samesang en gebed.

---oOo---

Kommissie van die AKV

Kerkwees in die toekoms
(opgestel deur prof WA Dreyer)

Bylae A

1. INLEIDEND

There is no one single or normative model of church life. It is dangerous and distorting for the church to opt for an absolutist model that it insists upon in every circumstance. Moreover, we are more prone to engage in such reductionism if we do not keep alive a conversation concerning competing and conflicting models. Or, to put it positively, models of the church must not be dictated by cultural reality, but they must be voiced and practiced in ways that take careful account of the particular time and circumstance into which God's people are called. Every model of the church must be critically contextual. Posing the question about models in this way at this time requires us to think about "Christ and culture", to think about the place where God has put us and what is an appropriate modelling for our time and circumstance.

(Brueggemann 1991:129)

In hierdie aanhaling beklemtoon Brueggemann dat daar verskeie *modelle* van kerkwees bestaan en dat een model nie bo 'n ander verabsoluteer mag word nie. Ekklesiologiese reduksionisme lei tot stagnasie, institusionele en die onvermoë om aan te pas by nuwe omstandighede. Dit is uiters gevaarlik vir die kerk, omdat dit lei tot verval en agteruitgang.

Dit gaan in hierdie voorlegging om 'n ekklesiologie ten dienste van die opbou van die kerk. Om die bespreking te vergemaklik, word onderskeid getref tussen verskillende benaderings tot kerkwees.

2. INSTITUSIONELE BENADERING TOT KERKWEES

Die eerste benadering heg groot waarde aan die uiterlike, institusionele vorm van die kerk. Dit word verder gekenmerk deur die instandhouding, bewaring en versterking van bestaande institusionele strukture asook die beskerming van ou, gevestigde rituele en praktyke. 'n Institusionele benadering heg ook baie waarde aan tradisie, geskiedenis en mag.

Dit is 'n benadering tot kerkwees wat regoor die wêreld groot invloed uitoefen, omdat meeste kerke die neiging openbaar om bestaande strukture te versterk en uit te bou (Niemandt 2007: 37 en 38).

Die handhawing van bestaande strukture, tradisies en gebruike is kenmerkend van meeste kerke. Talle reformatoriese kerke het bepaalde tradisies en gebruike wat in belydenisskrifte en kerkordes verskans word, en die afgelope vyf eeue onveranderd gebly het. Daarvan is die NHKA 'n tipiese voorbeeld. Die klassieke formulering van die *notae ecclesiae* in die NGB, dat die ware kerk te vind is waar die Woord suiwer verkondig word, die sakramente volgens Bybelse voorskrifte bedien word en die kerklike dissipline gehandhaaf word, is steeds bepalend vir ons teologiese opleiding en die wyse waarop die Kerk en bediening gestruktureer word.

Die inherente weerstand teen verandering, asook 'n onvermoë om buite die tipies Calvinistiese presbiteriaal-sinodale kerkbegrip oor kerkwees en bediening na te dink, is opmerklik. Prof J Buitendag het tydens die opening van die 68ste AKV (2007) gewys op die spanning tussen die ongemaklike eis van *ecclesia reformata, semper reformanda* en die versugting van baie lidmate *om te bly wat ons nog altyd was* (Buitendag 2008: 125). Prof TFJ Dreyer het op grond van empiriese

navorsing tot die gevolgtrekking gekom dat lidmate van die NHKA nie die kerk se identiteit, teologiese etos, spiritualiteit en liturgie wil verander nie omdat dit aan hulle 'n bepaalde geborgenheid en tuiste bied (Dreyer 2003: 1060).

Hierdie institusionele benadering tot kerkwees is vir baie lidmate en ampsdraers van die NHKA die vanselfsprekende manier om enige kerklike krisis te hanteer.

3. TRANSFORMERENDE BENADERING TOT KERKWEES

Die tweede benadering tot kerkwees is transformerend van aard, en fokus op die herstel en opbou van die kerk. In hierdie benadering tot kerkwees word die kerk as 'n gegewene aanvaar en gerespekteer, maar met die duidelike besef dat die kerk voortdurend moet aanpas.

Soos in die geval van 'n institusionele benadering tot kerkwees, is 'n transformerende benadering tot kerkwees regdeur die geskiedenis van die kerk onderskeibaar. Die beste voorbeeld hiervan is die Kerkhervorming wat in die 16de eeu plaasgevind het. Die periode van 1350 tot 1500 word gekenmerk deur 'n konstante stryd tussen dié wat die kerk wou transformeer en dié wat die bestaande instituut en tradisies onverkort wou handhaaf (Latourette 1964: 675). Hierdie vroeë pogings tot transformasie is gekenmerk deur die klem wat op die Skrif en prediking geplaas is, asook 'n toegewyde geloofslawe in navolging van Christus.

Luther, Zwingli en Calvyn se aanvanklike bedoeling was nie om 'n nuwe kerk te stig nie, maar eerder die bestaande kerk te transformeer volgens Skriftuurlike beginsels (Latourette 1964: 701; Kärkkäinen 2002: 50). Dit was eers nadat die Regensburg Colloquium (1541) misluk het, dat die reformatore besef het dat die breuk met Rome finaal was. Calvyn het in verskillende van sy geskrifte gewys op die noodsaak van kerkhervorming. Die bekendste hiervan is sy *De necessitate reformandae ecclesiae* (1543). Die hervormingsbeweging van die 16de eeu het egter spoedig in vaste strukture gestol, veral onder invloed van die gereformeerde ortodoksie, die nou verbintenis tussen kerk en staat, en die voortsetting van die *corpus christianum*.

Nog 'n voorbeeld van 'n transformerende benadering tot kerkwees, is die opkoms van *Gemeentebou* as teologiese dissipline gedurende die 20ste eeu. Hoe belangrik dit geword het, blyk uit die groot getal predikante wat op nagraadse vlak hiermee besig is. Prof Malan Nel meen dat vernuwing in die kerk noodsaaklik is. Vernuwing is God se werk en God se wil (Nel 1994: 15). Hy kwalifiseer vernuwing as vernuwing wat berus op die Woord van God, op die onderskeiding van die gemeente se identiteit in Christus en hulle roeping in die wêreld. In kort: *Die gemeente moet transformeer om te word wat dit reeds in Christus is*. Die kloof tussen die kerk as gedefinieerde subjek en empiriese subjek moet vernou word (Nel 1994: 13).

As laaste voorbeeld: Prof Gerben Heitink bepleit in sy *Een kerk met karakter* die transformasie en vernuwing van die kerk. Met transformasie bedoel hy *een radicaal veranderingsproses* (Heitink 2007: 331). Dit gaan om 'n gedaanteverwisseling, om 'n *metamorphosis* (2 Korintiërs 3: 18). Vir Heitink gaan dit om meer as gemeentebou; dit gaan eerder om *ekklesiologie as kerkopbou* (Heitink 2007: 25). Wat Heitink duidelik insien, is dat dit ten diepste om ons verstaan van kerkwees gaan. Programme, empiriese ondersoeke, veranderingsbestuur, sisteem-analise en leierskapontwikkeling sal nie die verval van die kerk stuit as daar nie vernuwend oor kerkwees gedink word nie. Enige

proses van transformerende kerkopbou moet by 'n grondige ekklesiologie begin. Dit is teen hierdie agtergrond dat die AKV reeds verskeie besluite oor missionale bediening en missionale kerkwees geneem het. Dit was 'n poging om vernuwend oor kerkwees te dink en dit in die Kerkorde te verwoord.

Die beginsel geld onverkort, dat die kerk as liggaam van Christus belangrik is en opgebou word. Daarom is dit noodsaaklik dat die kerk voortdurend hervorm. In hierdie benadering tot kerkwees dien die slagspreuk *ecclesia reformata semper reformanda* as uitgangspunt.

4. POST-INSTITUSIONELE BENADERING TOT KERKWEES

In 'n post-institusionele benadering tot kerkwees word teruggegryp na Jesus en die vroeë kerk as die outentieke vorm van kerkwees. As gevolg van hierdie benadering word daagliks nuwe Christelike geloofsgemeenskappe gevestig wat op 'n informele wyse versamel en funksioneer. Na beraming behoort reeds meer as honderd miljoen Christene aan geloofsgemeenskappe wat nie in die tradisionele sin beskou word as kerke nie. Dit is die vinnigste groeiende groep binne die eietydse Christendom. Dit staan ook bekend as die *emerging church*, of in Afrikaans, *ontluikende kerke*. Hirsch (2006: 64) beskryf dit soos volg:

	INSTITUSIONELE KERKWEES	ONTLUIKENDE KERKWEES
Infrastructure	<i>Buildings become central to the notion, and experience, of church.</i>	<i>Rejects the concern and need for dedicated "church" buildings.</i>
Leadership	<i>Leadership by institutionally ordained clergy, thus creating a professional guild operating primarily in a pastor-teacher mode.</i>	<i>Leadership embraces a pioneering-innovative mode including a fivefold ministry-leadership ethos.</i>
Structure	<i>Institutional-hierarchical and top-down notion of leadership and structure.</i>	<i>Grassroots, decentralized, movements.</i>
Symbols	<i>Increasing institutionalization of grace through sacraments experienced only "in church".</i>	<i>Redeems, resacramentalizes, and ritualizes new symbols and events, including the meal.</i>
Society	<i>Church is perceived as central to society and surrounding culture.</i>	<i>Church is once again on the fringes of society and culture.</i>
Mission	<i>Attractional</i>	<i>Missional; incarnational; embraces a missional stance in relation to culture.</i>

Hirsch legitimeer sy post-institusionele benadering tot kerkwees deur aan te toon dat dit grootliks ooreenstem met kerkwees in die tyd van die Nuwe Testament. Daarmee ontken hy nie die legitimititeit van bestaande kerke nie, maar beklemtoon dat 'n institusionele benadering tot kerkwees is gedateer, oneffektief en uitgedien (Hirsch 2006: 65). Hy wil dus nie *anti-institusioneel* wees nie, maar beskou sy benadering as 'n *holy rebellion* (Hirsch 2007: 55).

5. SLOT

Met die oog op die 21ste eeu, wil ek dit waag om die stelling te maak dat die NHKA weer sy *eintlike wortels* moet ontdek. Dit is te vind in die transformerende benadering tot kerkwees wat in die vroeë periode van die Kerkhervorming sigbaar geword het. Luther en Calvyn was revolusionêr in hulle denke, en het die kerklike praktyk grondig vernuwe en verander. Hulle moes kreatief met die teologie en hulle konteks omgaan. Die resultaat daarvan is aan ons bekend en ons eer hulle daarvoor.

Die NHKA kan nie anders as om voortdurend te hervorm nie. 'n Transformerende benadering tot kerkwees is eie aan die aard van 'n Hervormde Kerk en is noodsaaklik vir ons kerkwees in die 21ste eeu. Die vraag is dus nie óf die kerk altyd weer moet hervorm nie, maar eerder hóé. Ons aanvaar immers almal die reformatoriese slagspreuk: *Ecclesia reformata, semper reformanda!*

Dit is uiters belangrik dat die HTK leiding op dié terrein moet neem. Die DKB, VTT, begeleiding van gemeentelike prosesse en ondersteuning aan predikante deur die SGB, is geleenthede waar die gesprek oor kerkwees op die tafel moet kom. Daar moet op 'n eenvoudige en verstaanbare manier, maar tegelykertyd ekklesiologies verantwoord, oor kerkbegrip en kerkwees gepraat word.

6. BIBLIOGRAFIE

- * BRUEGGEMANN, W 1991. *Rethinking Church Models Through Scripture. Theology Today* 48/2 (July 1991), p 128 tot 138.
- * BUITENDAG, J 2008. *Ecclesia reformata semper reformanda* – die ongemaklike eis. *HTS* 64/1, p 122 tot 138.
- * CALVIN, J, [1543] 1867, *De necessitate reformandae ecclesiae*, in *Ioannis Calvini opera quae supersunt omnia Volumen VI*, p 457 tot 534, ed G Baum, E Cunitz and E Reuss, Brunsvigae, CA Schwetsschke et Filium.
- * DREYER, TFJ 2003. Statistieke vertel 'n storie – 'n Visie vir die Hervormde Kerk op pad na 2010. *HTS* 59/4, p 1045 tot 1062.
- * HEITINK, G 2007. *Een kerk met karakter - Tijd voor heroriëntatie*. Kampen: Uitgeverij Kok.
- * HIRSCH, A 2006. *The forgotten ways. Reactivating the missional church*. Grand Rapids: Brazos.
- * KÄRKKÄINEN, VM 2003. *An introduction to ecclesiology. Ecumenical, historical and global perspectives*. Downers Grove: InterVarsity Press.
- * LATOURETTE, KS 1964. *A History of Christianity*. London: Eyre and Spottiswoode Ltd.
- * NEL, M 1994. *Gemeentebou*. Johannesburg: Orion Uitgewers.
- * NIEMANDT, N 2007. *Nuwe drome in nuwe werklikhede. Geloofsgemeenskappe in pas met 'n postmoderne wêreld*. Wellington: Lux Verbi BM.

Kernkomitee: Kerk,
teologie en etiese sake

Skrifbeskouing
(opgestel deur prof WA Dreyer)

Bylae B

1. OPENBARING

Hoe is dit moontlik dat ons enigiets oor God kan sê? *My gedagtes is nie julle gedagtes nie, en julle optrede nie soos Myne nie, sê die Here; soos die hemel hoër is as die aarde, so is my optrede verhewe bo julle optrede en my gedagtes bo julle gedagtes* (Jesaja 55: 8 en 9). Ons kan nie deur middel van menslike vermoëns God ken nie. Ons kan net oor God praat omdat God gekies het om Sigself aan die mens te openbaar. Ons geloof dat God bestaan en dat God handelend in die wêreld besig is, berus op God se selfopenbaring.

God se selfopenbaring beteken nie dat ons God ten volle ken nie. God is baie meer as sy openbaring, hetsy in die natuur of in die Woord, maar ons glo ook dat God nie anders is as wat Hy Sigself in en deur Jesus Christus geopenbaar het nie. *As julle My ken, sal julle my Vader ook ken. En van nou af ken julle Hom en sien julle Hom* (Johannes 14: 7). *In Hom is die volle wese van God beliggaam, en in verbondenheid met Hom deel julle in sy volheid* (Kolossense 2: 9 en 10a). Juis omdat God in sy selfopenbaring nie anders is as sy openbaring in die Woord nie, bely ons saam met die NGB dat ons God wel voldoende kan ken. Hoewel God nie volledig aan ons bekend is nie, stel die NGB (Artikel 7) dat ons kennis van God voldoende en genoeg is vir ons geloof en saligheid.

Hoewel God nie anders as sy selfopenbaring is nie, is God ook anders as sy skepping. Karl Barth se bekende formulering, dat God die *Gans Andere* is, wil uitdrukking daaraan gee dat God te midde van sy selfopenbaring steeds versluierd en verborge bly. Dit is die dialektiese spanning tussen God wat tegelyk bekend en onbekend is. Deur die geskiedenis het God Sigself op verskillende maniere aan mense openbaar, maar tegelykertyd die verhewe God gebly wat nie in menslike woorde en gedagtes vasgevang kan word nie. God openbaar Sigself, maar bly tegelykertyd verborge vir die mens. Ons kyk nog in 'n dowwe spieël en sien 'n raaiselagtige beeld (1 Korintiërs 13). Ten spyte van ons beperkte insig, weet ons dat God ons liefhet.

Wanneer die NGB (Artikel 2) praat oor die *wyse waarop ons God ken* (openbaring), word twee sake vermeld:

- * Ons ken God deur sy skeppingsdade; en
- * ons ken God deur sy Woord.

In die teologie word hierdie twee maniere waarop God Sigself openbaar, getipeer as 'n *algemene openbaring* en *besondere openbaring*. Die twee vorms van openbaring moet nie strak onderskei word nie, omdat die algemene openbaring niks meer tot ons kennis van God bydra as dit wat ons reeds deur die Woord van God ontvang het nie.

2. WOORD VAN GOD

In die Bybel word die term *Woord van God* in verskillende kontekste gebruik. Verskillende teksgedeeltes in die Ou Testament verwys na die *Dabar Jahweh* (Woord van God) as die konstituerende element van die verhouding tussen God en Israel. Wanneer God spreek, gebeur daar iets. Deur sy Woord skep God, openbaar God Sigself, bring Hy die verhouding tussen God en mens tot stand. Dit is nie sonder rede nie dat die Christelike geloof in die Woordgebeure tot stand kom. Voorbeelde hiervan is die volgende:

- * Die Woord van God is **skeppingsmagtig** (byvoorbeeld Genesis 1).
- * Die Woord van God kom na die **profete** en word weer verder deur hulle verkondig (byvoorbeeld Esegël 13 en Lukas 3: 2).
- * **Jesus Christus** is die Woord wat mens geword het (Johannes 1: 1).

Die 'Woord van God' is dus nie beperk tot die geskrewe tekste of Bybelboeke nie, maar verwys eerder na 'Woordgebeure', wanneer God Sigself aktief aan mense bekend maak. Die Woord van God word geassosieer met God se daad van selfopenbaring. God se Woord gebeur voortdurend: God se Woord het deur die profete en apostels gekom, het in Jesus Christus hoorbaar en sigbaar geword, maar gebeur telkens weer wanneer hierdie Woord onder leiding van die Heilige Gees gepreek, gehoor en geglo word. Dat God se Woord dinamies, beweeglik en kragtig werk, is op verskillende maniere deur reformatoriese teoloë soos Luther, Bullinger en Barth geformuleer.

Só 'n verstaan van God se Woord impliseer dat die Woord nie uit 'n geslote sisteem of proposisies bestaan nie, maar telkens weer gebeur. Die Bybel word keer op keer die Woord van God wanneer God die Heilige Gees (aktief handelend) ons daarvan oortuig dat die Bybel God se Woord is en God aan ons openbaar. Die Woord van God kan nie op 'n fundamentalistiese wyse gereduseer word tot 'n enkele teksvers wat kategorie ewige uitsprake oor God en die wil van God maak nie.

Die titel *Verbum Dei Minister* (VDM) wat dikwels vir predikante gebruik word, beteken (vry vertaal) *verkondiger van God se Woord*. Dit beteken dat 'n predikant geroep word om God se Woord, waarvan Jesus Christus die sentrum is, te verkondig. Elke erediens, waar die Woord van God gelees, verkondig en geglo word, is 'n Woordgebeure. Die verantwoordelikheid van die predikant ten opsigte van hierdie Woordgebeure mag nie onderskat word nie.

Die NGB (Artikel 3) stel dit duidelik dat die Woord van God nie deur die wil van 'n mens tot stand kom óf deur menslike tradisie aan ons oorgelewer word nie. Die Woord van God word hoorbaar in die woorde wat die *heilige mense van God*, onder leiding (inspirasie) van die Heilige Gees, gepreek en neergeskryf het. Die Woord van God, soos dit deur die profete en apostels gehoor is, word in mensewoorde en mensetaal neergeskryf. Die geskrewe tekste sou uiteindelik as die *Bybel* bekend word.

Dit is nie die Woord van God wat wetenskaplik bestudeer word nie, net so min as wat God wetenskaplik bestudeer word. Dit is die Bybel wat wetenskaplik bestudeer word, nie net in terme van die tekste nie, maar ook hoe mense en die kerk deur die geskiedenis met die Bybeltekste omgegaan het. Daarom moet die teologie ook kritiese vrae vra, onder andere oor die inhoud van die kerklike verkondiging. Om daardie rede is die teologie as wetenskap ten dienste van die kerklike verkondiging.

3. BYBEL

Ons moet in gedagte hou dat die Christelike geloof en die verkondiging van die evangelie vir meer as 300 jaar voortgegaan het, sonder dat daar iets soos 'n *Bybel* was. Boeke was skaars en duur, en min mense kon lees. Die verkondiging van Jesus as die Christus het nie in die eerste plek uit *die Bybel* voortgevloei nie, maar vanuit die kerugma van die gekruisigde en opgestane Here Jesus Christus, soos dit in die verskillende Christelike gemeenskappe oorvertel is. Tegelykertyd was

die Ou Testament vir die Joodse Christene belangrik. Paulus skryf dat Jesus vir ons gesterf het *volgens die Skrifte* (1 Korintiërs 15: 3 en 4).

Dit is ook opvallend dat die NGB nie van die *Bybel* praat nie, wel van die *Woord van God* of *Heilige Skrif*.

Die term *Bybel* (soos ons dit ken) is in 386 nC deur Chrysostomos gebruik. Chrysostomos was die patriarg van Konstantinopel, en in sy preke oor Matteus gebruik hy die Griekse frase *ta biblia* om na die versameling geskrifte van die Ou en Nuwe Testament te verwys. Met die term *Bybel* verwys hy uitdruklik na geskrifte wat in sy tyd as gesaghebbend beskou is. Dit is ook in hierdie tyd dat die Christelike kanon sy finale vorm aangeneem het en vasgestel is.

4. **KANON**

Daar was reeds vroeg in die geskiedenis van die Christendom pogings om 'n lys van geskrifte op te stel wat as normatief beskou kan word. Die vroegste poging was dié van Marcion (140 nC), wat die Ou Testament in geheel asook verskeie boeke van die Nuwe Testament weggelaat het. Daarna het Origenes en ander soortgelyke pogings aangewend. Die opstel van 'n kanon (hetsy in die staat, regspraak of kerk) het ten doel gehad om gesagvolle geskrifte te onderskei van dié sonder gesag. Kanonieke geskrifte moes die outentieke inhoud van die Christelike geloof waarborg.

Die Christelike kanon het in die vierde eeu nC 'n vaste vorm begin aanneem. Athanasius het in 367 nC 'n lys gemaak van die 27 boeke van die Nuwe Testament. Die Sinode van Hippo Regius in Noord-Afrika (393 nC) het dit bevestig, en daarby die Ou Testament as kanon vasgestel, wat boeke soos Tobit en Makkabeërs ingesluit het. Augustinus, as biskop van Hippo Regius, was die voorsitter van die Sinode. Augustinus het na die Sinode die kanon as afgeslote beskou.

Die reformatoriese kerke se kanon verskil van die Rooms-Katolieke kanon. Dit is tydens die Kerkhervorming in die belydenisskrifte vasgeskryf, byvoorbeeld die NGB (Artikel 4). Vir die reformatoriese kerke is die huidige 39 boeke van die Ou Testament en die 27 boeke van die Nuwe Testament die kanonieke geskrifte.

Die geskrifte wat die kerk deur die geskiedenis heen as kanoniek erken het, word in die algemene omgangstaal die *Bybel* genoem. Omdat die geskrifte deur mense neergeskryf is, en deur kerklike vergaderings in die kanon opgeneem is, weet ons dat die Bybel nie net God se Woord is nie, maar ook mensewoord. Daarom word die Bybel *Godswoord in mensetaal* genoem. Daardeur word erkenning gegee aan die Goddelike sowel as die menslike karakter van die Bybel.

5. **HEILIGE SKRIF**

Die term *Heilige Skrif* verg ook opheldering. Die woord *heilig* het verskeie betekenisse, onder andere iets wat *aan God behoort* (sien Levitikus 27: 26). *Skrif* verwys vanselfsprekend na die kanonieke geskrifte wat in die Bybel opgeneem is. *Heilige Skrif* is 'n uitsonderlike verbinding van die Goddelike met die menslike, van Godswoorde en mensewoord. Die Woord van God en die geskrifte van die Bybel, wat deur mense op skrif gestel is, transformeer tot die Heilige Skrif: Godswoord in mensetaal.

Daarom moet die term *Heilige Skrif* in verband gebring word met die oortuiging dat die boeke van die Bybel onder leiding van die Heilige Gees tot stand gekom het, en daarom *geïnspireerd* is. Die NGB (Artikel 3) formuleer dit uitdruklik op dié wyse, wanneer daar gestel word dat die Woord van God onder leiding van die Heilige Gees deur die profete en apostels verkondig word en op skrif gestel word, en **om** hierdie rede word die Bybelboeke die *Heilige en Goddelike Skrif* genoem. Wanneer ons die term *Heilige Skrif* gebruik, gee dit erkenning aan die feit dat die Bybel tegelykertyd God se Woord en mensewoord is.

Verbandhoudend met die term *Heilige Skrif*, is woorde soos *Skrifbeskouing*, *Skrifverstaan*, *Skrifgesag* en *Skrifgebruik*. Dit kan kortliks soos volg gedefinieer word:

- * ***Skrifbeskouing*** gaan ten diepste om geloofsuitsprake oor die Heilige Skrif. Daarom word 'n kerk se Skrifbeskouing gewoonlik in belydenisskrifte geartikuleer, byvoorbeeld Artikels 2 tot 7 van die NGB.
- * ***Skrifverstaan*** gaan om eksegeese en hermeneutiek van Bybeltekste, met die veronderstelling dat dit deur die Heilige Gees ook Woord van God is. Elke geskrif in die Bybel het in unieke, konkrete, historiese en sosiale konteks tot stand gekom. Dit is moontlik om hierdie totstandkomingsproses histories-krities na te vors. Dit is 'n hoogs-wetenskaplike terrein van navorsing. Daarom was die Hervormde Kerk nog altyd van mening dat teologie 'n wetenskaplike dissipline is wat aan 'n universiteit tuishoort. Deeglike eksegeese is die hart van reformatoriese teologie. Tegelykertyd moet die Bybelteks geïnterpreteer en verstaan word. Dit staan bekend as hermeneutiek. Eksegeese en hermeneutiek is die *sine qua non* van Woordverkondiging en die bediening van die evangelie deur die kerk. Ook hiervoor is wetenskaplike navorsing en nadenke noodsaaklik.
- * ***Skrifgesag*** dui op die oortuiging dat die Heilige Skrif, as geïnspireerde teks en Woord van God in mensetaal, gesag oor ons uitoefen. Daarom is ons oortuig dat Christus sy kerk, en per implikasie elkeen van ons, deur die Woord en Gees regeer. Daarom moet kerklike vergaderings en gelowiges noukeurig na die Heilige Skrif luister en gehoorsaam daaraan leef.
- * ***Skrifgebruik*** dui op verskillende wyses waarop die Bybel verstaan en gebruik word. Daar word allerlei byvoeglike naamwoorde gebruik om hieraan uitdrukking te gee. Dikwels word mense met hierdie woorde geëtiketteer, sonder dat daar duidelikheid is wat presies daarmee bedoel word. Voorbeelde van sulke woorde is fundamentalisties, letterlik, ortodoks, krities, liberaal en vrysinnig. Verskil van mening ontstaan normaalweg wanneer gespreksgenote die Heilige Skrif verskillend verstaan en gebruik.

6. WAT IS WAARHEID?

Die een vraag wat dikwels onder die oppervlakte broei en selde aandag kry, is die vraag na die *waarheid*. Waarheid is belangrik. Die kerklike getuigenis oor God moet *waar* wees, anders kan mense dit nie glo of vertrou nie.

Die soeke na waarheid is eie aan die beoefening van wetenskap. Wetenskaplikes is voortdurend op soek na ware kennis, kennis wat verifieerbaar is. Indien teologie as wetenskap beskou word, is dit voor die hand liggend dat teologie ook die waarheidsvraag aan die orde moet stel.

Dikwels word waarheid gekoppel aan 'n spesifieke teksvers of aan die belydenisskrifte. So 'n waarheidsbegrip impliseer dat *waarheid objektief* waarneembaar is en in proposisies vasgevang kan word. Dit sou ook beteken dat ons in die Bybel vaste voorskrifte het wat aan mense voorgehou moet word as ewig en onveranderlik. Al wat 'n kerklike vergadering moet doen, is om die betrokke teksvers te identifiseer en dit as die reël vir leer en lewe aan te bied.

Die teenoorgestelde is ook moontlik. Die waarheid is *subjektief*, wat beteken dat elke mens self moet besluit wat is waar. Alle *waarheid* is relatief en voorlopig, daarom kan die kerk geen vaste voorskrifte gee nie. 'n Kerklike vergadering kan nie met 'n beroep op die Bybel ten opsigte van leer of lewe voorskriftelik optree nie.

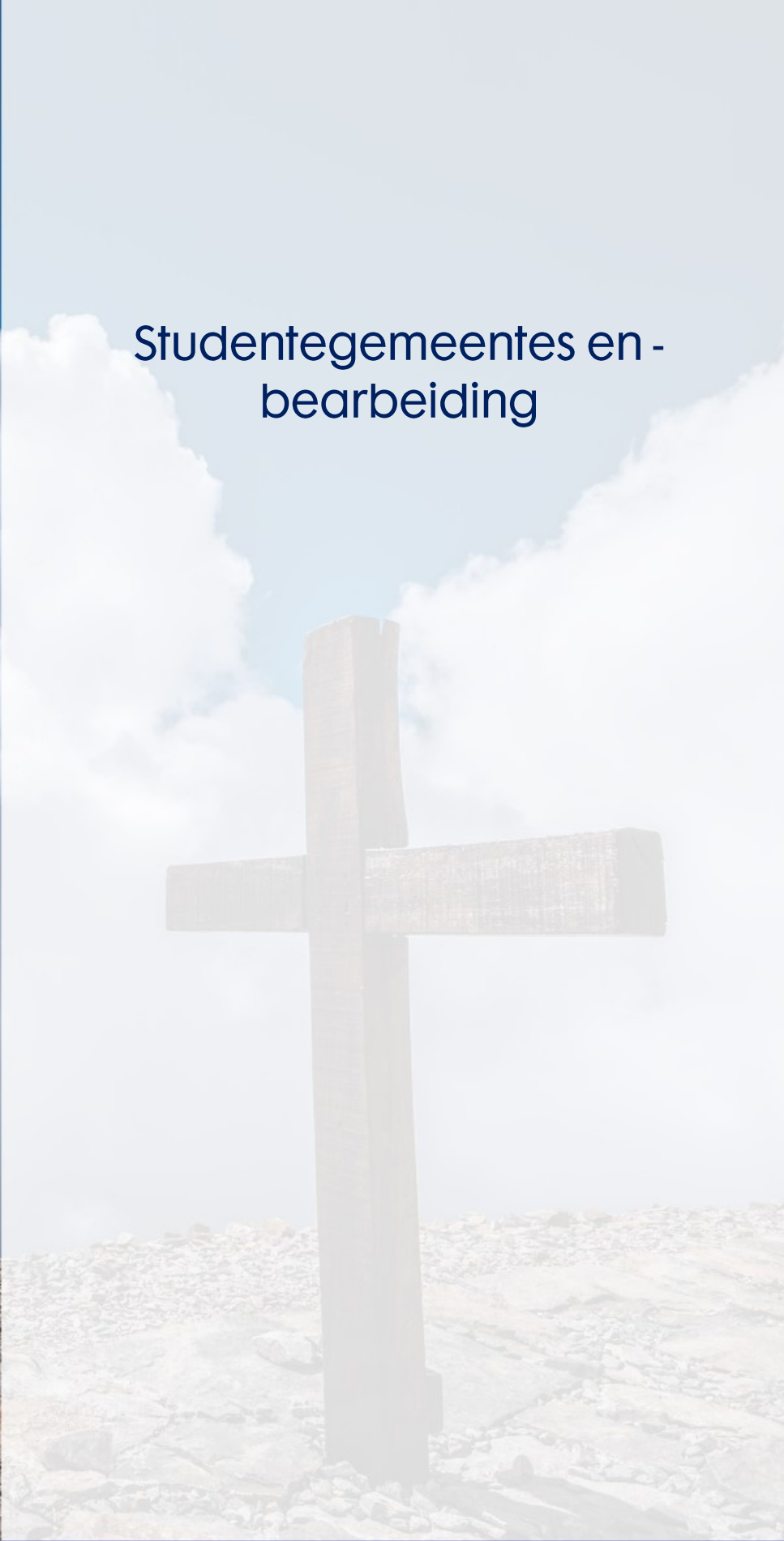
Vir lank was hierdie spanning tussen 'n objektiewe en subjektiewe waarheid 'n struikelblok. Toenemend is besef dat, vanuit 'n geloofsperspektief, waarheid nie 'n denksisteem is of van ons verstaan van waarheid afhanklik is nie. ***Waarheid is 'n Persoon. Jesus Christus, die vleesgeworde Woord van God, het vir sy volgelinge gesê: "Ek is die Waarheid, en die Weg, en die lewe" (Johannes 14: 6). Hierdie Waarheid kan slegs ontmoet word, en in verhouding met die Waarheid word elke Sondag die Waarheid verkondig.***

In die manier hoe die kerk teenoor mense optree, word die Waarheid hoorbaar en sigbaar. Dit is slegs wanneer ons erns maak met die Waarheid, dat die kerk verantwoordelike besluite kan neem.

---oOo---

Studentegemeentes en - bearbeiding

Bylae C

1. VERSLAG OOR STUDENTEBEARBEIDING POTCHEFSTROOM

1.1 STATISTIESE GEGEWENS VAN DIE GEMEENTE

Aantal belydende lidmate:	386
Permanente lidmate:	102
Studente-lidmate:	284
Dooplidmate:	22

1.2 AGTERGROND EN FUNKSIONERING VAN DIE GEMEENTE

Die Studentegemeente Potchefstroom bedien sedert 1967 studente van al die tersiêre instellings in Potchefstroom. Die gemeente het tans 386 belydende lidmate (284 studente; 102 permanente lidmate) en 22 dooplidmate. Die gemeente bestaan uit 58 wyke (21 koshuiswyke, 29 dorpstudente wyke en agt permanente lidmate wyke). Daar is oud-studente en huidige dosente wat verspreid in Potchefstroom woon en by die gemeente inskakel. Vanuit die groeipuntbediening skakel studente uit ander kerke ook by die gemeente in.

1.3 HUIDIGE STAND VAN SAKE

Die gemeente onderskei hulself van ander kerke op die kampus weens die feit dat die gemeente 'n eie kerkgebou en pastorie besit wat 'n tuiskomplek vir studente is. Die permanente lidmate sorg vir kontinuïteit in die struktuur en bestuur van die gemeente asook om stabiliteit te bewerkstellig. Die permanente lidmate se fokus en ywer is spesifiek gerig op die vooruitgang en instandhouding van studentebearbeiding, en neem ook leiding in die fisiese welstand en versorging van die studente.

Die transformasieproses van kampuskoshuis-verblyf skep 'n geleentheid om studente wat in privaat behuising rondom die kampus en die kerkgebou woon, meer doelmatig te bearbei deur sigbare bemerking van die Studentegemeente (asook gemeente aktiwiteite gerig op studente). Barmhartigheid en 'n *missionale kerkwees*-gerigtheid is hoog op die gemeente se prioriteitslys. Studente van ander kerke skakel gereeld saam met medestudente by die gemeente en gemeenteaktiwiteite in. Die barmhartigheid diensgroepe geniet aktief aandag weens die feit dat studente nie genoegsame beurse ontvang om in hul daaglikse behoeftes aan kos en persoonlike benodighede te voorsien nie.

Deeglike beplanning is 'n voortdurende proses om jongmense te bearbei as 'n strategiese groeipunt van die Kerk. Die aktiwiteite van die HSV bied 'n besondere ondersteuningsnetwerk en 'n tuiskomplek vir studente. Die jaarlikse eerstejaarskamp is 'n hoogtepunt waarmee elke jaar afskop. Kontakerdienste vind elke Sondag om 10:00 en 18:30 plaas. Elke Sondag word 'n Video-preek ook met WhatsApp gestuur en op Facebook en YouTube geplaas. Daar is elke Sondagaand na die erediens ook 'n aksie waarby eetgoed bedien word wat besonder goed ondersteun word. Die erediens en kuiergeleentheid is 'n groot bymekaarkom waar nuwe vriendskappe gesmee word.

COVID-19 inperkings het veroorsaak dat die gemeente gerig is op persoonlike en digitale kontak met die gemeente (asook ouers van studente en mense wat digitaal ingeskakel is by die gemeente). Die gemeente is besonder dankbaar vir die Kerk se volgehoue en positiewe bydrae tot die Studentegemeente. Die fokus op dankbaarheid vir God se genade en die Kerk as 'n veilige saamkomplek, kweek 'n dankbare gesindheid by studente. Hierdie dankbaarheid dra hulle ook op die

kampus uit deur met ander studente daarvoor te praat en hulle na gemeente aktiwiteite uit te nooi. Die *bemarking* van die Studentegemeente aan studente wat kerkloos en kerkloos geword het, gebeur deur hulle te betrek by gemeente aktiwiteite. Sosiale media word voortdurend gebruik vir sosiale aksies, byeenkomste en interaksie tussen studente. Sosiale byeenkomste met goeie gehalte koffie en verversings maak 'n groot bydrae tot die uitreik en inskakeling van ander studente. Die sosiale aksies word as missionale geleenthede in die gemeente gebruik wat die fokus plaas op groei in die gemeente. Koffiebekers is ook aangekoop met die Studentegemeente se logo en 'n QR-kode daarop om nuwe studente se inligting te verkry.

1.4 FINANSIËLE SITUASIE VAN DIE GEMEENTE

Die finansiële bestuur van die gemeente word 'n al groter uitdaging. Die finansiële ondersteuning van die Kerk is onontbeerlik vir die gemeente om finansiële verpligtinge na te kom. Die gemeente funksioneer soos al die ander gemeentes in die Kerk. Die maandelikse heffing per lidmaat, verpligte uitgawes en pensioenbydrae word stiptelik oorbetal, en die gemeente het geen skuld as nie. Skenkings asook vrywillige bydraes en offergawes help die gemeente om hierdie finansiële posisie te behou. Jaarliks hou die gemeente ook 'n basaar en straatfees om fondse in te samel. Die gemeente het ook 'n lapa wat verhuur word om 'n inkomste te genereer, en 'n ooreenkoms met Vodacom wat 'n selfoontoring op die kerkterrein opgerig het.

'n Versoek word jaarliks aan ouers van studente gerig om die studentebearbeiding finansiëel te ondersteun en by te dra tot die instandhouding van die gemeente. Sage Pay vir debietorders en Zapper oorbetalingskeuse word ook aangemoedig om offergawes te ontvang.

In die gemeente is daar 'n Advies- en Kontrolekomitee wat toesig hou oor die finansiële posisie van die gemeente, en sien koördinerend en adviserend om na alle stoflike belange in die gemeente. Saam met die kerkraad help die komitee met die bedieningsplan in die gemeente.

1.5 UITDAGINGS VIR DIE GEMEENTE

Die Studentegemeente funksioneer soos al die gemeentes in die Kerk, maar met die verskil dat daar jaarliks eerstejaarstudente by die gemeente inskakel en afstuderende studente die gemeente verlaat. Weens die groot omset van studente is die strukture van so 'n aard dat die gemeente deurentyd fasiliterend optree en beskou kan word as 'n opleidingsgemeente, omdat studente in die gemeente leer hoe die Kerk funksioneer. Die uitdagings waaraan studente blootgestel word konfronteer morele waardes, en het tot gevolg dat lewensvrae ontstaan wat die soeke na antwoorde by die kerk na vore bring. Op die kampus word studente ook blootgestel aan ander kerke, kerkvreemde groeperinge en drukgroepe wat vreemd is aan ons eie kerklike verkondiging en tradisie. Die taak van die gemeente is juis om die studente leiding te gee deur voort te bou om die evangeliebediening vars en nuut aan die jong lidmate oor te dra. Hierdie vormingswerk wat in die Studentegemeente gedoen word is vir die Kerk van onskatbare waarde, en plaas terselfdertyd 'n baie groot verantwoordelikheid op studentebearbeiding.

1.6 TOEKOMSBLIK EN TOEKOMSBEPLANNING

In die lig van al die aktiwiteite, werksaamhede en uitdagings in die gemeente, is die studentebearbeiding in Potchefstroom uiters noodsaaklik as 'n

groeipuntbediening. In die onseker tye waarin ons jongmense leef, het studente 'n groot behoefte aan stabiliteit wat hulle by die Kerk vind. In 'n wêreld wat voortdurend verander, bly die kerk 'n anker en toevlugsoord in die studentelewe.

Groei in die Studentegemeente geskied deur studente welkom te laat voel wanneer hulle inskakel by die Studentegemeente, en gee hulle 'n *gevoel van aanvaarding* wat belangrik is vir die jongmens van vandag. Studente word aangemoedig om hulle vriende uit te nooi na die eredienste, Bybelstudie, sosiale byeenkomste, funksies en aksies van die gemeente. Met behulp van die groeipuntbediening het die Studentegemeente se lidmaattal verhoog met studente wat nie lidmate van die Hervormde Kerk was nie. By elke geleentheid in die gemeente is daar studente van ander kerke (ook kerkloos en kerklos studente) wat die geleenthede bywoon en gereeld betrokke bly.

Die groei in die Studentegemeente word ook deur 'n groot groep HSV-Bestuur (43 studente) aangehelp deur hulle te bemagtig om met 'n positiewe doelgerigtheid ander studente uit te nooi na die gemeente. Deur studente se lewensvrae aan te spreek en met sosiale interaksie bande te bou, blyk 'n doeltreffende werkwyse te wees vir die Studentegemeente. Die stabiliteit wat studente by die Studentegemeente vind word in 'n missionale gerigtheid omskep in hul eie studente-omgewing.

Daar heers ook 'n goeie gesindheid wat die Kerk van die Noordwes Universiteit ontvang, en dit vergemaklik die bearbeiding en vorming van studentelidmate in die huidige lewensomstandighede. In samewerking met die CKWAF vind skakeling met ander kerke op die kampus ook gereeld plaas deur gesamentlike beplanningsvergaderings en projekte.

1.7 SLOTWOORD

Die Studentegemeente bedank die Kerk vir die geleentheid om in die tyd waarin ons leef studentebearbeiding in Potchefstroom te kan doen. Die gemeente koester waardering om volledig as gemeente van die Kerk te kan funksioneer. Die gemeente is besonder dankbaar vir die Kerk se volgehoue en positiewe bydrae tot die groeipuntbediening van die Studentegemeente.

---oOo---

Kernkomitee: Kerk,
teologie en etiese sake

Eietydse, kerklike
belydenisskrif
(opgestel deur prof WA Dreyer)

Bylae D

1. INLEIDING

Die 72ste AKV (2019) het soos volg besluit:

Die vergadering besluit, in lyn met 'n aanbeveling van die dosentevergadering wat reeds in 2001 gemaak is, **dat die wenslikheid van 'n eietydse kerkeie belydenisskrif verder ondersoek word** om ons verstaan van die evangelie eietyds te verwoord.

Die Kommissie van die AKV het hierdie opdrag na die Kernkomitee vir Kerk, Teologie en Etiese Sake verwys vir afhandeling.

In beginsel is 'n nuwe belydenisskrif nie onmoontlik nie. Intendeel, tydens die Kerkhervorming is talle belydenisskrifte opgestel, nie net die paar wat ons vandag ken nie.

Die vraag is: Waarom is daar sedert 2001, vir die afgelope 20 jaar, belangstelling in 'n nuwe, eietydse en kerkeie belydenisskrif? Daar is verskeie redes hiervoor, maar na my mening is die belangrikste die volgende:

- * **Interne konflik:** In 1995 het 'n groep ampsdraers en lidmate van die Hervormde Kerk, wat later bekend geword het as die *steedsHervormers*, 'n *Eietydse Getuienis op Hervormingsondag* gepubliseer. In die dokument is 'n *vrk in die pad* aangedui. Die *Getuienis* is geskryf in die vorm van 'n belydenis. Die *Getuienis* handel onder andere oor uiteenlopende teologiese benaderings, asook verskille ten opsigte van die belydenisskrifte. Van die belydenisskrifte word gesê: *Ons is besorg en bedroef oor die verdraagsaamheid ten opsigte van uitsprake dat die belydenisskrifte nie ewig-geldende waarhede verwoord nie* (Getuienis 1995: 7). Met die daaropvolgende AKV's was die interpretasie van en binding aan die belydenisskrifte telkens ter sprake. Uiteindelik het die spanning uitgeloop op kerkskeuring en die Hervormde Kerk is in 'n staat van belydenis geplaas. Die Staat van Belydenis, wat deur alle predikante van die GHG onderteken moet word, funksioneer vir die Geloofsbond in baie opsigte soos 'n eietydse, kerkeie belydenisskrif.
- * **Eksterne konflik:** Belydenisskrifte ontstaan normaalweg in tye van konflik en verandering. Dit was die geval tydens die Kerkhervorming, maar ook in die 20ste eeu. In Suid-Afrika, te midde van politieke konflik en verandering, het die Belydenis van Belhar tot stand gekom. Die Hervormde Kerk het die politieke spanning eerstehands ervaar. Die versugting na stabiliteit en geloofsekerhede kan ook manifesteer in die behoefte aan 'n eietydse, kerkeie belydenisskrif.
- * **Teologiese diversiteit:** Hervormde teologie het deur die loop van die geskiedenis nooit in homogene sisteemdenke verval nie. Hervormde teologie is nie *streng gereformeerde* nie, maar eerder *reformatories* met waardering vir uiteenlopende stamme in die reformatoriese tradisie. In die Hervormde Kerk is daar ruimte vir konfessionele teologie, kritiese teologie, filosofiese teologie en so meer. Te midde van diversiteit het misverstande ontstaan, en beskuldigings van teologiese vrysinnigheid. Veral navorsing oor die historiese Jesus het in die spervuur gekom, en nogmaals die aandrang op 'n eietydse, kerkeie belydenisskrif laat opvlam.

- * **Postmodernisme:** Die veranderinge wat Postmodernisme meegebring het, laat baie mense voel dat daar geen vasstaande waarhede is nie; waarheid is relatief tot persoonlike menings en oortuigings. Sosiale en morele waardes verander voortdurend. Dokumente soos belydenisskrifte, wat *geloofswaarhede* artikuleer, word met suspisie bejeën. Vanselfsprekend is daar die verwagting dat 'n eietydse belydenisskrif 'n apologetiese funksie kan vervul, om teenoor die tydsgees iets van die Christelike geloof te verwoord.
- * **Wetenskap:** Sedert die Kopernikaanse Rewolusie het verskeie industriële rewolusies plaasgevind. Ons beleef tans 4IR en 5IR. In die proses word godsdiens in die algemeen en die uniekheid van die Christendom bevraagteken. God is vervang met lugversorging, tegnologie, rekenaars en algemeen menslike sedelikheid. Die era waarin ons leef, maak dit vir mense moeilik om die geloofstaal en Bybelse denkbeelde te verstaan. Vir baie mense maak die Bybel gewoon nie meer sin nie, omdat hulle nie die woorde verstaan nie. 'n Belydenisskrif wat dit in berekening sou bring, kan help om die Christelike geloof weer relevant te maak.

2. HISTORIESE PERSPEKTIEF

2.1 INLEIDEND

Die Hervormde Kerk se geskiedenis begin met die Kerkhervorming van die 16de eeu. Die Kerkhervorming beslaan 'n tydperk van ongeveer 100 jaar (1517 tot 1619). Dit was 'n tyd van radikale en ingrypende verandering op kerklike, sosio-politieke en ekonomiese gebied (Dreyer 1995: 11 tot 13). Dit was ook 'n tyd van worsteling om tot 'n regte verstaan van die evangelie van Jesus Christus te kom. Hierdie worsteling om die Skrif en evangelie reg te verstaan, het daartoe aanleiding gegee dat die reformatoriese kerke in Duitsland, Switserland, Frankryk, Hongarye, Engeland en Nederland talle belydenisskrifte geformuleer en gepubliseer het.

Daar was verskeie redes waarom daar soveel belydenisskrifte ontstaan het:

- * Die verskillende reformatoriese kerke het **selfstandig** van mekaar gefunksioneer. Dit beteken dat kerke in verskillende gebiede en lande belydenisskrifte opgestel het wat vir daardie gebied of land gegeld het.
- * Die belydenisskrifte is gebore uit die nood van die **prediking**. Predikante in dieselfde gebied was dalk almal reformatories gesind, maar het nie op 'n eenvormige wyse die evangelie verkondig nie. Die predikante wou duidelikheid hê oor wat hulle moes preek, en daarom was die belydenisskrifte pogings om die suiwere en ware leer, gegrond op die Bybel, ten dienste van die prediking te formuleer.
- * Daar was behoefte aan geskrifte wat vir **kategetiese onderrig** gebruik kon word.
- * Die belydenisskrifte was **polemies gerig** teen die wanpraktyke en dwaalleer van die RKK.
- * Die belydenisskrifte was **apologetiese dokumente**, gerig aan die owerhede, waarin die leer van die reformatoriese kerke verdedig is. Dit was van eksistensiële belang vir hierdie kerke, omdat hulle op grond van die

cuius regio eius religio beginsel deur die owerhede vervolg is (Dreyer 1995: 30). Die owerhede en RKK het in hierdie tydperk tienduisende Protestante vervolg en om die lewe gebring.

Dit is opvallend dat die Lutherse kerke daarin geslaag het om die belydenisskrifte wat onder invloed van Luther ontstaan het, in 1580 te verenig in die *Formula Concordiae* (Bakhuizen van den Brink 1980: 96). Die Calvinistiese kerke het nooit één belydenisskrif gehad nie, hoewel die verskillende nasionale kerke die belydenisskrifte wat hulle opgestel het, ook aan ander Calvinistiese kerke gestuur het vir kennisname en kommentaar. Francesco Salluado het wel sy *Harmonia Confessionum* in 1581 in Genève uitgegee, waarin meeste van die Calvinistiese belydenisskrifte verwerk is – maar omdat dit die werk van een persoon was, is dit nooit as amptelike belydenisskrif aanvaar nie (Jahr 1964: 13). Die gevolg was dat daar in verskillende gebiede verskillende belydenisskrifte gegeld het.

Met die nagaan van die geskiedenis van die Kerkhervorming, word dit opeens duidelik dat die belydenisskrifte nie in isolasie ontstaan het nie, maar ingebed was in die sosio-politieke en kerklik-teologiese milieu van die 16de eeu. Verskeie van hierdie belydenisskrifte is in die loop van die 16de eeu saam gepubliseer – nie noodwendig as teenoorstaande belydenisskrifte nie, maar aanvullend tot mekaar (Jahr 1964: 13). Daaruit blyk die interafhanklikheid en onderlinge invloed wat die belydenisskrifte op mekaar gehad het (Jahr 1964: 16). Gesien vanuit hierdie perspektief, is die opstel en aanvaarding van 'n nuwe, eietydse belydenisskrif in beginsel nie onmoontlik nie.

Een van die kenmerke van die Kerkhervorming, was die ontstaan van talle belydenisskrifte. Daar het soveel belydenisskrifte ontstaan, dat Calvyn toenemend gekant was teen die opstel van nóg belydenisskrifte. Hy het selfs De Brès afgeraai om die NGB te voltooi (Bakhuizen van den Brink 1976: 10). Enkele voorbeelde van die verskeidenheid van belydenisskrifte is die volgende:

- * 67 stellings van Zürich (1523).
- * 10 stellings van Bern (1528).
- * Tetrapolitaanse Belydenis (1530).
- * Belydenis van Basel (1534).
- * Lausanne Artikels (1536).
- * Geneefse Belydenis (1536).
- * Eerste Switserse Belydenis (1536).
- * Skotse Geloofsbelydenis (1560).
- * Franse Geloofsbelydenis (1559).
- * NGB (1563).
- * Tweede Switserse Belydenis (1566).

Interessant genoeg het Leo Jud in die Duitse teks van die Eerste Switserse Belydenis 'n interessante aanhangsel bygevoeg, wat iets weerspieël van hoe die Hervormers oor belydenisskrifte gedink het. Dit lui (vry vertaal) soos volg (sien teks in Böckel 1847: 116):

Met hierdie artikels wil ons geensins 'n enkele geloofsreël aan alle kerke voorskryf nie. Ons erken immers geen geloofsreël as die Heilige Skrif nie. Wie dan ook al hierdie Belydenis aanvaar, al sou hy ander terminologie gebruik as dié wat in die Belydenis gebruik word, kan niteenstaande beskou word as in ooreenstemming met ons. Ons is in die eerste plek begaan oor die saak (van die geloof) en die waarheid, en nie oor woorde nie. Ons gee dus aan elkeen die vryheid om die terminologie te gebruik wat die beste geskik is om in sy kerk te gebruik, en ons

behou die reg om in vryheid onself te verdedig teen 'n verdraaiing van die ware betekenis van hierdie Belydenis. Ons het van hierdie terminologie in die teenswoordige tyd gebruik gemaak, om daardeur ons geloofsoortuigings oor te dra.

Opvallend in hierdie formulering is dat die Hervormers

- * 'n verskeidenheid van belydenisskrifte erken;
- * die vryheid (diversiteit) in terminologie aanvaar; en
- * die kontekstualiteit van die belydenisskrif erken.

In die Hervormde tradisie is belydenis altyd 'n saak van die gewete, wat nie vasgepen kan word in ewiggeldende uitsprake wat vir tyd en ewigheid onveranderd geld nie. Dit beteken nie dat geloof onderhewig is aan subjektivisme of relativisme nie, dit is bloot 'n erkenning dat geloof iets dinamies is wat in elke nuwe konteks opnuut bely word. Juis dit maak die Christelike geloof aktueel.

2.2 DIE DRIE FORMULIERE VAN EENHEID

Aangesien die Hervormde Kerk baie nougeset die Drie Formuliere van Eenheid (die NGB, HK en DL) handhaaf, word hulle ontstaansgeskiedenis kortliks toegelig.

2.2.1 NGB van 1561 (Doornik)

Die **historiese agtergrond** van die NGB loop hand aan hand met die geskiedenis van die dokument se outeur, Guido de Brès. De Brès se sorgvuldige studie van die Bybel bring hom in konflik met die RKK. In 1548 verlaat hy Mons, omdat die Hervormers in die stad wreed vervolgt is. Hy vlug na Engeland, waar hy begin om teologie te studeer. In 1542 keer hy terug, en vestig hom in Rijsel. Daar begin hy die evangelie preek, en publiseer hy sy eerste teologiese werk *Le Bastion de la Foy Chrétienne*, 'n publikasie wat duidelik laat blyk dat hy 'n kenner van die Patristiek was (Pont 1994: 55). As gevolg van vervolging vlug hy, swerf hy rond en beland hy uiteindelik by Calvin in Genève, waar hy verder teologie studeer. In 1559 keer hy terug na Nederland, en woon in die omgewing van Doornik. In hierdie tyd werk hy aan die teks van die NGB. Teen 1561 het die vervolgings in Doornik toegeneem, en moes De Brès weer vlug. Hy is later gevange geneem en tereggestel.

Die NGB is waarskynlik al gedurende 1563 deur 'n geheime sinode van die Nederlandse Hervormde Kerk (die *Kerk onder die Kruis*) as geloofsbelydenis aanvaar. Die Sinode van Antwerpen het dit in 1565 volledig hersien en as belydenis aanvaar. Die NGB is aan die hand van die Franse Geloofsbelydenis opgestel wat deur Calvin opgestel is en deur die Sinode van Parys verwerk is. Op die wyse het die denke en teologie van Calvin via die Franse Geloofsbelydenis en die NGB formeel inslag gekry in die Nederlandse Hervormde Kerk en ook die NHKA. Die NGB verteenwoordig 'n sorgvuldige samevatting van Calvin se denke en teologie (Pont 1994: 57).

Die NGB word gekenmerk aan sy baie sterk Skrifbeskouing. Na 'n paar inleidende artikels oor die openbaring (waarin die Sinode van Parys nagevolg word), kom die standpunt van Calvin in artikel 7 baie sterk na vore: *Ons glo dat hierdie heilige Skrif die wil van God volkome bevat en dat alles wat die mens moet glo tot saligheid, genoegsaam daarin geleer word*. Daarmee word die primaat van die Skrif bo die belydenisskrifte en dogma van die kerk vasgestel, en moet die belydenisskrifte ook in ooreenstemming met die Skrif wees. In artikel 9 word gestel

dat die drie belydenisse van *die Apostels, Nicea en Athanasius* aanvaar word – met die implikasie dat dit in ooreenstemming is met die Heilige Skrif (vergelyk die teks in Bakhuizen van den Brink 1940: 75). Verder kom die beginsels van *sola gratia* en *sola fidei* baie sterk na vore. Jesus Christus, en sy volkome verlossingswerk, vorm die hart van die belydenisskrif. In dié opsig is dit 'n klassieke voorbeeld van Calvinistiese denke, maar meer – dit is ook die hoogtepunt in die ontwikkeling van die reformatoriese belydenisskrifte van die 16de eeu.

2.2.2 Die HK van 1563

Toe Frederik III in 1559 keurvors van die Palts geword het, het daar in die groot verwarring op godsdienstige gebied geheers (Oberholzer 1986: 1). Die stryd tussen die RKK en die Protestante het hewig gewoed, en tegelykertyd het daar na Luther se dood in 1546 groot onenigheid tussen die Lutherane losgebreek. Dit het verder gelyk of die Lutherane en Calviniste in kompetisie was oor wie die meeste mag en invloed kon verkry.

Die reorganisasie en hervorming van die kerk kon nie deurgevoer word sonder 'n behoorlik gefundeerde uiteensetting van die leer nie. Daarom besluit die keurvors om 'n kategismus te laat opstel, wat die leerboek en norm vir die prediking in die Palts sou wees. Hy vra vir Zacharias Ursinus, die 28-jarige professor in Dogmatiek van die Universiteit van Heidelberg, om so 'n kategismus op te stel.

Ursinus het aan die Universiteit van Wittenberg studeer, en tydens sy studie het hy sterk onder die invloed van Melanchthon gekom. Daarna vertrek hy op 'n studiereis na Frankryk, waar hy Grieks en Hebreeus studeer. Op die reis ontmoet hy ook vir Calvyn, en kom hy ook onder sy invloed (Oberholzer 1986: 2). Hy studeer ook in Zürich, waar hy onder die invloed van Bullinger kom. Hy word hierna deur Frederik III uitgenooi om aan Heidelberg sy studies te voltooi – waar hy dan ook promoveer en begin lesings gee in Dogmatiek.

Ursinus het nie alleen aan die Kategismus gewerk nie. 'n Paneel teoloë is aangewys wat sy voorleggings bespreek en geëvalueer het. Oorspronklik was daar 323 vrae en antwoorde, wat verkort en verwerk is tot die dokument wat ons vandag as die HK ken. Navorsing het aangetoon dat Ursinus wyd navorsing gedoen het. Hy het die kategismusse van Melanchthon, Beza, Calvyn en Bullinger gebruik, asook dié van Zürich, Genève, Emden en Straatsburg. So het die HK verteenwoordigend geword van 'n wye spektrum van Hervormde teologie.

Die voltooide Kategismus is op 13 Januarie 1563 aan 'n sinode wat in Heidelberg vergader het, voorgelê vir goedkeuring. Dit is sonder wysiging aanvaar, hoewel die Lutherse superintendente teen sommige artikels beswaar aangeteken het. Ten spyte daarvan het Frederik III die Kategismus se voorrede onderteken, en is dit in die Palts ingevoer.

Die Kategismus was in die eerste plek bedoel as 'n leerboek vir die jeug tydens **kategeese**. Tegelykertyd is ook die ouer mense tydens die **prediking** geleer uit die Kategismus, veral omdat die meeste onder die RKK opgegroeï het en geen kennis van die Bybel gehad het nie. Die Kategismus het egter ook as **belydenisskrif** gedien. So word dit duidelik dat die belydenisskrif uit die kerklike praktyk gebore is, uit die nood van die prediking, kategeese en die noodsaaklikheid dat die kerk in die wêreld moet getuig van die **waarheid** wat hy bely. As belydenisskrif het dit ook gedien om die **eenheid van die geloof** te bewaar. Die HK is 'n ekumeniese geskrif, wat die eenheid in die geloof tussen die Calviniste en die Lutherane wou bevorder.

2.2.3 Die DL van 1618/1619

Die Nasionale Sinode van Dordrecht wat in die jare 1618/1619 sitting geneem het, is in opdrag van Prins Mauritz van Nederland byeengeroep, met die spesifieke doel om die leerstryd wat tussen die Remonstrante en Contra-Remonstrante gewoed het, op te los. Omdat die Sinode in diepte oor die uitverkiesingsleer sou handel, is 23 teoloë uit Engeland, Hesse, die Palts, Bremen, Emden, Genève en ander dele van Switserland genooi om die Sinode saam met die Nederlandse afgevaardigdes by te woon. Uit die Nederlandse kerk is 37 predikante, 19 ouderlinge en vyf hoogleraars na die Sinode afgevaardig. Die owerheid het ook 18 kommissarisse aangewys wat die Sinode bygewoon het. Dit het van die Sinode byna iets soos 'n ekumeniese konsilie gemaak (Pont 1981: 168).

Die Sinode is op 13 November 1618 geopen, en eindig 154 sittings later op 6 Mei 1619. Tydens die Sinode is die DL opgestel, as uiteensetting van leer oor die uitverkiesing. Na afloop van die Sinode van Dordrecht is die Remonstrante gevra om instemming te betuig met die besluite van die Sinode. Die Leerreëls is deur die hele land versprei, en al die predikante moes dit onderteken. Dié wat dit nie wou teken nie, is voor die klassikale vergaderings gedaag, waar hulle uit hulle amp onthef is.

Die DL bestaan uit vyf hoofstukke, met hoofstukke 3 en 4 wat saamgegroepeer is. Die eerste hoofstuk handel in 18 artikels oor die Goddelike uitverkiesing en verwerping; die tweede handel in nege artikels oor die verlossingswerk van Jesus Christus; hoofstuk 3 en 4 handel oor die verdorwenheid van die mens, sy bekering en die wyse waarop dit plaasvind; die vyfde hoofstuk handel in 15 artikels oor die volharding van die gelowiges. Die hoofstukke word telkens afgesluit met 'n opsomming van die Remonstrante se dwalings.

Wat opvallend is, is dat die verlossing van die mens, en daarom ook die uitverkiesing, baie sterk Christosentries verklaar word. Die DL werk met 'n pessimistiese mensbeskouing. In die mens is daar niks goeds te vind nie, en self kan die mens nie tot geloof en bekering kom nie. In kort kom dit daarop neer dat die Leerreëls die vrymag en soewereiniteit van God beklemtoon. God is God. Hy kan maak soos Hy goeddink. Die klei kan die pottbakker nie verkwelik nie. Hoekom God sommige mense in genade uitverkies en ander nie – daaroor kan ons nie te vinnig gevolgtrekkings maak nie. Wat die Sinode van Dordrecht wou doen, was om sorgvuldig te sê wat die Woord sê.

2.3 BELYDENISSKRIFTE UIT DIE 20STE EEU

2.3.1 Barmen

Die Barmen Verklaring is nie 'n belydenisskrif in die klassieke reformatoriese styl nie (sien teks in Cochrane 1966: 332 tot 336). Dit bevat ses teologiese uitsprake oor die Christelike geloof wat deur die Belydende Kerk (*Bekennende Kirche*) in Duitsland aanvaar is. Afgevaardigdes het op 29 en 30 Mei 1934 in Barmen byeengekom. Die sinode is deur Martin Niemöller en Dietrich Bonhoeffer georganiseer, as teenvoeter vir die nasionaal-sosialisme en die anti-Semitisme wat tydens die bewind van Hitler gelei het tot die uitwissing van miljoene Jode. Die sogenaamde *Duitse Christene* wat Hitler se ideologie aangehang het, het beheer van die Duitse kerk geneem. Verskeie predikante wat daarteen gekant was, is vermoor.

Barmen bestaan uit 'n inleiding en slot, asook ses artikels. Elke artikel bevat 'n Skrifgedeelte, 'n belydenis en 'n verwerping van 'n vals leerstelling. Al ses artikels bely dat die kerk se boodskap en lewe behoort mekaar nie te weerspreek nie (III en IV). Aangesien ons aan Christus behoort, het dit implikasies vir ons hele lewe (I en II); vir kerk en staat asook ons openbare getuienis (V en VI).

Die inhoud van hierdie verklaring is hoofsaaklik deur die Switserse teoloog Karl Barth geskryf. Dit spreek nie die politieke situasie *per se* aan nie, maar volstaan met 'n beroep op die kerk om waarlik kerk te wees. Barmen is soms aanvaar as amptelike belydenisskrif, maar was merendeels 'n simbool van verzet teen politieke mag en ideologie.

2.3.2 Belhar

Die Belydenis van Belhar is tydens die 1986 sinode van die NG Sendingkerk as belydenisskrif aanvaar. Aanleidend tot die belydenis was die oortuiging dat apartheid van die beginsel uitgaan dat mense van verskillende rasse onversoenbaar is.

Terwyl die NGK in die 1980's en 1990's sterk afwysend teenoor die Belydenis van Belhar gereageer het, het die Algemene Sinode van 2011 tot ander insigte gekom en besluit om, as sinode, die Belydenis van Belhar as belydenisskrif te aanvaar en om die voorgeskrewe weg te volg sodat dit as 'n belydenisskrif van die NGK as geheel aanvaar sou kon word. Twee jaar later het die Algemene Sinode besluit om aan kerkrade en streeksinodes voor te stel dat die formulering van Artikel 1 van die Kerkorde verander word sodat daarin ruimte gemaak word vir die Belydenis van Belhar, sonder dat die belydenis daarvan afgedwing sou word. Dié voorstel is egter nie in 2015 deur kerkrade en streeksinodes op die voorgeskrewe manier aanvaar nie en die Belydenis van Belhar is dus nie as (opsionele) belydenisskrif in die NGK se Kerkorde ingeskryf nie.

Enkele buitelandse kerke het die Belydenis van Belhar intussen ook as belydenisskrif aanvaar.

3. GEVOLGTREKKING

Die doel van so 'n belydenisskrif is tweërlei, naamlik

- * om eenheid in die Kerk te bewerkstellig, en
- * om leervryheid en teologiese liberalisme hok te slaan.

Hoewel dit opsigself na goeie redes klink waarom 'n eietydse, kerkeie belydenisskrif opgestel moet word, is daar bepaalde voorbehoude wat oorweeg moet word. 'n Studie van die ontwikkeling van belydenisskrifte toon bepaalde sake aan, wat hier kortliks en sonder uitgebreide bespreking aangebied word:

- * **Belydenisskrifte is kontekstueel van aard.** Belydenisskrifte ontstaan in konkrete omstandighede en in tye van krisis. Daarom is dit altyd moontlik om 'n eietydse belydenisskrif op te stel.
- * **Belydenisskrifte is historiese dokumente.** Daar moet rekening gehou word met die historiese, teologiese en filosofiese agtergrond daarvan.
- * **Belydenisskrifte moet in konteks interpreteer word.** Omdat belydenisskrifte in 'n bepaalde konteks ontstaan het en in 'n bepaalde

(eietydse) konteks bely word, moet belydenisskrifte noodwendig in konteks verstaan en uitgelê word. Dit beteken dat dit moontlik is om krities met 'n belydenisskrif om te gaan, en die saak waarom dit gaan te verwoord sonder om die presiese woorde te gebruik (sien aanhaling hierbo). In 'n postmoderne (eietydse) konteks is die formulering van objektiewe waarhede problematies, en moet die aktuele en relevante interpretasie van die belydenis as eerste keuse oorweeg word.

- * **Belydenisskrifte bevat nie objektiewe uitsprake nie.** Belydenisskrifte ontstaan in konteks van 'n eksistensiële krisis. 'n Mens staan met jou lewe in vir jou geloof. As ons verwag om in 'n belydenisskrif objektiewe waarhede te vind wat rasioneel-wetenskaplik vasgestel is, verstaan ons nie die aard van 'n belydenisskrif nie. 'n Belydenisskrif is iets wat voortdurend aktueel, met insig, onderskeiding en in elke lewensomstandigheid opnuut bely moet word. Daarom het die Hervormde Kerk nog altyd die standpunt gehandhaaf dat ons nie 'n **belydeniskerk is nie**, maar eerder 'n **belydende kerk**. Die Hervormde Kerk is nie gegrond in die belydenisskrifte nie, maar in Jesus Christus, die fondament waarop die tempel verrys (1 Korintiërs 3: 10 tot 17).
- * **Belydenisskrifte is altyd eietyds.** Elke Sondag, tydens die erediens, bely die gemeenskap van gelowiges **hier en nou**, maar ook **saam met die kerk van alle eeue**, hulle geloof. Geloofsbelydenis transendeer tyd. Geen belydenisskrif ontstaan sonder die inspraak van vorige geslagte nie. Elke nuwe gesang wat gekomponeer word en tydens 'n erediens gesing word, is 'n eietydse uitdrukking van ons geloof. Ons groeiende liedereskat is tegelykertyd 'n groeiende korpus van ons kerklike belydenis.
- * **Belydenisskrifte is liturgies van aard.** Daarom bely die gemeente tydens die erediens hulle geloof. Die woord *belydenis* dra die betekenis van plegtige erns, van persoonlike verantwoordelikheid, van feestelike blydskap (Polman sa: 7). Dit het die betekenis van openlik erken, openbare belydenis, getuienis aflê. Dit is wesentlik aan die kerk om te bely (Matteus 10: 32). Dit is 'n eis wat nog steeds aan elke gelowige gestel word. Die belydenis van die gelowige gee deel aan die verlossingswerk van Jesus Christus (Romeine 10: 9 en 10).
- * **Belydenisskrifte is ekumenies van aard.** Die ontstaansgeskiedenis van belydenisskrifte toon dat belydenisskrifte nooit in isolasie ontstaan nie. Dit ontstaan in die gesprek met medegelowiges regoor die wêreld. Daarom berus iets soos 'n *kerkeie belydenisskrif* per definisie op 'n foutiewe verstaan van die wese en intensie van 'n belydenisskrif.
- * **Belydenisskrifte is menslike woorde oor die Waarheid.** In die Hervormde tradisie, verstaan ons dat waarheid nie in objektiewe stellings vasgevang word nie, maar dat ons dit vind in die Persoon wat gesê het: *Ek is die Weg en die Waarheid en die Lewe. Niemand kom na die Vader behalwe deur My nie* (Johannes 14: 6). Waarheid is altyd relasioneel; dit word ontdek in verhouding met die lewende Here en in verhouding met mekaar.

Met die enkele opmerkings in gedagte, lyk dit teoreties moontlik om 'n eietydse belydenisskrif op te stel, maar beswaarlik 'n kerkeie belydenisskrif. Tegelykertyd is die oorwig van getuienis teen die opstel van 'n eietydse belydenisskrif. Daar kan volstaan word met die Belydenis van Nicea en die Apostoliese Geloofsbelydenis wat uit die vroeë kerk dateer; wat deur die reformatoriese

belydenisskrifte as basis gebruik is en universeel aanvaar word as die eenvoudigste en fundamentele uitdrukking van ons Christelike geloof.

Dit plaas elke lidmaat en predikant van die Hervormde Kerk onder die verpligting en verantwoordelikheid om erns te maak met die kerk se belydenis. Dit moet aktueel en met vreugde in die erediens verwoord word.

4. BIBLIOGRAFIE

- * Bakhuizen vd Brink, JN 1940. *De Nederlandsche Belijdenisschriften*. Amsterdam: Uitgevers- maatschappij Holland.
- * Bakhuizen vd Brink, JN 1980. *Handboek der kerkgeschiedenis deel 3*. Leeuwarden: De Tille BV.
- * Böckel, EGA 1847. *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-reformierte Kirche*. Leipzig.
- * Cochrane, A 1966. *Reformed confessions of the sixteenth century*. London: SCM Press.
- * Dreyer, WA 1995. *Kerk, volk en owerheid - 'n Hervormde perspektief*. Ongepubliseerde DD proefskrif. Universiteit van Pretoria.
- * Gerrish, BA 1963. *The faith of Christendom: A source book of creeds and confessions*. The World Publishing Company.
- * Jackson, SM 1903. *Huldreich Zwingli*. GP Putnam's Sons.
- * Jahr, H 1964. *Studien zur Überlieferungsgeschichte der Confession de foi von 1559*. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag des Erziehungsvereins.
- * Lippischen Landeskirche 1938. *Geschichte des Heidelberger Katechismus, in Der Heidelberger Katechismus*. Essen.
- * NHKA, 1987. *Diensboek*. Pretoria: Kital.
- * Oberholzer, JP 1986. *Die HK, in vier teksuitgawes, met inleiding en teksvergelyking*. Pretoria: Kital.
- * Polman, ADR sa. *Woord en belijdenis, deel 1*. Franeker: T Wever.
- * Pont, AD 1981. *Historiese agtergronde van ons kerklike reg, deel 1*. Pretoria: Kital.
- * Pont, AD 1994. *'n Inleiding tot die Nederlandse Kerkgeskiedenis. Van die beginjare tot 1795*. Pretoria: HTS Supplementum 6.

---oOo---

Kernkomitee: Kerk,
teologie en etiese sake

Uitverkiesingsleer
(opgestel deur proff WA Dreyer
en IWC van Wyk)

Bylae E

1. INLEIDEND

Die afgelope dekade het die AKV by verskeie geleenthede aandag gegee aan die uitverkiesingsleer soos dit in die DL verwoord word. Die volgende besluite is geneem:

Die 72ste AKV (2019) het soos volg besluit:

Die vergadering besluit om opdrag aan die Kommissie te gee om 'n **eietydse interpretasie van die DL** te laat voorberei vir voorlegging aan die 73ste AKV.

Hierdie besluit het gevolg op besluite van 2013 en 2016, waar telkens versoek is dat studiemateriaal voorberei moet word wat groter duidelikheid sal gee oor die uitverkiesingsleer en die interpretasie van die DL. Tydens die 72ste AKV (2019) is 'n uitgebreide memorandum aangebied, wat bestaan het uit teologiese navorsing wat proff Vincent Brummer, IWC van Wyk en WA Dreyer oor die uitverkiesingsleer gedoen het. Die memorandum met studiemateriaal beslaan meer as 40 bladsye. In die *THT* (Jaargang 3 Nommer 4) is daar artikels oor die uitverkiesingsleer opgeneem, geskryf deur van prof IWC van Wyk en T van Wyk. Dit is ook aan die Kerk beskikbaar gestel. Ook oudl Anton Valks het by verskeie geleenthede materiaal oor die uitverkiesingsleer aangebied.

Die vraag is egter of dit enigsins haalbaar is om 'n eietydse interpretasie van die DL op te stel. Dit is 'n omvangryke werk wat mannekrag en geld vereis, waaroor die Hervormde Kerk nie beskik nie. Die navorsingsprojek oor die Sinode van Dordrecht wat in Emden (Duitsland) die ontsluiting van primêre bronne en kommentaar op die *Acta*¹ van Dordt behartig het, is al vir meer as tien jaar daarmee besig.

In hierdie memorandum word nogmaals 'n verkorte samevatting van materiaal wat reeds voorheen deur prof IWC van Wyk opgestel is, aangebied.

2. UITVERKIESINGSLEER TYDENS DIE KERKHERVORMING

Om die DL te verstaan, is dit nodig om te weet dat die predestinasieleer vir eeue lank gedebatteer is. Die Sinode van Dordt was nie die eerste sinode wat met die uitverkiesing sleer (of predestinasie) geworstel het nie. Daar is met hierdie saak van vroeg in die kerkgeskiedenis geworstel. Dordt sluit aan by 'n uitleggeskiedenis wat teruggaan tot by die 5de eeu.

Die leer oor die predestinasie was aanvanklik nie 'n belangrike tema vir die reformatore nie. Martin Luther het die direkte vraagstuk grootliks vermy. Hy het wel aan een argument aandag gegee wat verband hou met die predestinasieleer, naamlik die onvrye wil van die mens (vergelyk *De servo arbitrio* 1525). Melanchthon was die eerste teoloog vanuit die Lutherse geledere wat omvattend aandag gegee het aan die uitverkiesingsleer.

¹ Deel I van die *Acta et documenta Synodi Nationalis Dordrechtanae (1618 en 1619)* is in 2015 deur Vandenhoeck en Ruprecht in Göttingen uitgegee. Dit is 'n projek van die Johannes à Lasco Biblioteek in Emden (Duitsland), waar prof WA Dreyer ook 'n navorsingsgenoot is. Die redakteurs van die publikasie en kommentaar van die *Acta* is Donald Sinnema, Christian Moser, HJ Selderhuis, Janika Bischof en Johanna Roelevink.

Philipp Melanchthon (1497 tot 1560)

Melanchthon was Luther se jonger kollega in Wittenberg. Hy was die eerste sistematiese teoloog van die reformatie, en belangrik vir ons, die leermeester van Zacharias Ursinus, die opsteller van die HK. Daarbenewens was hy een van Calvyn se vertrouelinge. Calvyn het swaar gesteun op sy raad en advies. Calvyn het die *Confessio Augustana* (1530), een van die belangrikste belydenisskrifte van die Lutherse Kerk, en opgestel deur Melanchthon, persoonlik onderteken as 'n getroue weergawe van die Bybelse leer.

Melanchthon het in sy *Loci Praecipui Theologici* (1559) 'n verduideliking van die predestinasieleer aangebied. Dit is tog belangrik om te meld dat Melanchthon niks oor die predestinasie in die *Confessio Augustana* (CA) van 1530 geskryf het nie. Die gestoei met die uitverkiesingsleer was dus ook vir hom aanvanklik nie van belang nie. Eers 23 jaar ná die opstel van die CA het Melanchthon dit nodig geag om daaroor te skryf.

Melanchthon ([1559] 2011: 324 en 325) begin sy hoofstuk oor die predestinasie met 'n onverwagse vraag. Volgens hom vra mense wat na die verwoesting en ellende van die wêreldgeskiedenis kyk, of daar hoegenaamd 'n groep mense is wat op 'n besondere wyse onder die liefde en sorg van God staan. Hy verdiep die vraag na: Waar sal die kerk van Christus voortbestaan, aangesien talle kerke op talle plekke alreeds verdwyn het? Nog erger: Sal die kerk hoegenaamd die verwoesting van die geskiedenis oorleef?

Volgens Melanchthon is daar 'n groep mense wat op 'n spesiale wyse onder God se sorg staan – en hierdie groep is die kerk. Die hele menslike geslag is dus nie bedoel en bestem om in die niet te verdwyn nie. Die lidmate van die kerk het sekerheid oor hierdie gedagte op grond van

- * die wonderwerke van God wat Christus se lewe voorafgegaan het soos die uittog uit Egipte; en
- * die wonder van die opwekking van Christus.

Sodat die lidmate met hierdie lewensperspektief voortdurend getroos kan word, is dit nodig om die een en ander oor die predestinasie te sê.

Nadat Melanchthon die herkoms van die vraagstelling verduidelik het, gaan hy oor na die inhoudelike verduideliking van hierdie leerstuk. Hy begin deur aan te haal uit Johannes 10: 27 en 28, Efesiërs 1: 4 en 2 Timoteus 2: 19 – drie tekste ten grondslag van die uitverkiesingsleer. Op grond van hierdie tekste stel hy dat daar altyd 'n kerk van uitverkorenes (*electorum Ecclesia*) sal wees wat deur God bewaar, verdedig en regeer sal word (met verdere verwysing na Jesaja 46: 3 en 4). Melanchthon behandel vervolgens die vraag na die rede vir die uitverkiesing (*de causa electionis*). Daar was nog altyd die vraag: Hoekom Abel en nie Kain nie, hoekom Jakob en nie Esau nie? Dikwels word die antwoord gegee volgens menslike maatstawwe. Menslike waardigheid en meriete word aangebied as rede. Dit kan Melanchthon nie aanvaar nie. Hy ([1559] 2011: 325 en 326) beveel aan dat daar aan drie teologiese beginsels of proposisies (*hypotheses*) vasgehou word wanneer hierdie vraag beantwoord word:

- * By die uitverkiesing moet op grond van die evangelie, en nie op grond van die wet nie, geoordeel word.

- * Die aantal mense wat gered sal word, is gekies (*electus*) ter wille van Christus (*propter Christum*). Buite Christus om kan daar nie oor die uitverkiesing gepraat word nie.
- * Ons moet na geen ander rede vir ons regverdiging of uitverkiesing soek nie.

Volgens Melanchthon ([1559] 2011: 326) is dit belangrik om te bepaal wat die *wil van God* ten opsigte van die uitverkiesing is. Volgens hom is die wil van God baie duidelik. Hy wil dat almal gered word deur geloof in Jesus Christus. Hy verwys na Johannes 3: 16, Matteus 11: 28, Romeine 10: 12 en Romeine 11: 32. Hy beklemtoon dat God se wil die universele wil tot redding is. Niemand word by voorbaat uitgesluit nie (vergelyk Jesaja 53: 6, Handeling 10: 43; 13: 39 en 1 Timoteus 2: 4).

Nadat vasgestel is dat God se wil tot redding universeel is (*promissionem esse universalem*), moet ons verstaan dat ons deur genade, ter wille van die Seun, gered word en nie op grond van ons waardigheid (*nostram dignitatem*) nie. Ons is almal onder die sonde vervalle, en kan daarom op niks anders as God se genade steun nie. Maar weer eens: Almal kan en behoort op God se genade in Christus te steun. God wil nie dat iemand verlore gaan nie. Nogtans is daar mense wat verlore gaan omdat hulle nie glo nie. Wie is vir hierdie ongelooft verantwoordelik? Volgens Melanchthon beslis nie God nie, maar die mens self. Uit die volgende aanhaling behoort dit duidelik te wees hoe Melanchthon ([1559] 2011: 327) oor verwerping en uitverkiesing binne die raamwerk van geloof dink:

Therefore it is certain that the cause of reprobation (verwerping) is the sin in men who do not hear or receive the Gospel or who reject the faith, even before they have departed from it. In those people it is certain that the cause of their reprobation is their sin and their human will. For it is a completely true statement that God is not the cause of sin and does not will sin ... On the other hand, however, it is correct to say that the cause of our election is the merciful will of God, who does not will that the entire human race should perish but for the sake of His Son He gathers and preserves His church ... He does this in order that it might be entirely clear that the church is chosen and established for the sake of (propter) the Son; but yet in receiving there must be a grasping (apprehension) of the promise or the knowledge of Christ. For we are chosen that we might be made members of Christ ... So also regarding our election, we must judge from the effects (a posteriori) that is, there is absolutely no doubt that the elect are those who in faith take hold of God's mercy, which has been promised for the sake of Christ, and who never give up this confidence.

Dus: Die uitverkorenes is die lidmate van die kerk van Christus; hulle en hulle alleen. Om deel van die kerk te wees, moet die beloftes van God in Christus geglo word. Wie hierdie beloftes (die evangelie) verwerp, kan nie verwag om gekies te word nie. Die feit dat sekere mense verlore gaan, het niks met die wil van God te make nie, maar alles met die sondige wil van die mens. God wil dat almal gered sal word, maar as mense nie gered wil word nie, is hulle self die oorsaak van hulle verwerping (vergelyk [1559] 2011: 327 tot 329). Melanchthon ([1559] 2011: 329 tot 332) sluit sy betoog af deur drie troosryke gedagtes te opper oor die predestinasie of uitverkiesing:

- * Diegene wat uitverkies is, is deel in die gemeenskap van die geroepenes (*coetu vocatorum*). Diegene wat die evangelie hoor en glo, is die uitverkorenes – met ander woorde, hulle wat deel is van die sigbare kerk, is uitverkore. Nêrens anders kan uitverkorenes aangetref word nie.

- * Diegene wat gehoor gee aan die oproep van die evangelie, is uitverkies. Diegene wat gehoorsaam is aan die oproep van die evangelie, kan seker wees dat hulle uitverkies is.
- * God is teenwoordig in die sigbare kerk. Die teenwoordigheid van God bied sekerheid oor die uitverkiesing.

Die hele gedagte van die uitverkiesing staan dus in die teken van troos en hoop. Die hele mensdom is nie bestem om verlore te gaan nie. In Christus kies God vir Hom 'n kerk wat bestem is vir die ewige lewe. In dankbaarheid kan gelowige lidmate vertrou dat hulle deel is van hierdie skare van uitverkorenes.

Johannes Calvin (1509 tot 1564)

Calvin word in populêre geskrifte voorgestel as die grondlegger van die *onbybelse leer van die dubbele predestinasie* waarop Dordt voortborduur het (vergelyk Plasger 2008: 89 tot 96).

Calvin ([1559] 1988: 1157 tot 1239) het Boek 3 van sy *Institusie*, hoofstukke 21 tot 24, gewy aan die predestinasie. Die opskrif van hoofstuk 21 is veelseggend: *Die ewige uitverkiesing waarvolgens God sommige tot saligheid, ander tot die verderf voorbestem het*. In hierdie hoofstuk (*Institusie* III, 21, 5, 15 tot 20 = [1559] 1988: 1165) kom 'n mens sy beroemde/gewraakte woorde teë:

Predestinasie noem ons die ewige besluit van God waarvolgens Hy by Homself vasgestel het wat Hy wil hê dat met elke mens moet geskied. Want alle mense word nie onder dieselfde toestand geskep nie, maar vir sommige is die ewige lewe en vir ander die ewige verdoemenis voorbestem. Namate elkeen dus vir die een of ander doel geskep is, sê ons dat hy óf vir die lewe óf vir die dood voorbestem is.

Hierdie tipe uitsprake kan nie geïsoleerd van daaropvolgende uitsprake aangebied word nie. Calvin (en die hele Switserse tradisie) word alleenlik reg verstaan wanneer die Christologiese toespitsing daarby betrek word. Calvin het dit baie duidelik gemaak dat uitverkiesing slegs uitverkiesing in Christus kan wees. Slegs diegene wat in Christus glo, kan uitverkies word – en diegene wat glo, is uitverkies. Hierdie gedagte het Calvin breedvoerig in *Institusie* III, 22, 7 = [1559] 1988: 1181 tot 1183 uitgewerk, en Heinrich Bullinger het dit bondig in artikel 10 van die *Tweede Switserse Konfessie/Confessio Helvetica Posterior* (1566) uitgespel met die woorde: *For the preaching of the Gospel is to be heard, and it is to be believed; and it is to be held as beyond doubt that if you believe and are in Christ, you are elected* (vergelyk Cochrane 2003: 241).

Daar kan na my beste wete geen bewys aangebied word waarmee Calvin beskuldig kan word as sou hy 'n uitverkiesingsleer voorgestaan het buite die Christologie om nie. Calvin leer: Geloof en ongeloof in Christus bepaal uitverkiesing en verwerping. God se wil tot redding is duidelik. Hy het sy wil in Christus geopenbaar (Niesel 1960: 199).

Vir Calvin is die predestinasieleer die laaste uitdruk van die Protestantse genadeleer. Dit maak die eer van God groot en bring ons tot werklike nederigheid (*Institusie* III, 21, 1). Bowaal skep hierdie leer ware sekerheid: Sekerheid dat al sou ons wankel, God ons hand nooit sal los nie.

'n Mens moet egter toegee dat die formulerings en klemtone van die 16de eeu vir die meeste mense vandag tog vreemd is. Wanneer Calvyn argumenteer dat die uitverkiesing van sommige logies neerkom op die verwerping van ander, vind talle mense dit vandag nie aanvaarbaar nie. Die algemene gevoel is dat uitsprake oor oordeel, verdoemenis en uitsluiting nie meer vir mense aanvaarbaar is nie. Pogings (vergelyk onder andere Plasger 2008) om Calvyn in 'n positiewer lig te stel, is dus begryplik, maar die vraag is: Wat word met die Bybelse uitsprake oor hierdie temas gemaak? Alles kan tog nie weggepraat en wegverklaar word nie.

Die NGB (1561)

Voordat ons aan Dordt aandag gee, moet net eers gekyk word na ons ander belydenisskrif, die NGB. Die NGB sê presies wat die sinodes uit die Middeleeue gesê het – en dit sal weldra blyk dat Dordt geensins afwyk van die NGB nie. 'n Mens sien 'n byna woordelike herhaling van dieselfde gedagtes.

Artikel 16

Ons glo dat God, toe die hele geslag van Adam homself ... in die verderf en ondergang gestort het, Hom betoon het soos Hy is, naamlik barmhartig en regverdig. God is barmhartig, aangesien Hy dié wat Hy uitverkies het, uit hierdie verderf trek en verlos; God het hulle ... in sy ewige en onveranderlike raad uitverkies in Jesus Christus ons Here. God is regverdig, deurdat Hy die ander in hulle val en verderf laat bly, waarin hulle hulleself gewerp het.

Slotsom: Iemand wat Dordt geskrap wil hê, moet ook met die NGB probleme ondervind. Ek sien niks in Dordt wat nie ook in die NGB voorkom nie. In die volgende is daar ooreenstemming tussen Dordt en die NGB:

- * Albei argumenteer *infralapsaries* – die geskiedenis van die sonde is die vertrekpunt en invalshoek en nie 'n abstrakte teoretiese uitspraak oor God se wil nie.
- * Twee eienskappe van God word tegelyk bespreek, naamlik barmhartigheid en regverdigheid (vergelyk ook die HK vraag 11). Die belydenisskrifte argumenteer nie met 'n liefde-monisme nie. Die dialektiese spanning tussen God se liefde en gerig word behou.
- * Die oordeel van God word in lyn met Romeine 1: 24 uitgelê as oorlating aan die konsekwensies van die sonde. God is nie 'n demoon nie. Hy respekteer mense se vryheid.

Weer eens gestel: Dit lyk of hierdie argument vir mense net té ver gaan en dat *uiteindelike genade vir alle ongelowiges* die dogma van ons era is (wat beslis by sekere teksverse aansluiting kan vind, maar ook nie die oorhoofse tema van die Bybel is nie).

3. DIE DL (6 MEI 1619)

Die DL het nie in 'n vakuum ontstaan nie. Baie dinge het in daardie tyd gebeur wat 'n rol gespeel het. Wat hier belangrik is, is die teologiese gesprek oor die predestinasie in die laat 16de, begin 17de eeu. Ek verwys kortliks na twee uitsprake:

Die Puriteinse teoloog William Perkins (1558 tot 1602) het in sy boek *A Golden Chaine* (1591) aanvegbare uitsprake gemaak. Hy het geargumenteer dat dit menslik waarneembaar is dat God een groep mense uitverkies het, terwyl Hy 'n ander groep verdoem. Diegene wat gered word, kan geïdentifiseer word op grond van hulle moreelvoortreflike lewenswyse. Op grond van gedrag kan ook vasgestel word wie verwerp word. God het 'n weersin in diegene wat nie uitgekies is nie (diegene wat in die sonde volhard) en Christus het beslis nie vir hulle gesterf nie. God se liefde en barmhartigheid geld slegs vir die uitverkorenes, terwyl Hy sy haat teenoor die sondaars laat blyk. Teen die agtergrond van onder andere hierdie wrede dubbele predestinasie is die debat destyds gevoer.

Naas Perkins, het Jacobus Arminius (1560 tot 1609) ook 'n belangrike rol in die teologiese krisis gespeel. Hy het Calvin gekritiseer wat volgens hom té min ruimte vir die menslike wilsvryheid gelaat het. Sy argument was dat ten spyte van die feit dat God die geloof skenk, verlos Hy mense op grond van hulle geloof, omdat Hy vooraf geweet het (*praescientia Dei*) wie sou glo, en het dáárom vir hierdie mense die geloof geskenk. Die wilsbesluit van die mens om te glo, word op hierdie wyse die voorwaarde vir redding. Alles speel af ná die sondeval. Wat God vóór die sondeval, van die begin af wou bereik, is nie ter sprake nie (infralapsarisme). Arminius se kollega by die Universiteit van Leiden, Franciscus Gomarus (1563 tot 1641), het hom egter teengestaan en die tradisionele Calvinistiese standpunt verdedig wat stel: God het mense uitverkies en op grond hiervan aan hulle die geloof geskenk. Alle klem lê dus op God wat voor die sondeval reeds klaar verkies het (supralapsarisme). Die meewerking van die mens aan sy eie heil word uitgesluit.

Die volgelinge van Arminius, genoem die Remonstrante, stel onder leiding van Johannes Uytenbogaert (1557 tot 1644) vyf artikels op waarin hulle standpunt uiteengesit word. Die kern: God wil diegene red wat glo, en Christus het slegs vir die gelowiges gesterf. In 1611 antwoord die Gomariste met 'n teengeskrif waarvan die kern neerkom op die volgende: God alleen bewerk die heil van die mens. In sy Vryheid kies Hy vir Hom 'n gemeente, en skenk die geloof aan hulle. Christus het vir alle mense gesterf, maar alle mense wil dit nie aanvaar nie. In 1618/19-word die twis in 'n ekumeniese sinode in Dordrecht beslis.

Die DL is 'n dokument wat nog altyd kritiese vrae na vore geroep het. Ten spyte van die feit dat dit nog nooit deur die Hervormde en Gereformeerde kerkgemeenskappe verwerp is nie, word dit tog as 'n dokument met 'n ongemaklike klem beskou. Die vraag is egter: Wat is hierdie ongemaklike klem? Om dit vas te stel, moet eers gekyk word na dit wat Dordt werklik sê. Dit help niemand om op hoorsê en vae vermoedens spoke te wil opjaag nie. Daar moet gekyk word na wat die teks self sê, en nie wat iemand dink dit sê nie. Om hierdie rede 'n paar langer parafrases en aanhalings uit die teks met gepaardgaande kommentaar. Ons konsentreer op die eerste hoofstuk, aangesien ons hierin die saamgevatte standpunt van die Sinode kry:

- * Dordt (1.1) begin met die tema van sonde en dood – die tipiese Gereformeerde/Hervormde invalshoek (vergelyk NGB 14 en 15 en HK Sondag 2-4 asook die Doopformulier).
- * Dordt (1.2) verwys dan dadelik daarna dat God nie die ewige dood van mense begeer nie, aangesien Hy die God van liefde is wat in Christus lewe skenk.

- * Dordt (1.3): Om mense tot geloof te bring, stuur God uit louter goedheid verkondigers ... Deur hulle diens word die mense geroep tot bekering en geloof in Christus.
- * Dordt (1.4) stel die verband tussen geloof en redding asook ongeloof en verderf duidelik. Hier is dus geen sprake van 'n verkiesing of bestemming tot lewe of verderf buite die geloof om nie.
- * Dordt (1.5) stel dat God nie verantwoordelik is vir die ongeloof nie. God is dus nie verantwoordelik vir mense se verderf nie. Anders gestel: God bepaal nie van ewigheid af, buite die geloof om, wie hel toe gaan nie. Dordt stel ook dat geloof nie 'n menslike prestasie is nie, maar 'n *genadegawe van God*.
- * Dordt (1.6) is een van die paragrawe wat probleme oplewer. Veral die eerste sin kan ongemak veroorsaak: Dat God in die tyd die gawe van die geloof aan sommige mense skenk en aan ander dit nie skenk nie, volg uit sy ewige besluit ... volgens hierdie besluit maak God genadiglik die harte van die uitverkorenes ontvanklik ... en buig hulle om tot geloof. Dus weer eens geen sprake daarvan dat sekere mense gered word, of hulle nou glo of nie glo nie. Mense wat uitverkies is, moet glo. Hulle word begenadig om te glo. Diegene wat nie uitverkies is nie, is diegene wat nie glo nie. God is egter nie verantwoordelik vir hulle ongeloof nie. Hy kan dus nie vooraf bepaal dat sekere mense verlore moet gaan nie – dan is Hy nie die God van liefde nie. Die gedagte dat God wel aan sekere mense die geloof skenk en aan ander nie, kan wel lastig wees vir sommige. Die argument kan wees: God is almagtig; Hy kan dus sorg dat almal glo en daarom gered kan word. God is egter nie 'n tiran nie en dwing niemand om te glo nie. Hy ontnem mense ook nie die reg om nie te glo nie. Die groot raaisel is dus: Hoekom glo sekere mense nie? Die probleem lê dus nie by God nie, maar by die mens. Die aanklag dat Dordt sou leer dat God by voorbaat net sekere mense uitkies om te glo, kan nie in die teks gevind word nie. Dordt sê nie dat God by voorbaat sekere mense uitgekies het om nie te glo nie. Wat Dordt ook nie sê nie, is dat sekere mense met God se liefde te make kry terwyl ander weer met sy toorn en straf getref word. God het nie sekere mense uitgekies om slagoffers van sy oordeel te wees nie. Die oordeel van God bestaan daarin dat Hy ongelowiges oorlaat aan die konsekwensies van hulle ongeloof. Daar staan: Volgens sy regverdige oordeel laat Hy egter hulle wat nie uitverkies is nie, in hulle boosheid en verharding bly. Hierdie spesifieke verstaan van God se oordeel (dat Hy sondaars oorlaat aan die konsekwensies van die sonde) maak dit onmoontlik om te beweer dat God (volgens Dordt) sekere mense uitgekies en bestem het vir die hel.
- * Dordt (1.7) sê, baie belangrik: *Hierdie uitverkiesing is 'n onveranderlike voorneme van God (praedestinatio – van vooraf bestem en nie praescientia Dei – vooraf wete van God nie).* Die *voorneme* was om 'n sekere aantal mense uit hierdie verlore mensdom uit te kies, en dan die belangrike sin: *Nogtans het Hy hulle, uit volkome vrye welbehae van sy wil en uit louter genade, tot die saligheid in Christus uitverkies. God het Christus ook van ewigheid af tot Middelaar en Hoof van al die uitverkorenes ... gestel ... Deur sy Woord en Gees roep en trek God die uitverkorenes kragdadiglik tot gemeenskap met Hom. Hy het dus besluit om aan die uitverkorenes die ware geloof in Christus te gee ... (Efesiërs 1: 4 tot 6, Romeine 8: 30).* God se ewige wil om vir Hom 'n gemeente uit te kies (vergelyk HK 54), is dus nie los van geloof in Christus, verkondiging en werking van die Gees te verstaan nie.

- * Dordt (1.9) stel belangrik die volgende: Hierdie uitverkiesing het nie op grond vooruitgesiene geloof ... tot stand gekom nie ... Die uitverkiesing is immers die oorsaak van geloof en geloofsgehoorsaamheid ...
- * Dordt (1.15) kan ook misverstaan word indien daar net op sekere woorde gekonsentreer word. Daar staan: Dit getuig bowendien dat nie alle mense uitverkies is nie, maar dat sommige nie uitverkies is nie of in die ewige uitverkiesing van God verbygegaan is. God het besluit om hulle ... in die gemeenskaplike ellende te laat bly. Daarin het hulle hulleself deur hulle eie skuld gestort. God het immers besluit om nie aan hulle die saligmakende geloof en die genade van die bekering te gee nie. Om sy geregtigheid te openbaar, het God besluit om hierdie mense aan hulleself oor te laat, hulle onder sy regverdige oordeel te laat bly ... en ewig te straf ... God [is] 'n gedugte, onberispelike en regverdige Regter wat die sonde straf. Die gedagte van ewige verwerping mag dalk vandag vreemd klink. Volgens Dordt is dit egter die konsekwensie van die verwerping van Christus. God wil nie dat mense vir ewig verlore gaan nie. Hy laat ongelowiges egter toe om self hulle lot te bepaal. God se regverdige oordeel kom neer op God se respek vir die mens se keuse. Hy is nie inherent booswillig nie. Die boosheid lê in die mens se keuse ten opsigte van sy eie lot.

Ten spyte van alle verduidelikings hierbo en die feit dat Dordt 'n baie gematigde variant van die uitverkiesingsleer aanbied (Van den Brink en Van der Kooi 2012: 631), sal daar nog steeds mense wees wat 'n ongemak met Dordt het. Hoekom, waar lê die probleem?

Volgens Dordt het God van vóór die val in die paradys, dus van ewig af, 'n sekere groep mense vir Homself uitgekies vir wie Christus in die besonder gesterf het. God se genade werk in die uitverkorenes, en die Heilige Gees skenk aan hulle die gawe van volharding (*donum perseverantiae*). Die ongelowiges word gewoon oorgelaat aan die konsekwensies van hulle eie keuse, en dít is die ewige dood. Die gevoel is dat die God wat almal wil red, die ongelowiges, weerstandiges en sondaars tog nie net oorlaat aan hulle eie lot nie. Die Heilige Gees werk tog sekerlik ook in die harte van hierdie mense, die voorbidding van die kerk vir hierdie mense kan tog nie 'n futiele oefening wees nie, en God wat almal liefhet, gee tog sekerlik nie so maklik op met ongelowiges nie. Die gedagte van die universaliteit van die heil word in Dordt ongelukkig nie genoegsaam beklemtoon nie en dít, meen ek, is die rede vir die ongemak (vergelyk Rohls 1987: 192 tot 198; Freudenberg 2011: 206 en 207).

Hierdie swakheid van Dordt is 'n jammerte. Dordt is duidelik nie volmaak nie (wat belydenisskrifte in elk geval nie pretendeer om te wees nie). Die feit dat daar 'n leemte is, is nog nie genoeg rede om Dordt as belydenisskrif te skrap nie. Dordt leer 'n hele paar belangrike dinge wat nie prysgegee kan word nie. Die enigste oplossing is om in die prediking, Bybelstudies en teologiese geskrifte die volle waarheid van die evangelie ter sprake te bring. In ons Kerk verander ons ook nie aan historiese dokumente nie. In nuwe geskrifte word nuwe insigte en ander klemtone van die evangelie verduidelik.

'n Mens kan natuurlik slegs vermoed wat agter die hedendaagse ongemak met die predestinasieleer lê. Dalk het dit met een of meer van die volgende argumente te make. Die konsekwensie van 'n bepaalde oortuiging word egter ook kortliks aangedui:

- * Die gedagte dat sekere mense dalk nie gered sal of kan word nie, is onaanvaarbaar. Die gedagte dat God hoegenaamd oordeel, is problematies. Wat dus voorgestaan word, is die gedagte van die *alversoening of die redding van almal*. Die problem met hierdie standpunt is dat hier nie met die realiteit van die geskiedenis rekening gehou word nie (hier word *supralapsaries* gedink). God het volgens hierdie argument nie alleenlik voor die begin van tyd die voorneme gehad dat almal gered moet word nie, maar Hy het almal al reeds gered. Hierdie abstrakte teoretiese konstruksie hou nie rekening met die mens se posisie voor God nie (vergelyk Ebeling 1979: 517 en 518 oor die *coram Deo*-argument).
- * Die dialektiek tussen God se universele wil tot redding en die partikulariteit van sy genade is vir sekere mense net té erg. Alle mense, ongeag wie en wat hulle is, móét in die genade deel. Met hierdie standpunt word die bese geregverdig en word God nie die geleentheid gegun om in en met sy oordeel met die bese (wat die sonde aan die sonde is) af te reken nie. Wie buite die dialektiese spanninge van die Bybel wil beweeg, verlaat uiteindelik die boodskap van die Nuwe Testament (vergelyk Ebeling 1979: 527 en 528).

4. DIE BELANGRIKHEID VAN DIE UITVERKIESING

Die uitverkiesing bring die volgende onder die aandag:

- * Die Christelike geloof begin met God se keuse en nie met my of ons keuse nie.
- * Hierdie aspek van die geloofsleer het nie net te make met God se ewige *raad* nie, maar ook met God se ewige *koninkryk*. Dit voer ons van 'n gesprek oor *God*, na 'n gesprek oor die eskatologie – met ander woorde, van 'n worsteling oor God se verborgenhede na die lofprysing oor die aanbreek van die heil in Christus (Van den Brink en Van der Kooi 2012: 629).
- * Hierdie tema oortuig ons weer dat teologie Christologies beoefen moet word. Die spanning tussen uitverkiesing (*electio*) en verwerping (*reprobatio*) kan net Christologies opgehef word. Met ander woorde: Dit het slegs sin om van *uitverkiesing in Christus* te praat – maar dan binne die volle spektrum van uitsprake oor Christus sodat aspekte soos die finale oordeel ook in die debat ingesluit word.
- * Hierdie leerstuk laat ons in groter diepte besef wat genade is. Sy voorneme om vir Hom 'n kerk te vergader, is pure genade. Hierdie perspektief kan nie weggepraat word nie (vergelyk Schlink 1983: 793 en 794).

Die uitverkiesing help ons met die volgende:

- * Hierdie leer kan nooit die hooflyn van ons teologiese denke wees nie, maar dit funksioneer as 'n hulplyn en laaste punt. Dit waarborg ons van die genade en van die feit dat ons redding van begin tot einde in die hande van die drie-enige God is (Van den Brink en Van der Kooi 2012: 635).
- * Die leer oor die uitverkiesing help ons om op só 'n wyse met die dialektiese spanninge in die Bybel om te gaan dat ons met geloofsekerheid ons lewens kan lewe en ons lewensweg hoopvol kan afsluit. Talle uitsprake het te make met die gedagte dat *talle geroep is, maar dat min uitverkies is* (Esegiël 18: 23 en 32, 33: 11, Romeine 11: 32, 1 Timoteus 2: 4, Efesiërs 1: 4, Matteus

22: 14). Gelowiges het die sekerheid dat God hulle in Christus uitgekies het en dat daaroor geen twyfel kan bestaan nie (Johannes 10: 28, Matteus 16: 18).

5. LITERATUURVERWYSINGS

- * Denzinger, H, [2010] 2012, *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum/Compendium of Creeds, Definitions, and Declarations on Matters of Faith and Morals*, revised, enlarged, and in collaboration with Helmut Hoping, edited by Peter Hünemann for the original bilingual edition and edited by Robert Fastiggi and Anne Englund Nash for the English edition, Forty-Third Edition, Ignatius Press, San Francisco.
- * Calvin, J, [1559] 1988, *Institusie van die Christelike Godsdiens. Boek 3*, vertaal deur HW Simpson met medewerking van CMM Brink, Calvin Jubileum Boekefonds (CJBF), Potchefstroom.
- * Cochrane, A, (ed) 2003, *Reformed confessions of the sixteenth century*, Edited, with historical introductions. New introduction by Jack Rogers, Louisville, London, Westminster John Knox Press.
- * Ebeling, G, 1979, *Dogmatik des christlichen Glaubens. Band III*, Mohr, Tübingen.
- * Freudenberger, M, 2011, *Reformierte Theologie: Eine Einführung*, Neukirchener Theologie, Neukirchen-Vluyn.
- * Luther, M, 1525 [1908], *De servo arbitrio*, WA 18, 600-787, nuut opgeneem in W Härlé (Hg), 2006, *Martin Luther: Lateinisch-Deutsche Studienausgabe*, Band 1, *Der Mensch vor Gott*, Unter Mitarbeit von Michael Beyer, pp 219 tot 661, Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig.
- * Marshall, P, 2009, *The Reformation: A very short introduction*, Oxford University Press, Oxford.
- * Melancthon, P, [1559] 1856, *Loci Praecipui Theologici*, Sumtibus Gust. Schlawitz, Berolini/Berlin.
- * Melancthon, P, [1521] 1997, *Loci Communes*. Lateinisch - Deutsch. Übersetzt v H Pöhlmann, Hrsg von Lutherischen Kirchenamt der VELKD, 2. Aufl, Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh.
- * Melancthon, P, [1553] 2010, *Heubartikel Christlicher Lere*. Melancthons deutsche Fassung seiner Loci Theologici, nach dem Autograph und dem Originaldruck von 1553 herausgegeben von Ralf Jenett und Johannes Schilling, 2. aktualisierte und ergänzte Ausgabe, Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig.
- * Melancthon, Ph, [1559] 2011, *The chief theological topics*, translated by JAO Preus from the original *Loci Praecipui Theologici*, second English edition, Concordia Publishing House, St Louis, MO.
- * Niesel, W, 1960, *Das Evangelium und die Kirchen: Ein Lehrbuch der Symbolik*, Zweite, überarbeitete Aufl age, Neukirchener Verlag, Moers.

- * Plasger, G, 2008, Johannes Calvins Theologie – Eine Einführung, Vandenhoeck, Göttingen.
- * Rohls, J, 1987, Theologie reformierter Bekenntnisschriften: Von Zürich bis Barmen, Vandenhoeck, Göttingen. (UTB 1453).
- * Schlink, E, 1983, *Ökumenische Dogmatik: Grundzüge*, Vandenhoeck, Göttingen.
- * Van den Brink, G en Van der Kooij, C, 2012, *Christelijke dogmatiek*, Boekencentrum, Zoetermeer.
- * Van Genderen, J en Velema, WH, 1993, *Beknopte Gereformeerde Dogmatiek*. 2e Druk, Kok, Kampen.

---oOo---

Kernkomitee: Kerk, teologie
en etiese sake

Die genade van
genadedood: Besinning oor
euthanasia
(opgestel deur prof J Beyers)

Bylae F

1. INLEIDING

Die woord *euthanasia* is die wetenskaplike term wat vir genadedood en bystanddood gebruik word. Die oorsprong van die woord *euthanasia* is van Grieks: *eu* – goed, *thanatos* – dood. Die woord is vir die eerste keer deur die geskiedskrywer Suetonius gebruik toe hy oor die afsterwe van keiser Augustus gesê het dat hy 'n goeie dood gesterf het, bedoelende 'n gemaklike, natuurlike dood (Wardle 2007: 446). Vanaf die 17de eeu word die woord *euthanasia* gebruik om na 'n sagte en maklike dood te verwys. Dit kan dus na 'n natuurlike dood sonder pyn en lyding verwys. Vanaf 1869 verwys die term *euthanasia* na die aktiwiteit om dood aan te bring uit medelye met die lyding wat iemand verduur: *Legally sanctioned mercy killing* (<https://www.vocabulary.com/dictionary/euthanasia>). Euthanasia verwys dus na die genadige beëindiging van lewe om pyn en lyding te beëindig.

Verskeie publikasies oor euthanasia het die afgelope paar dekades die lig gesien. Temas wat deur die verskeie publikasies aangespreek word, kan in verskeie kategorieë ingedeel word: Definisies (Keown 2002; Somerville 2014; Healey 2014), etiese oorwegings (Keown 2002; Paterson 2008; Somerville 2014; Sullivan 2004), wetlike perspektiewe (Keown 2002; Jackson en Keown 2012; Biggs 2001), historiese oorsig oor die debatvoering (Gorsuch en Gorsuch 2006), kontekstuele perspektiewe (byvoorbeeld Nederland (Griffiths *et al* 1998), Europa (Griffiths, Weyers en Adams 2008), Kanada (Downie 2004), Australië (Healey 2014) en die VSA (Lavi en Lavi 2007), anekdotiese getuienisse (Healey 2014), mediese perspektiewe (Williams 2007) asook vetereniese perspektiewe (Morris 2012).

Hierdie bydrae bied 'n kursoriese oorsig oor die debat asook 'n Bybelse perspektief op euthanasia, en sluit dan af met filosofiese oorwegings as rigtingwysers vir die debat vorentoe.

2. DEFINISIE

Daar is reeds na die etimologiese oorsprong van die term *euthanasia* verwys. Die volgende terme val binne dieselfde semantiese domein as euthanasia en moet op 'n kontinuum van die verstaan van *dood* gesien word: Bystanddood, genadedood, selfdood, selfmoord, moord, en geassisteerde selfdood. Keown (2002: 7) wys daarop dat vele van die debatte oor euthanasia tot verwarring lei as gevolg van 'n gebrek aan duidelike definisies van terme.

Dit is in vele opsigte problematies om oor euthanasia en verwante terme te praat. Die definisie van wat as dood kwalifiseer mag dalk duidelik wees, maar die roete daarheen is onduidelik. Ten spyte van die oorfloed beskrywende terme bestaan daar 'n gebrek aan woorde om behoorlik oor die manier van doodgaan te praat. Daar moet eers behoorlike taal geskep word om oor 'n saak te praat waarvoor daar gebrekkige terme bestaan.

In konsentriese bewegings moet ons eers oor die definisie van *dood* praat alvorens die tipologie van euthanasia aan die beurt kom. Ten spyte van verskeie pogings om die term *dood* te definieer, is daar steeds nie eenstemmigheid oor wat die definisie van *dood* is nie. *Dood* kan gedefinieer word as die terminasie van die funksionering van enige van die drie lewensnoodsaaklike biologiese sisteme (naamlik asemhaling, sirkulasie en breinfunksie) (vergelyk Bernat 2018: 399). Hierdie kliniese en mediese definisie is uitgedaag deur nuwe mediese en tegnologiese ontwikkelinge wat die intree van dood met behulp van tegnologiese intervensies kan uitstel. Die resultaat is dat *dood* herdefinieer moet word.

Luper (2018:534) bied twee moontlike definisies van *dood*:

- * Dood is die beëindiging van die prosesse wat 'n lewende wese se bestaan kontinueer.
- * Dood is die resultaat wanneer die fisiologiese sisteem van 'n lewende wese onomkeerbaar ophou funksioneer en 'n geïntegreerde geheel nie meer bestaan nie.

Bernat (2018: 403) verskaf 'n verdere moontlike definisie: Dood is die onomkeerbare beëindiging van sellulêre funksies. 'n Definisie wat moderne tegnologiese ontwikkelinge verdiskonteer, stel dat dood is die verlies aan inherente, spontane en medies geïnduseerde asemhaling en respirasie. 'n Meer resente definisie van *dood* is die verlies van alle verbintenisse tussen die organisme se dele, dus die verlies aan koherente eenheid van die organisme (Bernat 2018: 403). Ten spyte van die veelheid van definisies, is daar nog geen eenstemmigheid oor wat dood is nie (Bernat 2018: 408). Deels is die oorsaak van nie-eenstemmigheid die veelvuldige invalshoeke van waaruit oor dood gedink en geredeneer word.

Wat duidelik is, is dat dood nie sondermeer intree wanneer biologiese prosesse ophou funksioneer nie. Bernat (2018: 401) verwys daarna dat dood ook intrinsiek 'n sosiale fenomeen is. Met geboorte word 'n mens deel van 'n sosiale bestek. Dood is om nie meer deel van die sosiale bestel te wees nie. Wie besluit wie mag deel wees van die sosiale bestel en wie nie? Besluit die samelewing of mag die individu? Dit bring teweeg dat ons sal moet onderskei tussen dood en sterwe. Dood verwys na 'n biologiese evaluasie en sterwe na sosiale prosesse.

Euthanasia (genadedood en bystanddood) is deel van die sosiale prosesse wat deel uitmaak van die debat oor dood. Euthanasia, hetsy aktief of passief, verwys na 'n gewilde aksie, 'n beplande aktiwiteit wat deur 'n rasionele proses onderlê word, hoe emosioneel gemotiveerd die oorwegings ook al mag wees. Emile Durkheim se bydrae oor selfdood (vergelyk *Suicide* 1890) beoordeel die fenomeen van die versugting na dood vanuit 'n suiwer sosiologiese perspektief. In die bespreking wat volg, word teologiese, filosofiese, etiese asook sosiologiese oorwegings aangebied.

Afgesien van die etimologiese oorwegings waarna reeds verwys is, is dit belangrik om te let op die vlakke van euthanasia. Vir die doel van hierdie studie word die volgende terme met die volgende definisies gebruik:

- * Vrywillige aktiewe euthanasia: Keown (2002: 9) wys daarop dat hierdie vorm van euthanasia na 'n versoek van die pasiënt verwys dat lewe beëindig word. Die pasiënt gee dus toestemming tot, of versoek aksies wat tot dood sal lei. Vrywillige aktiewe euthanasia (geassisteerde selfdood) is nie onwettig in Albanië, België, Switserland, Kanada, Colombië, Luxemborg en Nederland, en in vyf state van die VSA (Oregon, Vermont, Washington, New Mexiko en Montana) nie (Manyathi-Jele 2015). Vrywillige passiewe euthanasia is wettig oral in die VSA.
- * Nie-vrywillige euthanasia: Met hierdie konsep sê Keown (2002: 9) word verwys na gevalle waar die pasiënt weens 'n mediese toestand nie in staat is om toestemming te gee vir die beëindiging van lewe nie, of as gevolg van 'n verstandelike toestand (byvoorbeeld babas of volwasse dementia pasiënte) nie by magte is om toestemming te verleen nie. Aktiewe

euthanasia in sulke gevalle word sonder die toestemming van die pasiënt gedoen. Hierdie praktyk word wettig in sommige lande onder sekere omstandighede toegelaat. Dit neem gewoonlik verskeie vorme aan (byvoorbeeld masjiene wat 'n breindood pasiënt aan die lewe hou, word afgeskakel op versoek van die familie). Die passiewe vorm is wanneer behandeling om lewe te beskerm op versoek van die familie of vriende gestaak word.

- * Teësinnige euthanasia: Hierdie vorm van euthanasia verwys na die toedien van middele wat dood aanbring sonder om die pasiënt se toestemming te vra of teen die wil van die pasiënt te handel. Hierdie praktyk is onwettig in alle lande aangesien dit as moord beskou word. As voorbeeld van hierdie praktyk dien die praktyke in Nazi Duitsland waar talle gestremde kinders en volwassenes in aanhouding gedurende die 1940's chemiese middels toegedien is om lewe te beëindig (vergelyk Bryant 2005).

Die verwarring oor euthanasia kom as gevolg van die verstaan van die beëindiging van lewe. Verwys euthanasia na 'n dodelike middel wat toegedien word om lewe te beëindig, of is dit die staking van behandeling wat lewe verleng? In albei gevalle mag die aksie op versoek van die pasiënt wees of op versoek van familie en vriende. Besware teen die beëindiging van lewe is nou verwickel met die verstaan van lewe as hoogste waarde.

3. DIE WAARDE VAN DOOD EN LEWE

In die situasie waar menslike aksie die dood van ander teweeg bring, is die vraag of dit reg en of dit wettig is. In die eerste geval is dit 'n etiese vraag en in die tweede 'n wetlike vraag. In sy besinning oor lewe en dood vra die Griekse filosoof Aristoteles die vraag of enige aksie wat nie tot die nadeel van 'n ander persoon lei nie, enigsins as onregmatig beskou kan word (Gorsuch en Gorsuch 2006: 24). In sy besinning maak Aristoteles onderskeid tussen intensionele en nie-intensionele aksies. Intensionele dade word voorafgegaan deur rasonale besinning en die dader bly altyd aanspreeklik vir die dade. Nie-intensionele dade kan nie as reg of verkeerd beskryf word nie aangesien daar geen vooraf besinning was om intensioneel 'n doel met die aksie te bereik nie. Nie-intensionele dade wat tot die dood van ander lei, is daarom verskoonbaar (Gorsuch en Gorsuch 2006: 24). Aristoteles verduidelik hierdie uitsonderings:

- * Nie-intensionele dade gepleeg uit onkunde en nalatigheid (byvoorbeeld om nie te bedoel om iemand te beseer nie), is verskoonbaar.
- * Nie-intensionele dade gepleeg met kennis, maar nie na deeglike besinning nie (byvoorbeeld dade uit woede of ander emosies), is verskoonbaar.

Intensionele dade word bewustelik gepleeg uit keuse en na oorweging. Wanneer 'n persoon iemand anders bewustelik beseer as doelbewuste keuse en na besinning, dan is sulke optrede onregmatig; dit wil sê eties onaanvaarbaar asook wetlik verkeerd. Aristoteles argumenteer dat die staat het die verantwoordelik om alle lewe te beskerm, selfs die lewe wat iemand wens om self te neem. Selfdood bly 'n oortreding teen die staat, aangesien die staat die beskermers van die beginsel van lewe is (Gorsuch en Gorsuch 2006: 24). Hiermee vestig Aristoteles die gronde vir die *beginsel van die waarde van lewe*.

Selfdood, euthanasia en geassisteerde selfdood is 'n etiese dilemma en vereis 'n etiese oorweging. Ten spyte van alles wat oor die tema gepubliseer is, bestaan

daar geen klarigheid oor wat as *reg* en *verkeerd* geag kan word nie. Selfdood in alle vorme ken geen demografiese of geografiese grense nie; ook geen religieuse grense nie. Vanuit 'n Christelike perspektief word die argument teen selfdood en euthanasia op die *beginsel van die waarde van lewe* of ook genoem die *beginsel van die sakrale waarde van lewe* (vergelyk Battin 1995: 114) gebaseer. Die beginsel berus op die premis dat God gee lewe en daarom behoort alle lewe aan God. As goddelike geskenk het lewe dus 'n sakrale waarde. Om lewe te neem is om sonder respek met die heiligheid van lewe om te gaan. Die basis van hierdie argument, deur Aristoteles gelê, en waarop Augustinus en Thomas van Aquinas voortbou, is dat lewe absolute waarde het en daarom behoort daar nie ligtelik daarmee gehandel te word nie.

Dit is noodsaaklik om kennis te neem van Augustinus en Aquinas se argumente teen selfdood, maar dan ook hulle argumente ten gunste van die uitsondering. Augustinus maak 'n skerp onderskeid tussen intensionele en nie-intensionele selfdood (*Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church* paragraaf 173.5). Augustinus se argument is dat Christene bereid moet wees om ter wille van hulle geloof te sterf, maar mag nie hulle dood doelbewus soek nie. Sy argument was teen die Donatiste van sy tyd wat aktief hulle eie dood gesoek het deur tot uiterstes te gaan om te sterf. Byvoorbeeld sou Donatiste vreemdelinge langs die pad wat wapens dra, uittart en dreig, sodat dié hulle om die lewe bring; of om selfs van kranse te spring, in vure te val of in water te spring en te verdrink (*Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church* paragraaf 185.3.12). Teen sulke aktiewe en intensionele soeke na die dood maak Augustinus beswaar. Dit is in hierdie lig dat Augustinus waarsku dat om intensionele selfdood goed te keur, kan tot allerlei misdrywe lei (Augustinus *The City of God* Boek 1, Hoofstuk 27). Maar om nie-intensioneel die dood as gevolg van die vergrype van ander oor jou lewe gelate te aanvaar, daarteen het Augustinus geen beswaar.

Aquinas bied drie argumente aan waarom selfdood onwenslik is (Aquinas deel 2 van Part 2 Q.64, a.3):

- * Selfdood is onnatuurlik en strydig met die oproep tot selfliefde.
- * Selfdood is tot nadeel van die samelewing waar elke individu deel is van die groter geheel. Hierdie argument is ter ondersteuning van die argument soos reeds in die inleiding aangedui is, dat euthanasia as 'n sosiale fenomeen beskou moet word.
- * Selfdood ontnem God die eer as gewer van lewe. Selfdood beroof God van aansien. Slegs God het mag oor lewe en dood en selfdood ontnem God die aansien.

Volgens Aquinas is dit onnatuurlik om intensioneel skade aan lewe, hetsy eie of ander se lewe, aan te rig. Daar is tog omstandighede waaronder lewe geneem kan word, naamlik slegs as dit oor die beskerming van lewe gaan en om dade van aggressie te stop, soos in die geval van selfverdediging (Aquinas Deel 2 van Part 2, Q.64, a.7).

Aquinas bied daarbenewens 'n rasionale argument aan waarvolgens selfdood nie immoreel is nie. Gevalle van nie-intensionele selfdood kan nie as immoreel beskou word nie. Intensionele selfdood is rasioneel en doelbewuste aksies, en is daarom immoreel. Nie-intensionele selfdood geskied volgens Aquinas in gevalle van geestesversteurdheid, depressie, vrees, rou en/of woede. In sulke gevalle

sorteer selfdood in 'n ander morele kategorie (Gorsuch en Gorsuch 2006: 28). Dit is duidelik dat Aquinas baie vaag is oor die rasonale aard van intensionele en nie-intensionele selfdood.

Augustinus asook Aquinas se argumente het Christelike denke oor die saak van euthanasia beïnvloed en daartoe gelei dat denominasies vandag nog selfdood negatief beoordeel.

Vir Augustinus en Aquinas is selfdood 'n daad van diefstal. Lewe word van God gesteel en die heilige geskenk word terug in God se gesig gegooi. Enige ontydige beëindiging van lewe is om die monopolie van God om oor lewe en dood te beskik, te roof.

Wanneer is die keuse vir lewe die regte keuse en wanneer is die keuse vir dood die regte keuse? Volgens die kriteria van die *beginnel van die waarde van lewe* is lewe altyd die regte keuse. Dit sou impliseer dat telkens wanneer gekonfronteer word met die keuse tussen dood en lewe, die keuse vir lewe altyd die regte keuse sal wees. Volgens hierdie argument moet daar altyd onnadenkend vir die lewe gekies word. Augustinus en Aquinas argumenteer dat daar tog uitsonderings is. In sommige gevalle is die keuse vir die dood verskoonbaar. In gevalle van geestesversteurdheid, depressie, vrees, rou en woede word selfdood verskoonbaar. Indien daar dan moontlikhede bestaan waar die keuse vir die dood aanvaarbaar is, dan verg dit ten minste eerlike besinning oor onder watter omstandighede sou 'n keuse vir die dood aanvaarbaar wees.

In die volgende scenarios word ons gekonfronteer met die keuse vir die lewe of vir die dood. Telkens is die vraag wie se lewe is werd om te verleng en wie se lewe nie. Verder, wie bepaal dat lewe en sterwe kwalitatief van mekaar verskil.

- * 'n Soldaat veg om ander aan die lewe te hou. Sy bevelvoerder gee hom opdrag om 'n gevaarlike missie te onderneem. Dit kan hom sy lewe kos, maar sal baie ander soldate se lewens red. Die soldaat gehoorsaam die bevel van die bevelvoerder en aanvaar die opdrag, en offer sy eie lewe vrywillig op sodat ander veilig kan wees. Die soldaat word vereer as held, en onselfsugtige en dapper soldaat.
- * 'n Christen woon in 'n land waar Christene ter wille van hulle geloof vervolgt word. As die Christen deur die owerheid gevang word en gevra word of hy of sy 'n Christen is met die veronderstelling dat Christene tereggestel word, wat moet die Christen antwoord? Om te erken dat jy 'n Christen is, beteken gewisse dood. Deur jou eie toedoen verloor jy jou lewe. As martelaar van geloof weet jy dat jou geloofsbelydenis tot jou dood sal lei. Die martelaar word vereer as iemand wat tot die einde toe in geloof volhard het.
- * 'n Roker (of selfs 'n motorfietsryer) onderneem vrywillig aksies wat die potensiaal het om die dood aan te bring. Die keuse vir 'n sekere lewenstyl verhoog die risiko van dood. So iemand word beskou as onverantwoordelik en selfsugtig in hulle keuses. So iemand gaan roekeloos om met die gawe van lewe.
- * 'n 40 jarige getroude man, vader van drie kinders, word uitgevang dat hy geld by die werk verduister het. Hy vra sy aptekervriend om hom te help met slaappille, omdat hy sukkel om weens bekommernis te slaap. Een aand drink hy 'n oordosis pille en sterf om die gevolge van die misdaad vry te spring. Is dit eervol of lafhartig en selfsugtig?

- * 'n 80-jarige wewenaar met kanker is sterwend. Hy vra sy aptekervriend om te help met slaappille omdat hy sukkel om te slaap. Een aand drink hy 'n oordosis pille en sterf om die lyding en vernedering van die uitmergeling van kanker vry te spring. Is dit lafhartig en selfsugtig, of waardig en respekvol teenoor die dood?
- * Tydens Jesus se kruisiging hang Jesus en twee misdadigers aan kruise, sterwend. Die Romeinse offisier is onseker of die veroordeeldes al dood is en gee opdrag dat 'n soldaat die gekruisigdes se bene breek (Johannes 19: 32 en 33). Dit verhaas hulle dood. Jesus is reeds dood en spring dit vry dat sy bene gebreek word. Die interessante is dat Romeinse wetgewing geen beswaar gehad het teen selfdood onder enige omstandighede nie (Gorsuch en Gorsuch 2006: 25). Waarmee ons egter hier te doen het, is die uitvoer van 'n bevel tot teregstelling gekombineer met die keuse om dood aan te bring om lyding te beperk.

Met watter van die scenarios het ons simpatie en vir wie het ons begrip vir hulle aksies en wie se optrede is verskoonbaar? Wie is onskuldig aan bystand om ander te help sterf? Wie het oortree as daar 'n reël is wat oortree word – die soldaat wat wetend die opdrag uitvoer wat sy dood sal beteken; die Christen martelaar wat deur 'n geloofsbelydenis die lewe verloor; die aptekervriend wat slaappille verskaf; die 40-jarige pa; die 80-jarige kankerlyer; of die Romeinse soldaat wat die sterwende misdadigers se lyding verkort? As daar enige oortreding begaan is, wie bepaal wie het oortree? Wat is die kriteria wat ons gebruik om te bepaal wat is reg en wat is verkeerd? Daar skyn geen konsekwentheid in ons gedagtes te wees nie. Die beginsel van die lewe as die hoogste waarde kan lukraak toegepas word afhangende van watter emosie die besluitneming dryf. Die keuse vir die lewe ten alle koste word nie konsekwent toegepas nie. Ons aanvoeling is dat daar soms begrip is vir die keuse vir die dood.

Behoort die Bybel die riglyn vir gelowiges te wees oor hoe om oor lewe en dood te dink? Is die Bybel ons riglyn? Gee die Bybel kriteria?

4. **WAT SÊ DIE BYBEL?**

In gesprek met die Bybel is daar talle aanduidings van hoe 'n gemeenskap waarbinne die Bybel ontstaan, ontwikkel en toegepas is, gedagtes oor lewe en dood aanbied.

- * Tien gebooie (Eksodus 20: 13; Deuteronomium 5: 17): *Jy mag nie moord pleeg nie*. Die Hebreeuse woord *ratshag* word hier gebruik om na doodslag te verwys. Die woord tref geen onderskeid tussen doodslaan met voorbedagte rade of nie-bedoelde doodslag nie. Hier is dus nie 'n onderskeid tussen moord en manslag nie. Alhoewel hierdie aangevoer word as 'n argument teen selfdood of geassisteerde selfdood, is dit nie so eenvoudig nie. Augustinus (sien Gorsuch en Gorsuch 2006: 25) het hierdie teksvers wat die oortreding van die sesde gebod verteenwoordig, voorgehou as argument teen selfdood. Augustinus het die toegewing tot selfdood as 'n gevaarlike misstap beskou wat tot allerlei waninterpretasie kan lei: As selfdood die vermyding van aardse probleme is, kan selfdood in alle gevalle om toekomstige sonde te vermy, geregverdig word (vergelyk Gorsuch en Gorsuch 2006: 26). Die Bybel sê slegs jy mag nie doodslaan nie. Definieer ons moord as opsetlike en beplande aksie, om met kwade bedoelings en voorbedagte rade iemand se lewe te neem? Dan kan dit nie moord wees as ons uit empatie met vrome bedoelings iemand se lewe neem sodat hulle

lyding gespaar word nie. Is dit nie eerder wreedheid om 'n lydende aan die lewe te hou nie?

- * Saul se doodswens (1 Samuel 31: 2 tot 4; 2 Samuel 1: 6 tot 10): Daar is twee weergawes van hierdie gebeurtenis in die Bybel opgeteken. Volgens die 1 Samuel-weergawe weier die wapendraer uit vrees vir die gevolge as hy die koning (Saul) sou doodmaak. Die wapendraer maak homself dood as hy sien Saul val in sy eie swaard. Volgens die weergawe in 2 Samuel kom 'n Amalekiet na afloop van die geveg en erken dat hy vir Saul doodgemaak het: *Ek was heel toevallig op Gilboa-berg. Daar merk ek toe dat Saul hom met sy spies om die lewe probeer bring, terwyl die Filistyne se strydwaens ... kort op sy hakke is. Hy het my nader geroep ... "Kom staan hier langs my en maak my dood", beveel hy, "want ek leef wel nog, maar my toestand is kritiek". Ek het toe nader gestaan en hom doodgemaak, want ek het besef dat hy nadat hy homself probeer doodmaak het, nie sou bly lewe nie.*

Dawid laat die Amalekiet doodmaak omdat hy durf waag het om die koning, die gesalfde van God, dood te maak. Die Amalekiet word doodgemaak nie omdat hy 'n mens doodgemaak het nie, maar omdat hy die koning, Saul, doodgemaak het. Het die Amalekiet 'n ander soldaat van Israel doodgemaak, sou die gevolge dalk anders gewees het.

- * Judas hang homself op (Matteus 27: 5; Handeling van die Apostels 1: 18 en 19): Twee Bybelse weergawes getuig oor wat van Judas geword het nadat hy skynbaar berou oor sy verraad van Jesus gekry het. Matteus stel stellig dat Judas homself opgehang het. Volgens Handeling het Judas grond gekoop, vooroor op die grond geval en oopgebars en sy ingewande het uitgepeul. Judas neem dus sy eie lewe.
- * Paulus se doodswens (Filippense 1: 20 tot 24): *Ek wil ook nou soos nog altyd, met alle vrymoedigheid deur my hele wese Christus verheerlik in lewe en in sterwe, want om te lewe is vir my Christus en om te sterwe is vir my wins. As ek in die lewe bly, kan ek voortgaan met die vrugbare arbeid. Wat ek moet kies weet ek nie. Ek is in 'n tweestryd: ek verlang daarna om heen te gaan en met Christus te wees, want dit is verreweg die beste; maar in julle belang is dit noodsaakliker dat ek bly lewe.*

Paulus se moeilike omstandighede maak dat hy wens hy gaan dood. Die dood hou vir hom geen bedreiging of vrees in nie en sou 'n uitkoms vir sy lyding wees.

Job se doodswens (Job 3: 1 en 2, 7, 11, 13, 16 en 21): In Job 3: 20 tot 22 lees ons: *Waarom moes God dan die lewenslig gee aan 'n man wat net swaar kry, waarom moes Hy lewe gee aan 'n man wat so bitter ly, aan iemand wat tevergeefs hunker na die dood, wat daarna soek soos na 'n verborge skat, wat maar te bly sou wees om in 'n graf te kom en daaroor sou jubel?*

Job se swaarkry maak dat hy wens dat sy lewe beëindig word. Ons lees egter van geen poging van homself om sy lewe te beëindig nie. Selfs wanneer sy vriende hom aanraai om God te vloek en so die onmiddellike straf van die dood oor hom te laat kom, weier hy om dit te doen. Sy vriende glo in die kousaliteit dat God gee wat 'n mens toekom: Goeie dade word beloon en sonde word gestraf. Om God te vervloek, sal onmiddellike dood beteken. Job se vriende raai hom aan om hierdie paadjie van selfbeskikking oor dood te volg.

Die volgende Bybelse verse bied ruimte om argumente teen euthanasia te formuleer:

- * Deuteronomium 30: 19: God laat Israel die lewe kies. Kies daarom altyd die lewe.
- * Psalm 23: God is selfs by ons in die doodskaduwee en daarom behoort ons nie vir die dood te kies nie.
- * Psalms 36: 9, Handeling van die Apostels 17: 28: God beskik oor lewe en dood. Slegs Hy kan dood bring. Lewe is kosbaar.
- * Prediker 8: 8: *Niemand het die mag om die wind te stuit nie; niemand het seggenskap oor sy sterfdag nie.* Hierdie vers word interpreteer dat dit bepaal dat geen mens mag inmeng met God se vooruitbestemming van 'n mens se sterfdag nie. Die vers kan egter ook in 'n positiewe sin beteken dat niemand die datum van hulle eie sterfdag ken nie.
- * Romeine 5: 12 (Genesis 2: 17): Die dood is die gevolg van die sondige toestand van die mens wat met Adam en Eva begin het.
- * Romeine 5: 13: Swaarkry leer volharding. God laat ons ly met 'n doel. Lyding moet dus nie ingeperk word om sodoende die les wat God ons wil leer, te beëindig nie.
- * Romeine 8: 37: Niks kan ons van die liefde van God skei nie, selfs nie eers die dood nie. Die vers sou ook interpreteer kon word dat God begrip het vir die een wat eerder vir die dood kies. God se liefde oortref alles.
- * 1 Korintiërs 10: 13: God sal nie versoekings bo ons kragte oor ons laat kom nie. Hy beskerm ons van redes wat ons laat gryp na 'n wens vir die dood.
- * 1 Korintiërs 15: 26: Die dood is ons vyand en kan slegs oorwin word deur die lewe wat seëvier.
- * 1 Johannes 3: 15; Eksodus 20: 13; Deuteronomium 5: 17; Deuteronomium 22: 8: Jy mag nie moord pleeg nie. God haat die moordenaar. Bou jou huis so dat dit veilig vir ander is en nie iemand se dood kan veroorsaak nie.

Wat ons egter uit hierdie verse aflei, is dat daar in die Bybel geen ondersteuning vir of teen euthanasia (geassisteerde selfdood) is nie. Daar is geen etiese uitspraak wat dit aanmoedig of dit ontmoedig nie. Die Bybel bestaan in 'n kultuurwêreld waar selfdood as normaal deur talle kulture beskou is. Die Stoïsyne het geen beswaar teen selfdood in tye van teenspoed gehad nie. Cicero het dit selfs as waardig beskou om die lewe in 'n oomblik van teenspoed te beëindig. Daarbenewens was daar talle filosowe wat teen selfdood argumenteer het, vergelyk Pythagoras. Die Romeinse wetgewing het geen beswaar teen selfdood gemaak nie (Gorsuch en Gorsuch 2006: 24 en 25). Binne hierdie sosiale konteks waar uiteenlopende gedagtes oor selfdood heers, ontstaan die Bybel.

Die Bybel bied geen klinkklare en konstante riglyn oor hoe oor lewe en dood in alle omstandighede gedink moet word nie. Die Bybel bied wel oorwegings wat nuut in nuwe kontekste toegepas kan word. 'n Soeke na konstantes grens aan skriftuurlike fundamentalisme waar slegs 'n reg of verkeerd, geldige antwoorde kan wees. Geen uitsonderings kan dan oorweeg word nie. Volgens hierdie manier

van argumentvoering moet die konstante antwoord altyd onnadenkend aangebied word as die regte antwoord. Die argument in hierdie studie is juis teen onnadenkende keuses.

Die besinning oor Bybelse riglyne oor lewe en dood, lei tot die volgende stellings:

- * Die Bybel sê nie dat ons lewe moet verleng selfs as sterwe immanent is nie.
- * Die Bybel sê ook nie ons moet iemand wat sterwend is, se lewe beëindig nie.
- * Die Bybel het narratiewe wat vertel van mense wat in bepaalde omstandighede wens en selfs kies vir die dood (byvoorbeeld Job, Saul, Judas en Paulus). Die narratiewe bied egter geen etiese riglyn vir hoe ons moet dink oor selfdood as genadedood nie.
- * Die Bybel kan net die ideaal stel dat lewe is 'n waardevolle geskenk van God wat met respek en omsigtigheid hanteer moet word. Vergelyk die argument van Augustinus en Aquinas hierbo.
- * Oor die aangeleentheid van bystanddood (geassisteerde selfdood) is daar geen rigtinggewende uitspraak in die Bybel te bespeur nie.

5. WAT SÊ DIE LANDSWET?

Vrywillige aktiewe euthanasia is in beginsel in 'n aantal lande wettig (byvoorbeeld België, Kanada en Switserland). Vergelyk in dié verband bespreking in Griffiths *et al* (1998), Griffiths, Weyers en Adams (2008), Downie (2004), Healey (2014) en Lavi en Lavi (2007). Dit word egter onder streng regulering en onder streng voorwaardes goedgekeur.

Ten spyte van pogings in die hof om euthanasia wettig te verklaar, is dit steeds in Suid-Afrika onwettig. In 2015 het die Noord-Gautengse hooggeregshof in 'n uitspraak toestemming gegee dat 'n terminaal siek pasiënt (Robin Stransham-Ford) 'n dokter mag vra om hom by te staan in selfdood. Die hofuitspraak deur regter Fabricius ten gunste van die applikant is egter eers gelewer kort na die natuurlike afsterwe van Stransham-Ford (Manyathi-Jele 2015). Die ministerie van Justisie het appèl teen die uitspraak aangeteken met die gevolg dat 'n appèlhof die uitspraak in 2016 omgedraai het en die verbod op die praktyk van bystanddood in Suid-Afrika herbevestig het.

Die argument in die Stransham-Ford aansoek om wettiging van bystanddood was gegrond op die grondwetlike en demokratiese reg van die individu tot menslike waardigheid, om nie onmenslik behandel te word nie en om self-seggenkap oor eie lewe en dood te hê. Die applikant het aangedui dat hy nie die dood vrees nie, maar wel sterwe met lyding (Manyathi-Jele, 2015). Die filosofiese argument was dat daar nie wesenlik 'n verskil is tussen die weerhouding van behandeling wat sal lei tot die natuurlike proses van dood, en bystand deur 'n mediese dokter wat tot dood sal lei nie (Manyathi-Jele 2015).

Deel van die argumentvoering is dat euthanasia in gevalle van beseerde diere wel in Suid-Afrika wettig is op grond van medelye met die lyding van die dier (vergelyk s2 (1)(e) van die Wet op Dierebeskerming Wet 71 van 1962, lees gesamentlik met ss 5 (1) en 8 (1)(d)). Die applikant het aangevoer dat om 'n beseerde dier te laat ly, wreed, ongenadig asook onwettig is, omdat dit tot onnodige lyding van die dier

sal lei. Vir dieselfde redes behoort die voorreg tot genadedood aan mense gegun te word.

Die diskrepansie in die beredenering van die regsbeginsel van toepassing op diere en mense is opvallend. Dit is duidelik dat daar verskeie maniere is om oor euthanasia te redeneer. 'n Interpretasie van wat die Bybel daaroor sê, berus op teologiese gronde. Die argumente aangevoer in die landswette is gebaseer op regs en filosofiese argumente. Die platforms waarop redenasies gebaseer is verskil. Die wyse van argumentvoering, in plaas van die platforms waarop argumente gevoer word, kan dalk meer duidelikheid oor die aangeleentheid bied.

6. OM TE BESIN

Dit is reeds uitgewys dat besinning oor euthanasia (geassisteerde selfdood) binne 'n etiese, sosiale, regs-filosofiese en teologiese raamwerk plaasvind. Dit het ook duidelik geword dat die Bybel geen klinkklare uitspraak vir of teen geassisteerde selfdood bied nie. Selfs regsargumente (vergelyk die diskrepansie tussen genadedood vir diere en mense) blyk dubbelsinnig te wees. Wat is dan reg en wat is dan verkeerd?

Oor die bepaling van wat reg en verkeerd is, bied die filosofie van Hannah Arendt (1906 tot 1975), rigtinggewende wysheid. Vir Arendt lê die waarde van etiese vraagstukke nie soseer in die vasstel van wat is reg en verkeerd nie, maar die waarde skuil in die proses op pad na 'n antwoord. Hoe het ons by die antwoord uitgekom, is 'n belangriker oorweging.

Arendt as morele historikus of politieke filosoof lewer in haar publikasies (Arendt 1958, 2003, 2006) kommentaar op die boosheid wat tydens die Tweede Wêreldoorlog gepleeg is. Sy (Arendt 2006) poog om dit vir haarself, asook vir ander, duidelik te maak wat gebeur het en hoekom dit toegelaat is om te gebeur. Waarom oorlog, waarom diskriminasie, waarom onskuldiges wreed doodmaak? Haar poging tot verheldering bring haar by 'n studie na die aard van goed en kwaad. Haar analise van kollektiewe boosheid, soos tydens die Tweede Wêreldoorlog, is relevant vir die wyse hoe 'n samelewing kollektief 'n dilemma soos euthanasia die hoof bied.

Arendt kan die ideale gespreksgenoot in hierdie debat wees, aangesien sy juis nie as teoloog optree nie. In haar na-oorlogse evaluering van die verhoor van oorlogsmisdade deur Nazis, en spesifiek by die Adolf Eichmann verhoor, is Arendt telkens verstom om te hoor van die wreedheid en ongeregtigheid waartoe mense in staat is. Wat haar egter meer opval as ooggetuie by die hofspraak van Eichmann, is dat hy soos 'n gewone, verwese mens voorkom, oënskynlik nie tot wreedheid in staat is (Arendt 2006). Arendt se slotsom is dat gewone mense tot onbeskryflike wreedheid in staat is (vergelyk Mahoney 2018: 43).

Wat haar veral opval, is die onnadenkende wyse waarop Eichmann sy eie wrede gedrag regverdig deur voor te hou dat hy slegs opdragte as staatsamptenaar uitgevoer het – onnadenkend die reëls toegepas het. Vir Arendt is dit belangrik om nie onnadenkend te gryp na die maklike konstante antwoorde nie. Mahoney (2018: 10) wys op die morele dimensies van Arendt se evaluasie van die Eichmann saak. Dit sluit onder andere in die banaliteit van boosheid, en die verband tussen onnadenkendheid en boosheid. Vir Arendt verwys onnadenkendheid na die onvermoë om aan ander te dink en die onvermoë om jouself in die skoene van ander te plaas. Volgens Arendt is dit onnadenkend wanneer 'n mens nie tot oorspronklike gedagtes en uitsprake in staat is nie, maar terugval op clichés

(Mahoney 2018: 18 tot 28). Volgens Arendt word bose daade nie altyd op grond van bose motivering gepleeg nie. Boosheid kan gepleeg word selfs met goeie en onskuldige bedoelings (vergelyk Mahoney 2018: 28).

Arendt wys op die invloed van eksterne omstandighede op die optrede van die individu wat tot die pleeg van boosheid kan lei (Mahoney 2018: 40 tot 43). Die bose sosiale sisteem manipuleer die individu wat beïnvloedbaar is, om met boosheid op te tree. Die individu, in die bespreking van Arendt, is dat Eichmann onnadenkend gereageer en deelgeneem het aan boosheid op die suggestie en bevel van die Nazis.

In die geval van euthanasia sal die vraag sekerlik gevra kan word, wie tree boos op: Die een wat lewe wil neem of die een wat weier om lewe te neem? Wat is binne hierdie konteks die grootste boosheid – om lewe met lyding te verleng of om lewe met lyding te beëindig? Die oordeel is kontekstueel en subjektief. Dit is egter in die lig van Arendt se bespreking belangrik om nie onnadenkend op enige suggestie of manipulasie van die sosiale sisteem toe te gee nie. Al veroordeel landswette euthanasia in die sosiale bestel van Suid-Afrika, mag die sinvolheid van die versoek tot euthanasia tog gestel word. Elke konteks behoort onafhanklik en nadenkend beoordeel te word. Morele denke maak dit moontlik om te besin oor boosheid (Mahoney 2018: 83).

Die rol van die sosiale bestel as konteks waarbinne boosheid plaasvind, is belangrik. Wat sê dit van die samelewing waar oënskynlike boosheid toegelaat word? In die geval van euthanasia kan die boosheid ook verwys na die weerhouding van dood of die verlenging van lewe van die lydende pasiënt.

7. HOE BESLUIT CHRISTENE?

Om oor reg en verkeerd van 'n keuse vir of teen lewe en dood as Christen te besin, veronderstel dat die argument 'n teologiese basis het. Dit sou kon impliseer dat die redenasie slegs op Christene van toepassing is en nie vir almal in die samelewing geldig is nie. Die vraag sou dan gevra kon word of net Christene die monopolie het om oor die reg tot lewe en dood te besin? Het ander godsdienste ook die reg om daaroor te besin en het persone met geen godsdiens affiliasie ook die reg om oor die reg tot lewe en dood te besin? Is teologiese besinning die enigste basis waarop argumentvoering gebou kan word? Inderdaad nie.

Dit is juis die argument van Paterson. Paterson (2008: 15) evalueer krities die verskillende stellings wat vanuit teologiese perspektief aangebied word teen geassisteerde genadedood of euthanasia. Sy bevinding is dat die premis van die lewe as heilige beginsel op wankelrige godsdienstige basis gebou is, en dat die argument inkonsekwent beredeneer word. As lewe slegs aan God behoort en slegs Hy kan beslis wanneer lewe of dood kom, dan is dit ewe verkeerd om lewe te verleng as om lewe te beëindig. Paterson (2008: 16) toon aan dat dit onmoontlik is om die beginsel van lewe as hoogste waarde konsekwent op alle situasies toe te pas. Paterson argumenteer teen die beginsel wat lewe as hoogste waarde beskou. Hoe kan in sekere gevalle die neem van 'n lewe regverdig word, soos in die gevalle van die teregstelling van kriminele en in gevalle van selfverdediging (Paterson 2008: 17), maar die neem van 'n lewe van 'n lydende pasiënt mag nie? Die beginsel van lewe as hoogste waarde word dus inkonsekwent toegepas. Paterson volg dieselfde lyn van argumentvoering as wat in die Stransham-Ford hofsak aangebied is: Die inkonsekwente toepas van die beginsel dat lewe soms heilig is en soms nie. Lewe kan slegs 'n positiewe waarde wees solank dit staande kan bly langs kompeterende waardes, soos die waardeloosheid van 'n lewe gevul

met lyding (Paterson 2008: 18). As diere die reg het om 'n genadige dood in plaas van 'n pynlike en uitgerekte dood te ontvang, waarom mag lydende siek pasiënte nie dieselfde waardigheid ontvang nie?

Verder argumenteer Paterson (2008: 22) dat die vryheid en reg van die individu gerespekteer moet word. As die individu se keuse slegs gevolg vir die individu inhou, behoort die individu toegelaat te word om 'n bepaalde keuse te maak. Hierdie lyn van argumentvoering is ook sigbaar by diegene wat aandring dat dit die demokratiese reg van die individu is om te mag kies vir lewe of dood. Vergelyk ook die soortgelyke argument in die Stransham-Ford saak. Anton van Niekerk (aangehaal deur Oosthuizen 2018) bied ook hierdie argument ten gunste van geassisteerde selfdood aan.

Watter kriteria sal Christene gebruik om te bepaal hoe om oor euthanasia (geassisteerde selfdood) te dink? Die Bybel is die vertrekpunt vir gelowiges om God en sy wil te leer vind. Om riglyne vir etiese sake reglynig uit die Bybel af te lei, is egter moeilik, soos in die bespreking hierbo oor Bybelse verse aangetoon is. Die debat oor euthanasia vind nie baat by die kombers toepassing van 'n godsdienstig gedrewe wet teen die neem van 'n lewe nie.

Dit gaan oor die wyse waarop die Bybel gebruik word in openbare debatvoering. Hoe gebruik ons die Bybel? Dit voeg geen waarde by tot die debat om sekere Bybelverse oor lewe te siteer en legalistiese waarde toe te ken nie. Die verse vorm nie vaste reëls wat vir alle kontekste ewe geldig is nie. Die Bybel ontstaan en praat in 'n spesifieke konteks en vanuit spesifieke verhale. Watter sin maak ons uit dit wat ons in die Bybel lees vir ons eie konteks? Die Bybel bestaan nie uit universele reëls wat tydloos en konteksloos oorgedra word, van een tyd en plek na 'n ander nie. Die Bybel plaas 'n hoë premie op lewe. Maar die Bybel stel nie voor dat lewe 'n apoteotiese beginsel word nie. Ons kan nie die lewe vergoddelik en aanbid nie. Daar sal aandag geskenk moet word aan die destigmatisering van die dood. Die dood is nie ons vyand wat oorwin moet word nie. Die dood kan in sekere kontekste selfs ons vriend wees. Die dood is ook deur God geskep om 'n einde aan 'n mens se lewe te maak. Die desakralisering van die dood sou beteken dat die dood as 'n natuurlike proses gesien word en nie as 'n goddelike straf nie. Die implikasie is dat die dood gesien word vir wat dit is: 'n Onvermydelike en natuurlike proses.

Die Bybelse beginsel van liefde word 'n bruikbare beginsel om as kriteria te gebruik. Die Bybel stel dat elke mens God moet liefhê en die medemens moet liefhê soos wat jy jouself liefhet (vergelyk Deuteronomium 6: 4 en 5; Levitikus 19: 18; Markus 12: 28 tot 31). Die beginsel van liefde moet egter oordeelkundig toegepas word. Om lief te hê, moenie as 'n nuwe wet verstaan word nie. Liefde moet doelbewus, nadenkend en oordeelkundig uitgeleef word. Om lief te hê, is 'n uitvloeisel van 'n geloofsverhouding met God.

Om oor euthanasia vanuit liefde te besin, impliseer dat daar met nadenke, in lyn met Arendt se pleidooi, oor gepaste en liefdevolle aksie besin moet word. Om in liefde oor euthanasia te besin word onnadenkendheid verwyder, en verplaas dié wat oor die neem van 'n lewe moet besin, hulleself in die skoene van die lydende pasiënt. Onnadenkende optrede is om te verval in clichés sonder om die konteks voor hande te oorweeg. Vir Christene sou die oorweging vanuit liefde wees om in liefde op te tree en ander so te behandel soos wat hulle behandel wil word. Christene tree op uit liefde en betoon barmhartigheid. Soms is dit genade om genadedood te oorweeg.

Die voorwaardelike sou natuurlik wees dat daar geen omkeer moontlik is nie en dat sterwe immanent is. Die lyding wat die pasiënt verduur, sal noodwendig tot gewisse dood lei. Dan mag dit die regte keuse wees om lewe, op versoek van die pasiënt, te beëindig.

8. SAMEVATTING

'n Balans is belangrik: Beskerm lewe, maar moenie dood verhinder nie. Om uitvoering daaraan te gee, sal besin moet word wat weeg die swaarste: Die reg om te lewe of die reg om te sterwe. Ook moet oorweging geskenk word aan die balans tussen om reg te wees (die letter van die landswet presies toe te pas) of om lief te hê (om empatie te hê met dié wat ly). Dood is 'n sosiale aangeleentheid en daarom sal in die besinning oor euthanasia, besin moet word oor wat sê dit oor 'n gemeenskap waar euthanasia aanvaarbaar is. Sê dit dat dit 'n samelewing is wat sonder respek vir lewe is en mense toelaat om willekeurig met die lewe om te gaan? Dit hou bepaalde gevolge in oor hoe so 'n samelewing sou omgaan met byvoorbeeld aborsie. Sê dit dat so 'n samelewing waar euthanasia aanvaarbaar is, dat dit 'n geordende en gedissiplineerde samelewing is wat wette en reëls klinies en presies toepas, of sê dit van so 'n gemeenskap dat dit 'n barmhartige en empatiese samelewing is wat waardigheid van lewe beskerm, maar mense lyding wil spaar en respek het vir die individu om self oor dood te mag besluit?

Uiteindelik is die keuse vir of teen euthanasia die besluit vir watter tipe samelewing ons wil wees.

Die versugting na die goedkeur en aanvaarbaarheid van euthanasia kommunikeer iets oor menswees en medemenslikheid. Die versoek tot euthanasia is 'n kreet om bemagtiging en bystand – 'n menslike versugting om selfbeskikking. Die weiering van euthanasia is toekomsontsegging – die weiering dat 'n medemens 'n bepaalde verkose toekoms tegemoet kan gaan.

Die risiko van euthanasia is natuurlik 'n wysiging van 'n etiese denkraamwerk. Lewe is dan nie meer die hoogste waarde nie, maar outonomie is. Die dilemma van euthanasia is nog lank nie opgelos nie, maar dit is duidelik dat daar kan nie, en mag nie onnadenkend gehandel word nie.

9. BIBLIOGRAFIE

- * Aquinas, Thomas, *Summa Theologiae*.
- * Arendt, H 1958. *The Human Condition*. 2nd Edition. University of Chicago Press: Chicago.
- * Arendt, H 2003. *Responsibility and Judgement*. Shocken Books: New York.
- * Arendt, H 2003 [1968]. *The Origins of Totalitarianism*. Harcourt, Inc.: New York.
- * Arendt, H, 2006 [1977], *Eichmann in Jerusalem: A report on the banality of Evil*. Penguin Books.
- * Arendt, H 2006. *On Revolution*. Penguin Classics: New York.
- * Augustinus, *The City of God*.

- * Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church 1976 tot 1979.
- * Battin, MP, 1995, *The Death Debate: Ethical issues in Suicide*, Prentice Hall: New Jersey.
- * Bernat, JL, 2018, Defining Death, in C Moreman (ed), 2018, *The Routledge Companion to Death and Dying*, pp 399 tot 410, Routledge: London.
- * Biggs, Hazel. Euthanasia, Death with Dignity and the Law: Death with Dignity and the Law, Bloomsbury Publishing Plc, 2001.
- * Bryant, M, 2005, *Confronting the "Good Death": Nazi Euthanasia on Trial, 1945 tot 1953*. Boulder, Colorado: University Press of Colorado. Retrieved July 23, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/j.ctt1wn0r98>.
- * Downie, J, 2004 Dying Justice: A Case for Decriminalizing Euthanasia and Assisted Suicide in Canada. University of Toronto Press: Toronto.
- * Durkheim, E, Spaulding, JA en Simpson, G, 1890 [2002], *Suicide: A study in sociology*. ProQuest eBook.
- * Gorsuch, Neil M, and Neil MM Gorsuch. *The Future of Assisted Suicide and Euthanasia*, Princeton University Press, 2006.
- * Griffiths, John, Bood, A and Weyers, H, Euthanasia and Law in the Netherlands, Amsterdam University Press, 1998.
- * Griffiths, J, Weyers, H en Adams, M, (Eds), 2008. Euthanasia and Law in Europe: With Special references to the Netherlands and Belgium. Hart Publishing: Oxford.
- * Healey, Justin. Voluntary Euthanasia Debate, The Spinney Press, 2014.
- * Jackson, E en Keown, J, 2012. Debating Euthanasia. Hart Publishing: Oxford.
- * Keown, J, 2002, Euthanasia, Ethics and Public Policy: An Argument Against Legalisation, Cambridge University Press: Cambridge.
- * Lavi, SJ en Lavi, SJJ, 2007, the Modern Art of Dying: A History of Euthanasia in the United States. Princeton University Press: Princeton.
- * Luper, S, 2018, Philosophical Perspectives, in C Moreman (ed), 2018, *The Routledge Companion to Death and Dying*, pp 533 tot 542, Routledge: London.
- * Mahoney, DL, 2018, *Hannah Arendt's Ethics*. Bloomsbury Academic: Londen.
- * Manyathi-Jele, N, 2015, Judge's ruling in assisted suicide case divides South Africa, in *De Rebus* (June) DR 4.
- * Morris, P, 2012. Blue Juice: Euthanasia in veterinary medicine. Temple University Press: Philadelphia.

- * Oosthuizen, J, 2018, Genadedood is 'n demokratiese reg, Litnet besoek 2021/05/05. (<https://www.litnet.co.za/genadedood-n-demokratiese-reg/>).
- * Paterson, Craig. Assisted Suicide and Euthanasia: A Natural Law Ethics Approach, Taylor en Francis Group, 2008.
- * Somerville, Margaret. Death Talk, Second Edition: The Case Against Euthanasia and Physician-Assisted Suicide, McGill-Queen's University Press, 2014.
- * Sullivan, William F, Eye of the Heart: Knowing the Human Good in the Euthanasia Debate, University of Toronto Press, 2004.
- * Williams, G, 2007. Intention and Causation in medical non-killing: the impact of criminal law concepts on euthanasia and assisted suicide. Routledge-Cavendish: New York.
- * Wardle, D, 2007, A Perfect Send-off: Suetonius and the Dying Art of Augustus (Suetonius, Aug 99), in *Mnemosyne*, Fourth Series, Vol. 60, Fasc. 3 (2007), pp 443 tot 463.

---oOo---

Kernkomitee: Kerk,
teologie en etiese sake

Verhouding tussen die
NHKA en die GHG
(opgestel deur prof WA Dreyer)

Bylae G

1. INLEIDEND

Die onlangse hofsaak tussen gemeentes van die GHG (as eiser) en die NHKA (as verweerder), het in die guns van die eisers beslis.

Die implikasie hiervan is dat die hof beslis het dat lidmate van die NHKA (hierna: Hervormde Kerk), wat sedert 2010 van die Kerk afgeskei en kerklike eiendom met hulle saamgeneem het, in terme van die landswet op 'n wettige wyse gehandel het. Die AKV en die Kommissie van die AKV was en bly steeds van opinie dat die optrede strydig met die gees en die bedoeling van die Kerkorde was, en die eenheid van die Kerk verskeur het.

Nadat die uitspraak deur die hof gelewer is, het enkele predikante van die Hervormde Kerk versoek dat versoeningsgesprekke tussen die Hervormde Kerk en die Geloofsbond moet plaasvind. Versoening is 'n evangeliese opdrag, en moet met groot erns benader word. Uiteraard sou versoening 'n ideale uitkoms wees. Die saak is egter nie so eenvoudig nie, omdat die Geloofsbond die Hervormde Kerk in 'n staat van belydenis geplaas het. Dit beteken dat die Hervormde Kerk, volgens die Geloofsbond, met dwaalleer volhard.

Dit is opvallend dat 'n persoon wat by die Geloofsbond aansoek doen om as predikant te dien, nie net die belydenisskrifte moet onderteken nie, maar ook die Staat van Belydenis. Die implikasie hiervan is dat alle predikante van die Geloofsbond die Hervormde Kerk tot ketterkerk verklaar. Uiteraard stem dit almal tot groot hartseer om deur voormalige kollegas en vriende tot ketter verklaar te word.

Teen die agtergrond van moontlike versoening is dit noodsaaklik om weer te besin oor die feit dat die Hervormde Kerk in 'n staat van belydenis geplaas is, en (volgens die Geloofsbond) die evangelie van Jesus Christus verloën.

2. AGTERGROND

Die 69ste AKV (2010) het die volgende besluit geneem:

Die 69ste Algemene Kerkvergadering maak in die lig van die 68ste Algemene Kerkvergadering se besluit dat dit verkeerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat, onomwonde die uitspraak dat Apartheid nie teologies geregverdig kan word nie. Die Kerk verwerp sy goedkeuring van apartheid omdat dit

- * *in stryd is met die evangelie van Jesus Christus.*
- * *gebaseer is op die idee van onderlinge onversoenlikheid.*
- * *onreg sanksioneer.*
- * *die beeld van God in mense aantast.*

Die vergadering beklemtoon die Bybels-teologiese aard van die verklaring.

Nadat die 69ste AKV (2010) die teologiese regverdiging van Apartheid afgewys het, het 'n groep lidmate en ampsdraers en lidmate van die Hervormde Kerk 'n organisasie gevestig wat bekend geword het as die *steedsHervormers*. Die *steedsHervormers* was van oortuiging dat die Besluit 54 (2010) die gevolg was van dwaalleer en 'n afwykende teologie wat deur die dosente van die Kerk beoefen word.

Die Kerkorde van die Hervormde Kerk maak voorsiening daarvoor dat besware teen besluite van kerklike vergaderings op 'n ordelike wyse hanteer en bespreek kan word. Die proses sluit in dat 'n beswaarskrif aan 'n AKV voorgelê kan word. Hierdie proses is gevolg nadat 'n beswaarskrif teen Besluit 54 (2010), wat oor die teologiese regverdiging van Apartheid handel, ontvang is. Die beswaarskrif is in Oktober 2011, tydens 'n BAKV, ter tafel geneem. Die beswaarskrif is nie gehandhaaf nie, nadat die BAKV kommentaar ingewin het en elke saak noukeurig oorweeg het. Dit het die beswaarde lidmate nie tevrede gestel nie, en hulle het die beslissing van die BAKV verwerp.

Die Kerkorde van die Hervormde Kerk stel dit baie duidelik dat alle lidmate en ampsdraers hulle aan die besluite van kerklike vergaderings moet onderwerp. Elke predikant van die Hervormde Kerk, tydens legitimasie, onderteken die proponentformule en lê 'n belofte voor God af dat hulle nie net die evangelie suiwer sal verkondig nie, maar dat hulle ook hulself aan die Kerkorde en beslissings van kerklike vergaderings sal onderwerp.

Indien 'n predikant of lidmaat steeds beswaar het teen die leer of besluite van die Kerk, kan 'n gravamen by 'n bevoegde kerklike vergadering ingedien word. Die gravamenproses is nie gevolg nie. Die Hervormde Kerk is in 'n staat van belydenis geplaas en die GHG is gestig.

3. **WAT IS 'N STAAT VAN BELYDENIS?**

'n Baie belangrike moment in die geskiedenis was toe die Hervormde Kerk op 2 Junie 2012 te Meyerspark in 'n staat van belydenis geplaas is. Dit beteken dat voormalige lidmate en ampsdraers van die Hervormde Kerk, die Kerk *amptelik* van dwaalleer beskuldig het.

'n Staat van belydenis handel oor één, duidelik omskrewe geloofsaak wat met die hart van die evangelie te make het. Dit gaan nie oor 'n persoonlike opinie, individuele voorkeure of teologiese mening nie, maar baie spesifiek oor die suiwer leer en die Kerk se belydenis. 'n Staat van belydenis wil dwaalleer ontbloot sodat die ware leer duidelik aan die lig kom. Dit verwoord die waarheid van die evangelie wat deur die één, heilige en algemeen Christelike kerk nagesê kan word. So verteenwoordig 'n staat van belydenis nie bloot die standpunt van 'n bepaalde groep nie, maar het inherent 'n ekumeniese karakter.

Op 2 Junie 2012 is 'n dokument tydens 'n vergadering te Meyerspark bespreek, wat bekend geword het as die Staat van Belydenis. Die Staat van Belydenis het amptelike status in die GHG verkry. Soos reeds vermeld, is die oorsprong en gerigtheid van die Staat van Belydenis die Hervormde Kerk se besluit dat Apartheid nie teologies regverdig kan word nie.

Die Staat van Belydenis argumenteer dat Besluit 54 die evangelie van Jesus Christus, die opgestane Here, verloën. Om Jesus Christus te verloën, is natuurlik strydig met die Kerk se leer en belydenis. Die vraag is egter of 'n besluit van 'n kerklike vergadering oor 'n politieke stelsel, op grond van bepaalde teologiese insigte, wel die leer of belydenis van die Kerk in die gedrang bring.

Dit is verder opmerklik dat die Staat van Belydenis deur geen Protestantse kerk in die wêreld gehuldig word nie. Die teendeel is eerder waar. Daarom is die Staat van Belydenis soos deur die Geloofsbond gehandhaaf word, geen ekumeniese dokument nie en word ook nie deur enige ander kerk in die wêreld ondersteun nie.

4. KERKEENHEID EN KERKSKEURING

4.1 INLEIDEND

'n Belangrike vraag wat beantwoord moet word, is of die optrede van die Geloofsbond as 'n kerkskeuring beskou kan word.

In die geskiedenis van die Christendom is daar net een rede waarom iets soos kerkskeuring moontlik kan wees, en dit is wanneer die evangelie van Jesus Christus op die spel is. Dit was, byvoorbeeld, die oortuiging van die Hervormers toe hulle in die 16de eeu van die Rooms-Katolieke Kerk afgeskei het. Ten spyte van wesenlike verskille, wou die Hervormers nie van die RKK afskei nie, maar wou hulle die kerk eerder hervorm. Die eerste keuse is nooit afskeiding nie, maar hervorming in gehoorsaamheid aan God en sy Woord. Dit is eie aan die kerk van Christus om nie die liggaam van Christus te verskeur nie, maar met mekaar in gesprek te bly. Op dié wyse lei Christus sy kerk om die regte besluite te neem, selfs al neem dit lank en al moet daar herhaaldelik oor dieselfde saak gepraat word.

Wanneer ons oor die optrede van die Geloofsbond besin en vra of dit kerkskeurend van aard is, moet mens verskillende sake oorweeg. Die volgende perspektiewe is belangrik:

4.2 WOORD VAN GOD

Daar is talle Skrifgedeeltes wat dit beklemtoon dat medegelowiges die onderlinge band van eenheid moet handhaaf. Dit is voldoende om te verwys na Efesiërs 4:

1 Ek druk julle dit op die hart, ek wat 'n gevangene is omdat ek die Here dien: Laat julle lewenswandel in ooreenstemming wees met die roeping wat julle van God ontvang het. 2 Wees altyd beskeie, vriendelik en geduldig, en verdra mekaar in liefde. 3 Lê julle daarop toe om die eenheid wat die Gees tussen julle gesmee het, te handhaaf deur in vrede met mekaar te lewe. 4 Daar is net één liggaam en net één Gees, soos daar net één hoop is waartoe God julle geroep het. 5 Daar is net één Here, één geloof, één doop, 6 één God en Vader van almal: Hy wat oor almal is, deur almal werk en in almal woon. 7 Aan elkeen van ons is 'n genadegawe gegee volgens die mate waarin Christus die gawes uitgedeel het... 12 Sy doel daarmee was om die gelowiges toe te rus vir hulle diens en vir die opbou van die liggaam van Christus. 13 So sal ons uiteindelik almal kom tot die werklike eenheid in ons geloof en in ons kennis van die Seun van God. Dan sal ons, sy kerk, soos 'n volgroeiende mens wees, so volmaak en volwasse soos Christus. 14 Dan sal ons nie meer kinders wees nie; ons sal nie meer soos golwe op en af en heen en weer geslinger word deur elke wind van dwaalleer as vals leraars ons met hulle slinksheid en listigheid op dwaalweë wil wegvoer nie. 15 Nee, ons sal in liefde by die waarheid bly en so in alle opsigte groei na Christus toe. Hy is immers die hoof, 16 en uit Hom groei die hele liggaam. Die verskillende liggaamsdele pas by mekaar en vorm saam 'n eenheid. Elkeen van hulle vervul sy funksie, en so bou die liggaam homself op in liefde.

Die kritiese vraag wat gestel moet word, is of die besluite van die AKV dwaalleer bevat, en of 'n besluit oor die teologiese regverdiging van Apartheid soveel gewig dra dat dit tot kerklike skeuring moes lei. Die eenheid tussen gelowiges is nie net 'n indikatief nie, dit is ook 'n imperatief. Die eenheid in Christus is nie God se gawe aan ons nie, dit is tegelykertyd 'n opdrag aan ons. Daarom mag daar nooit ligtelik met skeuring en verdeeldheid omgegaan word nie.

4.3 BELYDENIS EN BELYDENISSKRIFTE

In die NGB (Artikel 28) lees ons die volgende:

ELKEEN IS VERPLIG OM BY DIE WARE KERK AAN TE SLUIT

Ons glo – aangesien hierdie heilige vergadering 'n versameling is van hulle wat verlos word en daarbuite geen saligheid is nie – dat niemand, wat sy stand en status ook al is, hom in selftevredenheid van hierdie vergadering afsydig mag hou nie; intendeel, almal is verplig om daarby aan te sluit en hulle daarmee te verenig om die eenheid van die kerk te bewaar deur hulle almal – as lede van een en dieselfde liggaam – aan sy leer en tug te onderwerp, die nek onder die juk van Jesus Christus te buig en volgens die gawes wat God aan elkeen gegee het, die broers in die opbou van hulle geloof te dien. En om dit beter te kan doen, is dit volgens die Woord van God die plig van alle gelowiges om hulle af te skei van hulle wat nie aan die kerk behoort nie, en hulle by dié vergadering aan te sluit, waar God dit ook al gevestig het, selfs al sou regerings en wette van regeerders daarteen wees en daarvoor die dood- of lyfstraf oplê. Daarom handel almal wat hulle van hierdie ware kerk afskei of nie daarby aansluit nie, in stryd met die bevel van God. Psalm 5: 6; 22: 23; Efesiërs 4: 12; Hebreërs 2: 12; Matteus 24: 28; Jesaja 49: 22; 52: 11 en 12; Handeling 4: 17, 19; Hebreërs 10: 25; Openbaring. 17: 2; Handeling. 17: 7; 18: 13.

In die lig van hierdie artikel van die NGB, moet almal die eenheid van die Kerk bewaar. Die enigste rede waarom mens jou van ander mag afskei, is *wanneer hulle nie aan die kerk behoort nie*. Die implikasie van 'n kerklike skeuring of *onafhanklikheidsverklaring*, is dat dié wat hulle afskei dié wat agterbly beskou as diegene *wat nie aan die kerk behoort nie*. Die implikasie hiervan is dat die GHG waarskynlik, om hulle eie optrede te regverdig die Hervormde Kerk tot ketterkerk moet verklaar, wat nie deel is van die kerk van Christus nie en daarom nie deel het aan die koninkryk van God nie.

4.4 KERKBEGRIP

Die totstandkoming van die Geloofsbond verteenwoordig 'n fundamentele verskuiwing in ekklesiologie en kerkbegrip. Die Hervormde Kerk se kerkbegrip het sedert 1824 onveranderd gebly, naamlik dat die Hervormde Kerk uit verskillende gemeentes bestaan wat organies en onderling aan mekaar verbind is.

Met die stigting van die GHG, wat selfstandig van mekaar funksioneer, is daar wegbeweeg van die tipiese Hervormde kerkbegrip na 'n kerkbegrip wat eie is aan Gereformeerde Kerke. Die begrip *ecclesia completa* wat gereeld in die dokumente van die Geloofsbond gebruik word, is 'n aanduiding daarvan.

Daarbenewens is 'n sentrale punt van verskil, die uitdruklike besluit van die Geloofsbond om as volkskerk vir die Afrikaner te funksioneer, terwyl die Hervormde Kerk dié begrip uit die Kerkorde verwyder het.

Hieruit is dit duidelik dat die Hervormde Kerk en die Geloofsbond op wesenlike punte van mekaar verskil, veral wat betref ons verstaan van kerkwees.

4.5 KERKORDELIK

Alle lidmate en ampsdraers is aan die besluite van die AKV en aan die Kerkorde

gebind. Protesaksies, gemeentes wat hulle onafhanklik verklaar en gepaardgaande vervreemding van eiendom is, na die mening van die Kommissie van die AKV, strydig met die letter en gees van die Kerkorde. Belangriker nog: Kerkeenheid is nie 'n niksseggende idee nie. Dit word elke Sondag tydens eredienste in die Hervormde Kerk bely. Dit is die beginsel wat die Kerk tydens die litigasieproses wou aantoon.

Daar is 'n fundamentele verskil tussen 'n lidmaat wat as lidmaat of ampsdraer van die Kerk bedank en by 'n ander kerk aansluit, en die proses wat gevolg is toe gemeentes met 'n meerderheidsbesluit van die gemeentevergadering hulleself onafhanklik van die Hervormde Kerk verklaar het.

Kerkordelik gesien, was die proses wat die beswaarde lidmate gevolg het, kerkskeurend van aard. Om jouself *de facto* en *de iure* onafhanklik van te verklaar, is kerkskeuring tensy dit absoluut duidelik is dat die evangelie van Jesus Christus nie meer verkondig word nie.

4.6 NAGMAALSFORMULIER

Van kerkskeuring sê die Nagmaalsformulier die volgende:

Daarteenoor sal diegene wat nie hierdie gesindheid en voorneme by hulleself vind nie, die oordeel van God oor hulle bring as hulle aan die Nagmaal deelneem. Daarom wil ons dan ook, in ooreenstemming met die bevel van Christus en die apostel Paulus, hulle waarsku om nie aan die Nagmaal deel te neem nie... Voorts, almal wat skeuring in die kerk en rewolusie teen die staat wil veroorsaak...

Bogenoemde formulering in die Nagmaalsformulier is baie skerp en weerspieël die taal van die 16de eeu. In die geskiedenis van die gereformeerde tradisie (ten spyte van Calvin se afsku in kerkskeuring) is kerkeenheid dikwels op die altaar van *beginsels* en *waarheid* geoffer. Op grond van ons verstaan van die Nagmaal (en die eenheid met Christus en medegelowiges) moet kerkeenheid met groot erns bejeën word en is kerkskeuring eintlik nie 'n moontlikheid nie. Kerkeenheid is 'n wesenlike deel van ons Christelike geloof en belydenis.

4.7 GEVOLGTREKKING

Dit is duidelik dat die optrede van die steedsHervormers en die Geloofsbond kerkskeurend van aard was. Die kerkskeuring is geregverdig deur die onderskeid tussen *suiwer leer* en *dwaalleer*. In die bespreking van die Staat van Belydenis hieronder word in groter diepte daarop ingegaan.

Kerkskeuring is nooit positief nie. Kerkskeuring is nooit 'n legitieme of voordelige strategie om meningsverskil op te los nie. Dit kan nooit as straf of ter wille van finansiële voordeel (heffings?) gebruik word nie.

Die vraag is of daar grense aan kerkeenheid is, of selfs legitieme redes kan wees om van 'n geloofsgemeenskap af te skei? Sou 'n besluit oor 'n politieke stelsel soos Apartheid, of die teologiese regverdiging daarvan al dan nie, só 'n legitieme grond wees om kerkskeuring te regverdig?

Tydens elke erediens bely Hervormde lidmate hulle geloof in God die Vader, Seun en Heilige Gees. Ons bely dat Jesus die Here is, dat Hy ware mens en ware God is, dat Hy vir ons sonde gesterf het en uit die dood opgestaan het. Ons gebruik

Nagmaal en doop ons kinders – telkens met die belydenis op ons lippe dat ons as mense volslae sondaars is en dat ons heil net van God af kom. Predikante verkondig elke Sondag die evangelie, en geen klag van leerdwaling is al ontvang nie. Die getuienis van die Kerk se lidmate is dat die evangelie reg en suiwer verkondig word. As dit inderdaad die geval is, was daar geen geldige gronde waarop die Geloofsbond aanspraak daarop kan maak dat hulle optrede op grond van dwaalleer in die Hervormde Kerk legitiem of regverdigbaar is nie.

5. ONTLEDING VAN DIE STAAT VAN BELYDENIS

5.1 TEKS VAN DIE STAAT VAN BELYDENIS VAN DIE GELOOFSBOND

Die Geloofsbond het die Hervormde Kerk in 'n staat van belydenis geplaas, en het dit soos volg in die Staat van Belydenis geformuleer:

Saak 1

*Die mens is beelddraer van God ten opsigte van 'n verhouding met God, 'n opdrag van God en verantwoordelikheid teenoor God. Die BAKV se besluit dat daar geen vreemde leer teenwoordig is in 54/69, is nie korrek nie. Die beeld van God is **nie in die mens nie**. Ons bely die Godheid van Christus en ook sy menswording; sy twee nature (ware mens, ware God); sy maagdelike geboorte; sy plaasvervangende en versoenende dood aan die kruis. In Christus is God, nie in die mens nie.*

*Ons verklaar daarom dat ons in 'n staat van belydenis is en dat die AKV 'n vreemde teologiese konsep as waarheid aanvaar het deur te stem dat **die beeld van God in die mens is**. Ons roep lidmate en ampsdraers van die NHKA daartoe op om te erken dat die mens volkome sondaar is en dat ons redding buite onself in Jesus Christus is.*

Saak 2

*Die BAKV se besluit om 54/69 te behou, verleen die evangelie van Jesus Christus as die opgestane HERE. Die NHKA het nog altyd vasgehou aan die evangelie van Jesus Christus wat ons verlos het uit die mag van sonde en dood. Sedert 54/69 stel die Kerk dat daar geen ander evangelie is as "**die evangelie van die deernis van God**" nie.*

Ons verklaar daarom dat ons in 'n staat van belydenis is en dat die AKV 'n teologie verkondig wat nie in lyn is met die Bybel en die belydenisskrifte nie. Ons roep die AKV daartoe op om terug te keer tot die belydenis dat Jesus ons red van sonde en dood.

Saak 3

*Die sake wat nou as die kern van die Kerk aangedui word, maak van die NHKA 'n organisasie van diensbaarheid. Hierdie organisasie se doelwitte is dan gemik op **sosiale verandering** en **nie meer op evangelieverkondiging nie**. Dit lyk asof die kerk 'n oppervlakkige teologie aanhang wat gryp na bemarkingstruiks om die Kerk te laat "oorleef en relevant te wees."*

Ons verklaar daarom dat ons glo die AKV slaan 'n teologiese rigting in waar die heil van die mensdom gesoek word, nie in God nie, maar in die huidige

sogenaamde sosiale geregtigheid. Ons roep die AKV daartoe op om weer die vooruitsig van 'n wederkoms en die volle rykdom van God se verlossende genade raak te sien.

Saak 4

Die sewende gebod, asook die hele Bybel (vgl. Sondag 41 van die Heidelbergse Kategismus) verstaan die verhouding tussen een man en een vrou as die ideale verhouding binne die wil van God. Die Bybel veroordeel homoseksuele verhoudings.

Ons verklaar daarom dat ons in 'n staat van belydenis is omdat die AKV 'n teologie aanhang wat nie erns maak met die Bybel as die Woord van God nie. Ons roep die AKV daartoe op om terug te keer tot 'n verstaan van die Tien Gebooe wat in lyn is met die Bybel en die Belydenisskrifte.

Saak 5

Die benadering deur dosente en die predikante van die AKV wat gestem het ten gunste van 'n **interpretasie** van die Belydenisskrifte, **weerspreek die proponentformule** en Ordinansie 1.1.2. Die gedagte dat die geloofsbelydenisse en die belydenisskrifte eietyds geïnterpreteer moet word, ontken die waarheidskarakter daarvan en is meer in lyn met die vrysinnigheid.

Ons roep die ampsdraers van die NHKA daartoe om te erken dat ons die belydenisskrifte onderteken juis omdat hierdie geskrifte in ooreenstemming is met die Woord van God.

Saak 6

Binne veral die Teologiese Opleiding het dit mode geword om die sogenaamde Q-bron en die Thomas-evangelie aan te haal. Hierdie benadering is slegs moontlik indien die gesag van die Bybel nie aanvaar word nie en na teologiese antwoorde gesoek word buite die Bybel om. Op grond van die Bybel bely ons die Godheid van Christus en ook sy menswording; sy twee nature (ware mens, ware God); sy maagdelike geboorte; sy plaasvervangende en versoenende dood aan die kruis; sy liggaamlike opstanding en sy hemelvaart.

Ons roep die AKV daartoe op om die Bybel as Woord van God te aanvaar en as die enigste gesagvolle bron vir prediking en norm vir teologiese navorsing vir die Kerk te erken. Ons verklaar dat die Kerk in sy goedkeuring en aanvaarding van akademiese navorsingsresultate en skrywes in amptelike publikasies van die Kerk wat die teendeel wil verkondig, 'n godslasterlike leer akkommodeer en selfs beloon. Ons roep lidmate en ampsdraers van die NHKA daartoe op om te erken dat Jesus Christus waarlik God en mens is, uit 'n maagd gebore is, aan die kruis gesterf het, uit die dood opgestaan en na die hemel opgevaar het **soos die Woord duidelik verkondig**.

Saak 7

Eksodus 20:16 "Jy mag nie vals getuienis teen 'n ander gee nie". Die negende Gebod vereis van ons om in alle gevalle die waarheid te koester

en die leuen te verwerp, ongeag omstandighede en die prys wat betaal moet word. Indien die Kerk die negende gebod oortree, het die Kerk homself begin sien as 'n grootheid wat uitstyg bokant God en God se Gebod.

Ons verklaar daarom dat ons in 'n staat van belydenis is en dat die AKV die oortreding van die negende gebod goedkeur en so die kern van die evangelie aantast. Die Kerk moet erken dat die 68ste AKV geen besluit oor politieke beleid geneem het nie. Die AKV moet beide die aanvaarding van beskrywingspunt 54 van die 69ste AKV, asook die opvolg besluit van die BAKV, onvoorwaardelik herroep.

5.2 ONTLEDING EN WEERLEGGING VAN STELLINGS

Saak 1: Die beeld van God is nie in die mens nie

Die NHKA bely dat die mens volkome sonbaar is en dat ons vir ons redding volledig van God se genade in Jesus Christus afhanklik is.

Die Staat van Belydenis interpreteer Besluit 54 van die 69ste AKV op 'n wyse wat strydig is met die bedoeling van die besluit. Op grond van omvangryke studiestukke en deurtastende bespreking tydens die BAKV is die standpunt van die Staat van Belydenis verwerp.

Die Woord leer ons dat die mens na die beeld van God geskep is (Genesis 1: 26). Met die sondeval is die beeld van God in die mens verduister. Christus het egter die beeld van God in ons herstel. Deur die wedergeboorte en as gelowige kinders van God is ons geroepe om die beeld van God in die wêreld te vertoon. In die Bybel is daar verskeie uitdrukkings wat hiermee verband hou:

- * Die doop is die teken dat ons met Christus een is in sy dood en opstanding. Ons opstanding tot 'n nuwe lewe, in en deur Jesus Christus en deur die krag van God (Romeine 6), beteken dat ons weer beeldraers van God is.
- * Met Pinkster is die gelowiges vervul met die Heilige Gees. Die Doop bevestig dat die Heilige Gees steeds in elkeen van ons woon. Die Gees van God maak dit moontlik dat ons 'n nuwe lewe van geregtigheid en gehoorsaamheid lei, om so die beeld van God te vertoon.

Dit is teologiese haarklowery om te verskil daarvoor of die beeld van God in die mens is terwyl die Woord helder en duidelik verkondig dat *God self* in ons woon deur sy Gees.

Daarby het Luther tydens die Kerkhervorming die reformatoriese mensbeskouing geformuleer met die woorde *simul iustus et peccator*. Die mens is tegelykertyd volledig geregverdig én volledig sonbaar. Die beeld van God is tegelykertyd verduister én herstel. Daarom word die uitdrukking *beeld van God in die mens* inderdaad net so in die geskrifte van leiersfigure van die Reformasie gevind: Melancthon, Calvyn en Ursinus (die opsteller van die HK).

Die NHKA het nog nooit met enige besluit of uitspraak te kenne gegee dat die mens homself kan red nie. Die Kerk bely konsekwent dat die mens se enigste heil in Christus te vind is.

Saak 2: Die BAKV se besluit om 54/69 te behou, verleen die evangelie van Jesus Christus as die opgestane Here

Die NHKA bely voluit dat Jesus Christus, die gekruisigde en opgestane Here, ons verlos het uit die mag van sonde en dood. Dit is gewoon onwaar dat enige besluit van die AKV neerkom op die verleen van Jesus Christus.

Hierdie stelling het ingrypende implikasies vir elke lidmaat van die Hervormde Kerk. Elkeen wat Besluit 54 gesteun het, word met een enkele sinsnede tot ketters verklaar, wat die evangelie van Jesus Christus verleen. Wat verder merkwaardig is, is die feit dat 'n persoon se ondersteuning van 'n besluit oor Apartheid, of jou teenkantiing daarteen, bepaal of jy die evangelie van Jesus Christus verleen, of nie. Nog korter gestel: Jou standpunt oor Apartheid bepaal of jy 'n Christen is of nie; of jy Christus verleen of nie.

Indien dit die bedoeling van Saak 2 is, dan verteenwoordig die Staat van Belydenis die grofste vorm van dwaalleer en burgerlike godsdiens, waar jou standpunt oor 'n politieke beleid die kwaliteit van jou Christenskap bepaal.

Saak 3: Die NHKA is 'n organisasie gemik op sosiale verandering en nie meer op evangelieverkondiging nie

Die aantyging dat die Hervormde Kerk verword het tot 'n organisasie van diensbaarheid, wat gemik is op sosiale verandering en nie meer op evangelieverkondiging nie, is 'n oorvereenvoudiging en wanvoorstelling van die bedoeling van Besluit 54. Dit ignoreer moedswillig die manier waarop die evangelie Sondag vir Sondag op die kansels van Hervormde gemeentes verkondig word. Dit verswyg opsetlik dat die lidmate van die NHKA elke Sondag saam met die kerk van alle eeue hulle geloof bely.

Die Staat van Belydenis skep 'n valse teenstelling tussen ons geloof in die drie-enige God en ons dankbare reaksie op die verlossing wat God in Jesus Christus moontlik gemaak het, en die roeping van die Kerk om in die wêreld diensbaar te wees. In sowel die Ou Testament as die Nuwe Testament is God se eis vir sosiale geregtigheid 'n deurlopende en prominente tema. Die Hervormde Kerk is daarom juis trou aan die Woord as sy haar lidmate oproep om die genade van ons Here Jesus Christus en die liefde van God ons Vader teenoor alle mense in ons gemeenskap te betuig, en ook deur in hulle daaglikse handel en wandel toe te sien dat reg aan alle mense geskied.

Saak 4: Die AKV hang 'n teologie aan wat nie erns maak met die Bybel as die Woord van God nie

Die stelling in die Staat van Belydenis swyg oor die talle besluite wat die AKV oor Skrifbeskouing geneem het, en dui op die erns waarmee daar na die Bybel geluister word. Die Hervormde Kerk glo in die drie-enige God wat Hom en alles wat vir ons saligheid nodig is, duidelik en voldoende deur sy Woord, die Bybel, bekendmaak. Die Hervormde Kerk roep gereeld al haar lidmate op om erns te maak met die *volle* getuienis van die Skrif.

Dit is eie aan die Hervormde teologie dat daar nie net gelowig met die Bybel omgegaan word nie, maar ook krities-wetenskaplik. Juis dit bewaar die Kerk daarvan dat mense se eie interpretasie van die Bybel verhef word tot die enigste moontlike interpretasie. Vergaderings van die ampte kom juis byeen sodat die gemeenskap van gelowiges, onder leiding van die Heilige Gees en met deeglike

inagneming van omvangryke navorsing, eietyds en met insig die Skrif kan verwoord.

Saak 5: Die gedagte dat die geloofsbelydenisse en die belydenisskrifte eietyds geïnterpreteer moet word, ontken die waarheidskarakter daarvan

Bogenoemde stelling berus op 'n gebrekkige kennis van die beginsels van die Kerkhervorming en die Hervormde Kerk se eiesoortige benadering tot die belydenisskrifte, wat anders is as dié van die Gereformeerde Kerke. Die Hervormde Kerke het nog nooit die belydenisskrifte as *norma normans* beskou nie, met ander woorde as ewiggeldende en onveranderlike waarhede wat objektief toetsbaar en geldig is nie. Die Hervormde Kerk weet dat die Bybel, asook die belydenisskrifte, deur mense in 'n ander tyd en konteks op skrif gestel is en noodwendig geïnterpreteer moet word, om dit vir ons eie tyd verstaanbaar te maak.

Die stelling openbaar in dié verband 'n ernstige gebrek aan insig in die hermeneutiek: Elke mens interpreteer elke keer as hy of sy enige teks lees. Dit is gans en al onmoontlik om enige teks te lees *sonder* om te interpreteer. Trouens, die Staat van Belydenis self getuig paragraaf vir paragraaf daarvan dat die opstellers daarvan deurentyd besig is om tekste (die Bybel, die belydenisskrifte, en die besluite van kerklike vergaderings) te interpreteer. Die vraag is dus nie óf enigiemand 'n teks interpreteer nie; die vraag is of iemand se interpretasie aan die teks en konteks laat reg geskied.

Saak 6: Ons verklaar dat die Kerk, in sy goedkeuring en aanvaarding van akademiese navorsingsresultate en skrywes in amptelike publikasies van die Kerk, 'n godslasterlike leer akkommodeer

In hierdie stelling word beweer dat die teologie wat Hervormde teoloë beoefen en publiseer, godslasterlik van aard is. Dit verwys in besonder na die navorsing oor die historiese Jesus, met die veronderstelling dat dit noodwendig godslasterlik is en Christus verloën.

Die Hervormde Kerk bely soos en saam met die kerk van alle eeue die Godheid en mensheid van Christus (die twee nature van Christus), sy maagdelike geboorte, sy plaasvervangende en versoenende dood aan die kruis, sy liggaamlike opstanding en sy hemelvaart. Die Kerk en al haar ampsdraers bely elke Sondag in die erediens weer eens dat Jesus Christus uit 'n maagd gebore is, aan die kruis gesterf het, uit die dood opgestaan en na die hemel opgevaar het.

Tog openbaar die Staat van Belydenis hier weer 'n gebrek aan teologiese kennis! Die sogenaamde Q-bron word *binne-in die Bybel* gevind, en gerekonstrueer op grond van die woordelike ooreenstemming van die evangelies van Matteus en Lukas daar waar hulle nie van Markus afhanklik is nie. Net so word sommige gelykenisse sowel in die kanonieke evangelies as in die apokriewe Thomas-evangelie aangetref. Op talle plekke haal die Ou en Nuwe Testamente self bronne van buite die Bybel aan, sodat enige verantwoordelike teologiebeoefening noodwendig moet ondersoek instel na die verband tussen die betrokke geskrifte. Dit beteken egter geensins dat die gesag van die Bybel nie aanvaar word nie, of dat daar aan ander bronne dieselfde gesag toegeken word as aan die Bybel self nie.

Die stellings openbaar eweneens 'n selektiewe verswyging van die belydenisskrifte. So stel die NGB tog in Artikel 6: *Die kerk mag hierdie [apokriewe]*

boeke wel lees en daar lering uit trek vir sover hulle met die kanonieke boeke ooreenstem.

Kerklike vergaderings funksioneer bowendien nie as 'n soort Rooms-Katolieke Konsilie wat die akademiese navorsingsresultate van teoloë deurlopend goedkeur en aanvaar nie, en die aantyging dat die Hervormde Kerk 'n *godslasterlike leer akkommodeer en selfs beloon*, is vals, kwaadwillig, en lasterlik.

Saak 7: Die AKV oortree die negende gebod

Die Staat van Belydenis beskuldig die AKV en die Hervormde Kerk dat lidmate bedrieg word deur leuens as die waarheid voor te hou. Die punt waaroor dit gaan, is of Besluit 54 vorige vergaderings se besluite korrek aangehaal het.

Met hierdie beskuldiging verhef die ondertekenaars van hierdie verklaring nogmaals 'n middelmatige saak tot uitsluitlike toetssteen vir die waarheid. Nadat die BAKV aan die hand van geskrewe memoranda en mondelinge voorleggings die argumente teen die inleidende sin tot Besluit 54/69 oorweeg het, het die vergadering met 'n tweederde meerderheid besluit dat die besluit nie daardeur ongeldig gemaak is nie. Die nuwe besluit waarmee die BAKV Besluit 54 vervang het, en die Kerk se teologiese regverdiging van apartheid herroep het, word boonop glad nie deur die voorgaande geraak nie.

'n Beroep op die waarheid sny na alle kante toe. Die Kommissie oordeel dat die talle valse stellings oor die Hervormde Kerk in die Staat van Belydenis neerkom op growwe oortredings van die negende gebod.

6. SLOT

Op grond van bogenoemde bespreking is versoening tussen die Hervormde Kerk en die Geloofsbond moeilik en onwaarskynlik, tensy die Geloofsbond die Staat van Belydenis en die beskuldiging van dwaalleer herroep. Dit is egter hoogs onwaarskynlik, want dit sou die bestaansgrond van die Geloofsbond ondermyn. Om die bestaan van die Geloofsbond en kerkskeuring te regverdig, moet die Hervormde Kerk steeds die ketterkerk bly. Dit maak versoening besonder moeilik, selfs waar dit die Nagmaal betref. Die uitnodiging na die Nagmaal is bedoel vir almal wat op dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk staan. Bloot objektief gesien, impliseer die bestaan van die Staat van Belydenis dat die Hervormde Kerk en die Geloofsbond nie dieselfde belydenis onderskryf nie.

---oOo---

BSA

Verslag

Bylae H

1. INLEIDING

Die Bybel is vir ons belangrik. Dit is die bron van ons geloof in God en dit was oor die eeue heen nog altyd vir ons die instrument waardeur God se Gees ons leer, troos en lei deur die lewe. Die Bybel bevat die lewegewende boodskap van God se liefde vir die wêreld waardeur die mens deel kry aan God se genade en verlossing.

Daarom bly die vennootskap tussen die Kerk en die Bybelgenootskap 'n kosbare verhouding ten einde die Bybel aan mense in hulle eie taal en sonder enige hindernis beskikbaar te stel.

Die NHKA is een van die 30 lidkerke van die BSA. Die Kerk word by die BSA verteenwoordig in die Algemene Jaarvergadering en die vyf Streekkomitees. Gedurende die verslagtyd was dr. GC Lindeque (voltyds) en dr. SM de Beer (deeltids) as organiserende sekretarisse in diens by die BSA.

Elke lidmaat en predikant word van harte bedank vir die positiewe gesindheid teenoor die werk van die Bybelgenootskap wat blyk uit die res van hierdie verslag. Die Kerk skep ruim geleentheid in haar midde vir die Bybelgenootskap en dit word opreg waardeur. Dit kom na vore in die volgende:

- * Gesprekke met en skrywes van die Kommissie van die AKV.
- * Spreekbeurte by ringsvergaderings.
- * Geleentheid om in gemeentes te preek en inligting oor te dra.
- * Bydraes van gemeentes en individue uit die Kerk.
- * Projekte in gemeentes ten bate van die Bybelgenootskap.
- * Deurkollekte wat aan die Bybelgenootskap oorbetal word.
- * Voorbidding vir die BSA en ander Bybelgenootskappe.
- * Inligting en nuus in die Kerk se media.

2. JAAR VAN DIE BYBEL – 2020

Kerke is uitgenooi om gedurende 2020 saam met die BSA in dankbaarheid 200 jaar van dienslewering te vier. Die Kommissie van die AKV het derhalwe aanbeveel dat **die Bybel bring hoop vir almal** gebruik sou word as die jaartema van die Kerk in 2020. Die redaksies van die kerklike tydskrifte het op verskillende wyses aan hierdie tema gestalte gegee. Gemeentes is aangemoedig om gebruik te maak van 'n leesrooster wat deur die BSA voorsien is ten einde die Bybel in een jaar deur te lees. Gemeentes is versoek om Sondag 23 Augustus 2020 as Bybelsondag in te rig met 'n spesiale fokus op die Bybel. Talle gemeentes van die Kerk het hieraan deelgeneem. Vanweë die inperking kon sommige geleenthede wat voorgestel is egter nie plaasvind nie, of moes dit aangepas word. Nogtans het heelwat gemeentes en individue uit die Kerk deelgeneem aan die *Virtuele Stap en Draf vir Hoop*.

Deel van die BSA se beplanning was om 2 miljoen Bybels in 2020 beskikbaar te stel vir verspreiding. Dit is met groot dankbaarheid dat die BSA aan die einde van Oktober 2021, toe die projek afgesluit is, 'n totaal van 3 048 320 volledige Bybels en Skrifgedeeltes beskikbaar kon stel vir verspreiding.

3. WERKSAAMHEDE VAN DIE BYBELGENOOTSAP

Die volgende hoogtepunte in die verslagtydperk kan vermeld word:

3.1 BYBELVERTALING

3.1.1 Die Bybel 2020-vertaling

Dit is met groot dankbaarheid en opgewondenheid dat ons in 2020 nog 'n Afrikaanse vertaling van die Bybel kon ontvang. Soos met die vorige vertalings het daar heelwat van die Kerk se akademië en predikante meegewerk aan hierdie vertaling. Dit sluit in proff JH Barkhuizen, APB Breytenbach, PJ Jordaan en JP Oberholzer (oorlede), dr SM De Beer, C Le Roux, GC Lindeque, P van Staden, WC van Wyk, dr MJ Slabbert en CP van der Walt. Die inkorting van die proses het meegebring dat sommige medewerkers wat wel gewillig was om saam te werk, nie enduit deel van die proses kon bly nie.

Die Bybel 2020-vertaling is op Sondag 29 November 2020 amptelik bekendgestel. Talle gemeentes van die Kerk het spesiale geleenthede rondom hierdie historiese gebeurtenis gereël. Die Kerk se amptelike geleentheid het in Gemeente Bloemfontein plaasgevind. By dié geleentheid is daar erkenning gegee aan proff Breytenbach en Barkhuizen vir hulle aandeel in die vertaalwerk en die totstandkoming van die Bybel 2020-vertaling. Die onbaatsugtige en toegewyde werk van die projekteier, prof Bernard Combrink van die NGK, verdien ook spesiale vermelding. Die vertaling het aan die NHKA die geleentheid gegee om op ekumeniese gebied met 'n groot aantal ander Afrikaanse kerke te kon saamwerk.

Die belangstelling in die Bybel 2020-vertaling was aanvanklik oorweldigend. Die eerste besending is vinnig uitverkoop. Daar was veral 'n groot belangstelling in die uitgawe met die deuterokanoniese boeke. Die aanvraag vir 'n grootdruk uitgawe het daartoe gelei dat die BSA onmiddellik begin het met die voorbereiding daarvan. Die grootdruk uitgawe is nou beskikbaar en kan goed gebruik word as 'n Kanselbybel. Die drukfoute wat met die eerste druk van die Bybel 2020-vertaling ingesluit het, sal in die tweede druk reggestel word.

Die 2020-vertaling van die Bybel is uitnemend geskik vir gebruik as 'n Studiebybel. Die groot aantal kruisverwysings, voetnote, die inleiding tot elke boek en 'n uitgebreide woordelys is van onskatbare waarde. Die voorwoord van, en die verantwoording agter in die 2020-vertaling van die Bybel, bevat waardevolle inligting oor die proses van Bybelvertaling en die gebruik van brontekste. Die Kerk kan hierdie vertaling met vrug gebruik naas die drie ander Afrikaanse vertalings van die Bybel wat reeds deur die Bybelgenootskap beskikbaar gestel is.

3.1.2 Ander vertalings

Die Engelse Bybel vir Dowes is bekendgestel en is reeds beskikbaar. Die nuwe Bybelvertaling in Zulu is voltooi en in Julie 2020 bekendgestel. Die hersiening van bestaande vertalings van die Bybel in al die tale van Suid-Afrika vind deurlopend plaas. Die fokus val nou op die vertaling van die Bybel in die Santale, naamlik !Xhun en Khwedam. Intussen is daar ook begin met vertalings in Kholebedu (Limpopo) en ThiHlanganu (Mpumalanga). Die BSA werk ook saam aan 'n Engelse vertaling van die Bybel in gebaretaal.

3.2 BYBELPRODUKSIE

Gedurende die verslagtydperk kon die BSA 4 191 548 Bybels en Bybelgedeeltes in verskillende formate in Suid-Afrika beskikbaar stel. Dit bly 'n groot voorreg om deel te wees van hierdie groter proses om die Woord van God in Suid-Afrika te saai. Elke lidmaat en gemeente se ondersteuning was indirek hiervoor verantwoordelik.

'n Baie opwindende nuwe geleentheid is dat die Bybels van die Bybelgenootskap nou ook deur middel van **Takealot** bestel en afgelewer kan word.

3.3 MISSIONALE BYBELVERSPREIDING

Die Bybelgenootskap is deel van die Kerk se missionale betrokkenheid in die samelewing. Dit is duidelik dat hierdie aspek 'n groter rol sal speel in die toekoms. Gemeentes word aangemoedig om in vennootskap met die BSA, projekte aan te pak met die oog op die verspreiding van die Bybel aan mense wat nie 'n eie Bybel kan bekostig nie, gehoor- en gesiggestremde persone, gevangenes, ongeletterdes en graad 7-leerders. Die volgende gemeentes waarvan ons bewus is, se projekte in hierdie verband dien vermeld te word: Rooihuiskraal (Bybels vir skool in Oos-Kaap en by sekuriteitswagte), Potchefstroom-Suid (Bybels vir gemeenskappe in Kwazulu-Natal en Noord-Kaap), Zuurfontein (Bybels vir motorwagte) en Laeveld (Bybels vir skool in Duiwelskloof).

Die *Bybel Doen en Leer Boek 1 en 2* is in al die tale van Suid-Afrika beskikbaar. Hierdie geletterdheidsmateriaal wat op Bybelverhale gebaseer is, kan met groot vrug deur gemeentes gebruik word vir missionale projekte. Gemeentes kan gerus ook gebruik maak van die gratis Nuwe Testament en Psalms wat in Engels beskikbaar is.

3.4 BYBELBETROKKENHEID

Die digitale landskap is die ideale manier om Bybelbetrokkenheid te bevorder. Die Bybelgenootskap het platforms ontwikkel wat gebruikers in staat stel om toegang tot die Woord van God te kry in die taal van hulle keuse, deur die volgende opsies:

- * BibleSA vir 'n eenstop Bybellees-ervaring (<https://biblesa.co.za>).
- * Losstaande toepassings (*apps*) wat gratis op 'n slimfoon afgelaai kan word om die Bybel sonder dataverbinding te lees. Soek hierna op die slimfoon se funksie waardeur toepassings afgelaai word deur byvoorbeeld *die Bybel in Afrikaans* of *the Bible in Setswana*, ensovoorts, in te tik. Kyk vir die toepassing met die Bybelgenootskap se Saaier as kenteken. Die betrokke toepassing kan dan met iemand gedeel word. Dit is 'n baie gerieflike manier om 'n Bybel vir iemand te gee.

4. ALGEMEEN

Die uitvoerende hoof van die BSA, ds Dirk Gevers, is aangestel as Direkteur-Generaal van die Wêreldbond van Bybelgenootskappe.

Dr SM de Beer het besluit om haar weer voltyds op haar gemeentelike verantwoordelikhede toe te spits. Baie dankie vir die tyd wat sy namens die NHKA by die BSA betrokke was. Dankie ook aan Gemeente Philadelphia wat haar die geleentheid daartoe gegun het.

5. BYDRAES VANUIT DIE NHKA

5.1 BYDRAES

Baie dankie vir die volgende bydraes wat gedurende die verslagtydperk vanuit die Kerk ontvang is en wat dit vir die BSA moontlik gemaak het om genoemde werk voort te sit.

JAAR	2019	2020	2021
TOTAAL	R2 237 253	R2 145 781	R1 980 774
GEM/LIDMAAT	R 34.39	R34.60	R34.06

Die NHKA is steeds die kerk wat die vierde meeste bydra van die 30 lidkerke. Die daling in bydraes is waarskynlik die gevolg van die inkrimping in die ekonomie as gevolg van die COVID-19 pandemie asook 'n daling in die lidmaatgetalle van die Kerk. Die bedrag van R55.00 per lidmaat per jaar het gedurende die verslagtyd as die riglyn vir bydraes gegeld. Dit dien as 'n subsidie sodat die BSA Bybels bekostigbaar beskikbaar kan stel.

5.2 BYBELSONDAG

Tydens die 72ste AKV is gemeentes versoek om op Sondag 23 Augustus 2020 'n spesiale offergawe op te neem wat spesifiek bedoel was vir die 2 miljoen Bybels-projek in 2020. Die derde Sondag in Augustus is die naaste aan die BSA se verjaardag en staan ook in ander kerke in Suid-Afrika as Bybelsondag bekend. Dit sou 'n addisionele bydrae wees. In die lig van die ontwrigting in 2020 en om gemeentes ter wille te wees, is daar egter afgesien van die versoek vir twee deurkollekte in 2020.

Tradisioneel word die deurkollekte van Hervormingsondag (laaste Sondag in Oktober) aan die BSA afgestaan. Aangesien Hervormingsondag gewoonlik so naby aan die einde van die BSA se finansiële jaar (31 Oktober) val, skep dit baie probleme om gemeentes se deurkollekte van die betrokke Sondag betyds in te samel en oor te betaal.

Die BSA het daarom 'n versoek gerig tot die Kommissie van die AKV om voort te gaan met die gedagte van 'n Bybelsondag in Augustus van elke jaar.

5.3 PROJEKTE

Om gemeentes te help om by die jaarlikse bydrae uit te kom, kan gemeentes van die BSA se gratis hulpmiddels gebruik maak. Daar is koevertjies, pilhouertjies en nootbuisies beskikbaar om bydraes mee in te samel. Gemeentes wat hierdie hulpmiddels vroegtydig uitdeel en met Bybelsondag insamel, gebruik dit toenemend met groot vrug. Ander gemeentes het weer deur middel van 'n Bybelstap of 'n projek by 'n skool hulle bydrae ingesamel. Kontak gerus die kantoor vir hulp met projekte.

Baie dankie aan al die gemeentes wat projekte ten bate van die BSA geloods het. Die volgende gemeentes se projekte kan spesiaal vermeld word: Outeniqua, Kaapstad, Pietermaritzburg en Philadelphia (virtuele Stap/draf/trap vir Hoop-uitdaging), Krugersdorp-Noord (Hoërskool Monument), Makarios (Bybelstap), Zuurfontein (Die Bybel Genees-projek), Vanderbijlpark (Hoërskool Transvalia), Midstream Familielkerk (Babbel vir Bybels) en Van Warmelo (Vivo Stap vir Bybels).

6. FINANSIES VAN DIE BSA

6.1 INKOMSTE

2019	2020	2021
R124 646 703	R98 050 251	R125 691 080

Die daling in 2020 kan toegeskryf word aan die feit dat die boekwinkels en verspreidingsnetwerke gedurende die tyd in 'n groot mate nie kon funksioneer nie, en verkope derhalwe afgeneem het. Die styging in 2021 is grootliks te danke aan die verkoop van 'n eiendom asook 'n toename in inkomste uit boedelbemakings aan die BSA.

6.2 UITGAWES

2019	2020	2021
R132 927 668	R106 842 698	R107 816 473

Die BSA is tans besig met 'n omkeerstrategie ten einde uitgawes te besnoei. Dit sluit 'n herstruktureringproses en die vermindering van personeel in.

7. SLOT

Die NHKA, sowel as die BSA, se bestaan is gegrond op God se Woord. Ons deel 'n lang en kosbare geskiedenis. Baie dankie vir die voorbidding en ondersteuning van elke predikant, ampsdraer en lidmaat van die Kerk. Die BSA en NHKA as vennote, speel 'n belangrike rol daarin om vir die mense van ons land en selfs in die res van die wêreld, die Bybel toeganklik en bekostigbaar te maak. Die Bybelgenootskap sien daarna uit om saam met die Kerk te help bou aan 'n opwindende toekoms op die stewige fondament van God se Woord.

---oOo---

Kuratorium vir teologiese opleiding

Verslag

Bylae I

Die Kuratorium wil sy dank uitspreek vir die geleentheid om, sedert die vorige 72ste AKV, 'n rol te mag speel by die opleiding van studente van die Kerk deur opsig te hou oor die onderrig deur die dosente, en die vordering en gedrag van die studente van die Kerk. Die Kuratorium was soos volg saamgestel: Drr SM de Beer, RA Denton, H Delport, C Pretorius, JM van Staden, AG Ungerer, di AH Roets en JM Bevollo-Manders. Die Kuratorium bedank al die dosente vir waardevolle insette tydens die Kuratoriumvergadering en uitsette wat gelewer word by UP.

Die verslag aan die 73ste AKV handel oor die werksaamhede van die Kuratorium in die lig van die opdragte van die 72ste AKV.

UITBOU VAN DIE HTK EN DOSENTEKORPS AAN DIE HTK

Die hoof van die HTK het in oorleg met die Kuratorium, predikante van die NHKA met 'n nagraadse kwalifikasie in die teologie benoem as dosente van die HTK wat op 'n kontraktuele basis behulpzaam is met die doseerwerk by die HTK, en om medeverantwoordelik te wees vir die uitbou van Hervormde teologie. Die Kuratorium het kennis geneem van die uitbou van die HTK volgens die besluite van die AKV, deur dr FJ Labuschagne se aanstelling as die hoof van die SGB en prof WA Dreyer wat sonder vergoeding aangestel is as hoof van die SRT.

TEOLOGIESE OPLEIDING VAN LIDMATE EN KERKRAADSLEDE

Diploma in Bediening by Skillspro: Die Kommissie het 'n vennootskapsooreenkoms met Skillspro aanvaar. 'n Diploma in Bediening betrek dosente uit die geledere van die HTK by die opleiding van lidmate en kerkraadslede. Die diploma is spesifiek ontwerp vir persone wat reeds oor 'n beroepsgerigte kwalifikasie in 'n ander dissipline beskik, met die oog op dienswerk in 'n sosiaal vloeibare omgewing. Die kursus word landswyd uitgerol en maak gebruik van studieieiers, wat op 'n *ad hoc*-basis aangestel word, vanuit die geledere van die Kerk.

VERKORTING VAN DIE STUDIEJARE VAN TEOLOGIESTUDENTE

Die Kuratorium en die dosente het die moontlikheid van verkorting van die studiejare van teologiестudente ondersoek, maar kan in die huidige stadium nie die studiejare verander nie. Die Kuratorium het versoek dat die bespreking van die verkorting van die studiejare van teologiестudente by die scenario-beplanning gevoeg word met die oog op die toekoms van teologiese opleiding.

VOORTSETTING VAN TEOLOGIESE OPLEIDING AAN UP

Die Kuratorium was betrokke by verskeie geleenthede wat deur die fakulteit aangebied is om op hoogte te bly van die veranderinge wat aan die fakulteit en die universiteit plaasvind. Die fakulteit het verskeie Lekgotla's aangebied om te besin oor die visie en missie van die Fakulteit Teologie en Religie. Die Kuratorium het na 'n breedvoerige bespreking oor teologiese opleiding 'n dringende bosberaad gehou met alle rolspelers aangaande die toekoms van teologiese opleiding en die voortsetting van die kontrak met UP. Tydens 'n kompakte bosberaad gehou op 26 Februarie 2021 is versoek dat 'n meer uitgebreide bosberaad met al die lede van die Dosentevergadering, Kuratorium, dosente, HTK en die Kommissie van die AKV sal plaasvind by die Venterskroon-kampterrein, vanaf Sondag 11 tot Dinsdag 13 April 2021. Tydens die bosberaad is bevestig dat die besluite van die 71ste AKV oor missionale kerkwees die ekklesiologiese konteks vir besluite oor teologiese opleiding is.

Die onderhandelinge met UP is deur 'n kontrakkomitee gevoer en 'n bevredigende ooreenkoms is bereik. Die kontrakkomitee het op Dinsdag 18 Mei 2021 met die Kuratorium in gesprek getree insake die aanloop tot die opstel en die inhoud van die samewerkingsooreenkoms tussen die NHKA en UP soos ooreengekom tydens die bosberaad.

Die Kuratoriumvergadering het geleentheid gekry om insette te lewer, waarna die dokument aan die Kommissie van die AKV beskikbaar gestel is vir afhandeling. Die ondertekening van die finale samewerkingsooreenkoms tussen die NHKA en UP het op Dinsdag 2 November 2021 plaasgevind.

VAKATURE IN PRAKTIESE TEOLOGIE BY DIE FAKULTEIT TEOLOGIE EN RELIGIE

Nadat prof Yolanda Dreyer emeritaat aanvaar het aan die einde van 2021, het die Kuratoriumvergadering by die Kommissie van die AKV aanbeveel dat die pos in Praktiese Teologie gevul word. Die Kommissie het ook besluit om die pos wat volgens die kontrak met UP beskikbaar raak, te vul. In die proses vir die aanstelling van 'n dosent in Praktiese Teologie is dr A Botha aangestel as dosent in die betrokke pos vanaf 1 Junie 2022.

SCENARIOBEPLANNING VIR TEOLOGIESE OPLEIDING

Die Kuratorium bevestig dat dit nodig is om kreatief te dink oor die toekoms van teologiese opleiding. Daar is 'n versoek tydens die bosberaad gerig dat scenario's saamgestel word vir teologiese opleiding in die NHKA. Prof WA Dreyer, dr SM de Beer, H Delport, RA Denton, C Pretorius, AG Ungerer en JM van Staden is getaak met dié studie. Die ondersoek na 'n proses en moontlike oplossing om meer teologiestudente te werf is ook by die werksaamhede van die komitee, wat scenario's vir teologiese opleiding in die NHKA ondersoek, gevoeg.

GESPREK MET AKADEMIA: INSTELLING VAN DIE GRAAD BA TEOLOGIE EN KLASSIEKE TALE

'n Gesprek, op versoek van Akademia, het op 5 November 2020 plaasgevind met betrekking tot die instelling van die graad BA Teologie en Klassieke tale. Die Kommissie van die AKV het besluit om met Akademia saam te werk om 'n voorgraadse kursus met die oog op die bediening saam te stel. Die Kuratoriumvergadering het in 'n adviserende kapasiteit aan die gesprek oor teologiese opleiding by Akademia deelgeneem en prof WA Dreyer, dr RA Denton, FJ Labuschagne, AG Ungerer en WC van Wyk is getaak om met Akademia gesprek te voer. 'n Opvolggesprek, op versoek van Akademia, het op 29 Junie 2021 plaasgevind. Vanuit die adviesgesprek blyk dit dat Akademia 'n BDiv-graad op versoek van kerke beplan. Op aanvraag sal gesprekke kontinueer om Akademia met advies te bedien.

MENTORSKAPPROGRAM WAT NA DIE STUDENTE SE WELSTAND OMSIEN

Die Kuratorium het 'n mentorskapprogram vanuit die Kuratorium wat na teologiestudente se welstand omsien. Die welstand van studente is die verantwoordelikheid van die Kuratorium en die Evaluasie- en Begeleidingskomitee kan die Welstandsprogram betrek by individuele studente. Elke Kuratoriumlid tree as mentor op vir twee tot drie studente.

KONSOLIDASIE VAN FONDSE VIR TEOLOGIESE OPLEIDING EN TEOLOGIESTUDENTE

Daar is gepoog om die fondse wat vir teologiestudente bestaan, te konsolideer met die Teologiese Opleidingsfonds. Onder leiding van die Kuratorium, die fondssekretaris van die Teologiese Opleidingsfonds, die bedryfshoof van die Sinodale Dienssentrum en die algemene sekretaris is die gekonsolideerde beursfondse met die Teologiese Opleidingsfonds saamgevoeg. Die verskillende reglemente wat bepaalde bindinge vir die aanwending van die beskikbare fondse het, word nie buite rekening gelaat nie.

Hulp is aan studente verleen vanuit die Teologiese Opleidingsfonds. 'n Komitee bestaande uit die bestuurder van die fonds, die voorsitter van die Kuratorium, die bedryfshoof van die Sinodale Dienssentrum en die hoof van die SGB evalueer individuele aansoeke van studente in oorleg met die Kuratorium. Hierdie werkwyse is in ooreenstemming met Besluit 51 van die 72 ste AKV.

NAAMSVERANDERING VAN DIE HCM FOURIE-EREPENNING

Na breedvoerige bespreking en heroorweging het die Kuratoriumvergadering op 17 Mei 2022 besluit om die vorige besluit van die Kuratoriumvergadering van 9 Oktober 2018 te handhaaf. Die benaming van die HCM Fourie-erepenning verander na die *Kuratorium Erepennning*. Die Kuratorium sal egter die HCM Fourie-erepenning by die 73ste AKV uitreik, en die volgende toekennings van die erepenning sal voortaan as die Kuratorium Erepennning toegeken word. Die motivering hiervoor is dat geen name van persone aan Kuratorium-toekennings gekoppel word nie.

---oOo---

HTK

Verslag

Bylae J

1. DIE HTK

1.1 INLEIDING

Die HTK vier vanjaar sy 22ste bestaansjaar nadat dit amptelik op 1 Januarie 2000 in die lewe geroep is. Die HTK koppel aan UP en is weereens bevestig met 'n aangepaste samewerkingsooreenkoms tussen UP en die NHKA wat aan die einde van 2021 onderteken is. Die primêre taak van die HTK is die kerke toe rusting van ons studente en voortgesette toe rusting aan predikante van die NHKA. Die HTK is steeds bevoorreg om twee kantore aan die fakulteit te hê, en die fasiliteite en hulpbronne van die fakulteit te gebruik.

1.2 TKB

Vanweë die verminderde getal studente oor al die jaargroepe heen, is besluit om die BDiv-studente (jaargroepe 1ste tot 4de jaar) saam te bondel ten einde 'n beter groepsdinamika daar te stel. Hierdie jaargroepe ondergaan dan TKB 100 tot TKB 400 wat oor 'n vierjaarsiklus aangebied word. Seniorstudente kry op hierdie wyse ook geleentheid om as mentors vir juniorstudente op te tree. Aan die einde van die vierjaarsiklus kwalifiseer 'n student wat die TKB-modules deurloop het om 'n sertifikaat in TKB tydens legitimasie te ontvang.

Die NHKA gebruik reeds vir etlike jare die vierdeling, naamlik viering, gemeenskap, diens en getuïenis, as indeling van die agendas tydens AKV's. Ons het besluit om dieselfde indeling vir die vierjaarsiklus te volg. Gedurende elke akademiese jaar kom elkeen van die vierdeling aan die orde soos onderstaande tabel uitwys. Let daarop dat die temas en volgorde in die volgende jare moontlik gewysig kan word.

JAAR	VIERING	GEMEENSAP	DIENS	GETUIENIS
Jaar 1	Erediens	Die Kerk	Die ampte	Dissipelskap
Jaar 2	Homiletiek en Himnologie	Pioniersopleiding	Persoon van die predikant (Pastoraat)	Opbou van die liggaam van Christus
Jaar 3	Homiletiek en Himnologie	Priesterskap van die gelowiges	Kerkorde	Evangelistiek
Jaar 4	Sakramente	Kerkwees in die 21ste eeu	Kybernetiek	Ons wêreld

Ons is tans met die tweede been van die vierjaarsiklus besig en die onderstaande roosters bied goeie insig in wat gedoseer word:

2021			
EERSTE KWARTAAL			
Datum	10:30 – 11:20	11:30 – 12:20	12:30 – 13:20
17/03/21	Opening HTK – 10:00 – Virtueel		
17/03/21	Oorsig oor die module	Erediens in die vroeë kerk? Prof WA Dreyer	Wat is die erediens? Dr AG Ungerer
24/03/21	Erediens in die vroeë kerk Prof WA Dreyer	Liturgiese oorgange van sakramentele erediens in RKK na erediens waar Woord	Die kerklike jaar Dr AG Ungerer

		sentraal staan Prof WA Dreyer	
31/03/21	Die kerklike jaar Dr AG Ungerer	Wat is die erediens? Dr FJ Labuschagne	Inleiding tot die elemente van die erediens Dr FJ Labuschagne
14/04/21	Himnologie Prof EC Kloppers	Himnologie Prof EC Kloppers	Komposisie van die erediens Dr WC Kloppers
21/04/21	Erediens as Woordgebeure Prof WA Dreyer	Erediens as Woordgebeure Prof WA Dreyer	Erediens as Woordgebeure Prof WA Dreyer
28/04/21	Eredienste oor die kuberruim heen Ds JT Manders	Gasvryheid rondom die erediens Dr FJ Labuschagne	Verskillende generasies in die erediens Dr FJ Labuschagne
05/05/21	Assessering – uiteensetting van erediens en video-opname		
TWEEDE KWARTAAL			
19/05/21	Koinonia Prof WA Dreyer	Koinonia Prof WA Dreyer	Koinonia Prof WA Dreyer
26/05/21	Kerkwees in die 21ste eeu Prof WA Dreyer	Kerkwees in die 21ste eeu Prof WA Dreyer	Kerkwees in die 21ste eeu Prof WA Dreyer
02/06/21	Metafore vir kerkwees Dr AG Ungerer	Metafore vir kerkwees Dr AG Ungerer	Metafore vir kerkwees Dr AG Ungerer
09/06/21	Missionale perspektief op ekklesiologie Dr FJ Labuschagne	Missionale perspektief op ekklesiologie Dr FJ Labuschagne	Missionale perspektief op ekklesiologie Dr FJ Labuschagne
17/06/21	Relasionele groepe Dr FJ Labuschagne	Relasionele groepe Dr FJ Labuschagne	Relasionele groepe Dr FJ Labuschagne
23/06/21	Klaseredienste 5de jaars Dr AG Ungerer	Klaseredienste 5de jaars Dr AG Ungerer	Klaseredienste 5de jaars Dr AG Ungerer
30/06/21	Klaseredienste 5de jaars Dr AG Ungerer	Klaseredienste 5de jaars Dr AG Ungerer	Assessering Dr AG Ungerer
DERDE KWARTAAL			
	10:30 – 10:45	10:45 – 12:15 (Lesing 1)	12:30 – 13:30 (Lesing 2)
18/08/21	Opening	Inleidende opmerkinge Dr AG Ungerer	Hersiening en integrering Dr FJ Labuschagne
25/08/21	Opening	Inleidende gesprek oor die amp Dr AG Ungerer	Ou Testament en die ampsbeskouing Ds RC Kok
01/09/21	Opening	Nuwe Testament vroeë kerk Drr FJ Labuschagne en RJ Jones	Nuwe Testament vroeë kerk Drr FJ Labuschagne en RJ Jones
08/09/21	Opening	Amp deur die eeue Prof WA Dreyer	Amp deur die eeue Prof WA Dreyer
15/09/21	Opening Dr FJ Labuschagne	Roepings-bewussyn: Wat is die verskil tussen 'n suksesvolle en onsuksesvolle predikant/ ouderling/diaken Dr FJ Labuschagne	Vergaderings wat saak maak. Geloofsonderskeiding in vergadering Dr AG Ungerer
22/09/21	Opening	Etiese Kode en	Inkarnerende

		integriteit Prof WA Dreyer	ekklesiologie. Ampte en vergaderings van die ampste in die NHKA (Kerkorde) Prof WA Dreyer	
29/09/21	Mondelinge eksamens			
VIERDE KWARTAAL				
13/10/21	Opening	Priesterskap van die gelowige Prof WA Dreyer	Priesterskap van die gelowige Prof WA Dreyer	
20/10/21	Opening	Missionale kerkwees en dissipelskap Dr FJ Labuschagne	Missionale kerkwees en dissipelskap Dr FJ Labuschagne	
27/10/21	Opening	Spiritualiteit en geloofsgewoontes Dr AG Ungerer	Spiritualiteit en geloofsgewoontes Dr AG Ungerer	
03/11/21	Portefeulje evaluering			
2022				
EERSTE KWARTAAL – PREDIKING				
DATUM	10:30 – 10:45	10:45 – 12:15 (Lesing 1)	12:30 – 13:30 (Lesing 2)	Aanbieder
23/02/22	Opening	Basisteorie	Basisteorie	Dr AG Ungerer
02/03/22	Opening	Basisteorie	Basisteorie	Dr AG Ungerer
09/03/22	Opening	Induktiewe prediking	Induktiewe prediking	Dr H Delpont
16/03/22	Opening	Virtuele prediking	Virtuele prediking	Dr H Delpont
23/03/22	Opening	Prediking in die NHKA	Prediking in die NHKA	Dr H Delpont
30/03/22	Opening	Klaseredienste	Klaseredienste	Dr AG Ungerer
06/04/22	Opening	Klaseredienste	Klaseredienste	Dr AG Ungerer
8-10/4/22	Kontaknaweek			
TWEEDE KWARTAAL				
28/04/22	Opening	Pioniersopleiding	Pioniersopleiding	Dr FJ Labuschagne
04/05/22	Opening	Pioniersopleiding	Pioniersopleiding	Dr FJ Labuschagne en ds PA van Jaarsveld
11/05/22	Opening	Pioniersopleiding	Pioniersopleiding	Dr JP Bester
18/05/22	Opening	Pioniersopleiding	Pioniersopleiding	Dr JG Janse van Rensburg
25/05/22	Opening	Pioniersopleiding	Pioniersopleiding	Dr JP Bester
01/06/22	Opening	Assessering	Assessering	Dr JG Janse van Rensburg
DERDE KWARTAAL – PERSOON VAN DIE PREDIKANT				
27/07/22	Opening	Myers Briggs	Myers Briggs	Dr FJ Labuschagne
03/08/22	Opening	Enneagram	Enneagram	Dr FJ Labuschagne

10/08/22	Opening	Kerkordelike Perspektief	Etiese kode	Prof WA Dreyer Dr AG Ungerer
17/08/22	Opening	Selfsorg van die Predikant	Selfsorg van die predikant	Prof Y Dreyer
24/08/22	Opening	8 Bekwaamhede	8 Bekwaamhede	Dr FJ Labuschagne
31/08/22	Opening	Integrasie	Integrasie	Dr FJ Labuschagne
07/09/22	Opening	Assessering	Assessering	
VIERDE KWARTAAL – OPBOU VAN DIE LIGGAAM VAN CHRISTUS				
28/09/22	Opening	Inleiding	Inleiding	Prof WA Dreyer
05/10/22	Opening	Kerk en Diversiteit	Ian Nel (boek)	Dr FJ Labuschagne
12/10/22	Opening	Gesprek met gemeentepraktisyns	Gesprek met gemeentepraktisyns	Dr AG Ungerer
19/10/22	Opening	Gesprek met gemeentepraktisyns	Gesprek met gemeentepraktisyns	Dr AG Ungerer
26/10/22	Opening	Integrasie	Integrasie	Dosente
02/11/22		Portefeulje Evaluering	Portefeulje evaluering	Dr AG Ungerer

1.3 STUDENTEGETALLE

Gedurende 1985 was daar 149 studente wat die hoogbloei van die Kerk gekenmerk het. Beroepe was volop en dit was altyd lekker om Sondagoggende na die beroepenuus oor die radio te luister. Enkele predikante het soms meer as een beroep gelyktydig ontvang. Geleidelik het daar 'n oormaat aan predikante ontstaan en moes proponente soms lank vir 'n beroep wag. 'n Verskeidenheid faktore het tot dalende lidmaatgetalle gelei en al hoe minder studente het vir teologiese opleiding aangemeld. Sedert ek in 2015 as hoof van die HTK begin het, sien die getalle soos volg daaruit:

2015 = 25
 2016 = 21
 2017 = 26
 2018 = 21
 2019 = 21
 2020 = 19
 2021 = 18
 2022 = 18

Daar is tans drie studente aan die PU vir CHO en een aan US.

1.4 NGDip

Die nagraadse diploma dien as kerkspesifieke opleiding vir studente van die NGK en die NHKA. Die doel van die kwalifikasie is om gevorderde teologiese kennis en praktiese vaardighede aan te bied wat voldoen aan die eise van predikantebediening. Die kursus strek oor 'n jaar, wat 'n oriënteringsgeleentheid en vyf kontakgeleenthede insluit. As 'n integrale deel van hul praktiese vorming, skakel studente vir die volle jaar by 'n opleidingsgemeente in.

Tydens die vyf kontakweke word hoofsaaklik van die fakulteit se dosente gebruik gemaak, hoewel die dienste van gasdosente ook ingekoop word. Studente word deurlopend aan die hand van werkopdragte geëvalueer, terwyl hulle vir die eindeksamen 'n portefeulje moet voorberei en aanbied. Die volgende kurrikulum word tydens die vyf kontakweke deurloop:

NAGRAADSE DIPLOMA IN TEOLOGIE EN BEDIENING	
Kontakweek 1 Spiritualiteitsweek by retreatsentrum	Wat is spiritualiteit? Die vorme en impak van spiritualiteit
	Spiritualiteitstipes
	Gereformeerde spiritualiteit
	My spiritualiteit in die bediening
	Kontemplatiewe spiritualiteit
	Spiritualiteit van die leraar
	Ego en die bediening
	Geloofsgewoontes
	Deurleefde spiritualiteit
	Aandagtigheid/mindfulness
	<i>Lectio Divina</i>
	Ontmoeting met God in die Woord, natuur, mense en literatuur
	Labirint
Kontakweek 2 Gemeente en gemeenskap	Wandel in die Woord – Nuwe Testament
	Wandel in die wêreld – wat is op die TV en in ander media?
	Waarderende ondersoek oor pastoraat in die opleidingsgemeente
	Gemeente-analise
	Kulturele tekens van die tyd – fliek van die week
	Missionale ekklesiologie
	Deelnemers beskryf beste ervarings in hul opleidingsgemeentes
	Wandel in die wêreld – wat is in die nuus?
	Waar funksioneer die gemeente die beste in haar gemeenskap?
	Die visie, drome en funksionering van leierskap in die gemeente
	Sosiale geregtigheid in die Bybel en gemeenskap
Kontakweek 3 Teks en troos: Liturgie, prediking en pastoraat	Dekoloniale gemeente en kerkplanting
	Hoe funksioneer die Bybel in die gemeente?
	Wandel in die wêreld – stories van die lewe
	Waarderende oorsig oor pastoraat
	Waarderende oorsig oor prediking
	Gemeente, kerk en media
	Sakramente en inoefening daarvan
	Die huwelik- en begrafnisdiens
	Die Ou Testament en trauma
	Spesiale eredienste: Begrafnisse en huwelike
	Pastoraat in die gemeente
Kontakweek 4 Integrasie en droom	Die jeug as deel van 'n gesin
	Echo jeugbediening
	<i>Semper reformanda</i>
	Wat beteken gereformeerde identiteit?
	Ekumene
	Die rol van die kerkorde in die gemeente
	Sistematiese teologiese gesprek

Kontakweek 5 Ekoteologie	Sosiale hermeneutiek en etiese oordeelsvorming
	Teologiese nadenke oor lyding
	Die opstel van 'n doelmatige CV
	Vertrek na Skukuza omgewing
	Daaglikse velduitstappies
	Lesings oor bewaring en ekoteologie
	Gesprek met parkeraad oor samewerking met omliggende gemeenskappe
	Die implementering van 'n bewaringsbewussyn in die gemeente
	Stroting van skaars spesies en die bekamping daarvan
	Besoek die K9 sentrum

1.5 VBO

Besluit 76 wat op die 71ste AKV geneem is asook Besluit 49 op die 72ste AKV, het die belangrikheid van voortgesette bedieningsopleiding beklemtoon. Die komitee wat deur die Kommissie aangewys is, het by verskillende geleenthede vergader om oor die implementering van die VBO-stelsel te besin. Sedertdien het die VBO-stelsel op die volgende maniere gerealiseer:

Aanvanklik is besluit om, soos Excelsus (NGK se Voortgesette Bedieningsopleiding), by Shepherd (Universiteit van die Vrystaat) te affilieer. Shepherd het al die VBO-administrasie van predikante teen 'n bekostigbare tarief hanteer. Later het ons direk by *CPD Solutions* geregistreer. Die NGK het hul eie stelsel op die been gebring en tans is die NHKA volledig by hulle ingeskakel. Die NGK stel hulle dienste gratis aan ons beskikbaar en die hoof van die HTK het volledig toegang tot die sisteem om eie VBO-kodes te genereer en krediete toe te ken.

VBO-punte word bereken op die beginsel van een punt per uur wat aan 'n kursus/aktiwiteit bestee word. Die vereiste VBO-krediete is op 50 punte per jaar (150 oor 'n driejaarperiode) gestandaardiseer en hou ook die voordeel in dat die NHKA uit die groter poel kursusse wat die NGK bied, kan put. Puntetoekenning is dan dieselfde vir predikante uit albei kerke.

Dienende predikante word beskou as alle predikante (ook emeriti) wat per beroepsbrief aan 'n voltydse en deeltydse werkruimte gekoppel is, asook beroepafwagende predikante en proponente.

Die inskakeling van predikante van die NHKA by die VBO-stelsel is nog nie na wense nie, en daar is baie ruimte vir verbetering. Ons vertrou dat deelname oor tyd heen sal verbeter en dat die VBO-stelsel 'n vaste en gewaardeerde instelling in die NHKA sal word.

Die volgende tabel bied insig in die toekenning van punte:

VBO-KREDIETE TOEKENNING PER JAAR		
KURSUS/AKTIWITEIT	URE	KREDIETE
VTT fisies bygewoon	20	30 (ons ken meer punte hier toe omdat dit ons Kerk se vlagskipgeleentheid is)
VTT aanlyn	15	15

Predikantevergadering	8	8
Ringskomitee predikante bygewoon	5	5
KONFERENSIE/KONGRES/KURSUS		
NGK Lentekonferensie	30	30
Bywoning van kongres		Soos toegeken
<i>Fresh Expressions</i>	15	15
Aanbiedings soos Gesprek met die Bybel, VTT's	10	10
Internasionale beroepsverwante konferensies	Aansoek word voorgelê en op meriete beoordeel	
AANVULLENDE LEERGELEENTHEDE		
Artikel geskryf (<i>HTS/THT</i>)	30	30
Eweknie-evaluasie	10	10
Dagstukkies – Bybelse Dagboek (radio)	20	20
Boek/akademiese artikel gelees	4	4
Artikel vir <i>Die Hervormer</i>	4	4

1.6 VTT VIR PREDIKANTE

Die VTT maak 'n integrale deel van VBO uit en kan as die vlagskipgeleentheid van die NHKA gesien word. Deur die VTT by te woon, word predikante deel van die kerklike diskoers. Sedert 2015 is die VTT met groter sukses in streekverband aangebied en die bywoning het sedertdien verbeter. Die gemiddelde bywoning wissel tussen 130 en 155 predikante. Gedurende die pandemie was daar 'n afname in bywoning aangesien VTT slegs aanlyn aangebied is.

2017 – Die bestuur van verandering, die etiek van selfsorg en konflikthantering.
 2018 – Emosioneel gesonde leierskap (Pete Scazzero se boek).
 2019 – Emosioneel gesonde leierskap vervolg (Scazzero).
 2020 – Wie het my kansel geskuif?
 2021 – Heilige veerkragtigheid – 'n antwoord vir 'n getraumatiseerde gemeenskap.
 2022 – Postkwarantyn GPS (**G**eloofsgenote **P**raat **S**aam).

Die sleutelaanbieders was drr FJ Labuschagne, AG Ungerer, JC van der Merwe met drr JP Bester, JG Janse van Rensburg, MJ Jansen van Rensburg en ds JM Bevollo-Manders as mede-aanbieders. Ander aanbieders gedurende die verslagtyd was proff J Beyers, WA Dreyer, Y Dreyer, E van Eck, T van Wyk en dr A Botha.

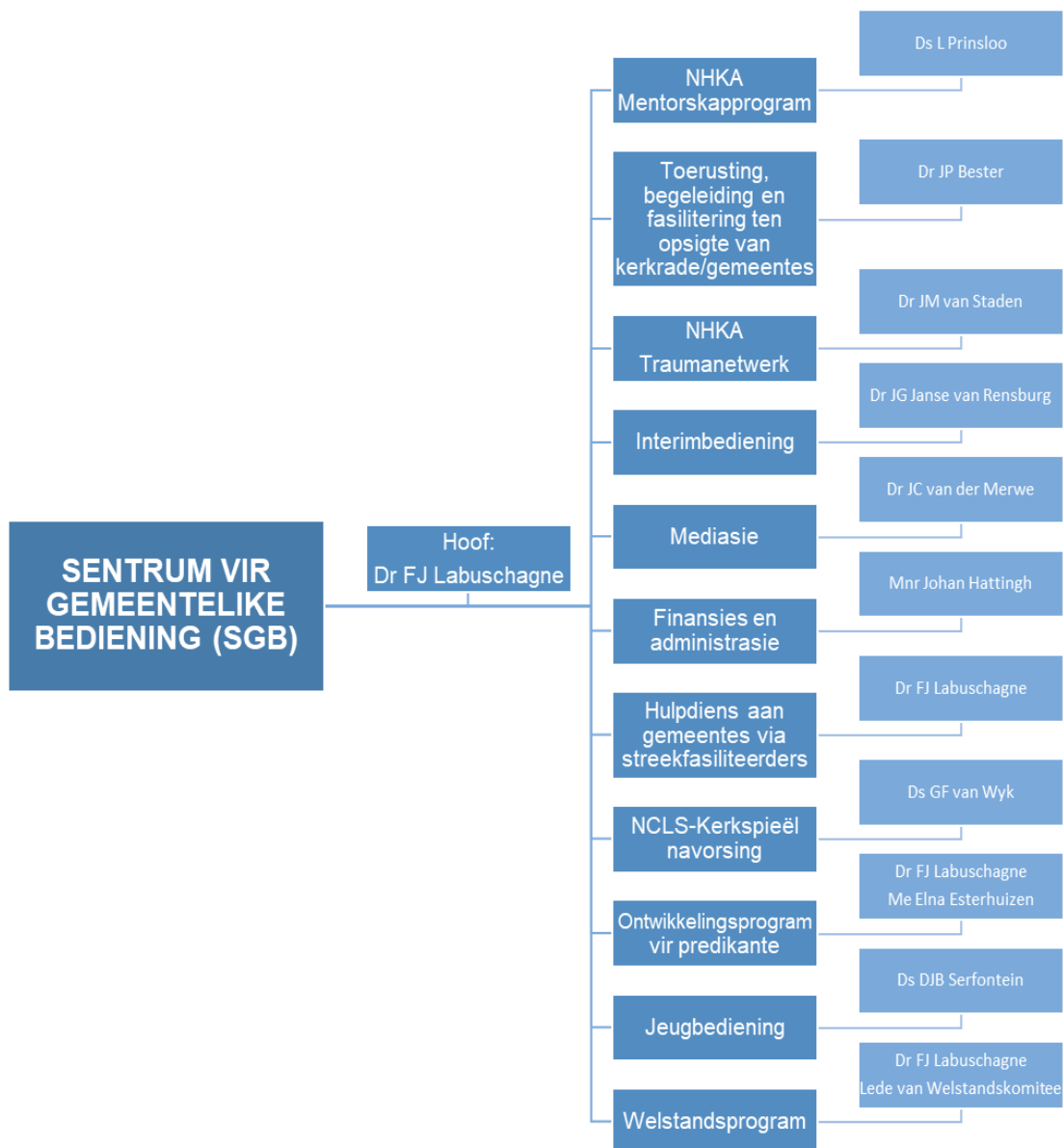
1.7 VTK

Die sukses van die VTT op streeksvlak asook die aantal predikante wat by die VBO-stelsel geregistreer het, het die behoefte aan streeksaanbiedings vir gemeenteleiers laat posvat. Dit het tot die ontstaan van VTK gelei. Die grootste waarde van die VTK is dat gemeenteleiers en predikante oor gedeelde toerusting beskik wat tot voordeel van die gemeente aangewend kan word. Die betrokkenheid van gemeenteleiers skiet tans ver tekort en die versugting is dat bywoning in die toekoms sal verbeter.

1.8 DIE UITBOU VAN DIE HTK

Die 71ste en 72ste AKV het besluit dat die HTK uitgebrei moet word. Daar is besluit dat die SGB en SRT in die lewende groep en uitgebrei word.

2. SGB

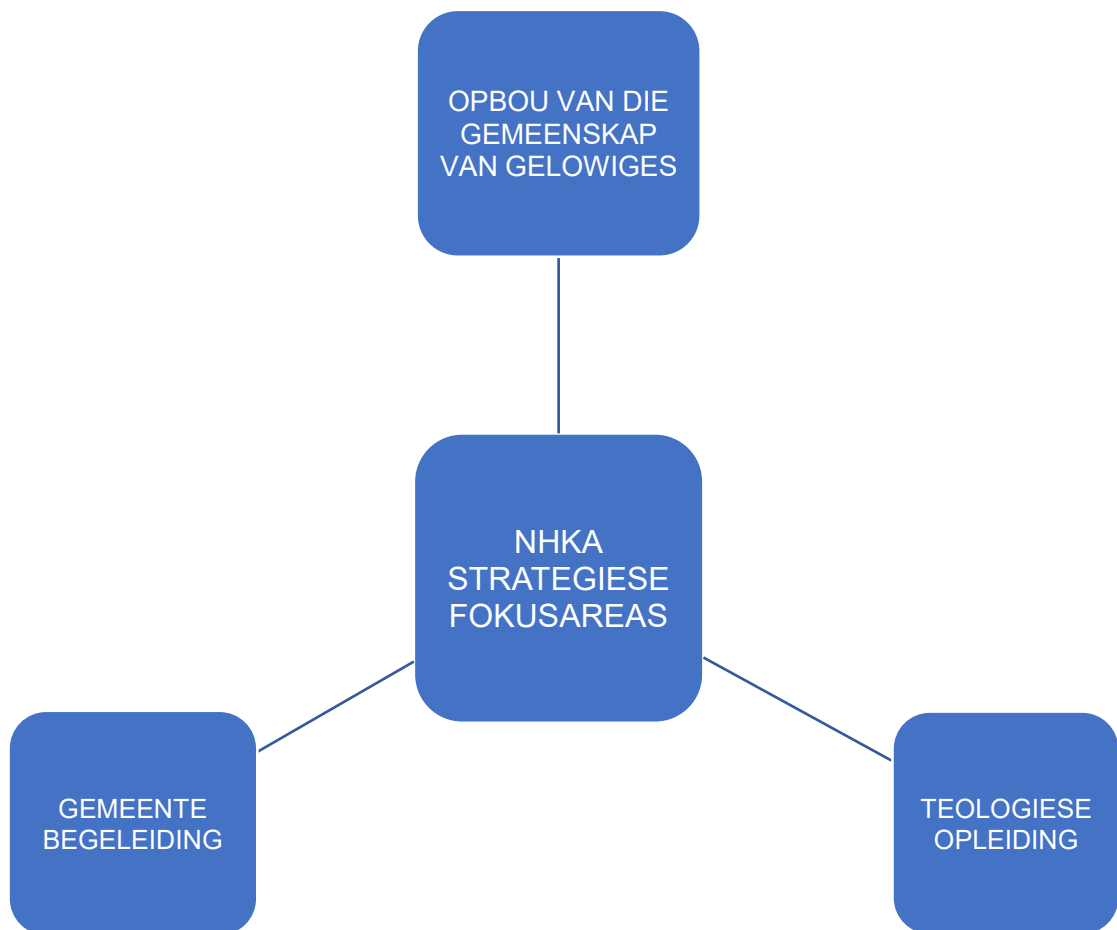
2.1 INLEIDING

Die SGB is 'n orgaan van bystand wat die Kommissie van die AKV ondersteun in die tot uitvoering bring van hulle werkopdrag. Die NHKA bevind homself post-kwarantyn steeds in 'n uiters beweeglike tyd. Die voortgesette ontwikkeling van lidmate en predikante sowel as die begeleiding van gemeentes geniet hoë prioriteit binne die werkruimte van die SGB. Die SGB lewer die volgende gespesialiseerde dienste aan lidmate, predikante, gemeentes en die Kommissie van die AKV:

- * Mentorskapprogram.
- * Toerusting, begeleiding en fasilitering ten opsigte van Kerkrade en gemeentes.

- * Traumanetwerk.
- * Interimbediening.
- * Mediasie.
- * Administrasie en finansies.
- * Hulpdiens aan gemeentes via streekfasiliteerders.
- * NCLS-Kerkspieël navorsing.
- * Predikante Ontwikkelingsprogram.
- * Jeugbediening.
- * Welstandsprogram.

Die SGB belyn sy dienswerk konsekwent met die drie strategiese fokusareas soos deur die Kommissie van die AKV in samewerking met die Raad van Finansies geformuleer:

2.2 DIENSTE WAT VANUIT DIE SGB GELEWER WORD

Die volgende besluite van die AKV beïnvloed en rig die dienste wat vanuit die SGB gelewer word:

BESLUIT 1: KERKWEES IN DIE TOEKOMS (71ste AKV)

Die NHKA is daarvan oortuig dat die uitdagings van ons tyd nie bepalend vir die wese van die Kerk kan wees nie. Die wese van die kerk word bepaal deur God Drie-enig.

BESLUIT 2: VOLHOUBARE BEDIENING DEUR FOKUSVERSKUIWING (71ste AKV)

Die veranderende omstandighede waarbinne die Hervormde Kerk leef noop die Kerk om fundamentele aanpassings te maak. Elke gemeente is ten volle verantwoordelik vir die volhoubare bediening van die evangelie. Kerklike vergaderings begelei gemeentes om te beweeg van 'n model van instandhouding na 'n nuwe, lewenskragtige en roepingsgetroue manier van kerkwees.

Die 71ste Algemene Kerkvergadering besluit

- * gemeentes herevalueer hulle bediening en maak die nodige aanpassings.*
- * gemeentes maak gebruik van die toerusting, begeleiding en fasilitering wat sinodaal beskikbaar is.*
- * ringskommissies sien toe dat die bediening in gemeentes effektief, koste-effektief en volhoubaar is.*
- * die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gaan voort om sinodale dienslewering binne die bestaande begroting te herbelyn. Dit gebeur na oorleg met die rolspelers wat tans vir sinodale dienslewering verantwoordelik is en gaan deurlopend voort. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang afhandelingsbevoegdheid.*

BESLUIT 77: KURATORIUM: DIE UITBOU VAN DIE HTK (71ste AKV)

Die HTK word uitgebou om opleiding en toerusting aan die Kerk op alle vlakke en, waar nodig, aan die kerk in breëre verband te lewer.

BESLUIT 1: SINERGIE ONDERWEG NA 2025 (72ste AKV)

Alle gemeentes, ringskommissies en sinodale strukture streef deurlopend sinergie na.

Die Kerk voer gesprek om die bediening aan lidmate en die gemeenskap te bevorder deur kerklike belange en dienste op alle vlakke te konsolideer en te optimaliseer.

Die Kommissie van die AKV en die Raad van Finansies kry opdrag om alle sinodale poste, rade en komitees se werkopdragte te herbelyn om sodoende sinodale dienste verder te konsolideer en te optimaliseer.

PROJEKSPANNE	VERSLAGGEWING
Mentorskapprogram	Projekspan: Ds L Prinsloo (koördineerder) in samewerking met prof WA Dreyer, drr JP Bester, SM de Beer, JG Janse van Rensburg, MJ Jansen van Rensburg, FJ Labuschagne, AG Ungerer, JC van der Merwe, WC van Wyk, di D Barnard, ME Beukes, PS Dreyer, TF Dreyer (Wapadrant), CEC Hertzog, RC Kok-Pretorius, WJJ Kok, JT Manders, CB Prinsloo, RJ Rust, AC Swanepoel, GJW van der Merwe, JF van der Merwe, oudl Daniel Esterhuizen en me Elna Esterhuizen. Die NHKA Mentorskapprogram is besig om ten volle geïmplementeer te word. Mentorskap gebeur in verskeie werkruimtes spontaan tussen kollegas. Kollegas leer bymekaar en vorm mekaar se gedrag konstant. Advies en ondersteuning gebeur onderling sonder dat hierdie verhouding noodwendig meganies/instrumenteel gereël word. In enige werkruimte bestaan gestruktureerde mentorskap uit die verhouding tussen 'n minder ervare individu (mentee) en 'n meer ervare persoon (mentor), met as doel die persoonlike en professionele groei van die mentee. Proponente en jong predikante word na 'n gemeente beroep waar hy of sy alleen en selfstandig moet funksioneer. Hulle staar verskeie uitdagings in die gesig en moet eerstehands met moeilike kwessies handel. Die predikante word onmiddellik blootgestel aan die bestuur van die gemeente, sonder dat hy of sy die nodige bestuurs- en finansiële opleiding gedurende hul teologiestudies ontvang het. 'n Formele mentorskapprogram help die predikant om beter te oriënteer ten opsigte van sy of haar werkplek. Die nodige ondersteuning help om seker te maak dat hulle suksesvol en gelukkig is. Mentorskap is een van die hulpmiddels wat jong predikante beter voorberei vir hulle dienswerk in gemeentes. Konstante verandering en 'n steeds verskuiwende kerklike landskap skep onsekerheid en ontwig enige werknemer. Laasgenoemde skep die behoefte by jong en selfs ouer leraars aan 'n mentor wat reeds deur verskeie stadiums van die lewe gevorder het. Die volgende twee vorme van ondersteuning gebeur: Eerstens fokus die mentorskap op loopbaangroei en geleenthede vir die mentee in die organisasie deur blootstelling, afrigting en algemene ondersteuning. Tweedens is die ondersteuning gerig op die bevoegdheid en effektiwiteit deur 'n gesonde en gebalanseerde vriendskap en rolmodellering. Mentorskap word as meganisme aanvullend tot die akademiese opleiding benut waardeur predikante se leierskapvaardighede op 'n meer praktiese vlak ontwikkel word. Ontwikkeling en begeleiding gebeur in 'n veilige en ondersteunende omgewing waar mentees hulle volle potensiaal bereik.
Toerusting, begeleiding en fasilitering ten opsigte van kerkrade en geestelike leiers	Projekspan: Dr JP Bester (koördineerder) in samewerking met prof WA Dreyer, drr PJ Jacobs, MJ Jansen van Rensburg, WA Strydom, DJC van Wyk (jr), di D Barnard, ME Beukes, HJ Celliers, J Coetzee, PJ Jacobs, HS Joubert, TF Joubert, WJJ Kok, CB Prinsloo, G Rocher, RJ Rust, GC Senekal, JBMH van Schalkwyk, CJ van Wyk, GF van Wyk en IJ Vogel.

	Die SGB was tussen die 72ste en 73ste AKV op die een of ander wyse betrokke by 25% van die gemeentes van die NHKA. Ingrypende veranderinge noop gemeentes en kerkrade om bepaalde aanpassings te oorweeg. Hierdie aanpassings gebeur deur fasilitering heen en strek dikwels oor 'n periode van 24 tot 36 maande. Die SGB handel dikwels op diagnostiese en simptomatiese vlak met sake terwyl daar onmiddellik ook dieper sistemiese kwessies is wat aandag nodig het. Dit neem tyd om sinvol en konstruktief met gemeentes 'n pad te stap. Kerkrade en gemeentes is dikwels haastig om deur bepaalde stroomversnellings te kom en die sogenaamde krisis onder beheer te kry. Die opbou van die gemeente is allereers 'n teologiese aangeleentheid: Bouwerk in die gemeente/Kerk dui op 'n besondere wyse na die herstellende werk en begenadigde handeling van God. Laasgenoemde vra na 'n dieper luister en besig wees met die Woord van God waar gelowiges in 'n bepaalde ruimte deur Hom aan mekaar verbind is. Konstante navorsing en netwerk met die groter Kerk en ander opleidingsinstansies maak dit vir die SGB moontlik om in die begeleiding van gemeentes relevant te bly. Toerusting sluit die geloofsvorming ten opsigte van die jeug/vroeë volwasse nes in, toerusting en ontwikkeling van lidmate en ampsdraers, navorsing insake die algemene priesterskap van die gelowiges, en hoe lidmate van die Kerk kan deelneem aan die bediening van die evangelie. Die toerusting van ouderlinge vir hulle dienswerk in die gemeentes geniet tans aandag.
Traumanetwerk	Projekspan: Dr JM van Staden (koördineerder). Die Traumanetwerk wat bestaan uit verskeie kerkgenootskappe, landbou-, trauma en burgerregte-organisasies, is besig om 'n gratis toepassing (<i>app</i>) te ontwikkel wat via Play Store en I-store afgelaai kan word om vinnige en korrekte inligting te verskaf van ontlonters, beraders, nooddienste, streekleiers van landbou-organisasies en AfriForum se trauma-eenheid, die beskikbaarstelling van YouTube-video's wat inligting bevat oor trauma en die genesing na trauma, en mededelings van alle betrokke organisasies. Meer inligting sal tydens die 73ste AKV beskikbaar gestel word. Slegs opgeleide en geregistreerde beraders en traumaspesialiste sal die NHKA by die Traumanetwerk verteenwoordig. Predikante word sterk aangemoedig om hulle registrasie vir dié doel by onder andere CPSC en ander ooreengekome instansies af te handel.
Interimbediening	Projekspan: Dr JG Janse van Rensburg (koördineerder) in samewerking met dr FJ Labuschagne en JP Bester. Elke gemeente binne die werkruimte van die NHKA is tans in een of ander oorgangsfase. Die begeleiding van gemeentes in tussen-in spasies is die ruimte waar die Interimbedieningspan hulle werk doen. Dit is 'n uitdagende fase in die lewe van die plaaslike gemeente aangesien koersaanpassing onafwendbaar is. Doelgerigte en intensionele interimbediening help gemeentes om met die verlede te handel, die hede te interpreteer en vir die toekoms te beplan. Dit is uitdagende tye, maar ook tyd vir groei. Uitdagings gedurende hierdie tyd kom van binne en van buite die gemeente. Die Interimbedieningspan ondersteun gemeentes om hulle identiteit en roeping te herontdek. Voortgesette navorsing is 'n kritiese komponent van hierdie diensveld.

	Die proses vir registrasie by die IMN is deurgevoer, en die NHKA het geaffilieer as lid. Die voortgesette toerusting en opleiding van Brug-predikante sal in die toekoms ook vanuit die NHKA se unieke verbintenis met IMN gebeur. Ons ontvang reeds weekliks navorsing en geleentheid om te benut - https://imnedu.org/ .
Mediasie	Projekspan: Dr JC van der Merwe (koördineerder) in samewerking met ds HMJ Kramer. Mediasie is 'n vrywillige en aanpasbare proses van die SGB wat binne die gees van kerkwees en op 'n kerklike wyse tussen gelowiges plaasvind. Soms verbreek verhoudings tussen gelowiges sodanig dat alternatiewe opsies met die oog op bemiddeling benut word om sake te reël. Die span hanteer kwessies waar mediasie 'n vreedsame uitkoms teweeg kan bring. Hierdie dienste is aan alle lidmate, predikante en gemeentes van die Kerk beskikbaar. Die AKV neem opnuut kennis van dié diens wat vanuit die SGB aangebied word. Waar spanning tussen kollegas, spanning in huwelike van kollegas en/of spanning tussen leraars en kerkrade ontstaan is dit raadsaam om vroegtydig van mediasie gebruik te maak.
Begeleiding van predikante: 0 tot 5 en 20 tot 25 jaar	Projekspan: Ds JF van der Merwe (koördineerder) in samewerking met dr FJ Labuschagne. Die SGB het dit goed gedink om 'n retreat te reël vir alle predikante wat 0 tot 5 en 20 tot 25 jaar diens het. Die bedoeling hiervan is om die predikante jaarliks (siklus van drie jaar) in twee groepe te ontmoet vir saamkuier en rus. Die ontmoeting beloof om 'n lewensverrykende ervaring te wees vir die predikant en sy of haar reisgenoot. Die bediening stel voortdurend hoë eise aan die predikant en sy of haar gesin. Die temas wat behandel word het ten doel om saamwees en ontmoeting te optimaliseer, terwyl stilte en rus 'n integrale deel uitmaak van die program. Die betrokkenes ontvang 'n werkboek (gebaseer op die boek van Geri Scazzero, <i>The Emotionally Healthy Woman, Eight things you have to quit to change your life</i>) wat die volgende temas volledig vervat: 1. Inleiding * Wees die beste weergawe van jouself. * <i>Two halves of Life</i> (Carl Jung). 2. Hou op daarmee! * Word jy gestuur deur dit wat ander van jou dink? Hou op daarmee! * Jok jy vir jouself, vir God en vir ander? Hou op! * Sterf jy aan die verkeerde dinge? Hou op! * Ontken jy moeilike emosies? Hou op!

	* Blameer jy ander in plaas van om self verantwoordelikheid te aanvaar? Hou op! * Oorfunksioneer jy in een deel van jou lewe? Hou op! * Werk jy met verkeerde denke? Hou op! * Leef jy iemand anders se lewe? Hou op! 3. Formulering van manifes Die Enneagram is 'n stelsel van nege persoonlikhede wat help om gesprekke dinamies in te rig.
Finansies en administrasie	Projekspan: Mnr Johan Hattingh (koördineerder). Die Kerk ontvang deur die goedheid van God stoflike middele om sy roeping uit te voer. Dié aanhef tot Ordereël 9 bepaal verder dat die Kerk op verantwoordelike wyse toesig en beheer oor sy hulpbronne en bates moet uitoefen. Toesig oor die finansies, hulpbronne, bates en ander kerklike goedere van gemeentes, ringe en die Kerk behels die ordelike beheer daarvan en die nakoming van bepalings, voorskrifte en besluite oor besittings en verpligtinge. Predikante, gemeentes en ringe is toenemend verantwoordelik vir bepaalde sake wat deur regulasies en wette (van binne en buite die Kerk) beheer word. Toerusting ten opsigte van rekenkundige en ouditfunksies gebeur deurlopend. Korporatiewe beheer is 'n essensiële element van rentmeesterskap/korporatiewe burgerskap en ook van toepassing op werkruimtes van die NHKA. Gesonde korporatiewe beheer/rentmeesterskap veronderstel 'n begrip dat geen organisasie in isolasie bestaan nie. Die King IV™ Kode bevat beginsels en praktyke wat enige organisasie ondersteun om vanuit die perspektief van nakoming en bestuur meer effektief en verantwoordelik te lei. Die sleutelkenmerke van King IV word soos volg saamgevat: * Billike, verantwoordelike en deursigtige organisatoriese vergoeding. * Verantwoordelike en deursigtige handelinge ten opsigte van belasting en beleid. * Gebalanseerde samestelling en verteenwoordiging van komitees en bestuursrade. * Delegering van bestuur. * Delegering van bepaalde funksies. * Korporatiewe beheer. * Prestasie beoordeling. * Ouditering. * Risikobestuur. * Sosiale en etiese komitees.

	* Dryf van tegnologie en informasie. Die SGB rus gemeentes toe om bovermelde take op verantwoordelike wyse na te kom. Gesonde finansiële en administratiewe bestuur is binne die werkruimte van die NHKA een van die vereistes van kerkwees. Die Nakomingsraamwerk sal na afloop van die 73ste AKV geïmplementeer word. Toerusting insake hierdie raamwerk en die verantwoordelikhede wat die raamwerk tot gevolg het, sal in 'n kursus omskep en aangebied word.
Streekfasiliteerders	Projekspan: Dr FJ Labuschagne (koördineerder) in samewerking met prof WA Dreyer, drr PJ Jacobs, MJ Jansen van Rensburg, WA Strydom, DJC van Wyk (jr), di D Barnard, ME Beukes, HJ Celliers, J Coetzee, PJ Jacobs, H'S Joubert, TF Joubert, WJJ Kok, CB Prinsloo, G Rocher, RJ Rust, GC Senekal, JBMH van Schalkwyk, CJ van Wyk en GF van Wyk. Om die bediening oraloor effektief, koste-effektief en volhoubaar te laat gebeur, maak die Kerk van streekfasiliteerders gebruik wat vanuit die perspektief van prosesbegeleiding en intervensie die nodige begeleiding en toerusting doen. Streekfasiliteerders konsulteer en motiveer gemeentes om vanuit 'n sterk roepingsbewussyn hoopvol te leef. Fasilitering gebeur met die oog op die herontwikkeling en ondersteuning van lidmate, gemeentes en ringe. Daar is baie beweging op die radarskerm. Gemeentes het nodig om bepaalde aanpassings te oorweeg. Die samestelling en dinamika van plaaslike gemeenskappe het die afgelope drie dekades radikaal verander. Die sogenaamde <i>normale profiel</i> van 'n gemeente binne die werkruimte van die NHKA is nie noodwendig relevant vir die mense van ons omgewing nie. Die Kerk het behoefte aan gemeentes wat in voeling leef met verarmde, toenemende ont-kerkte en multikulturele kontekste. Streekfasiliteerders is toegerus met spesifieke vaardighede om gemeentes in oorgangsfases te begelei. Die toerusting van ouderlinge is 'n saak van hoë prioriteit vir die NHKA waar die Kommissie van die AKV die SGB reeds versoek het om 'n kursus (aan die hand van resente en relevante temas) met die oog op die opleiding en toerusting van ouderlinge te ontwikkel. Die werkopdrag en dus ook die volledige spektrum van werksaamhede waarby die ouderling by die dienswerk van die plaaslike gemeente betrokke kan raak, word volledig in die Kerkorde uiteengesit. Benewens 'n goed geformuleerde werkopdrag is dit krities dat ouderlinge om verskeie redes verantwoordelikheid vir die bediening aanvaar.
NCLS-Kerkspieël navorsing	Projekspan: Ds GF van Wyk (koördineerder) in samewerking met drr FJ Labuschagne en JP Bester. Kerkspieël-NCLS is 'n vierjaarlikse projek en help kerke in die nadenke oor die Kerk en gemeentes se rol en funksionering. Die Hervormde Kerk het aan Kerkspieël 2014 en 2018 deelgeneem, en die resultate van hierdie ondersoek was van groot waarde vir die Kerk. Kerkspieël is 'n geleentheid om deur 'n wetenskaplike ondersoek 'n geheelbeeld van die Kerk te kry en die hartklop van die gemeente te hoor. Die resultate was ook van groot waarde om

nie alleen tendense in die Kerk en gemeenskap waar te neem nie, maar om dit te benut in doelgerigte beplanning met die oog op dinamiese en volhoubare bediening. Die Kerk kan dus met groot vrug gebruik maak van die resultate van hierdie navorsing in gemeentes van die Kerk ook in 2022.

Die navorsing gebeur deurgaans op twee vlakke:

- * Die Gemeente-opname doen navraag oor 'n wye verskeidenheid van aspekte van die gemeentelike bediening, asook die demografie en funksionering van die gemeente. Dit help om te verstaan waarmee ons besig is en behoort te wees. Die resultate bied 'n beeld van die Hervormde Kerk en is nuttig vir sinodale leierskap om doelgerigte beplanning te doen met die oog op dinamiese en volhoubare bediening in die Kerk. Dit is om laasgenoemde rede vir die Hervormde Kerk belangrik dat elke gemeente aan hierdie opname sal deelneem.
- * Die tweede deel van die ondersoek staan bekend as die Erediensbywoner-opname (NCLS-opname). Dit vra na die hartklop van die gemeente deur te fokus op die roepingsverstaan en kultuur van die gemeente, en hoe lidmate die gemeente beleef. Hierdie deel van die ondersoek wil spesifiek aan lidmate die geleentheid bied om hulle stem te laat hoor. Die resultate sal vir gemeentes nuttig wees om doelgerig te beplan met die oog op dinamiese en volhoubare bediening.

Die resultate ten opsigte van elke deelnemende gemeente is aan die gemeentes gestuur en die samevattende verslag oor die Kerk in die geheel, is saamgevat in artikels soos gepubliseer in *Die Hervormer* en kan ook op navraag beskikbaar gestel word. Die volgende tendense wat op grond van die Kerkspieël-NCLS navorsing afgelei is word aan die 73ste AKV voorgehou vir behandeling:

- * Lidmate het behoefte aan verandering en om hulle gawes in die plaaslike gemeente diensbaar stel.
- * Die gemiddelde ouderdom van die lidmate (55 jaar) toon aan dat die NHKA steeds 'n verouderende Kerk is.
- * Die statistiek toon aan dat nuwe betrokkenheid by gemeentes van die Kerk afneem.
- * Visie en innovasie: 80% het aangedui dat hulle by nuwe inisiatiewe met betrekking tot die bediening en roeping betrokke sal raak.
- * Lidmate van die NHKA toon 'n geringe openheid om na buite gerig en in die gemeenskap betrokke te wees. Die verband tussen Kerk en gemeenskap is gering.

	* Handhaaf 'n dominant eksklusiewe sosiale kultuur. * Ongeveer 50% van die lidmate van die NHKA is nie seker oor wat hulle gawes met betrekking tot die bediening van die gemeente beteken en waar hulle in dié verband inpas nie, terwyl een derde aangedui het dat hulle meer by die bediening betrokke wil wees. * Ongeveer 75% van die lidmate van die NHKA spandeer ongeveer elke dag aan gebed, Bybelstudie en meditasie, terwyl slegs 15% gemaklik is om oor hulle geloof met ander te praat. * Slegs 31% identifiseer met die roeping (visie, missie en rigting) van die plaaslike gemeente. * Ongeveer 50% van die respondente het aangedui dat hulle 'n gevoel van behoort (<i>belonging</i>) in hulle gemeentes ervaar. Die profiel van deelnemende gemeentes word verwerk om 'n profiel van die Hervormde Kerk daar te stel. Die resultate van die Kerkspieël-NCLS ondersoeke sal met die oog op die werksaamhede van die SGB en die volgende AKV verwerk word in die lig van die Kerkorde, en besluite insake kerkwees soos tydens die vorige AKV aanvaar is. Die SGB gebruik die resultate van die navorsing in die beplanning en begeleiding van gemeentes as deel van die strategie vir volhoubare bediening.
Ontwikkelingsprogram vir predikante	Projekspan: Dr FJ Labuschagne (koördineerder) in samewerking met drr A Botha, JP Bester, SM de Beer, RA Denton, AG Ungerer, JC van der Merwe, JM van Staden, di JM Bevolo-Manders, TF Dreyer (Malelane), JT Manders, L Prinsloo en me Elna Esterhuizen. Die NHKA het 'n ontwikkelingsprogram vir predikante gevestig waar die Kerk na die voortgesette ontwikkeling van predikante omsien. Predikante word versoek om te alle tye bewus te wees van die omvang van die bediening (<i>scope of practice</i>) soos vervat in die Etiese Kode vir predikante. Die rol en funksie van die predikant het die afgelope jare soos dié van vele ander beroepe ontwikkel en verander. Die werkomgewing bly skuif en die behoeftes van ons mense bly verander. Die eise wat hierdie unieke tyd aan predikante stel, bly hoog. Persoonlike groei en selfsorg is van kritieke belang terwyl die predikante voortdurend bewus bly van eie persoonlike problematiek, gebrek aan kennis, vooroordele of 'n ingesteldheid wat hul bevoegdheid mag belemmer om in diens van God en God se Koninkryk te staan, of wat interaksie met ander mag belemmer. Ten einde 'n effektiewe en geïntegreerde oplossing daar te stel vir die komplekse werkomgewing van die predikant, is dit nodig om 'n rolbeskrywing van 'n predikant in 'n bepaalde gemeente en konteks te ontwikkel. Die geïdentifiseerde bekwaamhede word met die oog op 'n vervulde bediening verder ontwikkel. Bekwaamhede word dus geassesseer met

die oog op die voortgesette ontwikkeling en optimale funksionering van die predikant. Die NHKA Predikante Ontwikkelingsprogram is 'n vrywillige proses wat sensitief, eerlik en met die nodige vertroulikheid hanteer word.

Tydens 'n Sentrum is die deelnemer die leraar van 'n denkbeeldige gemeente binne 'n denkbeeldige gemeenskap. In 'n veilige, nie-bedreigende ruimte word deur rolspel van tipiese gemeentelike scenarios, evaluering gedoen van agt bekwaamhede. Ons reken dat die volgende bekwaamhede belangrik is in die mondering van 'n predikant in die bediening:

- * Afrigting en mentorskap/begeleiding.
- * Besluitneming (wat probleemoplossing insluit).
- * Effektiewe kommunikasie en konflikthantering.
- * Emosionele selfbestuur.
- * Leierskap (wat verantwoordbaarheid insluit).
- * Beplanning en implementering.
- * Denkvermoë.
- * Geestelike volwassenheid.

Die begeleiers is behoorlik opgelei en toegerus in die meetinstrument wat die assessering van gedrag ten doel het. Die program bevestig die sterkpunte van elke predikant, maar dui ook bepaalde groeiareas aan. 'n 360°-opname word gebruik om terugvoer te ontvang oor 'n persoon se funksionering in die groter organisasie, en word te alle tye vertroulik en net met die predikant behandel.

Die assessering van die bekwaamhede bepaal wat in die ontwikkeling van die predikant verder gebeur. Verskeie kursusse en ander ontwikkelingsgeleenthede word vanuit die bekwaamhede verder ontwikkel. Gegewe die dinamiese aard van mense en hulle unieke vaardighede funksioneer predikante op verskillende vlakke met hulle direkte omgewing en ander mense.

Die integrasie van opleiding en die voortgesette opleiding van predikante is van kritieke belang. Kerkeie en -spesifieke opleiding van teologiese studente gebeur via die Nagraadse Diploma (TKB). Die uitsette van die kwalifikasie is gerig op gevorderde teologiese kennis en praktiese vaardighede wat voldoen aan die eise van predikantebediening.

Die VTT en ontwikkeling van predikante is in 'n steeds veranderende wêreld van kritieke belang. Die rol en invloed van geloofsleiers op werkruimtes van die Kerk is bepalend vir die aanpassings wat op 'n breë front nodig is.

VBO-kursusse word met die oog op toerusting en bemagtiging op 'n gereëelde basis vanuit die SGB aangebied.

Laasgenoemde vind ook in samewerking met die volgende vennote en sentra plaas: Communitas, Excelsus en Vista Akademie. Vista-kliniek het die Vista Akademie gevestig om professionele persone met die nodige vaardighede toe te rus. Die Akademie bied verskillende kursusse aan wat saamgestel is met die oog op voortgesette toerusting en ontwikkeling van professionele lui. Vista se webtuiste verwys na verskeie kort kursusse, seminare en werkwinkels wat onmiddellik beskikbaar is. Die inhoud van die kursusse (waarvoor VBO-punte verdien kan word) is sodanig gestruktureer dat die pastorale vaardighede van die predikant daardeur uitgebou kan word. Die temas sien soos volg daaruit:

- * Doeltreffende kommunikasie.
- * Tydbestuur.
- * Selfsorg en bewustheid.
- * Begrip van hartseer.
- * Woedebestuur.
- * Grense en selfgelding.
- * Begrip van trauma.
- * Algemene stressors en die impak daarvan op die werkplek.
- * Begrip vir angs.
- * Die bestuur van persoonlike finansies.
- * Streshantering.
- * Begrip van depressie.
- * Verbetering van selfvertroue.
- * Skuldgevoelens.
- * Vergifnis.
- * Verstaan my emosies.
- * Die hantering van konflik.
- * Die hantering van die stigma van psigiese ongesteldheid.

Die Akademie het 'n e-biblioteek beskikbaar waar kursusgangers die opleiding kan koop en aanlyn kan voltooi. Die aanlynkursus bestaan uit aanlynvideo's, assesseringsvrae en 'n verslag wat as bewys van opleiding gebruik kan word. Die kursusinhoud (video's en ander materiaal wat gebruik word) kan in lyn met die leernutkomste van elke kursus in die deelnemers se werkomgewing toegepas word.

Praktykgerigte toerusting en die effektiewe begeleiding van predikante is die rede waarom die SGB op hierdie vlak by die Vista-Akademie aansluiting vind. Die toerusting is direk gerig op sake waarmee predikante elke dag besig is. Die predikant is dikwels die eerste linie tussen die emosionele ongemak wat 'n lidmaat ervaar en enige professionele hulp

	wat daarna volg. Die koste verbonde aan die kursusse sal in vennootskap met elke predikant, sy of haar kerkraad en die SGB befonds word. Die vraag is of die kursusse genoeg kapasiteit skep sodat transformasie diep en transformerend gebeur.
Jeugbediening	Projekspan: Ds DJB Serfontein (koördineerder) in samewerking met di JM Bevol-Manders, JT Manders, S Oxtan, oudle Faan Beeslaar, Danie Beeslaar, Christo Pieterse en Rudolf Koekemoer. NCLS-Kerkspieël navorsing toon dat gemeentes die bediening aan die jeug en jong volwassenes as hoë prioriteit beskou. Hoe kan die geestelike vorming van huisgesinne en jong volwassenes op 'n betekenisvolle wyse gebeur? Die kernkomitee het die volgende merkers vir 'n strategie uitgespel om die jeug en jong volwassenes weer aan die kerk te bind: * Gebruik die jeug en jong volwassenes se bydrae in die Kerk om die Kerk uit te bou en op te bou. * Leer die jeug en jong volwassenes om in die storm God se stem te hoor en te onderskei: Inspirasie vir die jongmens, onderskeidingsvermoë om grys gebiede raak te sien. * Gebruik die jong volwassenes se energie in die Kerk om eenvoudig kerk te wees. * Lei die jongmense op in dissipelskap en leierskap. Kategese kan via nuwe interaktiewe maniere aangebied word, waar kategesehandboeke in elektroniese formaat op 'n selfoon aan die kinders beskikbaar gestel word. Met hierdie merkers in gedagte is twee virtuele sessies gereël, Polsslag van die Jeug 2, waar predikante, kerkraadslede en lidmate kon inskakel en deelneem. Hierdie sessies het in Oktober 2020 plaasgevind. Dit was duidelik dat die jeugbediening die verlamende uitwerking wat COVID-19 op die hele Kerk gehad het, nie vrygespring het nie. Die deelnemers was dit eens dat die beperkte kontak met die jeug 'n groot probleem geword het. Groot uitdagings word aan die Kerk gestel ten opsigte van jeugbediening in die volgende paar jaar. Dit is vir die kerngroep baie duidelik dat ons die impak wat COVID-19 op die kerk se jeugwerk het, nie moet onderskat nie. Uit baie oorde word verneem dat die kinders se betrokkenheid in gemeentes nog nie teruggekeer het na die vlakke van voor COVID nie. Dit het onder meer tot gevolg dat die tiener-leiersopleiding in 2020 en 2021 nie kon plaasvind nie. 'n Virtuele gesprek met dr Leon van Zyl oor kinderbediening is aangebied. Hierdeur is ook gepoog om gemeentes te stimuleer om die <i>reset</i>-knoppie in kinderbediening te druk.

	Die kerngroep is veral bekommerd oor die tendens wat gerapporteer is dat in sommige gemeentes, na-COVID kinders in kleiner getalle eredienste en kategetiese bywoon. Kinders beweeg uit na kerke waar daar groter getalle kinders bymekaar kom en waar jeugprogramme aangebied word. Die wegval van die <i>kerkjeugaksies</i> het 'n leemte gelaat en onafhanklike kerke wat nou <i>jeugverenigings/aksies</i> bedryf trek die kinders weg uit die Hervormde Kerk, en ander susterskerke. Lidmate en gemeentes moet weer opgewonde gemaak word oor die Kerk se jeugbediening. Die kernkomitee is, by die skryf van die verslag, besig om tiener-leiersopleiding te reël vir 2022. Dit sal plaasvind oor twee naweke, een kort voor en een kort na die 73ste AKV. Kom ons gebruik ons kinders aktief in die gemeentes. In die Hervormde Kerk geskied geestelike vorming van huisgesinne deur gesinsbediening. Hoe kan elke gesin midde-in hierdie grootskaalse ontwrigting met oorgawe aan die geestelike vorming van ons kinders deelneem? Kategetiese en jeugbediening maak 'n belangrike deel uit van die begeleiding van die jeug op die weg van dissipelskap, en rus die jeug toe vir hul dienswerk in die Kerk en hul getuienistaak in die wêreld. Ons Huisgeloof Skatkaart by https://nhka.org/kursusse/ is 'n produk wat gesinne help om geloofsgesprekke en -handelinge te aktiveer. Die Huisgeloof Skatkaartsleutel maak 'n unieke geloofsreis in elke kuiervertrek moontlik. Wees kreatief en betrek die hele huisgesin op elke plek en in elke spatie waar saamwees in die teenwoordigheid van God kosbare ervarings van hoop en behoort ontsluit.
Welstandsprogram	Projekspan: Dr FJ Labuschagne (koördineerder) in samewerking met prof Y Dreyer, dr A Botha, AC Botma, RA Denton, J Nel, PL Steenkamp, WA Strydom, JC van der Merwe, JM van Staden, di CJ Bezuidenhout, JP du Preez, KF Smith, PJ Wolmarans en oudl AJP le Roux. Die Welstandsprogram vorm na die herstrukturering van sinodale werksaamhede deel van die diensveld van die SGB. Welstand word as 'n toestand van voorspoed omskryf. Die lewe stel soms uitdagings waarin ook die predikant en sy of haar gesin van hierdie voorspoed en vrede vervreem word. Kerkrade en lidmate word opnuut opgeroep om moeite te doen met die emosionele versorging van predikante. Die SGB het ten diepste die behoefte om na elke predikant uit te reik in tye van nood en ontwrigting. Laasgenoemde ondersteuningsnetwerk wil 'n bydra lewer tot die emosionele veerkragtigheid van predikante en op deurlopende basis ondersteuning bied. Alle sake wat op die welstand van die predikant betrekking het is streng vertroulik van aard. Hulpverlening en ondersteuning geskied holisties en multidissiplinêr binne die groter raamwerk van die Welstandsprogram en sy vennote (Vista en ander dienste op <i>ad hoc</i>-basis). Dit is belangrik dat al die rolspelers in hierdie saak hande sal vat ten einde ons predikante, emeriti, proponente en teologies studente, en hul gesinne, te ondersteun. Die versorging van predikante en hul gesinne is in die eerste plek die verantwoordelikheid van die plaaslike gemeente. Daar is egter verskeie faktore wat kan veroorsaak dat predikante hulp benodig wat nie deur hul gemeentes hanteer kan word nie. Dit sluit onder andere uitdagings in ten opsigte van geestelike, emosionele en materiële welstand.

Die NHKA ondersteun predikante, emeriti, proponente en selfs teologiestudente vanuit verskillende sentra:

- * Welstandsprogram, wat hoofsaaklik op geestelike en emosionele welstand fokus.
- * Die Kommissie van die ADV wat op materiële welstand fokus.
- * Emeritifonds vanuit die Sinodale Dienssentrum vir die *ad hoc*-behoeftes van emeriti.

Die Welstandsprogram, en die Kommissie van die ADV, het gesprek gevoer oor 'n meer holistiese benadering ten opsigte van die ondersteuning van predikante en hulle gesinne. Sowel die geestelike as materiële welstand van predikante is van uiterste belang, en hierdie saak behoort prioriteit te geniet by die Kommissies van die AKV, die Kommissie van die ADV en ringe.

Die volgende vertrekpunte behoort te geld waar hulpverlening gebeur:

- * Hulp moet tydig, dinamies en met sensitiviteit verleen word.
- * Hulp moenie sentraal gekoördineer en beheer word nie. Die een hand hoef nie te weet wat die ander hand doen nie.
- * Enige van die sentra waaruit hulp verleen word, help volgens hul mandaat en interne reëlins in dié verband, en hoef nie oor en weer gekommunikeer te word nie.
- * Die drie sentra neem egter vrymoedigheid om, met die instemming van die betrokke predikant, een van die ander sentra te nader vir verdere hulpverlening.
- * Verslaggewing vind generies plaas by die betrokke vergaderings, sonder om anonimiteit en sensitiviteit in gedrang te bring.

Dit bly kommerwekkend om steeds hoë vlakke van angstigheid onder leiers waar te neem. Hoe hoër die angstigheid, hoe minder die vermoë om in die geloof te waag met God. Hoe meer ons rus in God en daarom minder angstig is, hoe beter hoor ons God se toekoms aanbreek. Waar leiers oor die kapasiteit beskik om vanuit hulle rus in God leiding te gee, is die uitkoms verrassend! Verbeelding neem in kreatiewe spasie toe!

Predikante aanvaar dat selfsorg en die sorg van hul eie gesin as model dien vir gemeentelide, en sal daarom toesien dat hul eie persoonlike welsyn, asook die welsyn van hul gesin, in stand gehou word. Selfsorg is nie onderhandelbaar nie! Ons werk op professionele wyse in 'n veilige spasie met predikante en hulle gesinne.

Begeleiding en ondersteuning vanuit die SGB geskied met die oog op die optimalisering van die roeping van die predikant. Geestelike en emosionele volwassenheid word ontwikkel en met die oog op 'n gebalanseerde bediening uitgebou. Predikante word ten sterkste aanbeveel om gereeld en veral post-kwarantyn te rus ten einde na vlees en gees roepingsgetrou en vervuld te wees. Intensionele rus het ten doel om anders as gewone verlof geestelike rus voorop te stel. Dit vra dat die predikant hom-/haarself ten opsigte hiervan bly orienteer.

Die SGB maak van verskeie rusmomente gebruik om rus en herstel te verseker:

- * Retreat sentra (Origens en Andrew Murray): Waar stilte, spasies en 'n kontemplatiewe ingesteldheid besoekers ondersteun om te rus. Gedurende 'n retreat word kollegas met vaardighede toegerus wat hulle sal help om die spanning en alledaagse uitdagings beter te hanteer.
- * Pelgrimstog van Hoop (274 km vanaf Uniondale na Mosselbaai): Stap- en wandelroetes met die intensie om geestelike ritme en pas te handhaaf.
- * Sabbatsrus: Slaap en rus.
- * Vista-program: Welstand en welsyn het ook 'n helende en terapeutiese been waarby Vista-Welsynskliniek en die ondersteuning deur 'n multidissiplinêre professionele span ingesluit is. Hierdie diens word as effektief en uiters doelmatig beskou.
- * Leesprogram.
- * Geestelike/Geloofsgewoontes.

2.3 SLOTOPMERKINGS EN AANBEVELINGS

Gemeentes word steeds aangespoor om die nodige aanpassings te doen en weg te beweeg van 'n model van instandhouding, na 'n nuwe, lewenskragtige en roepingsgetroue manier van kerkwees. Die SGB is van oortuiging dat gemeentes van die NHKA steeds vanuit 'n dominante institusioneel gedefinieerde begrip van Kerk funksioneer. Die bedieningsplan sowel as die lynitems en aktiwiteite op die begroting van 'n gemeente getuig van 'n na-binne gerigtheid. Die konstante vraag wat aan die plaaslike predikant en sy of haar gemeente gestel word, is: Waarmee is ons besig?

Verandering in gemeentes geskied steeds primer reaksionêr. Gemeentes word ondersteun om intensioneel en meer proaktief met hulle bediening en roeping besig te wees. Gemeentes word derhalwe begelei om lewenskragtig en relevant te wees. Daar is in verskeie gemeentes 'n duidelike soeke na verdiepte spiritualiteit en gereedheid om insake hulle roeping bepaalde aanpassings te doen.

Gemeentes en predikante maak van die inhoud van *In pas met die lewende God* gebruik om in netwerk-verband die band met en tussen mekaar uit te bou. Die veronderstelling is dat gemeentes in 'n bepaalde streek kan saam dink en werk aan die unieke en spesifieke uitdagings waarmee hulle worstel. Gemeentes wat droom oor 'n heel nuwe en verbeeldingryke manier van kerkwees sal beslis by hierdie netwerk baat. Die geloofsonderskeidende en geloofsgewoontevormende gesprek help gemeentes om te wandel in die Woord met God, met mekaar/mense en met die gemeenskap, en nadenke oor hoe hierdie praktyk en gewoontes al hoe meer deel word van die gemeentelike lewe (dissipelskap). Lidmate van die NHKA spreek die behoefte uit om deel te wees van 'n Kerk wat fokus op God, sy roeping vir die Kerk en wat 'n verskil maak in hulle eie omgewing en gemeenskap. 'n Duidelike gerigtheid op die roeping van die Kerk is gevolglik 'n wesenlike uitdaging vir die toekomstige bediening van die Kerk.

Die konstante ontwikkeling van leiers help om die onderliggende sisteme van kerkwees beter te verstaan en die toekoms betekenisvol te navigeer.

Die ontwikkeling en voortgesette opleiding van predikante is ononderhandelbaar. Kerkrade kan gerus met die SGB skakel indien u/hulle van mening is dat 'n predikant (en sy of haar gesin) gewoon rus nodig het.

Die finansiële en administratiewe eise wat aan predikante, gemeentes en ringe gestel word neem steeds toe. Nakoming, toesig en beheer insake die verantwoordelikhede wat op finansies, hulpbronne, bates en kerklike goedere betrekking het, bly veeleisend. Toerusting en begeleiding in dié verband sal na afloop van die 73ste AKV gebeur.

Die opbou van God se gemeentes en Kerk bly vir die NHKA 'n kritiese aangeleentheid. Bouwerk is nie 'n refleksie op waarmee die SGB besig is nie! Bouwerk in die gemeente/Kerk dui op 'n besondere wyse na die herstellende werk en begunadigde handeling van God.

Hoop is om ten spyte van die konkrete erosie en afbraak van gemeentes en die omgewing waarin ons onself bevind, te glo dat die toekoms van God se volk verseker is omdat dit in sy hande lê. In die liefde van Jesus Christus vind die gelowiges die inspirasie en vermoë om in liefde na mekaar toe en ook na Jesus Christus toe te groei. Hierdie opbou is egter nie alleen gerig op die uitverkore volk

van God nie. Die oprigting en heropbou van die land sluit doelbewus die heropbou van die verwoeste en steeds eroderende wêreld/land in. Die gemeente is werk van God, of daar is geen gemeente nie. Jesus Christus is die Een na Wie die gemeente toe moet groei, maar tegelyk ook die Een uit Wie die gemeente haar groeikrag ontvang. Dit is duidelik dat God self hier die Subjek is, die Een wat bou. Ter wille van Jahwe word die gemeente herstel, opgebou en nuutgemaak. Die opbou van die gemeente beteken dus om die gemeente aan die waarheid van die evangelie te bind en haar te leer om met liefde aan hierdie waarheid vas te hou.

Die 73ste AKV neem deeglik van die geïntegreerde verslag van die SGB wat bepaalde sake en aanbevelings vervat en in die onderskeie diensvelde ingebed lê.

My dank aan God alleen vir gawes in sy Kerk, vir mense wat gestalte gee aan sy bouwerk. Die SGB is bevoorreg om vanuit verskeie diensvelde by die werksaamhede van predikante en gemeentes betrokke te wees. Die opbou van die liggaam van Jesus Christus is vir die SGB 'n saak van hoë prioriteit. Om hoop te bring en deur al die dienste wat gelewer word hierdie hoop te beliggaam is die leuse van die SGB.

3. SRT

Die sentrum is op 13 Maart 2020 op die eerste vergadering te Gemeente Midstream gestig en ressorteer onder die HTK soos opgedra deur die 72ste AKV in 2019. Die stigtingsopdrag behels die bevordering van Bybels-reformatoriese en evangeliese teologie in Suid-Afrika, om jaarliks teologiese konferensies aan te bied, 'n **Suid-Afrikaanse Werkgemeenskap vir Reformatoriese Teologie** te vestig en die *THT* uit te gee.

Prof WA Dreyer (voorsitter) en oudl SL Kotzé (sekretaris) vanuit die Kernkomitee vir Kerk, teologie en etiese sake sal as dagbestuur vir die nuwe sentrum optree.

Die volgende subkomitees en belangegroep se werksaamhede word deur die SRT gekoördineer:

- * SP Engelbrechtmuseumkomitee.
- * Argiefkomitee.
- * Biblioteekkomitee.
- * Kerkhistoriese Genootskap.

3.1 SP ENGELBRECHTMUSEUM

Die 72ste AKV het besluit dat die Museum oor drie jaar, onafhanklik van die kerklike subsidie moet kan funksioneer. 'n Sterk fokus moet dus op finansiële volhoubaarheid geplaas word en die Museumkomitee moet as prioriteit 'n fondswerwingsprojek loods om hieraan te voldoen.

3.2 BIBLIOTEEK

Van 'n totale versameling van sowat 17 000 titels (wat volgens beleid versamel word) het sowat 8 000 titels, hoofsaaklik vanweë 'n gebrek aan fondse, nog nie 'n permanente tuiste nie. Daar is vier verskillende versamelings:

- * Van Selms-versameling wat die eiendom van die HTK is (verpak by Gemeente Wonderboompoort);

- * SP Engelbrecht-versameling (verpak by Gemeente Wonderboompoort);
- * AIM-versameling (gedeeltelik by Gemeente Midstream); en
- * Sinodale publikasies (by Sinodale Dienssentrum).

Die moontlikheid om toekomstige fasiliteite by Akademia te vestig moet ondersoek word. Die voorsitter word versoek om die moontlikheid met rolspelers van Akademia te bespreek.

Die fasiliteite by Gemeente Midstream moet so ver as moontlik uitgebrei word en as die gesig van die SRT bemark word. Groot dank word teenoor die gemeente uitgespreek vir die benutting van hul gemeentefasiliteite vir die biblioteek.

3.3 ARGIEF

Met behulp van veral mnr Louwrens Pretorius is daar die afgelope twee jaar 'n groter klem op die elektroniese argivering en ontsluiting van inligting gelê. Die samewerking van gemeentes word versoek om hierdie inisiatief te help versterk.

Dit is 'n internasionale praktyk om 'n museum, argief en biblioteek as akademiese ondersteuning te hê. Die struktuur wat die HTK nou het, skep die moontlikheid om nou internasionale samewerking met ander instansies te bou. Die unieke bate wat die Kerk nou het moet uitgebou word.

3.4 TOEKOMSTIGE STRUKTUUR

Tydens die vergadering van 8 April 2022 word op 'n nuwe struktuur vir die subkomitees besluit. Die verskillende rolle van die SRT en die subkomitees word bevestig (Kernkomitee vir die Argief, Museum en Biblioteek, Kernkomitee vir Kerk en teologie en die Kerkhistoriese Genootskap). Dit word besluit dat die drie subkomitees voortaan as een komitee sal funksioneer. 'n Nuwe naam sal vir die nuwe komitee geskep word. Die SRT sal onder die HTK 'n koördinerende rol vir die werksaamhede van die subkomitees speel (beleidsake sowel as bedryfsaangeleenthede sal steeds die verantwoordelikheid van die subkomitees wees).

3.5 FINANSIES

'n Voorstel is aan die Raad van Finansies gemaak om dit te oorweeg om die begroting van die HTK los van die ander strukture van die Kerk en onafhanklik van die heffing-befondsingsmodel te finansier. Dit sou moontlik wees om die sowat R4m wat jaarliks vir die SRT benodig word vanuit die rente-opbrengs van die belegging by die kerkkantoor te dra, met 'n moontlike aanvullende bydrae uit die Teologiese Opleidingsfonds. Die Raad van Finansies oorweeg hierdie voorstel.

3.6 *THT*

Die *THT* het 'n nuwe formaat gekry. Dit het gebeur omdat die praktyk rondom kerklike publikasie en kerklike kommunikasie op die webblad verander het. Groter selfstandige uitgawes word as 'n supplement met sy eie nommer, jaargang en volume met 'n elektroniese skakel op die webblad van die Kerk gepubliseer, wat die akademiese verwysing na die publikasie verseker. Die *THT* kry maandeliks 'n artikel en die artikels word jaarliks as eenheid saamgebind. Elke uitgawe handel oor 'n bepaalde tema, en hierdie jaar se simposium en die gepaardgaande artikels handel oor Skrifbeskouing. Hierdie nuwe jaar se uitgawe sal uit een jaargang met 12 artikels bestaan. Die *THT* kan op grond van die kwaliteit artikels wat daarin gepubliseer word, baie maklik in 'n geakkrediteerde tydskrif ontwikkel.

Daar heers onduidelikheid oor die beskikbaarheid van die afgelope ses jaar se uitgawes aangesien dit van die Kerk se webwerf verwyder is en geen verwysing daarna gemaak kan word nie. Verdere voortgesette verwysing na byvoorbeeld die *THT* op die webwerf is problematies, aangesien publikasies op die webwerf hoogstens 'n jaar beskikbaar is en dan verwyder word vanweë beperkte webspasie. Die integriteit van die elektroniese bewaring van publikasies blyk onder verdenking te wees en moet dringend aangespreek word. Daar moet 'n ruimte geskep word waar publikasies permanent bewaar kan word met skakels na en van die Kerk se webblad.

Die vorige redakteur, dr Elritia le Roux, het na Duitsland verhuis. Die Kommissie van die AKV het prof WA Dreyer as die nuwe redakteur aangestel. Hy het met 'n nuwe strategie begin deur eerder boeke as losstaande artikels te publiseer. Die eerste publikasie, *Skrifbeskouing*, is reeds beskikbaar. Naas die boekpublikasie is al die hoofstukke in aparte artikels elektronies beskikbaar. Die publikasie is 'n uitvoering van 'n opdrag van die AKV dat daar 'n omvattende studie oor Skrifbeskouing gedoen moet word.

'n Verdere opdrag van die Kommissie van die AKV is 'n kommentaar oor die *Apostolicum* (uiteensetting van die belydenis). Prof WA Dreyer se publikasie hieroor is byna voltooi en bestaan uit 'n reeks preke oor elke artikel van die belydenis, wat dan as 'n preekbundel beskikbaar sou wees. Dit sou as nommer 2 in die *THT* reeks *Kerk en Teologie* publiseer kon word.

'n Derde publikasie wat so gepubliseer kan word, is dr GMJ van Wyk se kommentaar oor die *Tien Gebooie* met goeie insigte oor Christelike etiek. 'n Onderhandelende gesprek, of die geskrif so publiseer kan word, sal met dr Van Wyk gevoer word.

Twee publikasies van prof IWC van Wyk wat uit fondse in prof WA Dreyer se navorsingsrekening finansier kon word, is 'n verdere poging om publikasies rondom reformatoriese teologie uit te bou.

Tydens die SRT se vergadering van 8 April 2022 word besluit om die SP Engelbrecht-penning (goud), aan prof IWC van Wyk vir kerkgeskiedskrywing tydens die 73ste AKV te oorhandig. Dr C Pretorius sal met die voorbereiding van die penning behulpsaam wees.

3.7 WEBWERF

Daar word met instemming kennis geneem van die pleidooi dat 'n webwerf vir die SRT en die subkomitees geskep word. Materiaal wat so op die webwerf geplaas word, gee uitvoering aan die visie om die HTK as rolspeler ten opsigte van teologiese opleiding uit te bou, die visie van die Argiefkomitee om alle materiaal te digiteer en ook as platform vir bemaking van al drie kernkomitees te dien. Dit word herhaal dat die xtranet waarskynlik in vele opsigte die antwoord is. Die probleem is egter dat slegs persone met 'n nhk-e-posadres toegang tot die webwerf sal hê. Die webwerf moet dringend aangespreek word om aan die digiteringsopdrag van die Argief uitvoering te gee.

3.8 BEWARINGSBELEID

Vanweë 'n tegniese rugsteun-probleem by die sinodale IT-kantoor, het etlike maande se digitale werk by die Argief verlore geraak. Die probleem is nou ondervang deurdat die databasis (DBText) in die rugsteunwolk ingetrek is. 'n

Moontlikheid word ondersoek om saam met die NGK se Argief in Stellenbosch 'n lisensie vir 'n gevorderde aanlynproduk te koop en te deel. Behalwe vir die finansiële voordeel wat dit vir beide partye sou inhou, bied dit ook 'n geleentheid om toegang tot 'n baie gevorderde argiveringsprogram te bekom. Dit is egter krities belangrik dat die NHKA 'n bewaringsbeleid formuleer wat die elektroniese bewaring van inligting kan rig, en waaraan alle rolspelers verantwoordelik gehou kan word.

3.9 KONFERENSIES

'n Suksesvolle konferensie oor *geregtigheid* is in 2021 aangebied.

Vanuit die SRT sal dr C Pretorius en ds L Geel (jr) 'n konferensie oor *Skrifbeskouing* vir later in 2022 reël. Dit sal in Augustus voor die 73ste AKV plaasvind. Die konferensie sal met die Bartlomeusnag-herdenkinge saamval.

Die moontlikheid word ondersoek om in samewerking met die Begroond Instituut by Akademia 'n konferensie aan te bied.

3.10 OPDRAGTE VANUIT DIE AKV

Daar is ongelukkig nie by die opdrag om 'n eietydse uitleg van die *Uitverkiesingsleer* op te stel, uitgekom nie.

Bystanddood: Daar is 'n netjiese bydrae van prof J Beyers ontvang, wat as 'n studiestuk by die AKV dien.

Skrifbeskouing en Skrifgebruik: Die publikasie *Skrifbeskouing* voldoen aan hierdie opdrag. Die eerste hoofstuk van die publikasie as opsommende gedagtes sal as 'n beskrywingspunt by die AKV dien.

Uitleg van die belydenis: 'n Preekbundel hieroor is byna voltooi en sal as studiestuk vir die AKV ingehandig word.

Soteriologie: 'n Publikasie hieroor wat op die werk van die predikantekring van Wes-Kaapland gegrond is, sal aan die opdrag van die AKV kan voldoen. Die publikasie sal egter nie vir die AKV gereed wees nie.

3.11 REDAKSIE VAN DIE *THT*

Die volgende name sal aan die Kommissie van die AKV voorgelê word om as redaksielede van die *THT* te dien:

- * Prof Johann Beukes
- * Prof WA Dreyer (redakteur)
- * Prof Pieter Duvenage
- * Ds L Geel (jr)
- * Dr C le Roux
- * Dr Elritia le Roux
- * Dr GJ Malan
- * Dr C Pretorius
- * Ds NJS Steenekamp
- * Ds CAP van Tonder
- * Dr DJC van Wyk (jr)
- * Ds GF van Wyk.

SRT

Argiefkomitee

Bylae K

ARGIVARIS: MNR NÁNDOR SARKADY

In die verslagtyd het die Kerkargief voortgegaan met werksaamhede, ook tydens vlak 4 inperkings van die COVID-regulasies. Daar is voortgegaan met gewone aanwinste van argivalia (met fokus op ontbinde gemeentes) en navorsingsnavrae. Spesifiek kon nou sedert die 2017-verhuising na Erfenissentrumgebou meer doelgerig gefokus word op privaatversamelings se ontsluiting. Die ds LE Brandt-Van Warmelo versameling se omvangryke elektroniese inventaris is voltooi. Daar is ook deur die argivaris intensief gewerk op die enorme Janson-versameling. Dit sluit in argivalia van die Administrateur JHH Janson (belangrik vir die geskiedenis van die administratiewe/sinodale ontwikkeling in die Kerk in die 1920 tot 1940's) en sy seun, ds TNH (Punt) Janson, later ook minister in die 1970 tot 1980's. Die projek duur voort.

In 2019 is begin met die digiteringsprojek van konsistorieboeke. Dit beteken dat konsistorieboeke wat tans ontvang word dadelik gedigiteer word en op 'n wolkgebaseerde produk bewaar word. Terugwerkend word digitering van historiese konsistorieboeke vanaf 1960 onderneem.

Weens beperkte arbeidskragte kan slegs enkele ure per week aandag aan hierdie tydrawende proses bestee word, maar aanmerklike vordering word gemaak. Verder word 'n beleid gevolg van digitering op aanvraag. Dit is 'n erkende werkwyse by meer argiefbewaarplekke. Digitering kan slegs op beperkte skaal gedoen word en sluit veral veel gebruikte teks in soos, studiestukke, kursusmateriaal, kerkordes, NHKA-publikasies van die ou Kital en SENTIK, asook foto's.

In die komende drie jaar word beplan om aandag te skenk aan agenda's en notules van AKV's voor 2004, asook die Almanak (1907 tot huidig) as sekondêre bronne-reeks.

INLIGTINGSBEAMPTTE: MNR LOUWRENS PRETORIUS

DBText is 'n elektroniese ontsluitingsstelsel waar die NHKA items soos tydskrifte, boeke, inventarisse, vergaderings, gedenkbundels en privaatversamelings ontsluit en berg. In 'n sekere geval in 2022 was daar 'n IT-probleem en die Argief het agt maande se werk verloor. Maatreëls is in plek gestel en die stelsel is tans op die wolk.

In samewerking met DBText en die NGK-argief, is ons besig om te kyk na die opsie om die stelsel op te gradeer na DBText Presto wat 'n aanlyndiens is. Hierdie is belangrik, nie net om kostes te deel nie, maar ook om 'n stelsel te hê wat genoeg opgegradeer sal wees sodat min of geen IT-probleme te voorskyn sal kom nie.

Sonder hierdie stelsel is die argief soos 'n ou biblioteek sonder 'n kaart-katalogus. Met tegnologie wat ontwikkel en dokumentasie wat al hoe meer elektronies raak (*digital born*), is daar meer opsies vir berging en ontsluiting beskikbaar wat sekere prosesse sal versnel. Dit is krities dat dokumentasie georganiseer kan wees en dat dit vindbaar en leesbaar is via 'n soekenjin (rekenaar).

---oOo---

SRT

SP Engelbrechtmuseum

Bylae L

Ons Kerkmuseum is, naas ons Kerkargief, die amptelike geheuebank van die NHKA wat getuig hoe God mense in sy koninkryk gebruik (het). Verskillende interessante voorwerpe vertel die verhaal van God se kinders in die NHKA en in die wyer gemeenskap. Die Museum wil die NHKA van dooplidmaat tot bejaarde, navorsers en ander kultuurbelangstellendes dien. Hier kan veral kinders iets van die geskiedenis leer wat nie meer op skool of dalk selfs in kategeese gehoor word nie. Kosbaarhede word volgens 'n vaste beleid versamel, bewaar, vertoon en per begeleide toer deur die kurator bekend gestel aan besoekers. 'n Excel-rekenaardatabasis met foto's word naas 'n harde kopie aanwysregister gebruik vir alle driedimensionele geskiedkundige artefakte. Verskeie skenkings is in die verslagtydperk ontvang. Die museum is in Eloffsdal, Pretoria, in 'n historiese 1905-kerkie by Gemeente Wonderboompoort in die Ring van Magalies, digby die Eugene Marais hospitaal. Begeleide besoeke vind per afspraak (cjdb@boomaap.co.za / 082 733 3951 enige tyd) plaas @ R40.00 per persoon – groepe meer as 10 lede @ slegs R30.00 per persoon. Baie groepe hou piekniek langs die ou ossewa op die terrein. Gedenkmedaljes kan as aandenkings gekoop word. Besoek gerus ons Facebook-blad **SP Engelbrecht Museum**. Met dieselfde naam via Google Maps per GPS is ons bereikbaar. Ons droom vir die volgende drie jaar is om weer soveel besoekers te ontvang as voor COVID. Ons sien daarna uit om saam met die Argief en Biblioteek 'n subkomitee van bewaring onder die sambreel van die Sentrum vir Reformatoriese Teologie te smee. Veral nou in die nuwe era sonder ons gewaardeerde voorsitter, wyle ds JR Kramer. Ons wil ons lidmate se historiese bewussyn aanwakker en almal weer trotse Hervormers laat wees!

---oOo---

ADV

Verslag van die Kommissie
van die 8ste ADV

Bylae M

1. **OORSIG OOR DIE WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE 8STE ADV**

1.1 **UITTREKSEL UIT DIE VERSLAG WAT VOOR DIE 9DE ADV GEDIEN HET: DIAK MAC VAN ZYL, VOORSITTER VAN DIE 8STE ADV**

Gun my die geleentheid om in kort vir u die werksaamhede gedurende die afgelope termyn van die Kommissie van die 8ste ADV voor te hou.

Alles het stil en stemmig begin en planne was beraam om al die ringe en gemeentes te gaan besoek, en om die werk van die ADV te bemark en bekend te stel in die Kerk.

Skielik mag ons nie reis nie. Ons kan nie vergaderings hou nie. Skielik mag ons nie eers Kerk hou nie. COVID-19 het ons getref en alles het tot 'n stilstand gekom.

Nee, nie vir die diakens van die Hervormde Kerk nie. Dadelik is daar op tegnologiese gebied vordering gemaak en vergaderings het tydens Zoomsessies plaasgevind. Die diakens het hierdie pandemie as 'n uitdaging gesien, en ons het onmiddellik gemeentes gehelp met R1 000-skenkings om die nodige saniteermiddels te kan koop. Daar was idees uitgeruil en elke gemeente het 'n plan gemaak om hul barmhartigheidswerk voort te kan sit.

Om die lidmate bymekaar te hou was die Omi-Kerk-Olympix gehou, en vele diakens en predikante het deel geneem aan die pret. Pret was dit nie alleen nie. Nee, dit het gewys dat die Kerk steeds funksioneer ten spyte van die hewige inperkings wat daar aan ons gestel was.

Die Spore van Hoop was ook 'n uitreik na lidmate om almal te versorg in die tyd van afsondering. Baie dankie aan alle predikante, ouderlinge en diakens wat almal fluks geskryf het aan hierdie Spore van Hoop. Dit het nuwe rigting aan elkeen van ons gegee, en ons dankbaar en nederig gehou teenoor ons Skepper.

Namate die tyd gevorder het, kon ons wel by van die ringsvergaderings uitkom. Daar is egter 'n paar waaraan ons nie in persoon kon deelneem nie, maar dit was dikwels ook via 'n Zoomsessie bygewoon.

Daar was nie geskroom om hulp aan te bied tydens die oorstromings in George en die omliggende dele nie. Selfs tydens die plundering in KwaZulu-Natal was daar vergader met die plaaslike gemeentes, en hulp was ook daar verleen soos dit benodig was.

U moet onthou dat daar ook ander hulp verleen word, maar vanweë die sensitiwiteit van die gevalle, kan besonderhede nie hier geopenbaar word nie.

Met al die veranderinge in die tyd, het dit nodig geword dat die ADV moes besin oor hoe sy haar taak gaan vervul in die Kerk. Daar is dus ook beskrywingspunte opgegee wat ons tydens hierdie vergadering sal bespreek. Dit kan alles help om die saak van die diakonaat te bevorder. Ons het 'n afvaardiging gehad onder leiding van diak Hans van der Merwe wat deel was van die Barmhartigheidsforum. Hulle taak was om die taak van die diaken in die Kerk te ondersoek, en ook te kyk hoe besparing teweeg gebring kan word en kragte saamgesnoer kan word.

Plesion en Khesed is 'n uitnemende voorbeeld van die inisiatief van die diakens. Daar word met sorg eiendom aangekoop en verhuur sodat ons die hulp kan verleen aan die DPS-huise, TOIBO, Rata en ander organisasies. Dit was gestig juis met die oogmerk om fondse te genereer, want ons inkomste vanaf gemeentes het 'n afname getoon. Baie dankie aan die span kundiges wat ook hulle tyd en energie hieraan wy om die sukses te behaal wat hulle reeds bewys het.

Tydens ons dienstermyn, het van die werkgroepe se werk 'n bietjie getaan en was dit nodig om veranderinge aan te bring. Sommige werkgroepe was getermineer en die werkopdrag is direk aan die Kommissie van die ADV gegee om die nodige kundiges aan te wys indien daar 'n bepaalde behoefte ontstaan het om 'n probleem aan te spreek.

Weens die maklike oorskakeling na die tegnologie, het die diakens die geleentheid benut en verskeie webinars aangebied. Die onderwerpe en besprekings het gewissel vanaf die begronding van die amp van diaken, armoede en trauma. U moet onthou dat al hierdie webinars ook op die YouTube-kanaal beskikbaar is:

(https://www.youtube.com/watch?v=w06ompj5vvs&list=PLkF33QbtgHvUFXX0g_qhvuF2YP3J0Cvj). Die inligting en hulp is daar vir u gerief en gebruik in u gemeentes.

'n Saak wat steeds nie afgehandel is nie is die bedieningsplanne van die diakens in elke gemeente. Ons het dit ten doel om alle gemeentes te help om 'n bedieningsplan vir die diakonaat op te stel en uit te voer. Elke gemeente is uniek en moet haar eie plan skryf om in elke spesifieke nood hulp te kan verleen. My versoek aan die nuwe Kommissie van die ADV sal dus wees om hierdie opdrag te kontinueer, en wel toe te sien dat elke gemeente haar diakonale bedieningsplan uitwerk en uitvoer. Sodra elke diaken deel vorm van hierdie plan, sal die diaken ook dadelik weet wat sy of haar plig is, en hoe hulle hulp kan verleen en verkry.

Ten laaste wil ek die Word Warm-projek uitlig. Dit is reeds aan u gekommunikeer en ek doen 'n beroep op u om deel van die mooi projek te word. Om 50 000 Word Warm-items in te samel is geen probleem vir ons Hervormers nie. Nee, die uitdaging kom om hierdie warm klere, kos en kuiers uit te kry by diegene wat dit benodig in die koue winter. U moet die items asseblief uitdeel in u plaaslike gemeenskap. Wees deel van die uitreik na ander wat hulp nodig het. U sal hierdie lewenservaring en reis nooit vergeet as jy 'n verskil in iemand anders se omstandighede maak nie.

Ek dank ook ons Hemelse Vader wat ons gelei het in hierdie afgelope termyn. Daar was soms moeilike tye, maar met die Gees wat altyd in ons werk, kon ons ook as wenners uittree.

U moet onthou dat God altyd met ons sal wees. Doen alles tot die beste van u vermoë en laat Jesus se lig deur u handeling en werk skyn.

2. HULP VERLEEN

Die Kommissie van die ADV het direkte hulp verleen aan persone en gemeentes, vanuit drie fondse:

2.1 UITREIKFONDS

Die doel van die fonds is om finansiële hulp te verleen aan die volgende persone wat finansiële nood beleef:

- * Emeriti van die NHKA.
- * Predikante van die NHKA.
- * Teologiestudente van die NHKA.
- * Hulp aan persone op grond van versoeke wat ontvang word van werkgroepe en diensorgane van die ADV.

Gedurende die afgelope drie finansiële jare (1 Maart 2019 tot 28 Februarie 2022) is daar hulp verleen uit hierdie fonds ten bedrae van R30 420.00.

2.2 FONDS VIR BEJAARDESORG

Die fonds het as doel om finansiële steun te bied aan die versorging van bejaardes in Ons Tuis en Monument Tehuise en bejaardes van die Kerk volgens riglyne.

Gedurende die afgelope drie finansiële jare (1 Maart 2019 tot 28 Februarie 2022) is daar hulp verleen uit hierdie fonds ten bedrae van R1 521 929.06.

2.3 RAMPFONDS

Die doel van die fonds is om hulp te verleen aan mense of instansies wat hulp nodig as gevolg van 'n ramp. Hulp sluit in:

- * Kontantbydraes.
- * Psigies-emosionele ondersteuning.
- * Geestelike versorging.
- * Mediese ondersteuning.

Ramp beteken normaalweg 'n natuurramp. Die Kommissie van die ADV kan in uitsonderlike situasies 'n ander gebeurlikheid (byvoorbeeld trauma en verlies/skade as gevolg van onluste) as 'n ramp klassifiseer.

Gedurende die afgelope drie finansiële jare (1 Maart 2019 tot 28 Februarie 2022) is daar hulp verleen uit hierdie fonds ten bedrae van R999 782.12.

3. STRUKTUUR VAN DIE DIAKONAAT IN DIE NHKA

Tydens die 8ste ADV is 'n uitgebreide voorstel tot verandering van die diakonale strukture in die NHKA aanvaar. Hierdie voorstel het as 'n beskrywingspunt gedien voor die 72ste AKV (2019), maar is nie aanvaar nie. Gevolglik het die ADV as algemene vergadering met haar Kommissie bly voortbestaan.

Daar is geen twyfel nie dat die vraag oor die optimale struktuur vir die diakonale werk van die NHKA nog lank nie verby is nie. Trouens, die sinodale strukture wat deur die komitee onder leiding van ds WJJ Kok ondersoek is, is steeds in afwagting vir 'n nuwe voorstel in hierdie verband.

Gedurende die afgelope termyn het die volgende belangrike gebeure plaasgevind wat 'n direkte invloed mag hê op die sinodale diakonale werk:

- * Barmhartighedsforum: 'n Werkwinkel is in November 2020 gehou deur afvaardigings van die Kommissie van die ADV, NHSV-Hoofbestuur, en die direksies van Ons Tuis, Rata, die Kinderhuise en Plesion. Onderlinge samewerking, gedeelde hulpbronne en die verhouding met die NHKA is bespreek.
- * 'n In-diepte ondersoek na effektiewe strukture en langtermyn finansiële standhoudendheid van die Kinderhuise, Rata, Plesion en die kantoor van die ADV word deur ds GPJ Stoltz gedoen. Die rede vir hierdie spesifieke groepering is omdat die ledevergaderings van die drie maatskappye grootliks bestaan uit die kommissielede van die ADV. Die verwagting is dat die ondersoek sal uitloop op 'n reeks voorstelle om die strukture meer vaartbelyn en koste-effektief te maak, en die werk deur die verskillende entiteite lewensvatbaar te hou.

4. **NWO'S WAT BETROKKE IS BY DIE NHKA**

Die NWO's het in die verlede altyd bekend gestaan as diensorgane of organe van bystand. Hierdie organisasies lewer werk van hoë kwaliteit en verantwoordbaarheid.

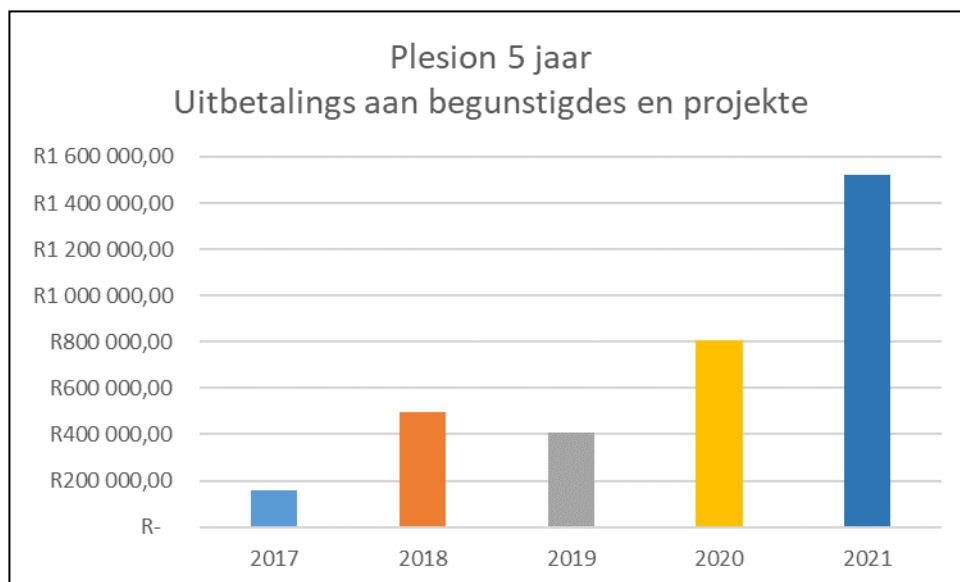
Al die NWO's het volledig verslag gedoen by die 9de ADV, en enige gemeentes wat die verslae nodig het is welkom om die kantoor van die ADV te kontak by diens@diakens.co.za.

5. **LANGTERMYN FINANSIËLE STANDHOUDENDHEID VAN ONS BARMHARTIGHEIDSWERK**

U is lankal reeds bewus van die ADV se missie om ons barmhartigheidswerk op die langtermyn standhoudend te kan doen. Ons is dankbaar dat ons poging, wat begin het as Projek 21, baie gegroei het oor die afgelope jare.

5.1 KORTTERMYN: PLESION UITBETALINGS

Niks meer hoef gesê te word, as wat in die volgende grafiek aangetoon word nie:

5.2 LANGTERMYN: KHESED BELEGGINGS

Khesed se belegging in eiendom groei steeds, terwyl die maatskappy se ekwiteit ook baie mooi groei. Met die opstel van hierdie verslag besit Khesed reeds vyf eiendomme (sewe verhuurbare eenhede) en is 'n verdere vier eiendomme in proses van registrasie by die aktekantoor.

Die eiendomme word aangekoop met kapitaal afkomstig van beleggings deur die ADV (via die Fonds vir Bejaardesorg), die Kinderhuise en 'n gemeente. Khesed kon daarin slaag om die rentekoers vir hierdie beleggings gelyk te stel aan die prima rentekoers (met die opstel van die verslag 8,25%), wat dus vir die beleggers baie goeie opbrengste verseker.

Gemeentes het ook die geleentheid om by Khesed te belê. Beleggings word vir vyf jaar gemaak, en gesekureer deur 'n verband in die naam van die gemeente te registreer. Rente word op 'n maandelikse basis uitbetaal.

Kontak ons by gerhard@plesion.org.za vir meer inligting.

6. 9DE ADV EN UBI CARITAS SIMPOSIUM

In die lig van die COVID-inperkings, tesame met die oorweging van kostes, het die Kommissie van die ADV in 2021 besluit dat die 9de ADV in geheel virtueel sal plaasvind. In terme van fisiese vergaderingskoste wat deur ringe vir hulle afgevaardigdes betaal is, is 'n direkte besparing van ongeveer R100 000.00 vir die ringe gemaak. Die besparing aan reiskoste, etes en verblyf vir afgevaardigdes kan maklik 'n verdere R100 000.00 beloop. Die oorskakeling na 'n virtuele geleentheid kan dus as 'n groot sukses beskou word.

6.1 UBI CARITAS-SIMPOSIUM

Soos in die verlede, is die formele ADV voorafgegaan deur die *Ubi Caritas*-simposium oor Christelike barmhartigheid. As 'n virtuele simposium is dit aangebied in die vorm van vyf webinars met die oorkoepelende tema van armoede. Die webinars was versprei oor 'n tydperk van drie weke.

Die terugvoer was oorweldigend positief, en dit is baie duidelik dat die belangrikste deel van die ADV handel oor barmhartigheid, terwyl die formele vergadering 'n kleiner rol speel. Die webinars is via die Zoom-platform aangebied, terwyl dit ook lewendig op die NHKA se Facebook-blad vertoon is. Die virtuele medium het dit ook maklik gemaak om opnames van die webinars te maak, wat met vrug gebruik kan word deur gemeentes om diakens en ander gelowiges toe te rus vir hulle dienswerk. Die opnames is beskikbaar op die Plesion/Rata YouTube-kanaal, by <https://www.youtube.com/watch?v=52ZrX5hhTl4&list=PLkF33QbtgHvXDcsLsmYyCy4bhooH2WhkP>.

Spesifieke vermelding moet gemaak word van Gemeente Witfontein se fasiliteite en kundigheid. Danksy hulle kundigheid en moeite is daarin geslaag om webinars en die formele vergadering in die vorm van paneelbesprekings te doen, met hoë kwaliteit klank en video. Dit word duidelik dat 'n hibriede-modelvergadering, waar party lede gesamentlik teenwoordig is en party virtueel inskakel, 'n groter rol in die toekoms gaan speel. Tegniese kundigheid is egter hiervoor noodsaaklik om die vergadering effektief te laat plaasvind, vir beide in-persoon asook virtuele deelnemers.

6.2 9DE ADV FORMELE VERGADERING

Die formele vergadering-gedeelte van die 9de ADV het plaasgevind op Saterdag 23 April 2022. 'n Nuwe Kommissie is verkies en verskeie beskrywingspunte is hanteer. Soos te verwagte het die virtuele vergadering 'n aantal uitdagings ingehou, maar oor die algemeen het die vergadering vinnig en glad verloop. Die elektroniese stemproses is gefasiliteer deur 'n geslote *WhatsApp*-groep met *Google Forms* te kombineer, en het baie effektief gewerk. Ook hier 'n groot dankwoord aan die span van Gemeente Witfontein.

7. SLOT EN DANKWOORD

Die Kommissie van die 8ste ADV se dienstermyn is oorheers deur COVID en rampe. Ons wil hiermee groot dank uitspreek teenoor die NHKA, gemeentes en gelowiges wat hulle harte en hande oopgemaak het vir ander se nood. Telkens, voordat enige bydraes vir die ADV Rampfonds gevra is, het bydraes ingestroom. En telkens het gemeentes hulle gemeenskappe gedien en verligting gebring aan hulle wat getref is deur hierdie rampe.

Die kultuur in die koninkryk van God is liefde. Dit word sigbaar in die barmhartigheid wat die gemeenskap van gelowiges aan mekaar en aan ander bewys. Mag ons voortgaan om die liefde van God, wat Hy in soveel oorvloed aan ons skenk, met 'n hunkerende wêreld te deel.

---oOo---

Oudit- en Risikokomitee

NHKA
Nakomingsraamwerk

Bylae N

Die Oudit- en Risikokomitee handel met sake wat op nakoming en veral nie-nakoming van wetgewing betrekking het. Die nakoming van wette en regulasies is bowenal 'n grondwetlike aangeleentheid met 'n sterk kollektiewe aard. Die NHKA Nakomingsraamwerk het ten doel om struktuur daar te stel wat monitering van nakoming op verskillende vlakke van kerkwees reël.

Die NHKA beskou sigself as 'n etiese organisasie wat vanuit hierdie perspektief verantwoordelik en gedissiplineerd rekening hou met verskeie wette, regulasies en bepalings wat op die Kerk betrekking het. Wette wat spesifiek op die NHKA van toepassing is, word konstant geprioritiseer en met predikante, gemeentes en ringskommissies gekommunikeer. Die administratiewe-, finansiële- en nakomingsverantwoordelikhede neem in 'n hoogs geregleerde omgewing steeds toe. Voortgesette toerusting en begeleiding in dié verband is reeds in beplanning.

Die NHKA het 'n Nakomingsbeleid by die 72ste AKV goedgekeur. Die 73ste AKV het dus 'n volgende fase van implementering nodig om 'n Nakomingsraamwerk goed te keur waarbinne nakoming, en die verantwoordelikhede wat daarmee verband hou, aangedui word. Gemeente- en kerkraadsvergaderings hou toesig en beheer oor die gemeente, terwyl die ringsvergadering toesig en beheer ten opsigte van die ring en gemeentes in die ring, uitoefen. Die raamwerk illustreer dat monitering op verskillende vlakke van kerkwees gebeur. Konstante monitering bring dus gerusstelling.

EERSTE LYN VAN GERUSSTELLING

Kerkraad Gemeentevergadering	Gemeente	* Beheer: Die daarstelling en implementering van beheermaatreëls om te verseker dat voldoening aan nakomingsvereistes en wetgewing gebeur. Laasgenoemde sluit vereistes in soos bepaal deur die Kerkorde (ordreëls en ordinansies), finansiële beleide en prosesse, omsendskrywes van Sinodale Dienssentrum ens. * Moniteer tendense en afwykings wat daarop dui dat die gemeente en sy vergaderings nie aan nakomingsvereistes voldoen nie. * Moniteer aksieplanne wat daarop gerig is dat met nie-nakoming gehandel word.
Ringskommissie	Ring Gemeentes	* Help met nakomingsfunksie deur kollektiewe beheer daar te stel en doeltreffendheid te verseker. * Voortgesette monitering binne die entiteite met verwysing na ** effektiwiteitsassessering ** selfassesseringsvraelyste ** risiko: aanwysing/monitering ** Gevaarkol ondersoek. * Opleiding en bewustheid van

		gemeentes met betrekking tot nakomingsvereistes. * Verslaglewering ten opsigte van voldoening en nakomingsvereistes: ontvang en hersien verslae ontvang vanaf gemeentes.
Bestuurskomitee	Gemeente en ring	Help met nakomingsfunksie deur kollektiewe beheer daar te stel en algehele doeltreffendheid te verseker.

TWEDE LYN VAN GERUSSTELLING

NHKA Nakomingsbeampte	Interne Nakomingsbeampte	* Ontwikkel nakomingsbeleid, -raamwerk en -prosedures vir die NHKA as 'n geheel. * Handhaaf volledige spektrum van regulering (universum van alle nakomingsvereistes wat in geheel op die NHKA betrekking het). * Stel risikoprofiel saam wat aandui wat die mees relevante en hoë risiko nakomingsvereistes is waaraan voldoen moet word. * Stel nakomingsrisikobestuursplanne op wat aandui wat die spesifieke vereistes van wetgewing en beheermaatreëls is wat nakoming sal verseker. * Ontwikkel nakoming moniteringsplanne wat aandui watter werk moet gedoen word om nakoming van nakomingsvereistes te moniteer. * Ontwerp effektiwiteitsassesserings en operasionele effektiwiteitstoetsings wat spesifieke stappe van nakomingstoetsing aandui. * Verskaf advies insake nakoming. * Opleiding en bewustheid van nuwe wetgewing en enige veranderinge in wetgewing. * Verslagdoening aan Bestuur en Raad van Finansies.
--------------------------	-----------------------------	--

DERDE LYN VAN GERUSSTELLING

Oudit	* Onafhanklike gerusstelling ten opsigte van nakomingsfunksie. * Bepaal die vlak van vertroue ten opsigte van die nakomingsfunksie.
-------	---

Die Kommissie van die AKV en die Raad van Finansies het 'n kollektiewe en oorsigtelike verantwoordelikheid (verantwoordbaarheid).

'n Volledige samevatting en uiteensetting van waar monitering plaasvind en primêre verantwoordelikhede word in die volgende figuur geïllustreer:

